ORHAN KEMAL

Kaçak

Hanımın Çiftliği 3

ROMAN

§

ORHAN KEMAL

Asıl adı Mehmet Raşit Öğütçü olan Orhan Kemal, 15 Eylül 1914'te Adana'nın Ceyhan ilçesinde doğdu. Babası ilk TBMM'de milletvekilliği ve Adalet Bakanlığı yapmış olan Abdülkadir Kemali Bey'dir. Adana'da *Ahali Cumhuriyet Fırkası*'nın kurucusu olan Abdülkadir Kemali Bey daha sonra partisinin kapatılması üzerine ailesiyle birlikte Beyrut'a yerleşti ve Orhan Kemal bu dönemde orta son sınıftaki eğitimini yarıda bıraktı. 1932'de Türkiye'ye geri döndükten sonra, çırçır fabrikalarında işçilik, dokumacılık ve ambar memurluğu yapan Orhan Kemal 1937 yılında evlendi. 1938 yılında, Niğde'de askerlik görevini yaparken Ceza Yasası'nın 94. maddesine muhalefetten yargılanarak beş yıl hüküm giydi. 1940 yılında Bursa Cezaevi'nde Nâzım Hikmet'le tanışması sanat yaşamının önemli dönüm noktalarından biri oldu. 26 Eylül 1943'te serbest kalan Orhan Kemal 1951 yılında İstanbul'a yerleşti. Bu dönemden itibaren geçimini yazarlıkla sağlayan Orhan Kemal, 1966 yılında bir ihbar nedeniyle yeniden tutuklanarak Sultanahmet Cezaevi'ne gönderildi. Otuz beş gün sonra salıverildi. 1968 yılında bu davadan beraat ettikten iki yıl sonra 2 Haziran 1970'te davetli olarak gittiği Sofya'da öldü. İlk şiirlerini Raşit Kemali adıyla *Yedigün*, *Yeni Mecmua* gibi dergilerde yayımlayan Orhan Kemal, Nâzım Hikmet'in etkisiyle düzyazıya yöneldi. İlk düzyazısı *Balık* adıyla 1940 yılında *Yeni Edebiyat* gazetesinde yayımlandı. İlk öykülerini ise 1942 ve 1943 yıllarında *İkdam* ile *Yurt ve Dünya* dergilerinde yayımlayan Orhan Kemal daha sonra *Varlık*, *Gün*, *Yığın*, *Seçilmiş Hikâyeler*, *Yaprak*, *Yeni Başdan*, *Yeditepe*, *Beraber* gibi dergilerde de yer alırken birçok romanı da *Vatan*, *Dünya*, *Ulus*, *Son Havadis* ve *Cumhuriyet* gazeteleri tarafından tefrika edildi. *Kardeş Payı* ile 1958 yılında Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazanan Orhan Kemal, *Önce Ekmek* ile de 1969 yılında Sait Faik Hikâye Armağanı'nı ve TDK Öykü Ödülü'nü kazandı. *72. Koğuş*, *Murtaza*, *Eskici Dükkânı*, *Kardeş Payı* ve *İspinozlar (Yalova Kaymakamı)* adlı yapıtlarını oyunlaştırdı. *72. Koğuş* ile 1967 yılında Ankara Sanatseverler Derneği tarafından en iyi oyun yazarı seçildi. Orhan Kemal'in ailesi tarafından 1972 yılından beri yazarın ölüm yıldönümünde verilmek üzere Orhan Kemal Roman Armağanı düzenlenmektedir. Yapıtları: *Murtaza*, *El Kızı*, *Yalancı Dünya*, *Sokakların Çocuğu*, *Müfettişler Müfettişi*, *Üçkâğıtçı*, *Ekmek Kavgası*, *72. Koğuş*, *Eskici ve Oğulları*, *Cemile*, *Nâzım Hikmet'le Üç Buçuk Yıl*, *Bereketli Topraklar Üzerinde*, *Sokaklardan Bir Kız*, *Vukuat Var*, *Hanımın Çiftliği*, *Suçlu*, *Dünya Evi*, *Kötü Yol*, *Yağmur Yüklü Bulutlar*, *Kırmızı Küpeler / Babil Kulesi*, *Oyuncu Kadın*, *Grev*, *Serseri Milyoner*, *Gurbet Kuşları*, *Evlerden Biri*, *Kaçak*, *Kanlı Topraklar*, *Arkadaş Islıkları*, *Devlet Kuşu*, *Bir Filiz Vardı*, *Avare Yıllar*, *Sarhoşlar*, *Baba Evi*, *Çamaşırcının Kızı*, *Önce Ekmek*, *Tersine Dünya*, *İstanbul'dan Çizgiler*, *Oyunlar 1-2*, *Yazmak Doludizgin* (Günlükler-Şiirler), *Senaryo Tekniği ve Senaryolar*, *Önemli Not!* (Düzyazılar), *Abdülkadir Kemali Bey'in Anıları*.

KAÇAK

HANIMIN ÇİFTLİĞİ 3

Orhan Kemal

§

Türkçe Edebiyat 221

Kaçak

Orhan Kemal

Yayına hazırlayan: Çiğdem Su

Kapak tasarım: Utku Lomlu

Arka kapak fotoğrafı: Ara Güler

Mizanpaj: Bahar Kuru

© 1970, Orhan Kemal

© 2008; bu kitabın Türkçe yayın hakları

Everest Yayınları'na aittir.

1-3. Basım: 1970-1975, Altın Kitaplar

4-8 Basım: 1978-1992, Tekin Yayınevi

9-10. Basım: 2006-2007, Epsilon Yayınları

11. Basım: Ağustos 2009, Everest Yayınları

12-15. Basım: Ekim 2009, Everest Yayınları

ISBN: 978 - 975 - 289 - 614 - 7

Sertifika No: 10905

Orhan Kemal Müzesi

Akarsu Caddesi No: 30 Cihangir/İSTANBUL

Tel: (0212) 292 92 45 Fax: (0212) 243 67 82

E-mail: info@orhankemal.org

www.orhankemal.org

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık

Tel: (0212) 674 97 23 Fax: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI

Ticarethane Sokak No: 53 Cağaloğlu/İSTANBUL

Tel: (0212) 513 34 20-21 Fax: (0212) 512 33 76

Genel Dağıtım: Alfa, Tel: (0212) 511 53 03 Fax: (0212) 519 33 00

e-posta: everest@alfakitap.com

www.everestyayinlari.com

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

KAÇAK

HANIMIN ÇİFTLİĞİ 3

1

Güneş doğalı hayli olmuştu.

Gâvur Dağları'nın kıyısına kurulu yarı kasaba, yarı köy bu kocaman ilçedeyse sabah, ovadaki kasaba ya da köylerden daha geç olurdu. Geç olurdu, çünkü kırmızı kiremitli damları, minareleri, yakın kasabayla köylere günün her saati vızır vızır işleyen kaptıkaçtı, kamyonları, en çok da yaz geceleri kıyametleri koparan hoparlörleriyle iki sinemasına karşın gene de çok büyük bir köydü ki, yüksek dağların artlarında doğan güneş, doğduktan en az birkaç saat sonra kasabaya nurlu yüzünü gösterirdi.

Dağlar, Gâvur Dağları kucaklamıştı kasabayı sanki.

Boy atmış iri bedenli ağaçların hemen hemen balta girmemiş ormanları yükselirdi. Yazın sarı sıcaklarıyla ova cayır cayır yanarken burası, nemli bir serinlik içindeydi. Kışın da fırtınalarla bı-

çak gibi kesen ince ayazları bu göklere uzanan iri bedenli ağaçlar önler, kasabalıyı sanki sert hava akımlarından korurdu.

Hacer, derme çatma bir çinko duvarla çevrili iki gözlü odadan ibaret evinin yere serili yatağında sıçrayarak uyandı. Terden sırılsıklamdı. Hâlâ itişe kakışa, boynuzlaşa geçmekte olan öküz, camız sürüsünün gürültüsüyle uyanmıştı tatlı uykusundan.

Gerçekten de ne tatlı, ne tadına doyamadığı bir düştü gördüğü!

İç geçirdi. Gözleri odanın sıkı sıkı inik beyaz perdesine kaydı, aklında az önceki düş... Beyaz perdeye sabah güneşinin hafif sarısı bulaşmıştı. Görmedi. Göremezdi de. Az önceki düş vardı aklında. Ne zaman; kocasıyla ilintili düşler görse de, sonra uyanıverse, aklını kolay kolay toplayamaz, çevresine, hatta küçük yaşı ama kocaman aklıyla anasının can yoldaşı oğluna bile rastlasa, bu bakışlar onu bile göremezdi.

Düşünde kocasını görmüştü evet. Koynu, koltuğu hediyelerle dolu gelmiş, iri gövdesiyle kapıyı, evinin çürümüş oluklu çinko duvarla çevrili avlu kapısını, yani çekip gideliden beri tam yedi yıldır iki satırcık bir mektupla olsun aramadığı evinin kapısını doldıruvermişti.

Kirpikleri daha da ıslandı.

O, en son, evinden ayrıldığı günün sabahındaki yeni tıraşlı yüzü, gıcıklayan kaba ama ona çok yakışan kapkara bıyığıyla güçlü güçlü gülerek, "Geldim!" demişti. "Neden öyle yaban yaban bakıyorsun? Geldim işte. Uzaklardan geldim. Her yanım toz toprak. Su ısıt, eskiden olduğu gibi beni oturt önüne, başımı sabunla!"

Hacer hıçkırdı.

Yıllarca önce, kocasının ardında taptaze bir gelinken sürüklenip gelmişti güneyin kargasıyla ünlü, uyanık bir kentinden buraya. Babası, o daha şu kadarken ölmüş, anası, onu geçindirebilmek için el kapılarında çalışmış, otellerin kirli yatak, yorgan çarşaflarıyla bekâr çamaşırları yıkamış, sonra da geçim belasının ağır

yüküne dayanamayarak, kimliğini pek de bilmediği, iriyarı biriyle evlenerek, rahat ekmeğe kavuştuğunu sanmıştı.

Nerdeee?

Adam, gün kazanıp gün yiyen, sinema, tiyatroyu, eline geçirdiği muhteşem zinaları seven, kazandığını hemen hemen tamamıyla rakıya, şaraba veren haytanın biri olduğu için, kadın, Hacer'ini evde yapayalnız bırakıp bırakıp yeniden el kapılarının çamaşırına, tahtasına dönmüştü. Eskiden yalnız Hacer'i için çalışırdı. Sonraları hayta ama kollarının arasına aldı mı da karısının yorgun kemiklerini çatırdata çatırdata, ona hazların en ulaşılmazlarını bol bol veren hayta kocasının rakısı, şarabı için çalışır olmuştu. Hem de seve seve!

O yıllar Hacer vardı bir, sekiz-on yaşlarında.

Dünyadan habersiz, kentin ilkokullarından birinin üçüncü sınıfına gidip gelen, beyaz yakalı siyah önlüğü içinde akça pakça, kafası çocuksu hayallerin en pırıl pırıllarıyla dolu bir kızdı. Birbirini yıldırım gibi kovalayan kedilerle, mavi göklerde keskin eğriler çizerek geçen Ebabil kuşlarının hayranlığı içindeydi. Bir gün korkunç sancılarla kıvranan annesinin çığlıklarıyla kendine gelmeseydi belki de daha yıllarca hep o tür hayranlıklar içinde çocukluğunun altın çağını sürdürecekti. Ama annesini apar topar kentin büyük hastanesine kaldırdıkları an ayakları toprağa değdi, mavi göklerin masal renkleri yüklü havası sanki uçup gitti.

İyi ama annesi? Nerdeydi anneciği? Biliyordu, hastaneye götürmüşlerdi ama her hastaneye giden bir daha gelmemezlik etmiyordu ki! Rengini yitirse, avurtları çökse bile evde bıraktıklarına dönüp geliyor, yavrularını kolları arasına alıyorlardı. İşte Ayla'nın hastaneden viyak viyak bir kardeşle dönen annesi, Filiz'in koltuk değnekleriyle dönen teyzesi, Ayşe'nin, Fatma'nın, Nergis'in...

Bir akşam evine gene körkütük dönen üvey babası mosmor tersledi:

"Eeeee... kes bakalım!"

Şıp, kesti. Gözyaşlarını içine akıttı ama nerdeydi? Annesi, anneciği nerdeydi? Neden başkalarının anneleriyle, teyze, halaları gibi geri dönmüyordu? Uçuk rengi, çökmüş avurtlarıyla dönsündü de dönsündü yeter ki. Hatta koltuk değnekleriyle!

"Babacığım?"

"Ne var?"

"Bir şey soracağım ama..."

Şarap içiyordu adam, yarı kapalı gözleriyle masa başında mosmordu:

"Ne soracaksın? Anamı mı? Anan artık dönmeyecek. Öldü. Unut onu. Yakında sana gencecik bir anne getireceğim!"

"?.."

Hacer için aydınlık pırıl pırıl günler sona ermişti artık. Dünya gölgelenmiş, hatta kararmıştı. İstemiyordu başka anneyi. Başka anne gelmesindi de babasının azarlarına, hatta dayağına bile razıydı. Ama dinlemedi babası onu. Önce etekleri havalı bir genç kadın getirdi üvey anne diye. Bir ay, beş ay. Kadın günün birinde kaçtı mı? Babası mı babasının evine yolladı kadını? Hacer kestiremiyordu ya, nesine gerek?

Üç ay sonra üvey annenin yenisi. Bu daha yaşlıcaydı ama babasının evde olmadığı sıralar hırsız gibi gelen bir adamı içeri alır, Hacer'e de, "Kız" derdi, "sen git sokağa. Babana da ağzını açıp bir şey söyleme. Söylersen, vallahi billahi etini lokma lokma doğrarım!"

Korkudan tek laf edemezdi. Çünkü babasının öz babası olmadığını biliyordu. Üveydi, kötü bakıyordu. Kadını çok sevdiği için, Hacer'e inanmayacağı, daha kötüsü karısına uyup, ufacık kızını insafsızca döveçeği belliydi.

Pek öyle gülmeyen suratsız kadın, bir gün o, eve sıkça, hem de babasının olmadığı günler hırsız gibi gelen adamla ortalardan silinince, babası bütün hıncını üvey kızından aldı:

"Kız, gel bakayım buraya!"

"Buyurun babacığım."

"Babacığının avradım... o karı eve gizliden gizliye adam alırmış..."

"Alırdı babacığım."

"Kız ben senin baban değilim, bana babacığım demesene!"

"Peki babacığım..."

"Bak hâlâ babacığım diyor!"

"Bir daha demem babacığım!"

Bileğinden sertçe çekip kollarının arasına almıştı. Ağzı pis pis şarap, yemek bulaşığı kokuyordu. Yüzüne tuhaf tuhaf bakmış, gülmüş, homurdanmış. Hacer'i korkutmuştu:

"Bana öyle bakmayın..."

"Nasıl?"

"Öyle işte. Korkuyorum."

"Neden korkuyorsun? Korkma, yemem seni. Fakat senin boyun birden büyüdü kız. Göğüslerin de... vay kaltak vay. Bunları kime sıkıracaksın?"

Geceydi, gecenin de ileri bir saati. Adamın güçlü elinden kurtaramıyordu bileğini ama anlar gibi olmuştu niyetini. Kıyametleri koparabilir, yerleri yerinden oynatabilirdi. Adam da bunu sezmiş olacak, bileğinden itmişti:

"Bok! Ne itleniyorsun? Yarın eloğluna her şeyi yaptırmayacak mısın?"

İyi ama on üçündeydi daha. Okulu çoktan bırakmış, annesiz, üvey annesiz evin yemeğini pişirir, bulaşıklarını, çamaşırlarını yıkar, tahtalarını silerdi. Çoğu geceler babası çeşitli kadınlarla gelirdi eve. Gencecik, yırtık kahkahalı, gözleri sürmeli kadınlardı bunlar. Hacer'e baksalar bile gülmezler, gülüyor olsalar somurtuverirlerdi.

İçlerinden birinin açık açık konuşmasını duymuştu babasıyla:

"Madem öz kızın değil, ne diye tutuyorsun evinde?"

Babası gülmüştü:

"Hele on beşine bassın."
"Ne olur?"
"Ne olmaz? Şimdi toy daha. On beşine basarsa..."
"Domuuuz. Ağzının tadını da pek bilirsin!"
"Suç benim mi?"
"Benim mi ya?"
"Kimin?"
Hacer'in iri göğsünü elleriyle işaret etmişti:
"Çakıyorsun ya?"
On beşine bastığı yıl bir gece yorgan altındaki bacaklarının okşanmasıyla uyandı. Babası, yani üvey babası hep o, şarap moruyla kirli kırmızı yüzü, titriyordu.
"Fakat babacığım!"
"Susss!"
"İyi ama ben, ben..."
"Öz kızım olmadığını bilmiyor musun?"
"Beni korkutuyorsunuz ama..."
"Ya evet diyeceksin, ya hayır. Hayırsa bas git evimden. Evetse... Çünkü ben canavar değilim, korkma. Sadece okşayacağım..."
Ağlayıp yalvarmak para etmemişti. Zaten alabildiğine sarhoştu da. Bir itmiş, sonra da çıplak ayakları, bol geceliğiyle merdiveni yıldırım gibi çıkmıştı üst kata. Üst katta ev sahibi oturuyordu. Yaşlı karıyla koca... Uyanık mıydılar? Yoksa teravih namazını yeni mi kılıp dönmüşlerdi eve? Hacer'i şefkatle karşıladılar. Bu geceden sonra onlarla kalmak istediğini söyledi. Karı koca anlayış gösterdiler. Çünkü yetişkin, göz dolduran bir kızdı. Babası öz bile değil. Üstelik içkici de. Onun için...
"Peki kızım, kal..."
"O adamın yüzünü görmek istemiyorum!"
Karı koca bakışmakla yetinmişler, nedenini sormamışlardı. O günden sonra da hiç sormadılar. Zaten üvey babası da kim bilir hangi sevgilisiyle ortalardan silinip gitmişti.

Bir gün, sabaha karşı düşünü gördüğü gencecik kocası önüne çıktı. Uzaklardan çalışmak için gelmişti. Kentin fabrikalarından birinde mevsim işçiliği yapıyordu. Kaşı, gözü, boyu, bosu sarıvermişti Hacer'i. O da onu beğenmişti. Hazır dağlar arasındaki bu kocaman köy kasabaya gidiyordu çalışmak üzere. Hacer neden ardına takılıp, kaderini genç adamın kaderine bağlamasındı?

Günlerden bir gün kentin evlenme dairesinde kocaman bir deftere birer imza, ev sahiplerinin de tanıklığı... Ama kocasının ardına takılamadı hemen. Üvey babasından boşalan alt katı kiraladılar. Genç adam, genç karısının karnına şu şimdi yanı başında yatmakta olan Hüseyin'ini koyup, yeni işine gitti. Her hafta koynu, koltuğu paketlerle dolu geliyor, bir gün, iki gün, sonra basıp gidiyordu işine. Haftalar, aylar böylece gelip geçti. Hacer, Hüseyin'i doğurduktan sonra takılabildi ancak kocasının ardına.

Artık yeryüzünde üç kişiden ibarettiler. Hacer, genç kocası, yeni doğmuş oğlu!

Genç kocası sekiz yaş büyüktü ondan. Işinde çalışıyor, akşamları da koşuyordu karısıyla çocuğuna. Ne içki, ne de yabancı, kötü kadınlar. Genç karısını akşamları kollarının arasına aldı mı, onu çok eskilerde yitirdiği masal dünyalarının taze boyalı dünyasına uçuruyordu sanki. Bütün gün çocuğunu emzirip, oğlunun altını temizliyor, kocasına yemek pişirip, evinin bulaşığını, çamaşırını yıkıyordu. Hem de seve seve. Yalnız kocasının çalıştığı çırçır fabrikasının sahibi Haşim Ağa'nın yeğeni Topal Duran!

Kocasının en yakın arkadaşı varsayıyordu kendini ama adamın bakışı bakış değildi. Kadınlara, daha çok da genç kadınlara malum o bakışları hiç sevmiyordu Hacer. Bir gün belki de tenhalarda bir şeyler söyleyip asılmasından korkuyor, geceleri uykularını kaçırıyordu.

O da oldu günün birinde. Kocası fabrikada hafif bir iş kazası geçirerek hastaneye kaldırılmıştı, kente. Hacer çıldırırcasına

ağlayarak kente giderken Topal Duran da takılmıştı ardına. Kocasının yakın arkadaşı değil miydi? Üstelik onların fabrikasında olmamış mıydı kaza?

Yolda rakı kokulu ağzıyla açılmıştı: Kaptıkaçtıda yan yana oturuyorlardı. Kucağında Hüseyin'in kundağı. Adam sokuldukça sokulmuş:

"Hacer," demişti, "kulak ver. Çok güzelsin. Anlamıyor musun bakışlarımdan? Kocan, anlıyorum yakışıklı adam, lakin o kadar be anam. Bana he de, iste ne istersen. Biliyorsun, bekârım. Hiç evlenmedim. Seni aklından geçmeyecek rahatlara kavuştururum..."

Hacer sertçe kapatmıştı lafı. Şayet tekrarlarsa kocasına söyleyebilirdi. Ondan sonrası...

"Ne olur ondan sonra? Zenginim ben. Elim uzun, kolum uzun..."

"Kocamdan başka erkeği Allah bana nasip etmesin Duran Efendi!"

"Iyi düşün ama acele etme!"

"Düşünmeme gerek yok. En son söyleyeceğimi, ilkin söyledim..."

"Zararı yok. Ben sabırlı adamım, beklerim. Bir gün bana koşa koşa geleceksin Hacer. Ne zaman gelirsen gel, bekleyeceğim!"

Sözü uzatmamış, kesip atmıştı:

"Ömrünün sonuna dek boşuna beklersin. O hayattayken başkasına he dersem Allah şu iki gözümü kör etsin duydun mu?"

Kocası iyileşip hastaneden çıkmıştı bir hafta sonra ama Topal Duranların Çırçır'larındaki işini yitirmişti. Duran da yoktu ortalarda. Atlayıp İstanbul'a gitmişti para yemeğe.

Genç adam şaşırmış kalmıştı. İşte tam bu sıralarda, Doğu'da bir yerlerdeki anasından kalma malı aklına gelmiş, atlayıp gitme icadını çıkarmıştı:

"Bacılarım, enişte lerim razı gelirler de hissemi sattım mı, ya kente çeker gideriz ya da burada bir dükkân açar, kendi hesabıma çalışırım. El kapılarında bana da, başkalarına da hayat yok, olamaz!"

Hacer, "Bizi de götür, birlikte gidelim!" demişti ama genç adam oralarda durucu değildi. Pek pek bir hafta, on günde işlerini yoluna koyup, genç karısıyla çocuğuna dönecekti. Üzülmesinlerdi. Onlar için yaşıyordu. Şeker oğlunu unutabilir miydi hiç?

"Beni."

"Seni ondan ziyade göresim gelir..."

Genç kadın Topal Duran korkusunu içinde taşıyarak ama kocasına da tek laf etmeden, kalakalmıştı.

Kalış o kalış işte.

Yedi yıl, koca yedi yıl geçmişti aradan.

Hacer yeniden hıçkırdı.

Tam bu sırada oğlu uyku arasında bir yandan bir yana döndü. Uyanır da anasının yaşlı gözlerini görürse ya?

Ona korkuyla baktı. Babasını hatırlatan kaşları, kemerli burnu, gene babasınınkine benzeyen kahverengi saçları...

Uyanmamıştı oğlan bereket versin. İnce geceliğinin göğsünü geren memelerini hırslı hırslı yerleştirdi. Hırslı hırslı... çünkü iki satır, iki satırcık da mı yazamazdı? Yedi yıl, yedi kocaman yıllık bu ayrılığın ne zaman, nasıl sona ereceğini bilmiyordu. Hiç mi gelmeyecekti? Arada ölüm yoksa gelirdi, sağlama gelirdi. Gelmediğine, bunca yıldır da iki satırla olsun aramadığına göre...

Aklına kötü kötü şeyler gelmiyor değildi: Anasının mirası için gittiği kentte çok güzel birine rastlayıp kalmış olabilirdi. Hazır, kundakta bıraktığı oğluyla gencecik karısına adres de vermemişti. O da bilmiyordu açık seçik adresi.

Yeniden iç geçirdi.

Unutamıyordu onu. Kaba bıyığıyla erkekçe gülüşü, yan yan bakışı, erkekçe sigara kokusu, kollarının arasına alışı, sarıp dolu dolu öpüşü...

Oğlu hafifçe öksürünce, kafasındakilerin şeridi koparak, baktı. Yastığını düzeltti. Gün gelecek, bu çocuk büyüyecek, daha kötüsü babası gibi koca adam olacaktı. Aklı ermeye başlayınca sormayacak mıydı babasını? Babası üzerine ondan bilgi istemeyecek miydi? "Böyle böyle, gitti. Anasından kalan mirastan pay almak için gitti, bir daha dönmedi!" dese bile inandırıcı olabilir miydi? "Neden dönmedi?" diye uzatabilirdi. Kim olsa, uzatır, eşeler, kılı kırk yarardı. Oğlu da kılı kırk yarmaya başlayınca -ki daha şimdiden başlamıştı- onu nasıl tatmin edebilecekti? "Bilmiyorum. Çekti gitti işte!"

"Neden?"

"Annesinden kalan mirastaki hissesini satmak için..."

"Peki sattı mı?"

"Bilmiyorum."

"Bir tek mektup da mı yazmadı?"

"Yazmadı."

"Aranızda herhangi bir tartışma filan?"

"Hiçbir şey."

"Peki nasıl oluyor da bir tek mektupla bile aramıyor?"

İşte burasıydı düğüm noktası. Oğlu kara kara düşünecek, sağdan soldan soracak, doyurucu bir karşılık almaya çalışacaktı. Eller bile, "Neden aramadı?" diyorlardı, "... herif memnun olsa aramaz mıydı hiç? Kim bilir, belki de kulağına Duran işi çalındı. Nefret etti. Aldı başını çekti gitti!"

Bu da ikinci bir dertti işte. Duran'a neler söylediğini, onu nasıl kovduğunu kimse bilmese yukardaki, yani Allah biliyordu!

Yaşlı gözleriyle oğluna yeniden baktı. Mışıl mışıl uyuyordu. Tatlı, çocuk uykusu içinde. Melekler gibi saf, melekler kadar temiz. Saf, temiz, anasına da sıkı sıkıya bağlı bu çocuk günün birinde sırf bu yüzden anasına kin bile bağlayabilecekti demek?

Ondan ürktü. Sonra kızdı kendi kendine. Oğlunun kahverengi, kıvır kıvır saçlarını okşadı. Hem okşuyor hem de elinde olmayarak gözlerinden ılık ılık yuvarlanıyordu yaşlar. "... Yav-

rum benim, kuzum. Annenden şüphelenme olmaz mı? Sen daha çocuksun. Babam hâlâ canımdan çok sevmesem ne diye yeni baştan evlenmeyeyim? Üvey babadan çok çektim ben. İstemiyorum seni üvey baba elinde ezdirmeyi. Acıyorum sana. Üvey baba seni döver, iş buyurur, yorar yavrum. Anneni anla. Annenin, babacığının üstüne gül koklamadığına her zaman inan!"

Birden, yüzündeki yumuşak anlam değişti, çizgiler sertleşti. Topal Duran'ı hatırlamıştı. Şu, kasabanın en zenginlerinden fabrikatör Haşim Ağa'nın yeğeni, kocasının da sözde arkadaşı... Kocası çekip giderken, kendisi olmasa bile, bir yakını ağzıyla belki de Hacer'den yakınmış, "O kadın sana göre değil aslanım," dedirtmiş olabilirdi. Kocası nedenini sorunca da, "Onun Haşim Ağa'nın yeğeniyle geldi geçtisi var!" karşılığını vermiş olamaz mıydı?

Ardına çok düşmüştü yıllardır.

Hele birinde, akşam inmişti. Yıkadığı çamaşırları yerlerine vermiş, eve dönüyordu. Orman kıyısı. Birden, nereden çıktıysa Duran, Topal Duran!

Yüreği ağzına gelmişti. Bağırmak, çağırmak, altüst etmek ortalığı... Evet ama o zaman da kasabalı toplanır, "Ne var? Ne oluyor?" diye sorabilirlerdi. Topal Duran halli, mallı. Topal Duran'ın kendinden çok amcası hatırlı. Hemencecik onu tutarlardı bu hatır yüzünden. Peki ne yapmalıydı? Kaçmalıydı. İyi akıl. Topal Duran adımlarını tam açmıştı ki, o da hendeğin karşısına atlamıştı. Sonra da kaldırmıştı tabanları.

İyi ama yarın oğlu büyüdüğü zaman, ondan babası üzerine hesap soracak oğluna bu ve buna benzer yığınla olayı nasıl anlatacaktı? Anlattı, nasıl inandıracaktı?

Yanında bir kımıltı.

Döndü: Oğlu. Gülüyordu aydınlık aydınlık.

"Anne!"

Her şeyi unutarak:

"Yavrum?"

"Emasım!.."

Genç kadın hemen her sabah, oğlunun uyanınca annesine "Elmasım" değil, "Emasım" deyişine elinde olmayarak gülerdi. Gene öyle, az önceki ağlamışlığını unutarak gülmeye başladı:

"Emasım değil, elmasım!"

Çocuk kendini sıka sıka tekrarladıysa da gene olmadı:

"E... ma... sım!"

Kadın illaki düzeltmeyi kafasına takmıştı. Yılmadı.

"El... ma... sım."

"E... ma... sım."

"..."

"..."

Dakikalarca sürdü bu. Çocuk bütün iyi niyetine karşın, doğruyu söyleyemiyordu. Kadın illaki doğrusunu söyletmek için direnmeyi sürdürecekti ki, birden vazgeçti:

"Hüseyin!"

"Ha?"

"Düşümde kimi gördüm bil bakayım!"

Çocuk hiç düşünmeden, "Babamı," dedi.

Sonra alev alev yanmaya başlayan gözleriyle heyecanlı, sordu:

"Gelmiş miydi?"

"Gelmişti."

"Ne getirmişti bana?"

"Cici cici mammalar..."

"Tüfek?"

"Tüfek de."

"Üç tekerlekli?"

"Üç tekerlekli de."

Çılgın bir sevinçle ellerini çırptı.

"Yaşasın babam!"

Birden durakladı. Her zaman sorduğunca gene:

"Ne zaman temelli gelecek?"

Kadın da her zamankince yanıtladı:

"İşleri ne zaman biterse."

Çocuk bakışlarını tavana kaldırdı ilkin, sonra odanın badanasız duvarlarına. Yıllar yılı annesi onu hep böyle oyalardı: "İşleri ne zaman biterse." Ne bitmez tükenmez işlerdi bunlar?

Annesinin yüzüne döndü meraklı çocuk bakışları:

"Niye hiç bitmiyor?"

"Çok da ondan."

"Çoksaa... çok, dolu para mı kazanır?"

"Tabii."

"Bu şehirde herkesten çok mu?"

"Çok."

Gene durakladı, bakışları gene tavanı, duvarları, beyaz perdesi sarı güneş lekesiyle lekeli pencereyi dolaştı. Sonra da annesinin yüzünde durdu:

"Alilerden de mi çok?"

"Alilerden de."

Heyecanlandı. Ufacık avuçlarını neşeyle vurdu birbirine:

"Yasasıuın!"

"Niye?"

"O zaman bana kimse yan bakamaz değil mi?"

"Bakamaz."

"..."

"..."

Anayla oğulun konuşması hemen hemen her sabah olduğunca sürüp gidiyordu. Çocuk, kafasındaki renk renk tüfekler, kendi kendine yürüyen oyuncak otomobil, tren, cip, kaptıkaçtı, balonlu çikletlerle anasını unutuverdi. Kadın da fırsattan faydalanarak kahvaltı hazırlamaya kalktı. Çocuk farkına bile varmadı bunun. Babası nasıl olsa gelecekti bir gün. Kim ne derse desin bir gece çeşit çeşit, renk renk oyuncaklarla gelecek, oğlu derin uykusunda uyuyorsa bile başını okşayarak uyandıracak, dizine oturtup sevecekti. Komşu çocukların her akşam evlerine dönen

babaları vardı. Akşamları yollarını gözlerlerdi babalarının. Sonra koşarlar: "Baba, babacığım!" Ellerindekileri alır, babalarıyla yan yana, birer küçük kahraman gibi, evlerinin yollarını tutarlardı. Yalnız Hüseyin. O, geç vakitlere dek yapayalnız kalır. Böyle yapayalnız kaldığı zamanlar arkasında elleri, sırtı duvara dayalı, içinden ağlamak gelirdi. Onun da neden bir babası olmadığını düşünürdü.

Çocuk ağlardı da. Akşamlar inmiş, sabahtan akşamlara dek çeşitli oyunlar oynadığı arkadaşları babalarının yanında evlerine birer ikişer çekilmişlerdir. Oysa yapayalnız kalmıştır. Onun da babası olsa, o da eve ötekiler gibi gitse, karanlıklar inmiş geceyi ay Hüseyin'siz bulsa!

Birinde karşı komşunun oğlu Ali'yi usullacık seyretmişti. O gün Ali'nin babası öteki çocukların babalarından daha geç gelmişti. Ali huysuzlanmaya başlamış, "Yoksa benim babamın da işi çıktı da, senin baban gibi artık gelmeyecek mi?" demişti. Demişti ama gelmişti o sıra. Ali çılgın gibi koşmuş, babasının elindeki somunları almış, sonra yıldızların hafif mavi ışığında evin yolunu tutmuştu. Hüseyin tam gene her günkü gibi yapayalnız kalacaktı ki, Ali ile babasının ardından usullacık gitmiş, onlara gözükmeden avlularını geçmiş, bir kıyıdan babasıyla oğulun sevişip konuşmalarını seyretmişti.

Ali'nin annesi babayla oğulu kapıdan karşılamıştı. Hep birlikte odaya girmişler, anne ekmekleri oğlunun elinden almış, babayla oğul da pencere önündeki sedire oturmuşlardı. Ali'nin babası yorgundu, terliydi ama gene de oğlunu kucağına almış, saçlarını okşamış, yanaklarından öpmüştü. Hüseyin kendini tutmasa hıçkırarak ağlayacaktı ama ağlamaması gerekti. Annesi ona her zaman, "Yavrum," derdi, "sen benim babamsın, ben de senin hem baban hem annen. Öteki çocuklara bakma. Onlar birtakım küçük şımarıklardır. Sen, babasız büyüdün. Onun için onlardan daha akıllısın!"

Bunun için ağlamamıştı.

Sonra çekilmişti pencereden. Dışarının karanlığı koyulaşmış, kasabayı çevreleyen dağlarla sık ormanların ardından önce kıpkırmızı bir top gibi ay ağır ağır yükselmiş, sonraları da göğün derinliklerine sanki hızla kaçıp ufalmış, gümüştenmişçesine, su gibi parlamaya başlamıştı.

Uzun uzun dikilmişti oracıkta Hüseyin. Evlerinin oluklu çinko duvarlarına dayalı sırtı, göğün derinliklerine kaçıp giden ayın ışıltısı, babasızlığın acısıyla yanan ufak yüreği.

Babası o bir türlü bitip tükenmek bilmeyen işlere neden gitmiştir? Biliyor, annesi, yani Hüseyin'in babaannesinden kalan mallarını satacak, dolu parayla gelecektir. Çok duymuştur bunu annesinden. İyi ama bütün bunları yoluna koyup evine dönmek o kadar zor mu? Ali'nin babası da uzak köylerden birindeki tarlasını satmaya gitmişti. Bir hafta mı, on gün sonra mı ne işlerini bitirip dönmüştü. Tarla ya da insana annesinden kalan malları satmak zor olsa, Ali'nin babası da gider, bir türlü geri dönemezdi. Dönmüştü ama. Hüseyin'in babasıysa dönemiyordu bir türlü. Annesi boyuna düşünde görüyordu. Her görüşünde de oyuncaklarla geliyordu. Fabrikatör Haşim Ağa'nın torununun oyuncaklarından daha çok oyuncaklarla.

Arada da Haşim Ağa'nın torunu olmayı düşünürdü. Olsa, oluverse, ona da Zeynel'e alınan üç tekerlekli bisiklet gibi bisiklet alınırdı. O zaman da Zeynel gibi bisikletine biner, kasabanın sokaklarında tıpkı tıpkısına Zeynel gibi...

"Haydi yavrum, çay hazır..."

Sırası mı şimdi? Zeynel gibi üç tekerleklisinin üzerinde, sokakları çala pedal dolaşırken, "Haydi yavrum, çay hazır" da ne oluyor? Canı ne çay, ne ekmek, ne de peynir istiyor şu an. Annesi de sanki oğlunun düşüncelerini tuzla buz etmek için fırsat kolluyor!

Neden Haşim Ağa'nın torunu değil? Olsa, ya da çok önceleri olsaydı, onun da Zeynel gibi bisikleti, sarı tahtalı oyuncak tüfeği, kocaman beyaz torbasıyla renk renk zıp zıpları, kurşundan

askerleri, kurulup yere bırakılınca kendi kendine yürüyen pırıl pırıl otomobilleri, treni, düğmesine basılınca şeytan gözü gibi yanan el feneri...

"Gelsene yavrum, seni bekliyorum!"

İçinde dizüstü oturmakta olduğu yatağının ayakucundaki sofra bezinin kıyısına emekleyerek gitti, bağdaş kurdu. Hayır hayır, ne Haşim Ağa'nın torunuydu, ne de öteki çocuklar gibi babası vardı. Bir annesi vardı o kadar. Peki ama Haşim Ağa'nın torunu Zeynel ondan daha mı akıllıydı? Daha mı güçlü? Yoksa koşmada ondan daha mı hızlı? Hiç de bile. Birinde yarışmışlardı da geçivermişti onu. Öyle olduğu halde dolu oyuncakları, üç tekerlekli bisikleti, kurulunca kendi kendine giden otomobilleri, motosikletleri, kurşundan askerleri vardı.

Birden Topal Duran Emmi'sini hatırladı. Asıl Zeynel'in öz emmisiydi ya, semtin bütün çocukları "Duran Emmi" derlerdi. Hüseyin de ötekiler gibi "Duran Emmi" diyordu.

Zeynel'e üç tekerlekli kırmızı bisikletin yeni alındığı günler. Öteki çocuklarla birlikte imrenerek bakıyorlardı Zeynel'in bisikletine. Zeynel'in bu bisikleti bundan önceki mavi bisikletten daha büyüktü. Lastikleri daha kalın, zincirli. Binememişti. Bacakları mı yetişmemişti? Düşüvermişti bisikletle birlikte de Topal Duran Emmi'si koşup kaldırmış, sonra da gözü Hüseyin'e takılarak, "Gel!" demişti. Hüseyin koşmuştu sevinçle. "Duran Emmi" onu bindirmişti Zeynel'in bisikletine. Öyle binmişti ki! Zeynel bile şaşmıştı. Bir tur, bir tur daha, sonra yeniden bir tur...

"Çayını karıştır!"

Duydu, bakmadı annesine. Annesi ise gene kim bilir ne düşündüğünün farkında, üstelemiyordu. Nesini üsteleyecekti? Bilmiyor muydu ne zaman babasından söz açılsa oğlanın kara kara düşündüğünü? "Baba" diyor, başka şey demiyordu. Haydi diyelim ki babası, anasına kızdı, bir daha dönmedi. Ya da köye gitti. Hacer'den daha güzel, daha halli mallı bir kız buldu, evlen-

di, onunla çoluk çocuğa karıştı. Şu çocuğun, şu günahsız çocuğun ne suçu vardı da gözlerini yolda koyuyor, onu üzüm üzüm üzüyordu?

"Anne!"

İç geçirdi:

"Yavrum?"

"Zeynel'in emmisi var ya?"

Hacer'in aklından Topal Duran'ın kalın, kapkara kaşları, şehvetten kudurmuşçasına pırıl pırıl gözleri geçti. Sertçe:

"E," dedi. "N'olmuş?"

Çocuk birden ürktü:

"Hiiç."

"Nasıl hiç?"

"Hiç yani, öyle..."

Annesi iyice sertleşmişti.

"Ben sana o pis herifin yanına gitmeyeceksin demedim miydi?"

Ürküntüyle:

"Ben gitmedim ki."

"Ya?"

"O geldi."

Safi dikkat kesilerek:

"Niye?"

"Zeynel'in dedesi Zeynel'e yeni bir üç tekerlekli almış, binemedi. Düştü. Duran Emmi de beni bindirdi; bi bindim ki!"

Kadın, oğlunun üç tekerlekliye binmesine içerlemekle birlikte, sesini çıkarmaz göründü. Sanki bir suç işlemişti de oğluna karşı mahcup duruma düşmüştü.

Çocuk ardını getirdi:

"Şu Ali var ya? Ben binince deliye döndü. Pis. Bana ters ters baktı, sövdü!"

Anne'nin başı sertçe kalktı:

"Sövdü mü?"

"Söydü."

"Niye?"

"Bisiklete bindim diye..."

"Ona neymiş?"

"Duran Emmi onu bindirmedi ya?"

"Ne dedi?"

Ali'nin neler dediğini söylese miydi? Söyleyince annesi kızmaz mıydı?

"Ha? Ne dedi?"

Ok yaydan çıkmıştı bir kez. Söylememezlik edemezdi.

"Benim annem de senin annen gibi güzel olsa..."

"Ali mi dedi bunu?"

"Tabii ya."

"Evet?"

"... güzel olsa, Duran Emmi beni de bindirirdi, dedi... Ben de dedim ki, sen benim annemi ağzına alma, dedim. Benim babam gelecek, bana da üç tekerlekli getirecek, dedim. Vaay, dedi, getirecekmiş. Senin baban hiç gelmeyecek ki, dedi."

Annesini uzun uzun gözden geçirdikten sonra:

"Gelecek değil mi anne?"

Hacer heyecanlanmıştı. Yüklü göğsü kalkıp kalkıp iniyordu. Dokunsalar ağlayacaktı. Ah kocası, ah bu düşüncesiz kocası. Hiç suçu günahı yokken, hiç de istemeden itin köpeğin diline sakız etmişti karısını.

"Ali'yle kavga ettik sonra. Duran Emmi ayırdı. Dedi ki..."

Korkuyla sustu. Annesi asık yüzle:

"Ne dedi?"

"Kızarsın ya?"

"Kızmam."

"Kızarsın, bilmiyor muyum?"

"Kızmam, söyle."

"Benim oğlum olsan sana da böyle bisiklet alırdım, hiç kimse sana çene edemezdi, dedi."

Hacer birden dişi bir kaplan gibi dikildi:

"Ne karşılık verdin o öyle söyleyince?"

"?.."

"Benim aslan gibi babam var, gelecek bir gün. Bana herkesin oyuncağından daha iyilerini alacak demedin mi? Ha? Demedin mi? Cevap versene be!"

Çocuk ürküntü içindeydi. Annesinin tamı tamına böyle kızacağını bilip duruyordu.

"Sana söylüyorum!"

Suçlu suçlu baktı annesine:

"Ne?"

"Babam böyle böyle, gelecek, bana oyuncakların en iyisini alacak. Babamdan başka baba istemiyorum diyemedin mi?"

Demediği halde:

"Dedim," dedi. "Demem mi?"

2

Sanki günlerdir hiç durmamacasına koşuyordu.

Ay yoktu bu gece yukarda. İri yıldızlar vardı açık, duru lacivert gökte ve o, bu açık, bu duru lacivert gökte sarı sarı kırpışan yıldızların ışığında soluk soluğa koşuyor, çalıları hışırdatarak koşuyordu.

Nereye dek gidecekti bu koşu?

Ulaşmak zorunda olduğu bir yer mi vardı?

Bilmiyordu. Sadece koşuyor, daha doğrusu, yakalanmaktan korkarak koşuyor, koşuyordu.

Çalılık sık, çalılar kalabalıktı. "Kaplan meşeliği" derlerdi bu çalılar yığınına. Yıldız ışığında yaprak oylumları su gibi aydınlık çalı, meşe, arada gürgen kalabalığı.

Bir ara durdu. Soluyordu. Çevresine bakındı. Sonra aniden dönüp arkada bıraktığı uzaklara çevirdi bakışlarını. Ürkütülmüş

vahşi bir hayvan kuşkusu içindeydi. Terli yüzünde bir yangının alevi, gözlerinde o alevden kıvılcımlar...

Korkuyor mu?

Bilmiyor. Çünkü hemen hemen hiçbir şey düşünmüyor şu an. Bir tek düşündüğü, yakılmasında önayak olduğu çiftlik yüzünden ele geçmemek!

Sonra?

Sonra belki bir kolayını bulur, Gâvur Dağları'ndan geçip, anayurt topraklarını aşıp, Arabistan'a atardı kendini. Suriye, Arabistan'dı onun için. Irak, Arabistan, Mısır, Arabistan, Ürdün, Lübnan velhasıl Gâvur Dağları'nın ötesi baştan başa Arabistan. Arabistan'a kendini attı mı yakayı kurtarır, beş yıl, on yıl, gerekirse yirmi yıl...

O zamana nasıl olsa bir af çıkar, dönerdi memleketine. Dönerdi ya, bütün bunlar da vız geliyordu. Hatta Gâvur Dağları, hatta Arabistan, Arabistan'lar. Günlerdir şurda burda saklanıp, uçan kuştan hile sezmek yüzünden yarı aç, saçı, sakalı uzamıştı. Geniş omuzları, uzun boyuyla tam bir insan azmanı. Bir güreşçi. İnsan ona bakınca, çıtır çıtır kızarmış küçük bir kuzuyu birkaç somunla yiyebilir, üstüne kocaman bir bakraç suyu içiverir sanıyordu.

Yıldızların ışığında pek de belli olmayan yüzü güzel değilse de, çirkin de değildi. Erkeğe, karayağız tam bir erkeğe benzeyen, gerçek bir erkeğin ağırlığını taşıyan, sert bir hâli vardı. Eline sağlam bir balta geçirse de ormana dalsa, boy atmış kalın bedenli ağaçları hiç zorluk çekmeden tek başına birbiri ardı sıra deviriverir ya da balçığa saplanmış, öküzlerin çekip çıkaramadığı yüklü bir arabayı omuzuyla dayanıp balçıktan sökebilirdi.

Kişide bu izlenimi uyandırıyordu!

Böyle miydi tıpatıp?

Bütün bunları yapabilir miydi?

Hep o tükenmez kuşku içinde, en küçük çıtırtıdan huylanarak, soluğunu toplamaya çalıştı. Sonra gene kalabalık meşeliğin karanlık denizine daldı gitti.

Çıktığı sıra, köyü hatırlatan büyükçe bir kasabanın sınırına gelmişti. Gene soluk soluğa, durdu. Yadırgı kokusu almış iri köpeklerin uzak uzak havlayışlarını dinledi. Yeryüzünün bütün köpekleri hemen hemen birbirine benzer. Onları o kadar iyi tanırdı ki! Yabancı kokusu almasınlar... Bu kokuyu içlerinden biri aldı mı hemen başlarlardı havlamaya. O havlayınca sanki komut verilirdi. Bir başkası, daha sonra daha bir başkası, sonunda da irili ufaklı, erkekli kancıklı bütün köpekler.

Yabancı kim, ne, nerede gizli olursa olsun, isterse tabancasını çekip üzerlerine çevirsin!

Elindeki çıplak tabancayı unutmuştu. İçinde en son bir tek mermisi kalan bu kapkara tabancayı elinde gerçekten de unutmuştu. Oysa, Hanımın Çiftliği'ni yakıp kaçtığı sıra kovalayanlardan kurtulmak için çok işine yaramıştı.

Birden, sırtındaki kurşun yarası acıdı. Eli, elinde olmayarak sırtında parçalanmış kanlı gömleğin altındaki yaraya gitti. Çekti elini, baktı, kan!

Jandarmaların attığı kurşunlardan mı, yoksa yaktıkları çiftliğin bekçilerinin falan mı kurşunundandı? Ne olursa olsun, bunu da düşünecek vakti yoktu. Çok yorgundu, kaçmasını sürdürecek halde değildi ama gene de koşarak kaçmalı, yakalanmaktan, hapse atılmak, daha sonra da ağır suçundan ötürü ipe çekilmekten kurtulmalıydı!

Derinlerde ama deminkilerden çok daha yakında birden bir köpek havlaması. Aklı gitti. Heyecanı arttı. Artan heyecanının çoğalan dikkatinde bir başka köpeğin ilkini sanki yanıtlayışı. Kuşkusu daha da arttı. Elindeki tabancayı doğrulttu. Peki ama köpeklere kullanmak büsbütün felaket olmaz mıydı? Durgun köy gecesi içinde -burasını kasaba değil, köy sanıyordu- gürlercesine havlayarak yaklaşan, yaklaşırken de başka başka köpeklerin katılmasıyla çoğalan bu ses kalabalığı yaklaşan bir tehlike demek değil miydi? Köpekler demek kokusunu almışlardı? Şu halde tabancaya falan boş verip tabanları yeniden kaldırmalıydı.

Kalabalık meşeliğin karanlık denizinde gene kayboldu.

Çıktığı zaman kasabanın kıyısına gelmişti. Daha çoğalmış köpek sesleri de ardında. Soluk soluğa durdu. Yarası acıyor, gözleri kararıyor, başı dönüyordu. Bacakları isyan halindeydi artık. Kocaman gövdesini taşıyamayacaklardı. Çömeldi. Yara fena sızlıyordu. Dermansızlığı yaradan mıydı acaba? Belki de kan kaybından. Kan kaybı, soğuyan yara. Yara büsbütün soğursa acısından tövbe duramazdı. Daha birkaç gün bakılıp temizlenmez, merhem sürülmezse kötüye gidebilir, belki de kurtlanırdı.

Köyünde, kundaktaki çocuğuyla bıraktığı karısı içinden bir sızı gibi geçti. "Habip," demişti, "... ben bu işin sonunu hiç iyi görmüyorum. Başına iş açacaksın. Kurban olurum sana. Muzaffer Bey tokatladı diye herifi çekip vurdun, üstüne de yattın, gitti gider. Lakin çiftliğini yakmaktan vazgeç. Hükümetin eli uzun, kolu uzun. Köylüyü kimin kışkırttığını bulup çıkarırlar, suç senin üzerinde kalır. Kabak da senin başında patlar. Yarın bela geldi mi, baban, kardaşların birer kolayını bulup sıyrılırlar. Bana acımazsan oğluna acı!"

Bütün bunları hatırlamanın da sırası değildi. Olan olmuş, geçen geçmişti. Düşünülecek tek şey, ne yapıp yapıp bir yerlerde birkaç gün gizlenip, ondan sonra da yurt topraklarından pırrr!

Elindeki tabancaya baktı: Büyük çiftçi Muzaffer Bey'i bu tabanca haklamıştı işte!

Büyük çiftçi, zort zortu göklere çıkan Muzaffer Bey!

Adam gerçekten de küçücük dağları yaratmışa benzeyen basbayağı bir kraldı. Binlerce dönüm tarla, bir o kadar da hazineye, köylüye ait keza tarla. Her yıl binlerce ırgatın çapa çapaladığı, binlerce balyalık pamuklarının satılıp bankalardaki cari hesaplarına yatırılan yüz binleri, altında gıcır gıcır hususi, bugün burda, yarın Ankara'da, öbür gün İstanbul, Paris, Roma, Montekarlo... Yediği içtiği önünde, yemediği içmediği ardında. Ca-

kanın, fiyakanın çalımın daniskası. Hafta sekiz gün dokuz husu-si arabalar dolusu kadınların yanık sesleri, cilve, nazlarının doldurduğu çiftlik.

Herif kendini gerçekten de kral gibi görürdü!

Bütün bunlara bir dereceye kadar göz yummuştu köylü. Gel gör ki adam azdıkça azmış, kudurdukça kudurmuş, kendir kement zapt edemez hale gelmişti. Köylünün tapulu malı, toprağını da kendi topraklarına katıp, sonunda yeni kurulan Demokrat Parti'ye girmeseydi...

Habip'in yüzü asıldı.

Yeni kurulan bu partiden neler beklemişlerdi oysa. Bu parti Muzaffer gibi nice nice haksızlardan hesap soracak, analarından emdiklerini sözde burunlarından getirecekti. Bir gün kentin Demokrat gazetelerinden biri iri manşetlerle Muzaffer'in de bu partiye girdiğini yayımlayınca... İşte o zaman Habip ve Habip gibi düşünenlerde hoşafın yağı kesilmiş, "Bunlarda da iş yok!" kanısına varıvermişlerdi. Nasıl olsundu ki, yıllar yılı halkın emdiğini burnundan getirenler, bir anda dertli halkın toplandığı "Hakçı" bir partide gene tepelerine çıkıvermişlerdi.

İşte bu son damla olmuştu.

Habip onu, o haksızlar şahını öldürdüğü geceyi hatırladı elinde olmayarak. Gene böyle, aysız, yıldızlı bir geceydi. Şehirle köylerinin arasındaki açıklıkta top çalılıklar. Adama bu çalılıkta pusu kurmuştu. İriyarı adam, kocaman, kapkara Kadillağıyla çalılığın arasındaki yola girmişti. Çok geçmeden Kadillağın güçlü lambalarıyla ortalık birden gündüze dönmüştü. Tam o sırada işte, arabasından birkaç metre önde, yere atılı kocaman hararı görmüştü. Kuvvetli bir fren. Yere atlamış, çiğit denilen pamuk tohumu dolu hararı yolun kıyısına çekip, yolu açmaya savaşmıştı. Pehlivan gibiydi deyyus. Bir tutuşta kütlü hararını yolun kıyısına tam çekmişti ki, Habip, gene böyle, elinde bu şimdiki tabanca, Kadillağın beş metre ötesinde, bir çalı kalabalığının ardına sinik, seslenmişti: "Muzaffer!"

İriyarı, güçlü Muzaffer bu kısık sese belki de korkuyla dönmüştü. Gecenin bu saatinde, yıldızların ışığında... İhtimal tabancasına el atacaktı ki, Habip meydan vermemiş, elindeki tabancanın tetiğine dokunuvermişti.

Birden aklı gidercesine köpek seslerine dikkat etti. Eyvah, gene hem de her zamandan daha kalabalık, çok daha da yakındılar. Havlayarak geliyor, geliyor değil saldırıyorlardı. Kaçmalı, kaçıp kurtulmalıydı. Yapacağı tek şey kaçıp kurtulmaktı. Kurtulamazsa jandarma, cezaevi, mahkeme, muhakeme derken bir gece sabaha karşı ip!

Yorgundu, bitikti, halsizdi ama ne olursa olsun. Çömeldiği yerden kalktı, insanüstü bir güçle soluğunu, dağılmış enerjisini toplayıp adımlarını açtı yeniden.

Köpeklerden kaçıp kurtulduğunu sanıyordu. Ama nerdee? İler tutar yeri de kalmamıştı. Askerden terhisinde birlikte getirdiği kocaman Rozvelt pabuçlarıyla yıkıldı yıkılacak. Gözleri kararıyor, kararan gözlerinin önünde karaltılar uçuşuyordu.

Pencereleri karanlık evleriyle kim bilir kaçıncı uykuya dalıp gitmişti kasaba kıyısından geçerken, birden sarı bir ışık çarptı dikkatine. Durakladı.

Uyuyan kıyı mahallede demek uyanık evler de vardı?

3

Bu uyanık evin sarı ışığı, Hacer'in küçük gemici fenerinden yayılıyor, o da salt, çamaşır yıkamakta olan Hacer'in yarı açık göğsüyle, önündeki çamaşır leğenini ancak ışıtabiliyordu.

Hacer her zamankince, kasaba otellerinden birinin kirli yatak, yorgan, yastık çarşaflarıyla otel müşterilerinin kirlilerini yıkıyordu. Küllü suda kirleri iyice kabarıp gevşemiş çamaşırları güçlü yumrukları arasına alıyor, eziyor, çitiliyor, suya basıyor, çalkalayıp yeniden alıyordu yumruklarının arasına.

Sabunlu yumruğumun tersiyle gerdanımda biriken terleri sildi bir ara. Şu Topal Duran domuzunun amcası gibi, "Demirkıratlar" işbaşına geçtikten sonra bankalardan kolayca alıverdikleri kredilerle zenginleşip, eski köhne evlerinin yerine iki-üç katlı beton köşkler çökertenler, otomobil, buzdolabı, pikaplı radyo, çocuklarına torunlarına iki tekerlekli, üç tekerlekli bisikletler aldıktan başka, çamaşır makineleri de satın aldıklarından, çamaşırlarını artık Hacer gibi çamaşırcılara yıkatmıyorlardı. Eskiden Topal Duran'ın amcası Haşim Ağaların da çamaşırına gider, dağ taş çamaşırlarını sabahın köründen akşamın geç saatlerine dek yıkayıp çıkardı.

Topal Duran bir yana bırakılırsa, başta Haşim Ağa, sonra karısı, kızları, doğrusu eli açık, sözleri tatlı, hatır sayan kişilerdi. Yalnız Duran. Duran ahlaksızın büyüğü olmasa, Hacer onlara her zaman gitmek isterdi. Hiç olmazsa Haşim Ağa'nın oğlunun oğlu Zeynel'le Hüseyin kardeş kardeş oynar, Zeynel'in bisikletine sabahlardan akşamlara dek biner, hevesini alırdı.

Alır mıydı?

Sanmıyordu. Çünkü böyle günlerin akşamları eve asık suratla gelir, yemek filan yemez, yatağa girer, başını annesinin iri göğsüne dayayarak uyurdu.

Çamaşır leğeni başında doğruldu. Ooooof beli... amma da kötü ağrımıştı! Bir yandan erkeksizlik, öte yandan bitmez tükenmez çamaşır derdi, yorgunluk...

Kimden, kimin karısından çirkindi?

İçinde gene çoğu gecelerde olduğunca güçlü güçlü esmeye başlayan kadınlığının ateşten istekleri...

Gene kocasını görmüştü dün gece düşünde!

Kocası gittiği yerden mi gelmişti, hiç mi gitmemişti? Bilmiyordu. Adam yanında olurmuş. Oğulları Hüseyin de. O yatmış, mışıl mışıl uyuyordu. Kocasının kalın bilekli, kıllı kıllı, kocaman elleri. Kadınlığının en hisli, en çıldırtan, en duyarlı yerlerinde dolaşmıştı. Çıldıracaktı. Sımsıkı sarılmıştı adama. Bir yandan da

biliyordu düş görmekte olduğunu, uyanmamak için kendini alabildiğine zorluyor, "Hani sen anadan kalma miras payını almak için gitmiştin. Ne zaman dönüp geldin?" diye sormuyordu. İstiyordu ki düş uzasın, uzadıkça uzasın, adamın kıllı kocaman elleri en çıldırtıcı duyu organlarında dolaşsın.

Olmamıştı. Oğlu Hüseyin'in sesi: "Annee!" Leğenin başında yeniden doğruldu, sonra genç eğilip yıkamaya koyuldu. Kocasını ne zaman düşünde görse de oynaşmaya başlasa, tam zamanında oğlunun sesi düşünü berbat ederdi: "Annee!"

Komşuların genç gelinleri ya da yaşlı dullarıyla konuşmalarından anlıyordu ki, bu hâl hemen hepsinin başındadır. Kocaların, oynaşları, sevgilileri, ne olursa olsun, düşlerine girseler de oynaşmaya başlasalar hiç hesapta olmayan biri işi bozuverir. Demek düşün cilvesiydi bu?

Lakin Hüseyin'in, "Annee!" dediği âna kadarki erkeğinin tatlı okşamalarıyla çıldıracaktı. Oğlan tam sırasında ses etmese adam...

Birden irkilerek leğenin başında doğruldu. Bir kuş, kocaman bir kuş gibi avlu kapısından dalıp, oracığa devrilmişti biri. "Bismillahirrahmanirrahiiim!" diye yerinden sıçradı. Açık duran avlu kapısının bu yanında, yere yüzükoyun kapanıp kalmıştı yabancı. Oda kapısının tahtasındaki bir çiviye asılı küçük gemici fenerinin sarı ışığı yabancıyı, daha doğrusu yabancının yerde ufacık bir tepe gibi devrilip yatışını aydınlatıyordu.

Hacer çarpıntıyla fırladı yerinden: "Kimsin heeey, kimsin?"

Sabunlu elleriyle şaşkın, korkak, çevresine bakındı. İri göğsü inip inip kalkıyor, bağırmak, komşulardan imdat istemek geçiyordu içinden. Gemici fenerinin uzak uzak aydınlattığına göre, yerde yüzükoyun yatan kocaman bir erkekti bu. Kafasında şimşek çaktı: Topal Duran'ın bir hilesi olmasındı sakın?

Sıkılı yumruklarıyla korku içinde, çevresine şaşkın şaşkın bakındı... Her akşam sıkı sıkı kapatırken, bu akşam ne diye kapamamıştı avlu kapısını sanki! Topal Duran itinin ardında nasıl

dolandığını bilmiyor muydu? Kapı kapalı olsa, her kimse şu adam, içeri giremez, avlusunun kıyısına devrilemezdi. İt, itoğlu it Duran ardında köpek, tıpkı azgın bir köpek gibi dolanıp duruyor, "Hacer," diyordu, "... gel güzellikle 'he' de. Yoksa vallaha, billaha, anamla Kâbe yolunda zina edeyim ki zorla da olacak bu iş, şerle de!"

Öfkeden deliye dönüyor, çıldırıyordu:

"İt, azgın it, defol git yoluna. Ben senin bildiklerinden değilim. Elin uzun, kolun uzun. Koca kasabada benden başka kalmadı mı?"

"Kalmadı Hacer. Varsa da sen, yoksa da sen!"

"Benden elini yıka Duran. Benden sana hayır yok. Bu işin sonu iyi getirmez. Benim aslan gibi erim sağken, yadırgı erkeğe dönüp de bakmam!"

Bir kahkaha atıyordu Duran:

"Sağ olsa iki satırla arardı seni postal!"

"Ölüyse anlamalıyım öldüğünü. O zaman da gene sana, he, demem, bilmiş ol!"

"Neden? Benim neremi beğenmiyorsun?"

"Ben de bunu bilmiyorum ama seni görünce anamın kırığını görmüşüm gibi oluyorum..."

"Yani kısacası?"

"Benden sana hayır yok!"

"Peki. Bir punduna getiririm ben de Duran'sam..."

"..."

"..."

Bütün bunları yeniden şimşek gibi hatırlayış korkusunu artırmıştı, titriyordu. Nasıl titremesin ki, işte, bir punduna getirmiş, avlusuna yabancı birini sokmuştu. Az sonra da kendi, belki de kendi gibi uygunsuz arkadaşlarını ardına takıp gelmeyeceği, rezalet çıkarmayacağı ne belliydi? Şimdi tutsa, bağırıp çağırsa da konu komşuyu avluya toplasa, adamı yakalatsa, adamı da karakolda, "Beni içeriye Hacer aldı!" derseee?

Birden ağlayacak kadar hırslandı. "Sahipsizlik, ah sahipsizlik!" diye geçirdi. "Benim de başkaları gibi kocam, anam, babam, kardaşım olsa kim beni böyle hırpalardı? Kim cesaret edebilirdi buna?"

Yıllar yılı bu eve kocasından başka yabancı erkek sokmamıştı. İnanıyordu ki kocası günün birinde çıkıp gelecektir. Hálá onun nikâhı altında, yani onun namusuydu. Bu namusu sonuna dek korumak boynunun borcuydu. Allah içini biliyordu. Ersiz, hatta erli kadınların ne haltlar karıştırdıklarından da haberi yok değildi ama olsun, o kocasından başkasıyla...

Yerdeki adama yeniden korkuyla baktı. Kimdi bu adam? Nesin nesiydi? Duran'ın dalaveresiyse ne diye yatıyordu? Neden kımıldamıyor? Ne için konuşmuyordu? Yoksa yaralıydı da can mı çekişiyordu? Kurşunla mı vurmuşlardı? Kurşunla vurmuş olsalar silah sesini işitmesi gerekirdi.

Peki?

Ne olur ne olmaz gibilerden düşünerek bir kıyıdaki paslı keseri yavaşça aldı. Kapının bu yanında yerde cansız gibi yatmakta olan adamın yanına büyük bir çekimserlikle gitti. Adam Topal Duran'ın sözüne kanmış biriydi de, kalkıp sarılmak isterse, hiç düşünmeden keserle gerekeni yapacaktı.

Yerdeki adam ne kalktı, ne de hatta kımıldandı.

Hacer eğildi, yüzünü görmeye çalıştıysa da küçük gemici fenerinin yetersiz sarı ışığında tanıyamadı. İriyarı adamın kara bir sakalla hafifçe kaplı geniş bir yüzü vardı. Yaşlı mıydı? Gençti de sakal mı bırakmıştı? Herhalde bu kasabadaki tanış insanlardan olmayacaktı.

Peki kimdi? Neydi? Neciydi?

Ani bir sinirlilikle davrandı. İster bu kasabadan, ister değil. Yabancı erkekti ya! Bunca yıl hiçbir erkeğin adımını olsun atamadığı evine ne diye gelip yıkılmıştı? Komşular, Hacer'i kocalarından sakınan ağzı kara komşular görür de laf ederlerseydi ya?

Adamı ayağının ucuyla dürttü:

"Heeey, kalk burdan!"

Adamda hiçbir kımıltı olmadı. Kadın daha da sinirlenmişti:

"Kalk burdan diyorum. Şimdi bağırır vallaha billaha ortalığı birbirine katarım!"

"?.."

"Kalk, kalk haydi be!"

"?.."

"Dul bir kadınım ben, lafa söze kalmak istemiyorum. Kalk haydi kalk işte!"

Adam öldürmüş, çiftlik yakılmasına önayak olmuş Habip, acınacak bir halsizlikle doğrulmaya çalıştı. Hacer'in elindeki keser'e baktı. Evin kapısına asılı küçük gemici fenerinin aydınlattığı sakallı yüzünde çocuksu bir gülümseyiş peydahlandı bir an. Sonra sağlam bilekli kocaman elleriyle toprağa dayanarak kalkmaya çalıştı:

"Benden sana zarar gelmez bacı, korkma!"

Hiç belli olmazdı:

"Gelir, gelmez... Kalk, çek git burdan. Yapayalnız bir kadınım ben. Senin yüzünden lafa söze kalmak istemem!"

"Doğru bacı, haklısın."

Tam kalkarken, sağlam bileklerinden biri gövdesinin ağırlığına dayanamamış olacak, büklüm yerinden adeta kıvrıldı. Gövde toprağa yeniden kapanırken, adam içten içe inledi:

"Oooof anam of. Doğurmaz olaydın!"

Hacer bu inleyiş, bu kahırlı konuşmayla kendine geldi. Bu, geçekten yorgun ya da hasta bir insan, belki de bir garipti. Topal Duran'ın aleti olamazdı. Neden, niçin olamayacağını ise düşünmüyor, düşünemiyordu.

Elindeki keseri bir kıyıya attı.

Adamın yanına sokuldu. Hiç tanımadığı bu iriyarı adamın kalkmak için yaptığı yeni davranışa yardım etmek istedi. İki omuzundan kuvvetle kavramasıyla sol elini çekmesi bir oldu.

Adam uğunurcasına inlemişti gene:

"Oooooof anam!"

Hacer eline bakti, sol eli kan içindeydi. Acıyarak sordu:

"Yaralı mısın?"

Adam iç geçirdi:

"Yaralıyım bacı."

"Niye? Kavga mı ettin?"

"Kavga ettim bacı, vurdular beni."

Hacer geriledi:

"Vurdular mı?"

"Vurdular."

Birden kendini tuttu. Jandarma ya da yakılmasına önayak olduğu çiftliğin bekçileri tarafından vurulduğunu söylerse, her yanlar sarıldığına göre, ele geçer. Ele geçince de hapislik, sonra da ip!

Attı:

"Düşmanlarım vardı. Kanlarına ekmek doğradığım, kanıma ekmek doğrayacaklar. Daha doğrusu, bir kan gütme. Ardımdalar. Ele geçirirlerse öldürecekler. Ölüm Allah'ın emri ama öcümü alıp başladığım işi yarıda bırakıp ölürsem yazık olur."

Hacer anlamıştı Topal Duran'ın dalaveresi olmadığını.

"Demek böyle?" dedi.

"Böyle bacı."

"Benim eve niye yıkıldın?"

"Bilmem. Işık gördüm herhalde."

"Demek kan gütme?"

Habip gene dehşetli bir sancıyla inledi. Hacer merakla çömeldi yanı başına:

"Ne var?"

"Yaram."

"Acıyor mu?"

"Acıyor."

"Çok mu acıyor?"

"Bildiğin gibi değil. Birkaç günlük yara. Yıkanıp temizlenmezse kurtlanabilir. Vay başıma gelenler... Lakin ben o zamana kadar işimi görür, defterlerini dürer, ondan sonra da..."

Sağlam bilekli elini toprağa dayayıp yekindi:

"Ya Allah!"

Büyük, çok büyük bir zorlukla da olsa, kalktı. Ayakta duramayacak kadar yorgun, halsiz, bitikti. Kadının acıyan bakışları önünde sendeleyerek avlu kapısına doğru birkaç adım attıysa da, yorgun bacakları ağır bedenini taşıyamadıklarından, kalın bedenli bir çınar gibi yeniden devrildi.

Hacer koştu:

"Çok mu halsizsin?"

"Çok."

"Niye?"

"Uzun uzun koştum, çok da kan kaybettim bacı."

Hacer hâlâ çekimser, çevresine kuşkuyla baktıktan sonra:

"Sen," dedi, "buralı değilsin değil mi?"

"Değilim bacı."

"Burada işin ne?"

Gene attı:

"Düşmanlarım burada."

Hacer'in aklından Topal Duran geçti. Sakın düşmanı o olmasındı?

"Demek düşmanın burada?"

"Burada."

"Kim?"

"Tanımazsın."

Heyecanı merak halinde artmıştı.

"Belki tanırım."

Habip karşılık yerine mahsustan inledi.

Hacer, uzaktan uzağa köpek sesleri yansıyan geceyi dinledi bir an. Sonra sordu:

"Buraya girdiğini gören oldu mu?"
Habip anlamadı:
"Bu kasabaya mı?"
"Yook. Benim eve."
"Olmadı bacı."
"Hasımlarından başka seni bu kasabada tanıyan var mı?"
Kadının çekindiğini anlamıştı:
"Yok bacı," dedi. "Korkma."
İçi umutla dolu, heyecanla sordu:
"Topal Duran'ı tanır mısın?"
Bir an düşündü:
"Tanımam."
"Demek kan gütme yüzünden cinayet işledin?"
İç geçirdi:
"Elimde değildi bacı. Ok yaydan çıktı. Elimi kana bulamaktan başka çarem yoktu. Onun için, ardını getirmeliyim. Zamanında onlar benim babamı, kardaşlarımı vurmuşlar, ben küçüktüm. Sıra bende şimdi. Ocaklarını temelli söndürmeden olmaz!"
Elindeki tabancayı öptü.
Hacer ürküntü içinde, adamın bir an önce kalkıp gitmesini istiyorsa da, bir çeşit kovmak demek olacağı için dili de varmıyordu. Acıyor muydu? Yoksa evden çıkarken Ali'nin anası ya da kuyusunu kazıp duran ağzı kara komşulardan biri görür laf eder diye mi korkuyordu?
Köpek sesleri hemen hemen silinmişti.
Ne olursa olsun, adamı yolcu etmeliydi. Boyu, bosu, kalıbı... Kara sakalına karşın adam babayiğitti. Bunca ev dururken kendi avlu kapısından içeri atmıştı kendini. Demek Tanrı ona göndermişti zavallı adamı. Çevresi düşmanlarla kuşanmış bir garibi yaralı, halsiz bir durumdayken kaldırıp düşmanlarının içine atmak insanlığa sığar mıydı?
İç geçirdi.

Sığmazdı kuşkusuz ama ne yapabilirdi? Yıllardır kocasız yaşamış, bu yüzden de zaman zaman lafa söze kalmış, kavgalar etmiş bir kadındı. Tanrı içini biliyordu elbette ama bunu kullarına anlatmak zorun zoruydu. Bir yandan da şu vardı: Koca kasabada onun evini layık görmüş bir Tanrı'nın ilahi emrine aykırı davranıp, yaralı, hasta, yorgun bir garibi, bir yabancıyı atması...

Düşüncelerinin şeridi koptu: Bir cip uğultusuyla bağlama sesi, sarhoş ağzı türküler çalınmıştı kulağına. Yabancı'nın da kulağına çalınmış olacaktı bu ki, kadına telaşla baktı.

Kadın bu sesleri gayet iyi tanıyordu:

"Duran," dedi. "Topal Duran, arkadaşları. Şehirden dönüyorlar herhalde..."

Habip ilgisizce sordu:

"Duran mı? Kim bu?"

"Haşim Ağa derler, çırçır fabrikası var. Demirkıratların bura başkanı. Çok zengin, hatırlı adam. Onun yeğeni işte. İpsiz, kopuk. Amcasına güvenip yapmadığını koymuyor!"

Sarhoş türküleri yüklü cip homurtusu yaklaşıyordu.

Hacer'in yüreği yeniden çarpmaya başlamıştı. Şu yabancı sakın Topal Duran'ın adamı olmasındı? Biliyordu, değildi, adam yaralı, halsiz, kendi derdine düşmüşün biriydi ama gene de kim bilir? Bu dünya tuhaf bir dünyaydı. Hiç umulmadık taşlar baş yarıyordu.

Gitti, açık avlu kapısını kapadı. Habip:

"Ben burada kaldım ya?" dedi.

Hacer ani bir davranışla elinden tabancayı aldı adamın:

"Ver şunu..."

"İyi ama bacı..."

"Korkma. Benden şuncacık zarar gelmez sana. Amma ben seni tanımıyorum. İçimde bir şüphe. Kusura kalma. Aklıma gelen gibi değilsen, tabanca gene senin tabancan!"

Habip gülerek başını salladı:

"Anlıyorum bacı. Demek sen de benim gibi düşman sahabısın?"

"Hem de nasıl!"

"İyi ya, kalsın sende. Bana da senden zarar gelmez, rahat ol. Namluda tek bir kurşun kaldı. Gerekirse..."

"Yok kardaşım yok. Elimi kana bulamak niyetinde değilim. Amma dedim ya, dünya azmış, belli olmaz!"

Bağlama ve türkü sesleri yüklü cip hızla gelmiş, Hacer'in avlu kapısı önünde durmuştu. Duran'ın kalın sesi:

"Evinde ışık var," dedi. "Gece kuşu, uyur mu o hiç?"

Hacer de Habip de duymuşlardı. Her ikisinin de soluğu kesilmiş kulak kesilerek dinlemişlerdi. Bir ara Hacer usul usul gitti, küçük gemici fenerinin fitilini kıstı.

Topal Duran bunun da farkına varmıştı:

"Yaa," diye homurdandı dışarda. "Demek böyle?" (Kapıya ayağıyla vurdu) "Demek içerde çamaşır yıkıyor?"

Habip kıyıya, daha karanlığa yer değiştirdi.

Hacer, elinde tabanca, kısık ışıkta sertçe dikiliyordu.

Topal Duran'ın kısık sesi bir süre sonra tekrarladı:

"Hacer kız, aç şu kapıyı!"

Habip'in aklına kötü şeyler geldi. Kadın demek o biçimdi? O biçim olmasa gecenin şu ileri saatinde sokak kapısına, ciple sarhoşlar doluşmaz, hele hele, "Hacer kız, aç şu kapıyı!" teklifinde bulunmazlardı. Gerçi az önce kadın Topal Duran'dan, parti başkanı, hatırlı amcası Haşim Ağa'dan filan söz açmıştı ya, o biçim karıların yerli yersiz bahaneleriydi. Ama az ilerisinde sertçe dikilmekte olan kadının yıldız ışığındaki yüzü kâğıt gibi beyazlaşmış, kirpikleri yaş yaş parlıyordu. Demek kötüsüne gitmişti? Kötüsüne gittiğine göre o biçim olamazdı.

Kadın yanına hınçla geldi bir ara. Tabancasını uzattı:

"Al," diye fısıldadı. "Elimden bir kaza çıkabilir!" Sonra, yaralı adamın aklından geçenleri anlamışçasına:

"Beni o biçim karılardan belleme n'olursun," dedi. "Benim ne bununla, ne de başkalarıyla şuncacık geldi geçtim olmadı. Allah'a inanıyorsan bana da inan. Bu it yıllardır kafayı çekti mi böyle, beni taciz eder!"

Tam bu sırada kapı gene tekmelendi:

"Kız kahpe, açsana!"

Kadın sarsıldı. Herhangi bir yere tutunmak gereksinmesiyle çevresini aranırken, eli adamın eline çarptı. Adam anlayışla tuttu bu eli. Kadın çekmemekte sakınca bulmadı. Buz gibiydi el. Dışarda Topal Duran ardını getiriyordu sözlerinin:

"Ulan ne yabani karısın be. Kapıyı kötülük için mi aç diyorum? Kocandan haber getirdim, postal. Herif memleketinde evlenmiş. Hemşerileriyle konuştum, gözleriyle görmüşler. Sen hâlâ bekle..."

Hacer'in can damarına basılmıştı. Gövdesinden buz gibi bir dalga geçti. Habip de anlamıştı kadının avucundaki elinden bunu. Hayır hayır, bu kadın "o biçim" olamazdı.

Şimdi de Topal Duran'ın arkadaşları başlamışlardı sağdan soldan:

"Demek hemşerileri böyle böyle dediler?"

"Şerefsizim ki ha," karşılığını verdi Topal Duran.

"Yazık kadına!"

"Yazık tabii. Amma şahit olun, ne zaman, he derse benim kabulüm. Duydunuz mu?"

"Duyduk."

"Allah için şahidiz."

"Ya nikâh derse?"

Topal Duran:

"Ona da varım," dedi.

İçlerinden birinin sesi:

"Canım nikâha mikâha ne hacet? He, desin, kollarını dirseklerine kadar burmayla dolduruver!"

"O kadaar..."

Daha başka bir ses:

"İyi amma, çocuğu? Çocuğu ne olacak?"

"Ne olacak? O da oğlum olur. Hem de öz oğlumdan ileri!"

Kadın gövdesiyle hıçkırdı.

Habip'in kanı tepesine sıçramıştı. Kendi derdini unutmuş, sahipsiz zavallı kadına yağdırılan hakaretlerden deliye dönmüştü.

"Peki sana niye varmıyor?"

"Belki de başka bir sevdiği vardır..."

Topal Duran'ın sesi gazaplanıverdi:

"Kiim? Hele anlayım, Allahımı inkâr edeyim onu da iki kurşunda..."

"..."

"..."

Hacer sarsıla sarsıla ağlıyor, eli yabancının elinde, ağlamaya engel olamıyordu. Yabancının elindeki elini de unutmuştu sanki. Bu el birden cayır cayır yanmaya başladı. Yanma, yarı yabancının öfkesinden, yarı da kendi içinden kopup gelen, tekmil vücudunu kaplayan ateştendi. Bu ateş kinle besleniyor, gittikçe artıyordu. Kapısının önünde hakaretlerin en büyüğünü edip duran adamın gözlerini oyabilir, gırtlağını kesebilirdi. Ya ötekiler? Onlara da Topal'dan ziyade kızıyordu. Bedava içki içecek, karınlarını doyuracaklar diye onun ardına takılıp, kimsesiz bir kadının kapısına dayanıp artık eksik ver yansın edebiliyorlardı. Ne alçak insanlardı bunlar!

Hıçkırdı.

Habip avucunda unutulmuş eli sıktı:

"Sus bacı, ağlama. Gözünün yaşına yazık!"

Hacer elini çekti, gözlerini silerken fısıldadı:

"Haftada en az iki, üç bu. Canımdan bıktım usandım. Şurda bir kenara çekilmiş, elâlemin kirli paslı çamaşırlarını yıkayıp, babalı yetimimi yaşatmaya çalışıyorum da nedir çektiğim ağzı karalardan? Bir kadın oynak olur, sağa sola cilve eder, onunla

bununla konuşur, oynaşır anlarım, kötü kadın diye ardına düşülür. Bense akşamın ilk saatinde evimi bulur, kapımı dünyaya kapanır. Böyleyken..."

Dışarda bağırıp çağırma, saz, mâni, harf atmalar sürüp gidiyordu. Hacer'in ağzı kara komşuları uyanmış, çoğu don paça, pencerelere, kapılara çıkmışlardı. İçlerinde gecenin bu vaktinde şu rezalete içerleyerek içten içe tuu lanet okuyanlar da yok değildi. Ne var ki, ufacık oğluyla tek başına bu çekilmez yaşamı göğüslemeye çalışan kadına arka olmaktan çekiniyor, itle çuvala girmekten sakınıyorlardı.

Topal Duran'ın hoşuna gitmekte faydalar umanlarsa yangına körükle gidiyorlardı:

"Demek adam evlenmiş?"

"Tabii yahu, dinler mi?"

"Yeni aldığı güzel miymiş bari?"

"Güzel de söz mü? Hemşerilerinden duydum, bir içim suymuş!"

"Ustelik mallı mülklüyse de..."

"Tadından yenmez!"

Topal Duran'ın sesi gene arttı:

"Mallı mülklü ki o kadar olur. Herif altınlarını teraziyle tartıyormuş. Mal, mülk, yeyim, içim, giyim, kuşam..."

"?.."

"..."

"..."

Habip yeniden fısıldadı:

"Aldırma bacı. İt ürür, kervan yürür!"

Hacer içini çekti:

"Doğru amma..."

"Amması mamması yok. Sus!"

"Susabilsem, temelli, bir daha hiç ses veremeyecek hale gelip temelli susabilsem de Allah canımı alıverse..."

Habip'in kötüsüne gitmişti:

"Ağzını hayra aç. Bak, çocuğun da varmış..."

Hacer karşılık vermedi.

Kapı önündekiler Topal Duran'ın isteğine uygun sorular sorup, gerekli karşılıkları vererek "Duran Ağa"nın isteğini yerine getirdikten sonra, cip, benzin kokulu homurtusuyla ağır ağır uzaklaştı.

Don paça yataklarından fırlamış meraklı ya da yürek soğutmak hevesli komşular da yeni baştan yataklarına çekildiler.

Hacer boyuna ağlıyordu.

Habip'se yorgunluğunu falan unutmuş, hatta iyiden iyiye sızlamaya başlayan yarasına bile aldırış etmeyi düşünmeden dikiliyor, ne yapması gerektiğini kestiremiyordu. Çekip gitmek mi, kalıp kadına can yoldaşı olmak mı? İçten içe tuhaf bir ilinti başlamıştı kadına karşı. Bunda daha çok kardeşlik dolu, zayıfa acıyan bir duygu vardı. Bunca yıl böyle nice nice hakarete uğramış bu kadını koyup giderse, sanıyordu ki adamlar yeniden gelecek, kapıyı omuzlayıp içeriye zorla girecek, kadına her istediklerini cebren yapacaklardı.

Evet ama yarasının sızısı... Kıvrandı elinde olmayarak.

Hacer de anlamıştı yaralının yarasının sancıdığını. Bir anda kendi derdini, başından aşkın derdini unutarak, elini adamın sağlam omuzuna arkadaşça koydu:

"Acıyor mu?"

Adam inlercesine, "Çok," dedi.

"Vurulalı ne kadar oluyor?.."

"Birkaç gün."

"Birkaç gün mü?"

Yaraya eliyle dokundu:

"Kanıyor," dedi.

"Kanıyor," bacı.

"Niye?"

"Çok koşmaktan herhalde. İçim de yanıyor..."

"Susadın mı yani?

"Varsa, zahmet olacak ama..."
"Var olmaya var. Lakin..."
"Biliyorum yaralının su içmesi..."
"Hiç doğru değil!"
"İçim yanıyor!"
"Yansın, içme. Yaranı sarayım diyecem ama bilmem ki..."
Habip başını iki yana salladı:
"Sağ ol bacı, Allah gönlüne göre versin. Değmez..."
"Ne?"
"Yaramı yıkayıp sarmak."
"Niye?"
"Çok yaşayacak değilim zaten..."
Hacer'in kötüsüne gitti:
"Ağzını hayra aç. O nasıl laf? Neden yaşamayacakmışsın?"
"Kendimi biliyorum ben bacı?"
Hacer şimdi artık bir dişi kartaldı. Ne olursa olsun, neden ne çıkarsa çıksındı. Şu yaşamaktan geçmiş görünen namuslu insana yardım elini uzatacak, ona yaşamayı sevdirecekti. Ama kötüsü çıkar, görenler olur, yeniden dile düşerdi. Yukardaki içini biliyordu. Kulu bilmezse bilmesindi. Anasından çok işitmişti, "İyilik et denize at, balık bilmezse Halik bilir"di.
"Yürü..."
Habip hayretle baktı:
"Nereye?"
"İçeri, odaya!"
"İçeri mi? Odaya mı?"
"Evet... Ne var?"
"Olur mu?"
"Neden olmasın?"
"Benim yüzümden lafa söze kalırsan ya?"
"Gecenin bu vaktinde seni kim görecek?"
"?.."
"Hem bana rahmetli kardeşimi hatırlattın..."

"Ben mi?"

"O da senin gibi, bana bacı derdi. Hatta, tövbe estağfurullah, vurulduğu gün o da benden senin gibi su istediydi!"

"Demek..."

"Evet."

"Verdin miydi?"

"Ne?"

"Su."

"Vermesem iyiydi."

"Öldü demek?"

"Öldü ama onun yarası seninki gibi omuzda değildi."

"Ya?"

"Kurşun, bismillah, ciğeri tekmil delmişti. Kalk, tutun bana. Sıkı tutun kardaş, hah şöyle..."

Karşılıklı atıyorlardı. Hacer'in ciğeri kurşunla delinip ölmüş kardeşi yoktu, hiçbir zaman da olmamıştı. Bu, çok yıllar önce yakın bir arkadaşının anlatmasından aklında kalan şeydi. Bunu ne diye uydurmuştu şu an? Adama ne için böylesine ısınıvermişti? Babayiğitliği için mi? Arka çıktığından mı? Yoksa onun da kendisininki gibi düşmanlarının olduğundan mı? Yoksa, adamı...

Düşünmek istemiyordu. Neden olursa olsun, yaralı yabancının çekip gitmesini istemiyordu işte. Habip de gitmek istemiyordu nedense. O da attı:

"Benim de sen akran bir bacım vardı."

Kadın durakladı:

"Ya? Ne oldu?"

"Hiç. Kocada."

"Seni sever miydi?"

"Çok."

Kadın elinde olmayarak:

"Senin gibi kardaşı," dedi, "hangi bacı sevmez?"

Habip yarasını falan unutuvermişti. Gururla kadına büsbütün tutundu. Bunun, "Senin gibi erkeği hangi kadın sevmez?" anlamına gelebileceğini aklından geçirdi istemeyerek.

"Sağ ol," dedi.

"Sen de sağ ol!"

Birlikte oda kapısına ağır ağır yürüdüler. Hacer, uzandı, oda kapısında kısılı yanıp duran küçük gemici fenerini çivisinden aldı. Odaya ağır ağır girdiler.

Hacer'in oğlu yer yatağında mışıl mışıl uyuyordu.

4

Duvarlarının badanaları yer yer kirlenmiş, ufacık bir odaydı. Kapıdan girince sağdaki yer yatağında Hüseyin yatıyordu. Şuraya buraya atılı öteberiler, çivilerinden düşmüş entariler, Hüseyin'in pantolonu.

Hacer elindeki kısılı küçük gemici fenerinin fitilini yeniden açtı. Oda daha bir aydınlandı, her şey daha bir yüze çıktı.

Habip, "Fener kısılı kalsa daha iyi değil miydi?" dedi.

Hacer feneri duvardaki çivisine asarken, sordu:

"Niye? Ne var?"

"Bilmem. Komşular diyorum, şüphelenmesinler de..."

Kadın karşılık vermedi. Öyle kızıyordu ki komşulara da, ağzı kara insanların tümüne de. Yaşamını böylesine düzenli yürütmüştü bunca yıl da ne geçmişti eline? Az önce Topal Duran itiyle birlikte, onun gözüne girip, hoşuna gitmek için dırlanıp durmamışlar mıydı?

Sağdaki sediri işaret etti:

"Geç otur şuraya."

Habip oturdu.

"İstersen uzan," dedi kadın.

Fena olmayacaktı ama utandı:

"Böyle daha iyi."

"Sıcak suyum var. Yaranı yıkayıp sarayım mı?"

"Allah razı olsun bacı, gönlüne göre versin..."

"Senin de."

Su getirmeye giderken, genç adamın asla kötülük beslemediğini açıklayan dost bakışı kadını izledi. Kadın dışarı çıkınca, adamın yumuşak bakışları oda içinde gezindi. Sağda, Hüseyin'in uyumakta olduğu yatağın ayakucunda tavana çıkılan bir merdiven dayalıydı. Demek odanın tavan arası vardı? Vardı ya, tavan tahtaları kalkmıştı. Kirli duvarlar, kalkmış tavan tahtaları, çakılıp onarılmak için evin erkeğini bekliyordu. Kadın işi, eksik etek işi değildi bunlar.

Hacer bir bakraç sıcak suyla odaya dönünce, sordu:

"Bu tavan yağmurda akmıyor mu?"

Hacer başını kaldırıp baktı:

"Akmaz olur mu? Gözü çıksın..."

"Niçin çakmıyorsun?"

"Evin erkeği olmazsa böyle olur işte. Benim gücüm mü yeter sağı solu onarmaya?"

Gitti bir yerlerden temiz bezler getirdi:

"Haydi, soyun bakalım."

Koskoca adam çocuk gibi utandı:

"Soyunayım mı? Nasıl yani?"

"Belden yukarını."

Anlamıştı:

"Zahmet olacak sana be bacı..."

"Olmaz. Dur, yardım edeyim sana..."

Adamın belden yukarısını soyunmasına yardım ederken kadınsal ürpermeler geçiyordu içinden. Kendini kendi etkisi altında bırakmak, aykırı şeyler düşünmemek için direniyordu içten içe:

"Sen de kardaşım sayılırsın..."

"Tabii bacı tabii. Sayılmasam girebilir miyim buraya?"

"Bilmiyor muyum? Yüz, insanın aynasıdır..."

"Doğru."

"Yüzünü bir gördüm, dedim bu adamdan hiçbir zarar gelmez bana!"

"Sağ ol. Allah gönlüne göre versin!"

"Senin de."

Kendini kadının hamarat ellerine bıraktı.

Kadınsa, hep o kendini kendi etkisi altında tutmak isteyen direniş içinde, belden yukarısı çırılçıplak ortaya çıkan adama dokunmaktan çekiniyordu.

"Helalimden başkasını Allah sormaz benden. Onun nikâhı altındayken... Topal Duran en biri. Kulaklarınla duydun. Utanmaz, kaç sefer bana para, toprak, mal vermeye kalktı. Nikâhlanın, dedi. Sanki onun malına, mülküne, parasına muhtaçlığım var. Acımdan ölsem vallaha da, billaha da dönüp bakmam!"

Habip'in aklından kendi karısı geçti. Bundan böyle o da tıpkı tıpkısına bu kadın gibi, kundaktaki oğluyla yapayalnız kalacaktı. İçi sızladı. Gerçekten de kötü, çok kötü olmuştu davranışı. Ne diye koca çiftliğin yakılmasına önayak olmuş, köylüyü kışkırtmıştı? Ne çıkmıştı? Muzaffer Bey ölmüş, çiftliği yakılmıştı. Köylünün eline geçen neydi bütün bunlardan? Şimdi tarlalar, çiftlik, dünya kadar mal, mülk karısının olacak, genç, iriyarı, alımlı kadın da elbette yeniden evlenecek, Muzaffer'in yerine bir başka Muzaffer, diyelim ki Ali ya da Hasan, Mustafa, Recep... geçecekti.

Gencecik kendi karısı ise hiç aklından çıkmıyordu.

Ortalarda mı kalacaktı bundan böyle acaba? Herhangi bir kaza kurşununa yem olmaz da Suriye'ye geçerse, orada belki de yıllar yılı kalması gerekecekti ki, karısı onca yıl bekleyebilecek miydi? Bu kadın erini yedi yıldır bekliyormuş? Kendi karısı da bekleyebilecek miydi? Yoksa çocuğunu alıp anasının evine mi gidecek, el çamaşırı yıkayarak kocasının günün birinde dönüp gelmesini mi bekleyecekti oğluyla birlikte?

Hacer'se kendi kendine gibi, anlatıyordu:

"Benden ne ister bilmem. Zenginsin, amcan hatırlı adam. Sana göre kadın, kız mı yok? Elini sallasan ellisi gelir söz temsili. Al birini, kur bir yuva, vazgeç el âlemin ırzına namusuna dolanmaktan. Şehre gitmiş de, kocamın hemşerilerini görmüş de, böyle böyle, evlendi güzel ve de mallı mülklü biriyle demişler de..."

Habip'e başını kaldırdı.

"Yalan değil mi?"

"Tabii."

"Adım gibi biliyorum yalan olduğunu..."

"Madem biliyordun, ne diye ağladın?"

"Ağladım işte. Deli kafa."

"Çok mu seviyorsun?"

"Kimi?"

"Kocanı?"

Hacer huylu, deli bir kısrak gibi başını dikti:

"Ben mi?"

"Öyle ya?"

Niçin olduğu belirsiz, "Elbette seviyorum," dememek için, "Erim bulunmuş bir sefer," dedi. "Nikâhı altına girmişim. Yavruma kahpe analı dedirtmem!"

Sıcakça suda ıslattığı bezi yaranın çevresindeki kurumuş kanlar üzerinde usul usul gezdirdi ilkin. Canının yanmasını istemeyen yanı ağır basıyordu. Kurumuş kanlar, kuru bir parça kiremit kırmızısı boya gibi dağıldılar. Kadın, kan bulaşığı bezi sıcak suya yeniden soktu, ıslattı, sıktı, yarayı yeniden sildi. Üst üste tekrarlanan bu silme yaranın çevresini kurumuş kanlardan temizlemişti. Sıra yaraya gelince bir başka bezi ıslatıp hafifçe sıktı, bekledi, sonra yaranın üzerine usullacık koyduysa da, sırtı, omuz başları kıl içindeki adamın iri, sağlam gövdesinden sanki bir elektrik şoku geçti. Ama aldırmamış göründü. Bir kadının önünde kaçınmak, inlemek, yakışık almazdı. Altdudağını ısırdı.

Canı istediğince yansın, dişini sıkacak, sıkılan dişleri arasında gerekirse dudağı kopacaktı.

Kadın yavaşça sordu:

"Canın yanıyor mu?"

Yandığı halde:

"Yok canım."

"Demek iyileşince onlardan..."

Habip kadına attığı yalanı unutmuştu:

"Kimlerden?"

"Onlardan işte."

Birden hatırladı:

"Haa, onlardan mı? Tabii. Defterlerini düreceğim. Ondan sonra isterse beni ipe çeksin hükümet. Ne çıkar? Ha otuz ikimde ölmüşüm, ha yüz otuz ikimde..."

"Yaşın otuz iki mi?"

"Yeni girdim."

Onun kocası da şimdi bu yaşlarda olacaktı.

"Yazık değil mi?" dedi. "Gençsin, aslan gibisin..."

"Bırak bacı, benden geçti artık."

"Demek evli de değilsin?"

Gene attı:

"Değilim."

"Niye evlenmedin?"

Yeni bir yalan daha:

"Evlendim. Düşmanlarım karımı benden ayırdılar, çocuğumu bostan kuyusunda boğdular."

Kadın irkildi:

"Bostan kuyusunda mı?"

"Evet."

Kadın döndü, mışıl mışıl uyumakta olan kendi oğluna, Hüseyin'ine baktı, aklı gitti. Topal Duran da onun düşmanıydı. Günün birinde Hacer'e ulaşamayacağını anlayınca... Yaranın üzerinden bezi çekti.

Düşünmek istemiyordu. Her zaman böyle, ne zaman düşünmek istemese, düşünmek istemediği şey kafasında ısrarla canlanır, rahatsız ederdi. Gene öyle oluyordu. Köy meydanlarından birinde pis sulu, suları tüm yosun tutmuş, kocaman bir kuyu. Topal Duran ya da yakın adamlarından biri Hüseyin'i kapıp kaçırırlar. Ağzını da bir güzel tıkadıkları için Hüseyin istese de gık bile diyemez. Elleri, kolları da bağlı. Bacaklarından tutup kuyuya sarkıtır, çırpındıra çırpındıra boğabilirlerdi!

Hüseyin'in yosunlu pis sularda boğulmuş ölüsü canlandı kafasında!

Hüseyin'e yeniden baktı, dehşetle fırladı yerinden, yanına gitti. Öptü öptü, yorganını omuzuna çekti. "Yavrum," dedi. "Canım, bir tanem!"

Adam anlamıştı:

"Bakma," dedi. "Bizim aramızda kan davası vardı da ondan..."

Kadın ıslak kirpikleriyle yaralının yanına geldi:

"Bizimki ya? Demin dışarda dediklerini işitmedin mi?"

"Biliyorum ama ne de olsa..."

"Ne de olsası yok. O, senin düşmanlarından da beterdir. Allah belasını versin, ya aklına bu gelirse?"

"..."

"?.."

Neden sonra kalktı, odanın karşı köşesinde, boynundan çiviye kınnapla asılı şişeyi aldı geldi. Adam sordu:

"Nedir o?"

"Bu mu? Buna kantoron derler. Annemin baş ilacıydı rahmetlinin. Yaralara birebirdir. Bilir misin?"

Habip güldü:

"Bizim Çukurova'da herkes bilir bunu."

Hacer temizlediği yaraya şişedeki kantoron ilacından bolca sürdü, yaydı. Bezleri usulünce yırttı, yarayı sıkı sıkı bağladı. Bütün bu işler olurken de konuşuyorlardı:

"Acmadı değil mi?"
"Yok canım."
"Uykun var mı?"
"Daha çok yorgunluk..."
"Yarın bütün gün yatarsın!"
Adam şaştı:
"Yatar mıyım?"
"Tabii," dedi kadın.
"Nasıl olur?"
"Basbayağı."
"Bense..."
"Evet?"
"Basıp gideyim diye..."
"Düşünüyorsun ha? Deli!"
Şişe ve yırtık bezlerle kalktı. Dönüşte:
"O kadar kan kaybetmişsin, yaran da hatırı sayılır. Nereye gidebilirsin? Yarın, öbür gün, gerekirse daha öbür gün bana misafir ol. Yaran kapansın, sonra Allah yolunu açık etsin..."
Birden hatırladı:
"Haa, dur. Şu intikamdan da vazgeç!"
Habip attığı yalanı hemen hemen unutmuştu Az kalsın, "Hangi intikam?" diye soracaktı ki, hatırlayarak:
"Yani beni öldürmelerini bekleyeyim ha?"
"Al başını savuş uzaklara!"
"Nereye mesela?"
"Dünya büyüüük... nereye olursa. Bana sorarsan, insanı öldürmek kolay yaşatmak zor. Marifet yaşatmakta. Ne için olursa olsun, öldürmek, yani Cenabı Allah'ın binasını yıkmak, büyük günah. Allah'a isyan doğru mu?"
Kadına ısınıvermişti:
"Haklısın."
"Ben yarın oduna gidecem. Sen yat. Benim oğlanın yanında kal!"

Habip yatmakta olan çocuktan yana baktı:

"Senin oğlanın yanında mı?"

"Ne var?"

"Beni yadırgamaz mı?"

"Yadırgamaz. Çok iyidir. Akıllıdır da haa..."

Olabilirdi ama ne de olsa çocuk. Arkadaşlarıyla oynarken ağzından kaçırıverirdi. Hem nesine gerekti çocuk mocuk? Bir gün, iki gün pek pek, ondan sonra da yolu tutacak, tabii deriyi tuzlatmazsa, elveda yurt toprakları!

"Peki, nerede yatarım ben?"

"Şu, arka odada."

Adam şöyle bir düşündü, uygun bulmadı. Başını kaldırıp yukarı baktı:

"En iyisi tavan," dedi.

Kadın da baktı tavana:

"Orası toz toprak içindedir."

"Zarar yok. Bir çul sereriz... ha?"

Kadına göre hava hoştu:

"Sen bilirsin."

"Evet evet bacı, bana kalırsa en doğrusu bu. Yaramı yıkadın, temizledin, ilaç sürdün, sarıp sarmaladın. Allah senden razı olsun. Buralarda bugün varsam yarın yokum. Basıp gittikten sonra sana zarar verecek dedikodu bırakmak istemem!"

Kadının gözleri doldu. Ne iyi kalpli, ne aklı başında erkekti. Şu kocası olacak lanetin gerçekten evlendiğine inanabilse...

Adamın etli, kocaman ellerine, kocaman ayaklarına, geniş omuzuna, yapılı bedenine gözucuyla baktı. Adam da ona bakıyordu, çaktırmadan. Olmazdı, olmazdı canım. İnsanlık mıydı? Elleri yumuk yumuk, kar beyaz amma düşünmesi bile...

Gözleri, deminden beri rahatsız eden yüklü göğsüne takıldı genç kim bilir kaçıncı kez. Kızdı kendi kendine, kızardı. Yediği çanağa pislemek, uzatılan dost elini ısırmaktı bu. Bu bile evet, bu kadarcık düşünmek bile!

"Yukarda, tavan arasında yat en iyisi..."

Kocası bunun yanında kurt kalırdı.

Adam da kadının yüklü göğsünden gene huylanarak, "Evet," diye mırıldandı.

"Yat, amma mümkünü yok, yaran iyice kapanmadan bırakmam seni!"

Adamın içinden bir titreme geçti.

"Sağ ol."

"Sen de sağ ol!"

Adamın keskin erkek kokusu tüten ağırlığından hislenerek, başını hep o azgın kısrak huyluluğuyla dikti. Alnına düşmüş bir tutam saçı arkaya atmak istercesine başını kaldırdı. Adamı olağanüstü etkiledi bu. Gövdesi bir an cayır cayır yandı. Utandıysa da üzerinde durmadı. Göz göze gelince, elinde olmayarak iç geçirdi.

Kadın belki de yanlış anlayarak, "Ne o?" dedi sımsıcak.

Adam suçüstünde yakalanmışçasına daha da utandı:

"Hiç."

"Deryada gemilerin mi battı?"

Gülüverdi:

"Batmadı, yüzüyorlar şükür ya..."

"Ya?"

"Hiiç, öyle."

"Neyle?"

"Yani, yüzüyorlar işte."

Kadın katıla katıla güldü:

"Karınla da böyle mi konuşurdun?"

"Nasıl?"

"Böyle işte. Güldürür müydün onu da?"

Kulakmemeleri terlemişti. Belirsiz bir davranışla, "Adaaam sen de. Gelmiş geçmiş her şey..." demek istedi.

Kadın, erkeğin hep o keskin "erkek" kokusuyla sarhoş, davranıp kalktı. Kalkmasa yenilmese bile, kudurabilir, çılgınca

bir davranışla adamın üzerleri tüylü ellerinden birini yakalaya bilirdi.

"Yatağını hazırlayayım!"

Savrulan eteği, büklüm yerleri, bembeyaz bacaklarıyla erkeği çıldırtarak, hamarat hamarat gitti, duvara dayalı merdiveni aldı, tavandaki dört köşe deliğe dayadı. Sonra süpürge, savan denilen iplik çulla merdiveni bir solukta tırmanırken, adam gözlerini yumdu, başını yere eğdi. Ne yapsa boş, yumulu gözlerinde kadının kar beyaz bacak büklümleriyle, etek altından gözüken kar beyaz, kalın bacakları. Yüreği kötü kötü çarpıyordu. Kör şeytan mıydı? İğva mı veriyordu?

İç geçirdi.

Yumulu gözlerini açtı, elinde olmayarak baktı. Tam da sırasında bakmıştı. Kadın dört köşe delikten içeri emeklercesine giriyordu o sıra. İyice sıyrılan etekleri altında tombul, canlı bacaklarıyla...

Evet ama külotuna varana dek... Ne diye açmıştı gözlerini sanki? Doğru muydu? İstemiyordu, alçaklık oluyordu, dostça uzanan eli ısırmak, yediği çanağa sıçmaktı bu. Buna rezillik, hayvanlık, eşşoğlu eşşeklik derlerdi!

Kadın yukarda, yukarının tozlu döşemesini sinirli sinirli süpürürken, "Acaba baktı mı? Gördü mü? Beğendi mi?" gibilerden düşünüyordu. Evet kocasından beri ne bu avludan, hele ne de bu odanın eşiğinden içeri hiçbir erkek girmemişti. Bu? "Eeeeh," diye payladı kendi kendini. "İyi ettim. O orada evlenir mi? İki satırla olsun aramaz mı beni? Hem ne? Ne yaptım sanki? Kendi kendimi biliyorum ya? Hem ne çıkar? O, o eşşoğlu eşşek orda boş mu durdu bunca yıl? Durmaz durmaz, kabili yok durmaz!"

Aşağıya usulcacık baktı: Adam sakallı yüzü, saçları darmadağın başını kocaman avuçları arasına almıştı. Deliğe girerken eğilişini görmüş de bir tuhaf olmuştu? Belki de kısacık külotunu.. "İyi ama çok da sıkılgan. Erkek dediğin... Topal Duran iti... Sevsem ya da hayır, yerinde bu olsa? Bu olsa başka!"

Çabuk çabuk süpürdü yukarısını, iplik çulu serdi. Şimdi aşağı inerken ağırdan alacaktı. Döşeğini çıkarırken de. "Görürse görsün. Benim erim bunca yıl aramadı beni. Onun avradını da öldürmüşler hazır ama olmaz canım. Adam beğendi mi bakalım? Hiç belli etmiyor. Erim olsa komşu kadınlara tövbe bakmaz dönüp de. Herkes it nefisli Topal mı?"

Merdiveni süpürgeyle inerken, mahsustan uzattı işi.

Adam baktı külotuna dek gördü. Görmesiyle de tokat yemişçesine sarsılarak, başını yeniden eğdi.

Kadın kızdı.

Adam utandı alabildiğine. Suç onda değildi ki!

Kadın merdiveni indi, süpürgeyi bir kıyıya bırakıp, yandaki ufacık odaya geçti. Yatakları, yeyinti torbalarıyla çul, çuval, kirli çamaşırları, yatak yorganları dururdu burda.

Yüzü daha koyu bir yamayla yamalı mavi yüzlü döşeği, yorganı, yastığı dertop edip omuzuna vurdu. Dışarda adam:

"Bırak bana, ben çıkarayım," dedi.

Kadın bir omuz itişiyle yolundan çekti adamı:

"Geç yerine sen!"

Adam uydu kadının emrine. Az önce kalktığı yere geçip oturdu.

Kadın merdiveni dertop yatağıyla çıkma işini uzattıkça uzatıyordu. Adam bakmamak için direniyorsa da, elinde olmayarak gözleri kalkıyor, görüyordu. Bu kez daha da açık seçik gördü külotundaki yamayı. Etli, kocaman elleri titriyordu elinde olmayarak. Derken sağ, sonra sol gözü seğirmeye başladı. Soğuk su olsa da elini, yüzünü yıkasaydı bir güzel. Yüreği öylesine çarpıyordu ki!

Adamın bakıp gördüğünü, sonra da kendi kendine hayıflanırcasına salyangoz gibi içine kapandığını görmüş, anlamıştı. Ne diye, ne diye sanki? Utanacak ne vardı? Bir erkeğe de bunca utangaçlık yakışmıyordu doğrucası!

Aşağıya şöyle bir baktı: Deminki gibi, darmadağın saçlı başını etli avuçları arasına almış, başını dizlerine düşürmüştü. "Aptal!" diye geçirdi, "Sen de erkek olacan zahar? Ben senin yerinde olmalıyım ki... ne var utanacak? Ersiz bir kadınım işte. Açık açık söyledim. Topal itinin dediklerini de kulaklarınla duydun. Herifin ardımda, nasıl azgın köpek gibi dolandığını anlamışsındır. Daha ne? Onu sevmiyorum doğru, seni..."

Adamın da bunu açık açık bilemeyeceğini kestirdi.

İplik çulu serdi, yatağı çabucak yaydı, yorganı kadınca katlayıp döşeğin üstüne usulüyle bıraktı. Sonra indi merdiveni. Adamın avuçları arasındaki başı değişmedi. Bakmıyordu. Görmekten korkuyordu. Yediği çanağa pislemek insanlık değildi, uzatılan dost elini ısırmak gibi hayvanlık. Yapamazdı, hayır. Öldürseler yapamazdı. Kahroluşu, aklından geçenlerle, gözlerinin önünden gitmeyenler. En çok da orası yamalı kısacık külotu. Ah bunu atabilse kafasından! Atamıyor, atamıyordu! "Tövbe estağfurullah, tövbe estağfurullaaaah... bacı dedik. İnsanlık yaptı bize. Yaralı yaralı evine aldı, yaramızı sardı, şimdi de evinde yatak hazırladı. Olmaz. Düşünmesi bile eşşoğlu eşşeklik!"

Birden yaktığı çiftliğin kadınını, Muzaffer Bey'in, yeğeninin elinden alıp nikâhladığı işçi kızı Güllü'yü hatırladı: O da bunun gibi etine dolgun, bunun gibi bıngıl bıngıldı. Çiftliği yakmışlardı. Alev alev yanıyordu çiftlik. Öldürdüğü Muzaffer'in tüm mirasçılarını yeryüzünden kaldırmak amacıyla saldırmıştı kadının yatak odasına. Kapı kilitliydi. Yumruklamaya başlamıştı. Yuvalarından fırlayan gözleri, azgın yüzü... Muzaffer'in genç karısı dehşet içindeydi. İçerden yeni doğmuş oğlunun haykırışları geliyordu. Çocuk beşiğinde çığlık çığlığaydı. Genç kadınsa ne yapacağını şaşırmış olacaktı. Kim bilir, belki de kaçmak kaçabilmek için çare arıyordu. Habip'in aklına odanın penceresi gelmişti birden. Evet evet, odanın penceresi. Kadın bu pencereden yağmur yemiş ıslak topraklara kendini atıp kurtulabilirdi. Kurtulamaması gerekti oysa. Kurtulamamalı, Muzaffer'in "menkul ve

gayrimenkullerinde" hak ileri sürememeliydi. Bir omuz bir omuz daha. Oda kapısının tahtalarından biri kırılmıştı. Tam da düşündüğünce genç kadın pencereyi açmış, kendini aşağıya sarkıtmaya hazırlanıyordu. Habip, kırılan kapı tahtasından kolunu içeri sokmuş, içerden sürgülü kapının sürgüsünü çekmişti ki, yatak kıyafetinde, yarı çıplak genç kadın pencereden aşağı sarkmıştı. Kapıyı tam zamanında açan Habip odaya yıldırım gibi girmiş, beşiğinde yırtılırcasına ağlamakta olan çocuğu görmeden, çığlığını hatta duymadan koşmuştu. Avı kendini yağmur yemiş ıslak topraklara bırakmıştı pencereden. Az sonra çıplak ayaklarıyla tarlalar boyunca, çamurlara bata çıka kaçmaya başladığını görmüş, genç kadın gibi, pencereden atlayıp avının ardına düşmüştü. Kırk-elli metre korkunç bir kaçma kovalama başlamıştı. Kadın ipek geceliği içinde çamurlara batmıştı, sırılsıklamdı. Çok geçmeden yetişmiş, zaten nerdeyse yuvarlanacak hale gelmiş genç kadını ensesinden yakalayıp, çamurlu tarlaya yıkmıştı. Boğacak, öldürecekti ki, kadın yalvarmaya başlamıştı: "Çocuğuma acı, Allahını seversen çocuğuma acı." Habip'in aklında yalnız, "Çocuğum, çocuğuma acı!" sözleri kalmış, boğmak için uzanan elin çelik parmakları körpecik gırtlağı sıkamamıştı. Bırakıvermişti kadını. Doğrulmuş, bir sigara yakmıştı. Gayet iyi hatırlıyordu bunu. Sonra kendine kahrederek sigarayı yere fırlatmış, alev alev yanmakta olan çiftliğe bakmış, yangın alevlerinin turunculu dumanı içinde şuraya buraya koşuşmakta olan azgın köylü arkadaşlarını sinemada gibi, bir an seyretmiş, ondan sonra başını alıp...

Derin bir iç geçirdi.

Kaçış o kaçış işte. Sonra birden Gülizar'ı hatırladı. Şu, tavan arasına yatağını hazırlayan genç kadın, Muzaffer Bey çiftliğinde, bir zamanlar Muzaffer'e, yeğeni Zaloğlu'ya, hatta hatta ellerin dediği doğruysa beyin emektar Yasin Ağa'sına varıncaya dek her önüne gelene metreslik etmiş Gülizar'a da benziyordu. Bu Gülizar sonunda köyün imamı Kabak Hafız'la mercimeği fırına vermiş, kız, yani yeğeni için satın alınan sonra da kızı beğenip

yeğeninin elinden alıp nikâhladığı Güllü yüzünden Kabak Hafiz'a kaçan Gülizar vesilesiyle Kabak Hafiz'ı hatırladı. Güldü elinde olmayarak.

Elleri belinde, genç adama bakmakta olan Hacer sordu:

"Niye güldün?"

Daha çok, daha bol güldükten sonra, "Kabak Hafiz'ı hatırladım," dedi.

"Kim o?"

Anlatmaya başladı: Bırakıp geldiği köyünün imamıydı Kabak Hafiz. Latası, kocaman sarığı, kallavi kahve fincanıyla köy kahvesinin kapısı önüne atardı iskemlesini çokluk. Kahvenin yarısı Demokrat, yarısı Halkçı'ydı. Kabak Hafiz ne şişi, ne de kebabı yakmamak, bir başka deyimle ne kızı verip, ne de dünürcüyü darıltmamak için politik anlamda birbirine zıt iki ayrı kampı tutan kahve halkından uzak ama her iki gruba da hoş gözükmeye dikkat ederdi. İşte bu içinden pazarlıklı, eline eteğine pis imamı köylü bir gece Muzaffer Bey'in metresi Gülizar'la bastırmıştı. O geceyi hâlâ unutamıyordu. Eheyler, teneke çalmalar arasında imamla kadını köyden sürüp çıkarmışlardı. Çıkarmışlardı ya, bunu neden, nasıl, ne için hatırladığını açıklayamazdı. Diyemezdi ki, "Seni o kadına, yani Gülizar'a benzettim. Gülizar vesilesiyle de Kabak Hafiz'ı hatırladım. Herifin kafamdaki hayaline güldüm."

"Peki nerde bu adam şimdi?"

"O günden sonra, yanında Gülizar, çekti gitti. Bir dilim ekmek oldu. Ne bilen, ne gören..."

İşte bu Kabak Hafiz yakınlarına, "Fiili cima da Cenabı Allah'a ibadettir," derdi... "Hem de en efdali. Bütün bir kâinatın teksir ve tekessürü, fiili cima üzerine müesses. Onun için, benden size izin ve nasihat, buldunuz mu kaçırmayın!"

Genç kadın odayı topluyor, şuraya buraya dolanıyordu. Habip, kabil olduğunca bakmıyordu ama elinde olmayarak gene de kadının tahrik edici çizgileri, istemese de içinde canlanıyor, et-

lenip kemikleniyor, günahı da, sevabı da yakışık almazı da silip süpürüyordu.

"Haydi bacı, ben çıkıyorum..."

Hacer en tahrik edici biçimde, hatta biraz da meydan okurcasına:

"İyi uykular," dedi.

Genç adam ağır ağır çıktı merdiveni. Yatağına kendini bırakın. Sağlam omuzu üzerine, yanüstü yatıyordu. Kabak Hafız elbette haklı değildi ama istemediği halde içine kadını, kadının da en tahrik edici biçimlerini çizip duran, onu baştan çıkarmak için çaba gösteren neydi? Allah olamazdı. Onca Allah, salt iyi şeylerin, hayrın hasenatın nedeniydi. O halde şeytan, kör şeytandı Habip'i baştan çıkaran!

Bir sigara yakmak geçti içinden ama hayır. Yakmamalıydı.

Peki, kadının "İyi uykular..." derkenki cilvesi n'oluyordu? İlik ilikti doğrucası. Gecenin ileri, çok ileri bir saatinde, yani sabaha yakın, tatlı uykusunda bastırıp, yanına usullacık girse, başlasa okşamaya. Kadın bağırıp çağırır mıydı acaba? Bir yanı, "Ne bağırıp çağıracak?" derken, öbür yanı yularını çekiyordu: "Sakın ha, hem bağırır çağırır, hem de olur mu? Yakışık alır mı? Yediğin çanağa nasıl sıçarsın? Tutunduğun dostluk elini nasıl ısırırsın? İnsanlığa sığar mı?"

Dakikalar ilerledikçe içindeki iki ayrı düşünü, iki ayrı kişi olarak başladılar birbirleriyle çekişmeye:

"Nerden baksan kadın," diyordu şeytan yanı. "Bunca yıl kocasız bir kadın. Evet yaranı sardı, altına yatak serdi, seni düşmanlarından koruduysa ne çıkar? Bugün burdaysan yarın kim bilir nerdesin? Kadına en büyük iltifat, erkekliğini kullanıp, onu okşamak, sevmektir, unutma!"

Rahman yanıysa karşı koyuyordu:

"Eşekliğin âlemi yok. Bu kadın başka kadınlara benzemez. Sana insanlık yaptı. Elini ısırma. Isıramazsın zaten. Çok ayıp, üstelik günah olur!"

"Valla karışmam. Basıp gittikten sonra erkekliğinden şüphe edebilir!"

"Nee? Şüphe mi eder? Benim mi? Benim erkekliğimden şüphe edilirse, dünyada erkek yok demektir!"

"Kadına erkekliğini göstermelisin..."

"..."

"..."

İçinde, içinin derinliklerinde çeşitli eğilip kalkmaları, en çok da merdiveni tırmanır, inerken açılıp saçılan bacakları, taa külotunun yamalı yerine dek çizilip dururken, kadın olanca kadınlığıyla gittikçe belirgin, içinde yaşıyordu.

Bir ara, elinde olmayarak, istemeye istemeye yatağından kaydı. İplik çulun ucunu yavaşça kaldırdı, aşağıyı görebileceği bir delik, bir çatlak arandı. Buldu da. O kadar delik, o kadar çatlak vardı ki tavan tahtalarında. En uygun birine, bin bir çekimserlikle eğildi: Genç kadın yatmamıştı daha. Hâlâ ortalığı topluyor, eğilip kalktıkça yuvarlak kalçaları erkeğin soluğunu kesiyordu. İçindeki şeytan, "Oksür," diyordu. Oteki, "Olmaz," diye karşı çıkıyordu. "Sokaktan biri ya da işemeye kalkası gelen oğlu işitebilir!"

Delikten çekildi, hatta çulu deliğin üzerine çektiyse de, pişman olarak yeniden açtı, deliğe yeniden eğildi: Kadın tam altında, elleri belinde, düşünceli düşünceli durmuştu. Bir ara yukarı baktı. Habip dehşetle çekildi delikten, çulu örttü. Sakın eğilip doğrulurken tahtayı çıtlatmış, çatırdayan tahtanın sesine de bakmış olmasındı?

Aklına yatarak yatağına yanüstü devrildi. Şayet böyleyse, çok, çok ayıp kaçardı. Ama sonra, "Yoo," dedi kendi kendine, "ona baktığımı nereden bilecek? Yatağımda bir yandan bir yana dönmüş olamaz mıyım? Dönerken de zaten çivilerinden laçka tahtalar gıcırdamış olamaz mı?"

Aklına yatarak yeniden geçti deliğin başına: Tam zamanında geçmişti, gözleri dehşetle açıldı. Kadın sırtındaki soluk basma

entarisini soyunuyordu. Soyundu. Kombinezonuyla bir süre dikildi. Sonra uzun uzun kaşındı. Ne düşünüyordu acaba? Kaşıntısı sona erdi zorla, bu kez de gecelik entarisini arandı uzun süre. Genç adama öyle geldi ki, kadın, erkeğin onu gözetlediğinden emin, ki gemici fenerini söndürüp, hiç olmazsa kısmadan yapıyordu bütün bunları. Mahsus. Habip'in içinde köklü bir dalgalanma oldu, yumruklarını sıktı. Evet, yıllar yılı kocasız bir kadındı. Anlattıkları doğru muydu acaba? Şöyle böyle yedi yıldır kocasız. Hiçbir erkeği evine almamış. Evine almamış olabilir, kendisi? Kendisi gitmemiş olabilir miydi yadırgı bir erkeğe?

Kadın gene kaşınmaya başlamıştı.

Habip, "İmkân mı var?" diye geçirdi. "İmkân mı var? Şimdi, olsun olsun da yirmi yedi, yirmi sekizinde olsun. Yedi yıl önce yirmisinde. Of Allah of!"

Kadın bir parça da hırsla geceliğini giydi. Erkeğin anlayışsızlığına mı içerlemişti? Haydi o, "kadın"dı, ayıp, günah, görülür, işitilirse, "Ne derler?" diye düşünüyordu. Öteki? Erkek, hem de erkeğin koçu. Üstelik de geçip gidecekti bugün değilse yarın, yarın değilse pek pek öbür gün. Yolları ayrılacak, bir daha da belki yaşamlarının sonuna dek birbirlerini hiçbir yerde, hiçbir vesileyle göremeyeceklerdi.

Ani bir kararla gemici fenerini söndürüp, oğlunun yanına girdi. Oda kapkaranlıktı şimdi. Bu kapkaranlık yürekliliğini daha da artırmış, kadınlığının dayanılmaz istekliliğini alabildiğine öne çıkarmıştı.

Adam olanca erkekliğiyle yanı başındaydı sanki:

"Aptal!" dedi.

Erkek sanki şaştı:

"Niye?"

"Niyeymiş. Soruyor bir de..."

"Sahi niye kız?"

"Bana kız deme!"

"Ne deyim?"

"Kadınım ben!"
"Biliyorum."
"Bildiğin belli."
"Ne yapayım?"
"Derdin dibi!"
"Çocuğun var."
"Çocuğumu bırak!"
"Peki?"
"Kadın olup olmadığımı yoklamak yok mu?"
"Sana bacım dedim."
"Deme. Kim senden bacılık istiyor?"
"Yaa?"
"Zıkkım. Boya, bosa, ellere, ayaklara bak. Gören de erkek beller!"
"Değil miyim?"
"Bilmiyorum ki!"
"Elim, kolum ayaklarım, sakalım, bıyığım?"
"Batsın!"
"Niye?"
"Işıkta soyundum, tınmadın bile!"
"Gözetlemedim ki seni!"
"Yalancı!"
"Şerefsizim ki gözetlemedim."
"Gözün çıksın mı yalansan?"
"Çıksın."
"İkisi birden mi?"
"Niye gözetlemedin? Gözetlersin diye soyunmuştum. O zaman gözetlemedin şimdi, haydi. Ne duruyorsun? Bacı macı bilmem ben. Ben senin bacın da değilim üstelik. Bana bacı gözüyle bakma. Sar beni, haydi, haydi be, bakınıp durmasana, hayvan!"

Yukarda, bir yandan bir yana dönen adamın çatırdattığı tahtalar. Kadının aklından geçenlerin şeridi koptu, adamın hayali si-

lındı bir an. Yüreği çarpmaya başlamıştı. Bir korku, günahtan, ayıptan öte, tuhaf bir korku, belki de gelivermesi umudunun verdiği kadınsal bir heyecan. İnip gelmesini hem istiyor, hem istemiyor. Yorganın altında tortop. Bacaklarını karnına çekmiş, iyice çekmiş. Elleri bacaklarının arasında. Bekliyor. Bekleme süresi uzadıkça, çıplak kocaman ayaklarıyla usul usul gelivermesini isteyen yanı ağır basıyor. Gelse, geliverse. Uykuya vururdu kendini. Ses etmezdi. İsterse üzerleri tüylü kocaman ellerinden öncе tekini yorganın altına soksun. Sonra tutsun bacağını. Korksun, çekinsin, geri çeksin. Daha sonra yeniden. Pervasızlığı artsın elin. Öbür elin birinciye yardımı. Artsın, artarsa artsın. İki el ayrı yoldan kucaklayıp sarsın, sıksın, kemiklerini çıtırdatsın...

Yüklü göğsüyle sıkıntılı bir iç geçirdi.

Gece, karanlık. Görmeyecek ki yüzünü utansın. Utansa bile, "Amaaan... sırası mı?" Yarın, yarın değilse öbür gün çekip gidecek. Bir daha kim kime? Ama hayır, gitmese. Temelli kalsa burada. Oğlu mu? "Baban," der. Ne bilecek? Babasını tanımaz ki. Baba, bir baba, herhangi bir babası olsun ister ama bu baba gerçek babası ya da değil. Ona oyuncaklar, daha çok da üç tekerlekli bisiklet alan bir baba ister o. Öteki çocuklar gibi onun da bir babası. Akşamları koltuğunda somunlarla gelen, öteki çocuklar gibi somunları oğullarına verip, birlikte evlerine dönen babalar gibi bir baba!

Yukardaki tahtalar bir daha çatırdamadı.

Bir yandan bir yana hırsla döndü. "Eşek," diye geçirdi. "Eşşoğlu eşşek. Kocaman eller, ayaklar, iri gövde... Ne diye, sanki ne diye gelmiyorsun?"

Topal Duran olsaydı şimdi!

Yorganın altındaki yüzü nefretle buruştu bir an. İstemez onu ama şu "Ayı"nın yerinde olsaydı şimdi. En azından üç, belki beş kez... Bu niye onun gibi arsız değil? İstemiyor "Bacım, bacı!" hayır hayır, istemiyor. Bacısı falan olmak istemiyor. Yedi yıl, yedi koca yıldır... Neyinden korkuyor sanki? Bağırır, kıyametleri

koparır diye mi? Topal Duran olsa belki ama şu anda ona bile, evet ona bile... Topal Duran'ın dediği gerçek de, kocası anasının orda yeniden evlenmiş olsa. Bilse bunu. Buna, şu yukarda tahtaları çatlatarak sağdan sola dönenle... Mahkemeye bir dilekçe, hâkim ilk mahkemede boşayıverirdi. Rahmetli anasının bir yakını varmış. Adam bırakıp gitmiş. Aradan beş yıl mı geçmiş. Kadın başka biriyle anlaşıp mahkemeye bir dilekçe. Hâkim hak vermiş kadına. Bunca yıl aramayan bir kocadan nikâhını yıkıvermiş. O da, yani Hacer de bir dilekçeyle başvursa mahkemeye. Mahkeme onu da bir celsede ayırsa kocasından. Ama yeniden evlenebilmek için kocaman elli, kollu, ayaklı adamın nikâh dairesine gitmesi... gitmesin, gitmeyiversin, gitmeyiversinler nikâh dairesine. Kocaman defteri imzalayıvermesinler. Nikâhsız oturmaya razı. Adam isterse evden de çıkmasın, geceleri tavan arasında yatsın. Gündüzleri o gider, her zamankince çalışır. Otellerden kirli çamaşırlar toplar, geceleri sabahlara dek yıkar. Kazandığıyla ev kaydını düzer. Anası gibi. Babalığı ayyaşın her dediğine hemencecik "Huu"yu neden çekerdi? O da bunun gibi, kocaman elli, ayaklı, tuttuğu yeri koparan cinstendi de onun için. Annesi gibi o da erkeği için seve seve gider, kirli çamaşırlar toplar, küllü suların başında yığılıp usanmadan, "Of," demeden yıkar, kurutur, ütüler teslim ederdi. Akşam dönerken de et, ekmek sebze, gerekirse "kocası"nın rakısı, şarabı, paket paket sigaralarıyla evine dönerdi!

Hasretle iç geçirdi.

Komşular nerden bilecek? Oğlu. Oğlu bile bilemez gerçeği. Komşular kocasını tanıdıkları için yabancıyı bilseler bile, oğlu nereden bilecek? "Baban," der, "Mapisi delip kaçmış," der. "Aman oğlum kimseye babandan söz etme. Vallahi gelir yakalar, yeniden götürür mapise atarlar," der. Oğlan akıllıdır. Hiç ama hiç kimseye ses etmez. Son günlerde bir gün üçü, bir gece, böyle, gece yarısından sonra kasabadan çıkar giderler. Kocasının iç çamaşırları, urbaları var sandıkta ama olmaz buna. Kocası

ipinceydi, bu arkalı, geniş bedenli, sağlam. Tam da ona göre bir erkek. Yorganın altında sıkı sıkı sarıp, güçlü bedeninin altına aldı mı...

Ürperti geçti gövdesinden. İstek, kadınca istek seller gibi akıyordu her yanından.

Yeniden titredi.

Sanki adamın sımsıkı ağırlığı altında terlemişti. Yorganın ucunu attı. Terli alnı karanlık odanın havasında tatlı tatlı üşüdü. Az kalsın yukarı seslenecekti:

"Heeey ayı, uyudun mu? Gel buraya, gel beraber yatalım! Neden? Kimden çekiniyorsun? Benden mi? Ben bir kadınım. Benim neyimden çekiniyorsun? Korkma, gel kocaman etli ayaklarınla! Eşşoğlu eşşek, istiyorum seni. Senin canın çekmiyor mu beni sanki? Erkek değil misin? Duymuyor musun sesimi? Duy, gel, gel Allah aşkına. Deli oluyorum, vallaha, billaha deli oluyorum!"

Dolgun, sımsıcak, akpak bacağını yorganın dışına attı. Her yanı ter içindeydi. Odanın serin havası tıksırttı. Bunu, huylu kısrağın kişnemesini hatırlatan bu tıksırığı işitti yukardaki uyanık adam. O da bacaklarını karnına çekmiş, onun da dizleri çenesine değiyordu. Elleri apış aralarında, kadının usul usul merdiveni çıkıp gelmesini bekliyordu. Bacı falan silinmişti artık. Yediği çanağa pislemek, pislememek, uzatılan dost elini ısırmak, ısırmamak. Kadının tıksırışıyla, kabına sığmayan hırslı bir aygır gibi dikildi kulakları. Kancık kokusu almış, gözlerinin akı kıpkırmızıya kesmiş tavında bir aygırdı gecenin bu saatinde!

Gene o, Hafız'ın köy kahvesinin kapısında şeytanca gülümseyen ablak yüzünü hatırladı bir an: "Budalalık, etme. Bir kadından gördüğün iyiliğe en iyi karşılık onunla yatmaktır. Yatmaktır ama seni baştan çıkardım, kocana taktırıyorum duygusunu vermeyeceksin!"

Kabak Hafız'ın yüzünü hatırlayınca güldü her zamanki gibi. Delikten aşağı baktı: Kadın bacaklarından birini yorganın

dışına mı atmıştı ne? Kabak Hafız'a hak veren yanı güçlendi, kudurgun aygırlığı arttı. İyi ama ne yapabilirdi? Kadın da aynı şeyleri duymalıydı en azından. Duymuyorsa nasıl iner? Nasıl varırdı yanına?

Kafasında şimşek çaktı bir an: Helaya diye aşağı inse. Kadın uyanıksa, isteği varsa, ilgilenirdi hiç olmazsa. Tuvalete gittiğini öğrenince yol gösterir, işini bitirene dek bir yerlerde bekler, dönüşte, tam yukarı çıkacağı sıra...

Aklına yattı.

Çıkacağı sıra bileğini yakalayıverse adamın ya da o yakalasa kadının bileğini. Bağırır mıydı? Bağıramazdı. Gayet iyi biliyordu bağıramayacağını. Topal Duran'dan korkuyordu. Bağırsa, komşular, oğlu duyar. Toplanırlar. Ne karşılık verebilirdi ki? Hiç. Hiçbir karşılık veremezdi. Topal Duran'ın eline fırsat geçer, "Herkese şapur şupur da bana yarabbi şükür mü?" diye dayatırdı. Kadın bunun için bağıramazdı ya, gene de çok çirkin olurdu. Hayır hayır, ırz namus düşmanı değildi, yapamazdı!

Soyunup başucuna rasgele koyduğu pantolonuna el attı. Bir sigara yakmak geçmişti içinden. Geberiyordu. Şu anda bir sigara, ah bir sigara!

Tavan tahtalarının çatlaması kadına yeni, yepyeni umutlar vermişti. Bacağını yorganın altına çekti. Bekliyordu. Ha şimdi gelecek, ha birazdan. Etli, kocaman ayaklarından birini uzatacaktı ilkin merdivene. Sonra öteki. Kıçüstü ya da arka arkaya inecekti, iyi ama neden ayak uzanmıyordu bir türlü? Neden inmeyi denemiyordu sanki?

Oturduğu yerde ayağının birini tam uzatacakken, cesareti kırılıvermişti gene. Olmazdı be. Aklına kim bilir neler gelirdi? "Tuu," derdi. "Evime kabul ettim, yarasını sardım, altına döşek serdim de, çok sütü bozukmuş. İtmiş, itoğlu itmiş. Bunların hepsi böyle işte. Topal Duran'dan başkası değil hiçbiri. Bacı bacı diye... Lanet olsun!"

Kadın bu kez öbür bacağını çıkardı yorganın üstüne.

Adam bunu gördü mü, sezdi mi, yüreklendi yeniden. Yeniden Kabak Hafiz'ın kışkırtıcı yüzü. "Bacı" demeseydi, "Uzattığı dost elini" ısırmak, "Yediği çanağa pislemek" gibi olmasa, olmayacağını bilse!

Yeniden baktı aşağıya. Evet evet, kadının kar beyaz bacağı gene yorganın üzerindeydi. Başuçlarındaki pencerenin karanlığı beyaz beyaz aydınlatışında hayal meyal görüyordu bunu. İnse, helaya diye geçip kapıya gitse, ya da hayır, pantolonunu falan giyinip inse aşağıya, helaya diye değil, düpedüz kadından, kadına laf söz gelmesini istemediğinden söz açıp, ona gözükmeden kaçıp gitmek maksadıyla indiği yalanını atsa. Kadın ne türlü davranırdı? Hela yalanından daha çok yattı aklına. Şimdi aşağı inmiş de, tam tüyerken yakalanmışçasına farz etti kendini.

Kadın şöyle sorardı herhalde:

"Nereye?"

Şu karşılığı verirdi:

"Gidiyorum!"

"Nereye gidiyorsun?"

"Sana laf, söz gelmesinden korktum!"

"Yaa?"

"Evet."

"Ben korkmuyorsam ya?"

"Neden?"

"Bana laf söz gelmesinden?"

"Peki, Topal Duran?"

"Allah onun da, bütün ağzı karaların da belasını versin!"

"Demek beni bu kadar..."

"Seviyorum, evet!"

Sonra da boynuna sarılıp, başını göğsüne dayasa, başlasa ağlamaya. Hıçkıra hıçkıra ağlasa, "Gitme," dese, "Allah aşkına gitme. Beni sevmesen bile Allahını seversen gitme!"

Sonra telaşla kaldırsa başını:

"Yoksa korkuyor musun?"

"Neden?"

"Ele geçmekten?"

"?.."

"Korkma. Kim ne bilecek burada olduğunu? Oğlum mu? Baban mapisi delip kaçmış, gelmiş derim. Sakın kimsenin yanında ileri geri bir şey söyleme. Sonra babanı yeniden alır götürür, tutuklarlar. Bir daha da kaçıp gelemez derim. Oğlan babasına aş eriyor, kimseye tek laf etmez. Komşularla zaten içli dışlı değilim. Evime girip çıkmazlar. Evlerine girip çıkmam. Sonra bir gün, sen, ben, benim oğlan basar gideriz bir gece yarısı buradan. Uzaklara, çoook uzaklara. Senin kan davasından adam öldürmüşlüğün filanı kimselerin bilemeyeceği, seni ele vermeyecekleri bir yerlere. Benim adamın nüfus kâğıdı sandığımda..."

Kendine geldi. Gerçekten de, kocasının kimlik cüzdanı sandığında olmalı. Kocasının urbaları da. Giyinmeli. Kimlik cüzdanını da sokmalı ceketinin iç cebine. Yakılmasına önayak olduğu çiftliğin yüzünden bütün sınırlara teller çekilmiş, "eşkâl"leri yollanmışsa bile bu yeni kılığı, yepyeni kimliği yüzünden ne bileceklerdi Habip olduğunu?

Aklına iyice yatmıştı.

Ah bir sigara, bir sigara olsaydı şimdi!

Yeni kimliğiyle bir gece sabaha karşı kasabadan çıkar, tam ters yönde uzun uzun gider, kadınla çocuğu bir yerlerde beklerdi. Gelirlerdi. Bir kaptıkaçtıya atlar, ver elini gurbet eller. Gittikleri yer İzmir, Ankara ya da en iyisi İstanbul olsa. Birkaç kez gittiği İstanbul'da kim kime? Kadınla sırt sırta verip çalışırlardı artık fabrika mı, başka işlerden birinde mi?

Bunu uygulamalıydı en iyisi.

Kalın bilekli kocaman ayak, çekinerek merdivenin basamağına uzandı. Yüreği de ne diye çarpıyordu sanki? Pantolonunu çekmişti bacağına, tabancasını cebine sokmuş, kadına laf söz gelmemesi için evden hırsız gibi çekip gidecekti. Kadın belki de

bilmem kaçıncı uykudaydı şu sıra. Ya uyanık değil de planı suya düşerse?

Ayağını geri çekti.

Kadın aşağıda görmüş, yüreği çarpmaya başlamıştı. Hep o, hem isteyen hem de istemeyen yanı. Hem istiyordu gelmesini hem de istemiyor. Ayak geri çekilince, kızdı:

"Korkak! Ben kadınım haydi, sen? Kocaman, ellerin, ayakların, sakalın, bıyığın, sağlam bedeninden utan. Gel hayvan, gel hayvanoğlu hayvan gel!"

Ayak duymuş gibi, basamağa yeniden uzandı. Sonra öteki ayak. İki kocaman ayak iki uslu güvercin gibi yan yana durdular bir süre. Sonra ilkin basamağa uzanan ayak ikinci basamağa uzandı gene. Öteki yanına geldi. Durdular. Çevreyi kolladılar sanki. Adamın ayakları çıplaktı ama bacağında pantolon mu vardı? Nereye gidecekti? Yanıma değil de sakın helaya falan gidecek olmasındı?

Çarpan yüreği, kısılı gözleriyle izliyordu adamın, daha doğrusu ayakların davranışlarını.

Ayaklar yeni bir basamak daha, sonra bir yenisi. Şimdi artık bacaktaki pantolon filan iyice belliydi. Helaya gidiyorsa, kadının yol göstermesi gerekecekti. Ama daha vakit vardı. Yanıma gelmeye niyetli olsa pantolonunu bacağına çekmemesi gerekirdi.

Alttan en son üçüncü basamağa oturup kalmıştı adam. Elinde olmayarak esnedi. Sonra iri yumruğuyla sildi gözlerini. Kadın uyuyordu galiba. Uyuyorsa... Kabak Hafız, mabak Hafız. Demek yanlış düşünmüştü kadını. Bu, tanıdığı kadınlara benzemiyordu. Benzese, bunca yıl onu bırakıp iki satırla aramamış bir adama hâlâ namuslu kalmaz, önüne gelenle...

Tam bu sırada kadın yatağında oturuverdi:

"Kim ooo?"

Adam birden buz kesilerek, "Benim," dedi.

"Nereye gidiyorsun?"

"Sana söz gelmesin diye kaçıyorum," demek uzun geldi, ağzından kaçıverdi:

"Helaya."

Kadın ferahladı. Demek çekip gitmekten yana değildi? Gider giderdi. Dumanı üstünde birkaç cinayetin sahibi, üstelik işlerini tamamlamaktan da söz etmişti, gidebilirdi pekâlâ. Üstelik kadını da gereğince tanımıyordu. Onu ele vermesinden korkabilirdi de.

"Işık yakayım, dur."

"Hayır, istemez."

"Neye?"

"Komşular."

"Doğru. Hela avlunun sol başında, tahtayla çevrili."

"Bulurum."

"Kapıyı açabilecek misin?"

"Açarım."

"İstersen gelip ben..."

"İstemez istemez. Açarım."

Odanın kapalı kapısını ağır ağır itti. Kadın "Bacı" demeyişine sevindi. Bacı bacı. Değildi ki bacısı. Olmak da istemiyordu. El adamı. Kocaman elli, ayaklı, kalın, ağır bedenli. Tam istediği erkek ama olmazdı. Bir kadın nasıl derdi! "Böyle böyle, seni çok beğeniyorum. Gel yanıma. Birlikte yatalım!" diye?

Adam el yordamıyla kapının demir mandalını bulup kaldırdı. Kapının kanadı hafif bir gıcırtıyla açıldı, adam aysız, yıldız dolu göğün şöyle bir ısıttığı avluyu sola doğru ağır ağır geçti. Tahta çevrili helayı kolaylıkla buldu. Az bir su dökeceği vardı, o kadar. Ama biraz vakit geçirmesi gerekirdi.

Helaya girdi, işeyip bekledi.

Ah bir sigara yakabilseydi şu sıra!

Bütün umutları kırılmıştı. Kadın uçkuruna sağlam, köyde söylendiğince tam da "Osmanlı"ydı. Olmasa, yılışır, gecenin bu saatinde istekli istekli sürtünürdü. İyi ki el mel atmamıştı. Yoksa rezil olduğunun resmiydi. Üstelik hayvanlığın da dik âlâsını

yapmıştı. Güya, "Seni lafa söze komamak için basıp gidiyorum bacı..." diyecekti. Diyememiş, daha önce düşündüğü "Hela"dan söz açmıştı.

Pantolonunun cebinden sigara paketini çıkarıp kokladı. Sonra yeniden soktu cebine paketi.

Birden duvarın ötesindeki bir köpeğin hırıltısını işiterek telaşlandı. Hayvan komşunun köpeği olmalıydı. Yabancı kokusu mu almıştı? Ya başlarsaydı havlamaya? Ya kıyametleri koparma- ya başlarsaydı? Oldu bitti sevmezdi köpekleri. Toparlanıp, hayvanın hırıltısından kaçmayı denediyse de, huylu hayvan daha hızlı hırladı bir-iki, sonra havlamaya başladı. Habip, dolaşan ayaklarıyla iki kat, sine sine avlunun yıldız ışığını geçti. Tam oda kapısına gelmişti ki, çocuğun korku dolu sesi:

"Anneee!"

Çocuğun sesi titrekti, korku doluydu. Adam ne içeri girebildi, ne attığı adımını geri çekebildi.

Kadın sinirli sesiyle:

"Ne var?"

"Kim o?"

Hırçın ses daha sinirli:

"Yat hadi yat!"

"Babam mı geldi?"

Kadının kafasında şimşek çaktıysa da gene de ne evet diyebildi, ne hayır.

Çocuk yatakta oturmuştu bile. Köpek boyuna havlıyordu dışarda. Çocuk anasının elini coşkuyla yakaladı:

"Babam geldi değil mi ana? Hı? Babam geldi değil mi? Niye girmiyor içeriye? Niye anne? Gelecek diyordun geldi değil mi? Bana ne getirmiş? Oyuncak getirmiş mi? Tabanca?"

Annesinin elini telaşla itip kalkmaya davrandı.

"Feneri yakalım anne!"

Bu "Baba" yakıştırmasına aklı yatmıştı kadının. Böylelikle oğlunu kandırabilirdi. Başka türlü imkân yoktu kandırmasına.

"Suss!" dedi.

Çocuk sustu. Çevresine korkuyla baktı. Bakışlarını annesine çevirdi sonra. Daha sonra korkuyla, yavaşça sordu:

"Niye! Ne var?"

Adamın da aklına yatmıştı "Baba" numarası. Kapıda dikilip durmakta fayda yoktu. İçeri girdi, yatağın ayakucunda durdu.

Çocuk firlamıştı:

"Baba, babacığım!"

Adamın bacaklarına sarıldı. Tam da istediğince uzun boylu, iriyarı bir babaydı. Yüzünü göremiyordu ama uzun boylu, iriyarıydı ya. Hiç kimsenin babası böylesine uzun boylu, iriyarı değildi. Babası herkesten güçlüydü kuşkusuz. Bütün çocukların babalarını dövebilirdi.

"Nasııl, nasıl geldi? Çocuklar bir de gelmez diyorlardı. Görsünler bakalım gelir miymiş gelmez mi? Anne, anne be. Yaksana şu feneri!"

Kibritin yerini biliyordu. Babasını bırakıp koştu, buldu, çaktı. Oda titrek sarı bir ışıkla aydınlandı bir süre. Bu bir sürelik aydınlıkta babasının sakallı yüzünü de gördü. Dilediğince çirkin olsun, beğenmeye öylesine hazırdı ki!

"Sakalların uzamış be baba! Annem cilet takımını sandıkta saklıyor. Yarın tıraş olursun değil mi? Anne, feneri yaksana. Boyum yetmiyor, yetse yakardım..."

Kadın da bir sürelik sarı ışıkta adama bakmıştı. Titrek ışıkta daha bir iri mi görünüyordu, yoksa gerçekten daha mı iriydi? Üzerinde durmadı. Oğluna yeniden bir, "Susss!" çekerek gitti, feneri yaktı.

Çocuk babasını daha açıkça görüyordu şimdi. El çırpacak, boynuna sarılıp yanaklarından öpecekti babasının ama annesinin "Susss!"u da nedendi? Ne vardı? Ne diye susacaktı sanki? Taşı havaya atıp başını altına tutabilirdi sevinçten. Gecenin çok geç saati olmasına karşın, sokağa firlayıp, yıllar yılı onu, "Senin baban yok. Senin baban hiçbir zaman gelmeyecek..." diye kızdır-

mış olanlara babasının geldiğini, artık onun da bir babası olduğunu, bundan böyle onun babasının da akşamları boynu koltuğu birtakım paketlerle dolu olarak eve döndüğü zaman karşılayacak bir oğlu bulunduğunu yayabilirdi!

Babasının etli, kocaman elini yakaladı, öptü, göğsüne bastırdı. Oh be, oh be... artık onun da bir babası vardı. Bütün babalardan daha uzun boylu, çok daha güçlü, bütün babaları dövebilecek bir babası!

"Otur babacığım..."

Sedire çekip, oturttu:

"Hah şöyle. Hiç gitmeyeceksin artık değil mi?"

Adam kadına baktı, çaresiz:

"Gitmeyeceğim," diye gülümsedi.

"Gitme. Gidersen annem de ağlar ben de!"

Adam:

"Gitmem," dedi çocuğun hatırı için.

"Herkesin babası var. Bundan sonra benim de olacak. Bana Ali'ninki gibi üç tekerlekli alacak mısın?"

Kadın açıkladı:

"Bizim karşı komşunun oğlu. Babası geçende üç tekerlekli bir bisiklet almış da..."

"Tabii alacam," dedi adam,

"Zeynel'inki daha büyük, daha iyi ama çok pahalı. Zeynel'in dedesi Haşim Ağa, zengin onlar. Senin belki çok paran yoktur. Ali'ninki gibi al sen... Yeter. Yeter ki benim olsun. Bana kabarıyor üç tekerleklim var diye. Alacaksın değil mi?"

Genç kadın adamla göz göze geldi, sonra:

"Alacak," dedi.

Çocuk bunu babasının yanıtlamasını istiyordu. Elinden sarstı.

"Alacaksın değil mi?"

"Alacağım."

"Ali'ninki gibi mi?"

"Ali'ninki gibi."

"Çocuklar binmek ister de bindirmezsem?"

"Bindirmezsin."

"Beni dövmeye kalkarlarsa?"

Adam gülerek baktı kadına. Kadın da güldü:

"Baban var bundan böyle. Seni kimse dövemez!"

Çocuk coşkunlukla göğsünü yumrukladı:

"Yaşasın... beni kimse dövemez bundan sonra. Benim de babam var!"

Alfabesindeki bir parçayı türkü gibi söylemeye başladı:

"Baba bana at al

Baba bana ot al

Baba ata ot at

Baba ata ot at"

"..."

Kadın:

"Kes," dedi.

Çocuk hayretle baktı:

"Niye?"

"Baban yorgun hem de uykusuz!"

Meraklı bakışlarını babasına çevirdi:

"Sahi mi? Yorgun musun?"

"Yorgunum."

"Niye?"

"Uzaklardan geliyorum."

"Hisseni sattın mı?"

Adam gene kadına baktı.

Kadın, "Satmış," dedi.

"Nerden geliyorsun?"

"Uzaklardan!"

Çocuk "uzaklar"ı aklından geçirmeye çalıştı. Dağlar, dağların ardında mıydı uzaklar?

"Dağların öte başından mı?"

"Öte başından."

"Kaptıkaçtıyla mı geldin, atla mı?"

"Yayan."

Çocuk heyecanlandı:

"Yayan mı?"

"Yayan."

"Taa uzaklardan, yayan?"

"Yayan."

"Niye?"

"Öyle."

"Kaptıkaçtıya verecek paran vardı madem, niye yayan?"

Kadın gene:

"Kees!"

Çocuk başını babasının göğsüne dayayıp, kollarıyla babasının kalın bedenini sarmaya çalışarak, annesine:

"Sana ne?" dedi.

Kadın, gerçekten kocasıymış da oğlu babasına sarılmışçasına hoşlandıysa da, belli etmemeye çalıştı:

"Baban yorgun oğlum. Hem de yaralı. Yatsın, bol bol uyusun ki iyileşsin!"

Çocuğun kolları gevşedi. Az geri çekilip babasına bir dağa bakarcasına hayretle baktı:

"Yaralı mısın?"

Adam başını salladı.

"Niye?"

Kurtuluş yoktu. Çaresiz:

"Beni vurdular," dedi.

"Kim?"

"Düşmanlarım."

"Niye vurdular?"

Niye vurduklarını hemencecik nasıl anlatabilirdi? Kadından yardım istercesine baktı. Kadın oğluna uzandı:

"Gel yavrum, gel de yat yerine. Babanı yorma. Bundan böyle her zaman yanında. Bol bol konuşursunuz. Konuşursunuz ama babanın geldiğini kimseye söyleme sakın, olmaz mı?"

"Niye?"

"Yakalatırlar babanı!"

Babasına hayretle baktı:

"Babam ne yaptı ki yakalatsınlar?"

Kadın da, adam da fena sıkışmışlardı ki, kadın:

"Mapisi delip kaçmış," dedi.

Çocuk anlamadı:

"Mapis mi? Mapis ne?"

Adam:

"Cezaevi!"

"Cezaevi?"

"Kilitli bir dam!"

"Sen niye kilitli damdaydın?"

"Kavga ettim, adam vurdum..."

"Sahi mi?"

"Onlar beni vuracaklardı, ben onları..."

Çocuk el çırptı:

"Yaşasın!"

Annesine heyecanla döndü:

"Filmdeki gibi ha!"

Babasına:

"Filmde adamı çevirdiler. Bir yumruk, bir yumruk daha. Sonra tabanca çektiler. Adam bir atıldı üstlerine, kaptı tabancalarını, grav grav grav!"

Bu yaz annesiyle gittiği yerli bir film yeniden başlamıştı kafasında. Tıpkı babasına benzeyen, saçları darmadağın, bıyıklı, sakallı ama tıpkı tıpkı babası gibi uzun boylu bir adamdı çevrilen. Köşeye kıstırmıştı düşmanları. Derken yumruk yumruğa bir kavga başlamış, sinema, "Vuuur! Vuuuuuur!" diye yerinden oynamaya başlamıştı. O da başkaları gibi gırtlağı yırtılırcasına bağırmış, ufacık elleriyle adamı alkışlamıştı. Sonra adam atik dav-

ranarak beş kişiyi yumruklarıyla yerlere yuvarlamış, en sonuncusunun da tabancasını elinden almıştı. Bil Kid de böyleydi. Koca Cim de, Pekos Bil de. Demek babası da onlardandı. Ellerini yeniden çırptı, bağırdı:

"Yaşasın babam!"

Sonra aniden sordu:

"Babamı yakalatırlarsa ne olur?"

"Mapise atarlar yeniden," dedi kadın.

Çocuk bir an düşündü. Atarlarsa ne olurdu? Beş kişiye karşı koymuş bir babaydı.

"Gene delip kaçarsın değil mi?"

Kadın:

"Bir daha kaçamaz," dedi.

Çocuk inanmadı:

"Hıı, kaçamazmış..." (Babasına) "Delip kaçarsın değil mi baba!"

"Kaçamam."

Neşesi uçtu:

"Kaçamazsın hı?"

"Kaçamam."

"Yat haydi, uyu. Adamı rahat bırak. Lambayı sönüreceğim!"

Çocuk babasına bakıyordu. Bunca yıl hiç görmemişti, uzun uzun bakmak istiyordu. Uzaklardan yaya gelmiş, belki de filmdeki gibi beş değil, on, on beş kişiyi yumruklayıp kaçmıştı mapisten. Duvarlar? Mapisin duvarları?

"Çok kalındı deldiğin duvarlar değil mi?"

"Çok."

"Neyle deldin?"

Adam şaşaladı. Gerçekten de neyle delmiş olabilirdi?

Kadın, "Sonra anlatır, yat şimdi," dedi.

Yorganın altına girerken çocuk bir kazma canlandırdı kafasında. Kalın duvar kazmasız delinmezdi ki. İyi ama bu kez de gürültü olurdu. Mapishane askerleri gürültüyü duymazlar mıydı?

Annesinin, tepesine çektiği yorganı attı:

"Mapishane askerleri duymadı mı..."

"Gürültüyü?" diyecekti. Babası tavana çıkıyordu merdiven-

den.

"A... babam tavanda mı yatacak?"

"Tavanda yatacak!"

"Niye?"

Kadının tepesi attı:

"Kes be!"

"Niye burada biznen yatmıyor?"

Kadın ne karşılık vereceğini şaşırmıştı. Adamsa merdiveni çıkmıştı bile. Yatağına sırtüstü uzandı.

Çocuğu çok sevmişti. Kara gözleri ışıl ışıl, cin mi cin. Onun oğlu da böyle mi olacaktı altı, yedi yıl sonra?

Aşağıda çocuk asılıp duruyordu:

"Ha anne? Niye bizimle yatmıyor? Herkesin babası annesiy-

le yatıyor da benim babam niye?"

Kadın ne diyeceğini şaşırmış kalmıştı.

"Ha? Niye bizimle yatmıyor?"

Yatmıyordu işte; ne bilecekti neden yatmadığını? Gelsin, yatsın. "Gelme, yatma!" diyen mi vardı? Gelmiyordu, yatmıyordu. "Bacı" da dememişti ama kim bilir? Kadın başıyla, "Gel yanında yat," diyemezdi ki. Erkek olan bir erkek, dişi istediğince kaçsın, bir kolayını bulur, gelir, yanaşır, el atar, ne yapar yapar...

"Niye yatmıyor bizimle anne?"

Sonra erkek dediğin bakışlarından anlardı dişinin. Anlamıyor. Gerçekten de anlamıyor mu? Sanmıyor ama kim bilir? Belki de yarası, yarası mı acıyor acaba? Bak bu olabilir. Yarası tevatür acır da belli etmemeye çalışır, düşünmez, düşünemez hiçbir şeyi.

"Herkesin babası yatıyor da benim babam niye?"

Birden tepesi attı:

"Ne bileyim ben be?"

Adam kulaklarını dikti yukarda: "Ne bileyim ben be?" yani, "Gelsin, yatsın. Gel, yat, de. Ona, de. Ben ne bileyim? Bana ne söylüyorsun? Geldi yattı da yatma mı dedim?"

Karanlıkta gözleri umutla parladı.

Doğru. Bundan sonrası erkeğin bileceği şey olmalıydı. Kabak Hafiz içinden, "Eşşek!" dedi. "Eşşoğlu eşşek. Dank dedi mi sonunda öküz kafana? Oğlan da zorluyor hazır. Kadın istemese terslerdi. Terslemediğine göre ne duruyorsun? Işığı da söndürdüler, oğlan zorlatıyor. Geliyorum oğlum diye ses ver. Az bekle. Kadından herhangi bir tepki olmadı mı, in, yatağın kıyısına otur. Bekle gene azıcık. İstekliyse kadın, belli eder!"

İçinde bir kaynaşma.

İnse, çocuğu kucağına alsa, severek uyutsa. Sonra kadının yanına yatırma dümeniyle... Kadın belki de usullacık, "Dur," der, "sedire yatıralım onu." Kucağından alır. Alırken eli eline, belki de bedenine dar gelen geceliğinin içindeki bir yanları şurasına burasına değer. Bekler bir süre. Çocuk yatırılır. Kadın şöyle sorar:

"Uykun mu kaçtı?"

Şu karşılığı verir:

"Kaçtı."

"Benim de..."

"Ne yapacağız?"

"Neyi?"

"Kaçan uykularımızı?"

Kadın belki de:

"Benim hiç uykum yoktu. Sen helaya gitmeden önce de uyanıktım. Nedense uyku tutmadı bir türlü. Seni?"

"Beni de tutmadıydı."

"Sahi mi?"

"Vallahi ha."

Belki de bir süre sessizlik olurdu aralarında. İkisinin de aklından eş şeyler geçerdi. Neden sonra kadın oğlunun yanına uza-

nır, yoklar uyuyup uyumadığını. Karanlıkta pek belli olmasa da, gene de sesinden anlar heyecanlandığını. Adeta sevinçle, "Uyumuş!" der.

Adamın içi içine sığmamaya başlamıştı. Tatlı tatlı gerindi. Gövdesinin bütün kemikleri çatırdadı sanki. Dehşetli bir istek, isteğin çırılçıplak, doludizgin hayvanı şahlanmıştı içinde.

Davranıp kalkma numarası yapar. Kadın kısık, istekli sesiyle sorar:

"Nereye?"

"Gidip yatayım. Senin de uykun gelmiştir!"

Kadın elini tutuverir:

"Gitme!"

"Peki?"

"Kal!"

"Sonra?"

Canını dişine takardı belki de:

"Burada yat!"

Anlamamış davranır:

"Zıkkımın dibi!"

Anlar, elini sıkıca yakalar, devrilirlerdi.

Körük gibi şişen kocaman göğsüyle öbür yana döndü. Altındaki tahtalar gıcırdamış, yani gene tavan çatlamıştı. Pantolonunu çıkarıp hazır olmalıydı. Aklına sigara geldi. Paketi çıkardı cebinden, koklarken, aşağıda oğlanın sesi:

"Anne!"

"Hı?"

"Tavan çatladı!"

"Baban bir yandan bir yana dönmüştür..."

"Tavanda fareler yok mu?"

"Var. Gözleri çıksın..."

"Babamı yerlerse ya?"

"Ne?"

"Fareler..."

"N'olmuş farelere?"

"Babamı yerlerse ya?"

Adam sessizce güldü.

Kadın duymuş, anlamamıştı. Anlamadığı için de gülmemişti. Ötkeliydi. Oğlan bile uyumuyor, asılıp duruyordu da, o? Terslemiyordu oğlanı işte. Anlasa ya! Ne vardı anlamayacak bunda? İstemese, iki tokat, sokar yorganın altına. Ha ağlasın, de ağlasın. Hem canım istemese nesine gerekti yarası, düşmanları? Pek pek yarasını sardıktan sonra, "Haydi uğurlar olsun"u çeker, ardından avlu kapısını sıkı sıkı kapatırdı.

"Ha anne?"

"Ne?"

"Tavandaki fareler diyorum, babamı yerlerse ya?"

"Yerlerse yerler. Yat hadi!"

Adam bundaki gizli anlamı da sezmişti:

"Yerlerse yesinler. Anana faydası olmayan babanın canı cehenneme! Evet cehenneme. Kalıbına, kıyafetine, kocaman ellerine ayaklarına baktım da adam bellediydim ben de. Meğer..."

Birden adamın içinden olağanüstü bir sigara isteği geçti gene. Eli pantolonunun cebine gitti. Paketle kibriti aldı. Sigaralar tekmil ezilmişti. Yakıp içemezdi. Çinko duvarın ötesindeki köpek havlamıyor ama inliyordu zaman zaman.

Paketi, sigaraları uzun uzun kokladı.

5

Sigarasızlık aldı taa yıllarca öncenin yağmurlu bir Çukurova sonbaharına götürdü. Bereketli, yemyeşil toprakları, yukardan keskinlemesine vuran güneşiyle zengin Çukurova toprakları.

Topraklar ve bitmez tükenmez toprak kavgaları!

Elindeki sigara paketini yeniden, derinden derine kokladı.

Babası, kardeşleri...

Şimdi daha iyi anlıyordu. Hanımın Çiftliği'ni yakıştaki nedeni. Bu nedenin başında aksakallı babası!

Oğullarını toplar, "Yavrularım," derdi. "İşte geldim, gidiyorum... hepiniz büyüyüp yetiştiniz. Çocuklarınız var. Elimizdeki topraklar, genişleyen ailemize yetişmiyor. Genişleyip çoğalan ailemize daha çok toprak lazım... Yarın gözlerimi yumar, dünyamı değiştirirsem, toprakları bölüşmeye kalkacaksınız. Bölünen topraklarsa daha da ufalacak. Her birinizin hissesine düşecek parça hiçbirinize yetmeyecek. Duyuyor musunuz? Hissenize düşecek topraklar sizi geçindiremeyecek. Çoluk çocuğunuzla sefil, perişan olacaksınız. Düşünün, yıllar hiç durmadan gene akıp akıp geçecek. Her birinizin üçer, beşer çocuğu olacak. Onlar da büyüyüp gelişecekler. Toprak, topraklar, topraklarınız... Al sana geçim güçlüğü. Çocuklarınız dişlerini gıcırdatarak karşınıza dikilecekler. Babalarla oğullar arasında kavga. Ben buna meydan vermedim. Babam da, babamın babası da meydan vermemişler. Çünkü o zamanlar toprakların böylesine değeri yoktu. Bu şimdi, köyümüze bir kara bela gibi çöken Muzaffer'in babası, Muzaffer gibi partili değildi. Oğlu bir beter. Sırtını partiye dayamış, köylüye zulmediyor. Biz niye o partiden ayrıldık? Muzaffer'in yüzünden. Sahipsiz toprakların üstüne oturdu. On yıl doluyor. İşittiğime göre sahipsiz toprakları üstüne çevirtmek için başvurmuş mahkemeye. Tarlaları üstüne çevirtirse yandınız. Göçün buralardan gayrı. Muzaffer'in kapısında tutma olursunuz, herifin kapıkulu olursunuz. El kapısı nedir bilir misiniz? Bilmezsiniz. Allah kimseyi el kapılarına düşürüp, el adamına avuç açtırmasın. El adamı gâvurdan beterdir. Hele sizin gibi, kendi malında büyüyüp yetişmiş, kendi babasından anasından başkasına avuç açmaya alışmamış insanlar tövbe dayanamazlar el kapısına. El kapısının cevri, mihneti vardır!"

Anası ağlamaya başlamıştı, içini çekerek:

"Doğru."

Babasıysa ardını getirmişti sözlerinin:

"Anaıza sorun. Fransız işgali sırasındaki Kaçkaç'ta, Toroslar'a sığındığımız yıllar, acından ölürsün de nefsi komşun, hısmın, akrabana açım diyemezsin. Zordur alışmamış insana başkasının kapısına gitmek, başkalarına avuç açmak. Onun için, gözlerinizi açın yavrularım!"

Sarı bıyığıyla tilkiyi hatırlatan büyük ağası sormuştu:

"Peki, ne yapalım? Bize akıl ver!"

Babası, aksakallı babası, Harbi umumi görmüş, Yemen, Kafkasya görmüş, açlığın daniskasını çekmiş, beygir fişkısı içindeki arpaları ayıklayıp yemiş baba ağasından daha tilki, kurnazca bakmıştı oğullarına:

"Ben sizi dünyaya getirirken aklınızı da vereceğim kadar verdim. Ondan ötesi size, sizin ferasetinize kalmış bir iş. Benim bildiğim, Muzaffer bu sahipsiz toprakları üstüne tescil ettirememelidir!"

Yıl 1948. Memlekette bayrak bayrak dalgalanan, haksızlıklara, keyfi idareye, "Artık yeter!" diyen afişlerle çalkalanan Demokrasi modası. Demokrat Parti iktidara gelince, sanki "Sûru İsrafil" ötecek, binler, milyonlarca yıllık ölüler mezarlarından ayağa kalkacak, "mizan" kurulacak, "münkir nekir" sorular soracak, herkesin "defteri âmâl" i açılacak, cezalılar cezalarını görecek, dünya "pirü pâk" olup, haksızlık ortadan kalkacak.

"Biz de Muzaffer'in inadına Demirkırat'a girek öyleyse..."

Aksakallı baba sakalını sıvazladıktan sonra, "Hayır," demişti.

Oğullar bir parça da sinirli, sormuşlardı:

"Niye?"

"Niyesi var mı? Benim bildiğim İsmet Paşa günün birinde bu işlere paydos der. Ağanız hatırlar... Bin dokuz yüz otuzda da tıpkı böyle, Serbest Fırka modası çıkmıştı milletin başına. Mustafa Kemal Paşa baktı ki millet azıyor, kardaş kardaşla boğazlaşacak. Haydi bakalım paydos dediydi Fethi Bey'e. Fethi Bey kimdi? İsmet Paşa kim? Mustafa Kemal Paşa'nın en has arkadaşları. İçtikleri su bile ayrı gitmezdi. Hele İsmet'le Mustafa

Kemal. Milli Mücadele'yi siz bana sorun. Siz nerden bileceksiniz? Bir elmanın yarısı Mustafa Kemal'se, öbür yarısı da İsmet. Bugün de Demirkırasi. Demirkırat'ların başı? Celal Bayar. Dün Fethi Bey'di, bugün Celal Bayar. Dün Mustafa Kemal'di, bugün İsmet. Dün Mustafa Kemal, Fethi Bey'e kapat fırkanı dedi, bugün de İsmet, Celal Bayar'a, kapat der. Hayır, kapatmam mı diyecek? Fethi Bey diyebildi mi ki Celal Bayar diyebilsin? Yarın Demirkıratlığa paydos dendi mi nice olur sizin Demirkıratlığınız?"

Oğulların akılları bir türlü ermiyordu böyle şeylere. Adana'daki İnönü Meydanı'nda Bayar'la arkadaşlarının çektikleri nutukları dinlemişlerdi. Adamlar gümbür gümbür konuşuyorlardı.

Üç kardeşin en küçüğü ama en ateşlileri Habip, sormuştu:

"Ne olur?"

"Ne olacak, Demirkırat Parti kapanır, Demirkırat'a kayıtlılar takibata uğrar, tekmil ceza görürler!"

İçlerinde bir kuşku, bakışmışlardı ama gene Habip, "Yok canım," demişti, "Demirkıratlık Serbest Fırkacılığa benzemez. Duyduğuma göre, o vakit bu işlere Amerika karışmıyormuş. Şimdi Amerika bütün dünyaya karışıyor. Kendi idaresini her yerde yaymak istiyormuş. İsmet Paşa Demirkıratlığa paydos diyemez!"

Kurnaz baba yetmişine bastığı halde hâlâ dinç, gülmüştü:

"Diyelim ki, İsmet Paşa Demirkıratlığa paydos demedi. Sizin girdiğiniz fırkaya Muzaffer de giriverirse ya?"

Üç kardeş, üçü üç yandan karşı çıkmışlardı:

"Giremez!"

"Niye giremez?"

"Almazlar. Demirkırat Parti haksızlıkla savaşmak için kuruldu. Adamlar bas bas bağırıyorlar. Laf mı? Muzaffer gibi yıllar yılı haksızlığın her türlüsünü yapmış, en biri yeğeninin nişanlısını alıp kendine avrat etmiş bir sütsüzü alırlar mı hiç?"

Babaları sesini çıkarmamıştı ama Demirkıratların, günü saati gelirse değir Muzaffer'i, hatta hatta girmek isterse İsmet Paşa'yı bile partilerine oynaya oynaya alacaklarını biliyordu.

Nitekim 1950 seçimlerine doğru Muzaffer, çevresindeki arkadaşlarının da etkisiyle, seçim şansını Demokrat Parti'de görünce, bir gün bütün memleketi şaşırtarak, Demokrat Parti'ye girivermişti. O zaman üç kardeş günlerce ortadan silinmişlerdi. Ortalardan silinişleri, aksakallı, tecrübeli babalarının davayı kazanmasındandı. Babalarının bıyık altından gülmesine, onlarla dalga geçmesine dayanıları yoktu o sıra. Zaten çılgına dönmüşlerdi, bir de alay!

Üç kardeş kafa kafaya vermiş ne yapacaklarını, ne yapmaları gerektiğini düşünmeye koyulmuşlardı. Çünkü Demokratlar, 1950 seçimlerinde iktidarı alıp koltuklara kurulunca, ne "defteri âmâl" açılmış, ne de "münkir nekir" suçlulardan hesap sormuştu.

Bir gün, köyün sırtını çevirdiği koca ormanda üç kardeş yere çömelmişler, vapur bacası gibi dumanları tüttüre tüttüre sigara içerek şu meseleyi indirip kaldırmaya başlamışlardı.

Habip, "Ağalar," demişti, "yaşça sizden küçüğüm amma hoş görün. Size bir teklifim var!"

Ortanca ağası kumral bıyığıyla oynayarak:

"Nedir?"

"Köyümüzün günbatısındaki sahipsiz topraklarda yalnız bizim değil, köyümüzün de çıkarı var mı yok mu?"

"Var."

"Olmaz olur mu?"

"Öyleyse ne pahasına olursa olsun, bu toprakları o deyyusa yedirmeyelim!"

Sarı bıyıklı büyük ağası gülmüştü:

"Malum. Nasıl?"

Habip kesip atmıştı:

"Vücudunu ortadan kaldıralım bitsin gitsin!"

Uzun, korkunç bir sessizlikten sonra en büyük ağa sormuştu:

"Kim yapacak bu işi?"

Habip hiç düşünmemişti:

"Ben!"

İki ağası, en küçüklerine hayretle bakmışlardı:

"Nasıl?"

"Nasılını bana bırakın. Şimdi siz benden böyle bir söz işitmediniz. Şu ormanda buna dair konuşmadık. Cigaranız var mı?"

Yoktu. Hepsi sigaralarını art arda içmiş, tüketmişlerdi. Habip, şimdi, Hacer'le oğlunun aşağıda hâlâ mırıl mırıl konuştukları sıra tavan arasında duyduğu sigarasızlığı o gün o ormanda da duymuştu. Bir farkla, ormanda sigaraları tükenmişti, buradaysa sigara paketi elindeydi; içemiyordu.

Aşağıda kadın oğluna gene huysuzlandı:

"Yat artık be, öf!"

Çocuğun sesi kesildi. Gerçekten yatıp uyudu mu, yoksa annesinin korkusundan mı sindi?

Habip bunu düşünecek halde değildi. Kafasında sanki anıların musluğu açılmıştı da, yaşayıp geçtiği eski yaşamı akıyordu:

Bir gece Muzaffer'e pusu kurup, meşeliğin içinde tabancayla vurup öldürmüştü onu. Muzaffer'in vurulup öldürülmesi, memlekette, köyde kıyametleri koparmış. Demokrat Parti adeta ayaklanmıştı. Bereket, bunu bir parça da Halkçılardan bildikleri için, kovuşturma olanca sıkılığına, Habip gibi nice niceleri içeri atılmalarına karşın, suçlu bulunup çıkarılamamış, Muzaffer kaynayıp gitmişti. Gitmişti ama neye yarardı? Bu kez de karşılarına Muzaffer'in resmi nikâhlı karısı çıkmıştı. Öyle ya, sahipsiz toprakların da bulunduğu Muzaffer'in bütün "menkule ve gayrimenkule"sinin vârisi şimdi karısı, "Hanım"dı. Hanımınsa babası, emmisi, çevresinde pervane gibi dolanan avukatı, hatırlı, ileri gelen dostları vardı. Yani akıl verenleri çoktu. Muzaffer zamanında başlanan sahipsiz toprakların tescili işi daha bir hızla gelişiyordu. Şu halde ne yapmalıydı?

Günlerce ölçtüler, biçtiler. Köylü arasında "Hanımın Çiftliği"nin, Allah vermeye kerhaneye döndüğünü yaydılar. Kutsal kitaplardan meseller getirip, bu çiftlik yüzünden, bu çiftliğin ihtişamlı zinası yüzünden köyle birlikte köylünün de helak olacağına köylüyü inandırdılar. Şu halde? Helak olunmaktan nasıl kurtulunmalıydı? Gayet basit: Çiftliği basmak, Hanım'ı, yeni doğmuş çocuğunu, yani Muzaffer'in vârislerini temizlemek, yeryüzünden bu ailenin kökünü kazımak!

O gece bir köpeğin sabaha dek uluması üç ayaklı bir civcivin doğması, hafif deprem, "Cenabı Allah'ın köyü helak edeceğine işaret" sayılarak, köylü inandırılıp hazırlandı. Aslında köylü aptal değildi, inanmamıştı, inanmamıştı ya, sahipsiz topraklarda onların da çıkarları vardı. Yıllar yılı süregeldiğince sahipsiz topraklar hiç kimsenin malı olmamalı, köylü dilediği gibi sürüp ekmeli, ürününü kaldırmalıydı.

Bir gece Habip'le kardeşlerinin işareti üzerine köylü Hanımın Çiftliği'ne baskın vermiş, her şeyi kırmış, yakmış. Habip'se bu sırada ne çiftlik binalarının yakılıp yıkılması, ne de çiftliğin talanıyla ilgiliydi. Onun bir tek meselesi vardı: Muzaffer Bey'in karısıyla oğlunu öldürüp ocağını söndürmek. Bu suretle de sahipsiz toprakları köylü adına kurtarmak!

***

Elindeki sigara paketini derin derin kokladı. Aşağıdakiler uyumuşlar mıydı?

Kulak verdi, galiba uyumuş olacaklardı.

Aslında uyumamışlardı.

Kadın, gittikçe derinleşen bir istekle erkeği düşünüyordu. Hüseyin de babasını. Mapisi delip kaçtı madem, niye tavanda yatıyordu? Tavanda yatmakla, aşağıda, yatakta, annesiyle yatmak arasında ne fark vardı?

Hacer bacağını yorgandan gene çıkardı ama yukardaki adam bakmadığı için, görmedi. Yarasının iyileşmesini beklemeden ka-

çıp gitmeliydi. Şimdiye dek her yanların sarıldığını, jandarmaların kuş uçurtmayacağını biliyordu. Yakalanırsa hapishane, ordan mahkeme, muhakeme, daha sonra da yolunun darağacında son bulacağını gayet iyi biliyordu.

Sigaralarını yeniden kokladı.

Jandarma bu kasabadaki karakola da elbet haber etmişti. Dumanı üzerinde bir iş. Ortalık elbette çalkalanıyordu. Yarın kadın kasabaya inince bu çalkantıdan her şeyi anlayacaktı. O zaman bakalım ağzını sıkı tutmasını bilecek miydi?

Kadın, içinde gittikçe çoğalan kadınca istekleriyle tortop, uykuya ağır ağır bayılıyordu. Hiç farkına varmadan uykunun düş dolu karanlıklarına dalıp gitti. Adamla birlikte yatıyorlardı düşünde, sarılmışlardı sıkı sıkı.

"Domuz. Niye hemen gelmedin?"

"Korktum."

"Neden?"

"İstemez, bağırırsın diye..."

"Halbuki ben?"

"Nerden bilebilirdim beni istediğini?"

"Bunca yıl erkeksiz bir kadın. Düşünemedin mi?"

"Düşünemedim."

"Düşünememiş. Şuna bak... Sar beni!"

Adamın kocaman pençeleriyle kavrayışı, sonra güçlü kollarının arasına alışı.

"Daha sık!"

"..."

"Daha, daha... "

Kadının düş içindeki tahrik edici inleyişini adam yukardan işitti. O sıra, tam o sıra işte, elindeki sigara paketini kokluyordu. Evet ama bu inleyiş? Tanıyordu bu inleyişi. Karısından tanıyordu. O da böyle inlerdi arada. Böyle inlediği zaman düş gördüğünü anlar, uyandırır, sorar, karısı utanarak, "Aman sen de," derdi.

Sigara paketini bir kıyıya bıraktı. Aşağıya inilen deliğe baktı. İlkin hiçbir şey göremedi. Alaca bir karanlık. Sonra gözleri alıştı. Gözleri ve burnu. Sanki kadının ılık ten kokusu tütüyordu aşağıdan. Gözleri alacakaranlığa, burnu dişinin kokusuna alışmıştı. Kuduruyordu. İnse, yanına usulcacık varsa, elini yorganın altına soksa...

İçten içe titredi.

Korkuyordu da. Evet ama sırası mıydı? Kovalanan, ele geçirilince darağacına götürülecek bir insandı. Bütün meselesi iyice gizlenip, en uygun zamanda öteye atmaktı kendini. Ne vardı öte yanda? Ne olacaktı? Belki de yakalanıp, dillerini bilmediği resmi makamların bitmez tükenmez sorgularına götürülecek, belki de hapse atılacaktı.

"Ne olursa olsun, darağacından iyi!"

Yeniden bir sigara içmek isteği.

Deliğin ağzından yatağa emekledi, bıraktığı yerden sigara paketini aldı, gözlerini yuman, dehşetli bir istekle paketi uzun uzun kokladı. Tütün ham ham kokuyordu. Çiğ falan ama kokuyordu işte. Ah bir sigara içebilse!

İçse, ne olurdu sanki?

Kibriti avuçlarının içinde usullacık çakar, sigarasını yakar, hemen söndürürdü. Dumana gelince... Aklından hela geçti. Keşke orda içse, dumanı da helanın kuburuna üfleseydi.

Karanlıkta, çevresine bakındı. Hiçbir şey görünmüyordu. Deliğe kibriti avucunda çakıp, sigarasını... Dumanları da tavan damının çatlağından dışarı üfleseydi!

Öyle bir sigara isteği tutuşmuştu ki içinde, aklından geçtiğince, tavanın öbür ucuna emekleyerek gitti. Giderken yaralı omuzu acıdıysa da aldırmadı. El yordamıyla bir tahta arandı, kalkmış bir tahta. Çatlaklardan yıldızlar gözüküyordu. Birden aklına başka bir şey geldi: Evin arka bölümüydü burası. Ne olur ne olmaz... Yoksa bile en uygun yerin çivilerini söküp, gerektiği zaman kaçabilecek bir yer uydursa kendine? Sağı solu yoklarken,

tavan tahtalarının oynadığı bir yer buldu. İtti tahtayı. Tahta kalktı. Az daha. İkinci, üçüncü tahta da. Buradan bir insan, sıkışınca kendini dışarı atabilirdi.

"Şimdi boş ver, önce bir cigara!"

Yarın, gündüz yeniden keşfederdi burasını. Paketten bir sigara çıkardı, kibriti usullacık çaktı, sigarasını kaşla göz arasında yaktı. Gene de korkuyordu. Bu ıssız, bu sakin gecede çakılan kibrit değil de, yakılan sigaranın duman kokusu yayılıvermişti. Yayılan bu koku, karmakarışık birtakım düşler görmekte olan kadının uykusuna karışmış, ona yıllarca öncenin erkeğini, sigara içen, hem de birini bitirip ötekini yakan erkeğini, yani kocasını hatırlatmıştı. Yedi yıldır tek satırla evini aramayan adam, oğlu Hüseyin'in zaman zaman kendini kaptırıp sayıkladığınca, pırıl pırıl bir taksiyle gelmişti. Parmakları arasında sigara, kucağında birtakım paketler.

Kadın, korkudan deliye dönmüştü: Tavan arasındaki yabancıyı ne yapacaktı?

Adam birden her şeyi öğrenerek sordu:

"Yukarda biri var..."

"Var."

"Kim?"

Kadın çarpan kalbiyle:

"Bir garip..."

"Nasıl garip?"

"Yaralı."

"Bizim tavanda işi ne?"

"Hiiç..."

"Nasıl hiç?"

"Valla kötülüğüne almadım ha!"

Adam öfkeden titremeye başlamıştı:

"Demek yokluğumdan faydalanıp..."

"Vallahi değil billahi değil!"

"Değil ne kelime? Yukarda herif be!"

Kadın her şeyi bir solukta anlatmaya çalıştı:

"Kendi geldi, yaralıydı. Düşmanları varmış. Senin anlayacağın kan davası. Topal Duran'ın hilesi sandım. Değilmiş. Yaralı. Yarasını sardım. Allah rızası için. Kitaba el basayım istersen. İnan Müslümansan. Bunca yıl senin evini nasıl koruduğumu herkes bilir!"

Adamın aklına yatmamış, getirdiği paketlerle falan geri dönüp taksiye giderken, Hacer ardında, yalvarmaya başlamıştı:

"Gitme, Allah aşkına gitme, yalvarırım. Yedi yıl gittin, iki satırla olsun aramadın. Bak oğlun kocaman oldu. Adam yaralı. Benimki Allah için bir şey. Gitme. Oğlunu sevip okşamadan mı gideceksin?"

Adam ardına dönüp bakmadan gitmişti. Tam o sıra, yaralı yabancı tavandan inmiş, hıçkırıklar içindeki kadını omuzlarından tutup kaldırmış:

"Sus," demişti, "ağlama. Madem benim yüzümden bırakıp gitti, suç bende. Üstüme düşeni yapmam gerek. Nasıl olsa oğlun beni baba biliyor. Bitti. Evleniriz, benim karım olursun. Bir zaman saklanırım, sonra bir gece, kasaba uyurken usullacık çıkar basar gideriz!"

"Nereye?"

"Kente, daha uzaklara..."

Adamın güçlü kollarında sırılsıklam terlemişti. Ha o, ha bu. Bir erkek gerekti ona. Hele bu erkek kocası gibi kuru değil, etli, butlu, güçlü olursa...

Kan ter içinde uyandığı sıra, hâlâ az önceki düşün etkisi altındaydı. Kocası gelmiş, gelmemiş. Yeter ki bu, düşteki gibi, eri olmaya "he" desin!

Üstündeki yorganı sert bir tekmeyle attı. Karanlığı dinledi: Yukarda hiçbir ses yoktu. Az daha dinleyip, biraz da safi kulak kesilince, erkeğin çok hafiften homurtusu kulağına çalındı. Uyku içinde mi hırıldamıştı yoksa? Hırıltı kanını yeniden kaynat-

maya başladı. Düşte ne güzeldi! Eri, yedi yılın ardından çıkıp gelse bile, yukardaki arka çıkarsa ne iyi olurdu!

Yatağında oturdu. Yukardan yeni bir hırıltı, bir homurtu bekledi. Gelmiyordu. Oğluna baktı, göremedi ilkin. El attı, ordaydı, yanı başında. Uyuyordu. Gecenin bu saatinde elbette uyuyacaktı. Önemli olan adamdı: Yabancı!

Düşteki gibi güçlü pençeleriyle omuzlarından yakalayıp kollarının arasına çekse, sıksa, kemiklerini çatırdatarak sıksa...

Yataktan kalktı. Merdivene baktı: Yavaş yavaş çıksa yanına varsa, yorganı kaldırıp girse koynuna!

Yüreği öyle çarpıyordu ki, eliyle tuttu çarpan yeri. Çırpınan, yaralı, sımsıcak bir kuş gibi çarpıyordu. Büyük bir istek, daha büyük bir yüreklilikle merdivene gitti. Durdu. Çıksa, yanına varsa ne olurdu sanki? Bağırmazdı kuşkusuz ama yakışık alır mıydı? Yakışık alması için bir bahane. Adam uyku içinde bağırmış olabilirdi. Öyle acı bağırmış olabilirdi ki, merak ederek yanına gelmiş... Sonra, başlarlardı dereden tepeden konuşmaya. Laf lafı açardı. Beklerdi onun el atmasını. Hemen teslim olmazdı. Bakalım düşteki gibi arka çıkar mıydı? Yanaşır mıydı evlenmeye. "Demek düşte evlenelim? Ne iyi? Evlenelim mi? Ne dersin?"

Bir an içi içine sığmadı.

Ah oluverseydi. Eline sarılırdı. Adam da güçlü, kalın kolları arasına alıverirdi hemen!

Yüreği daha hızlı çarpmaya başlamıştı...

Adımını ilk basamağına attı merdivenin. Çarpıntı öylesine arttı ki, karanlık oda sanki sallandı. Ayağını geri çekti. Sonra gene uzattı. Hatta bir ara ikinci basamağa çıktı. Basamaklar çoğaldıkça yüreğinin çarpması, gırtlağına doğru sıcak bir şeylerin, bir ayıp, bir günah duyusunun sarılması, sıkması artıyordu. Demek adamın yanına varacağı en son basamak onu boğabilirdi?

İkinci basamağa oturdu. Ayakları ilk basamakta. Birden kalın bir öksürük. Sıçrayıp yatağına kaçtı. Tüyleri diken diken olmuş-

tu. Adamdan değil, adamın öksürüğünün dışardan duyulmasından korkmuştu. Ya bu öksürüğü gündüz, komşular, komşu çocukları ev yakınında oynarlarken tekrarlarsa?

Kadınca istekleri bir anda delinmiş bir balon gibi söntüverdi. Korku, dile düşmek korkusu kadınlığının en çıplak, en çıldırtıcı isteklerini kaplayıp sildi.

Kötü kötü çarpan kalbiyle yorganının altındaydı şimdi. Ne de güçlüydü sigaradan kalınlaşmış sesin uykudaki erkek öksürüğü!

Artık dehşetli bir korkunun birbirini kovalayan endişeleri içindedir. Endişeler bir deniz, o, bu denizin, fırtınaların çalkaladığı denizin dağlarca yükselip, uçurumlarca alçalan dalgaları üzerinde yelkeni parçalanmış bir sandaldan dolayı değildir. "Ya ben yıkanmış çamaşırları dağıtmaya, ormana oduna gittiğim sıra da öksürürse? Ya öksürüğünü komşular duyarsa? Duyunca kuşkulanırlarsa? Ya jandarmaya haber verip evi bastırırlarsa?"

Bir ara, çıkıp gitmesini bile aklından geçirdi.

Sonra geceyi dinledi bir süre. Derinlerde, çok derinlerde bir horoz öttü. Derken bir başka horozun ilk horozu yanıtlarmışçasına ötüşü...

Sabah mı oluyordu?

Yavaşça kalkıp pencereye gitti. Beyaz perdeyi araladı: Hâlâ iri yıldızların silinip parlatılmışlığı içindeki şıkır şıkır gökyüzüne baktı. Gecenin büyüsü bozulmuşçasına belli belirsiz bir grilik düşmüştü koyu karanlıklara.

Perdeyi indirip, yatağa döndü.

Yorganı göğsüne dek çekti:

"... ya ben evde yokken de öksürürse? Ya komşular, komşu çocukları duyarlarsa? Ya gider jandarmaya haber verirlerse? Ya jandarma evi basarsa?"

Jandarmalar, baskın. Tavandan indirilen yabancı. Taş, sopa, tükürüklerle saldıracak köylü? Teneke çalacak çocuklar? Hepsini, her şeyi, herkesi alabildiğine kışkırtacak Duran, Topal Duran?

Az daha yakınlarda yeni bir horoz öttü.

6

"Hanımın Çiftliği"nin yakılması üzerine başta Habip'in babası, iki ağası, yığınla köylü tutuklanmış, kaçak Habip'in de hemen yakalanması için sağa sola teller çekilmişti.

Yıllar yılı buna benzer olayların pek de geçmediği bu bölgede bütün köylerle kasabalar üç gündür hemen hemen ayağa kalkmıştı. Hükümet, üzerinde çok önemle duruyordu. Çiftlik yakılmadan önce, çiftliğin sahibi Muzaffer Bey, bir gece siyah Kadillağıyla şehirden çiftliğine dönerken meşelikte, "Faili Meçhul Bir Cinayet"e kurban gitmiş, bütün araştırma ve kovuşturmalara karşın suçluyu yakalamak mümkün olamamıştı.

Görünüşte her şey apaçık, her şey meydandaydı. Muzaffer Bey çiftliğinin bulunduğu köyde "Sahipsiz Topraklar" vardı. Bu topraklar yıllar yılı Muzaffer Bey, daha önceleri de babası, dedesi arasında bir çekişme konusu olmuş, köylü kendini güçlü bulduğu zaman tarlaları sürüp ekmiş, ürünü dilediğince kaldırmış, tam tersi, yani ağalar güçlü oldukları zamanlarsa onlar faydalanmışlardı "Sahipsiz Topraklar"dan.

Şimdilerde Muzaffer Bey'le köylü arasında amansız bir çekişme vardı. Jandarma, ilçe, hatta il biliyordu bunu. On yıldır elinde tuttuğu "Sahipsiz Toprakları" Muzaffer Bey'in kendi adına tescil ettirmek üzere olduğunu da biliyordu. Gene biliyordu ki, kendini her zamandan çok daha güçlü bulan Muzaffer Bey'in haksız davranışına köylü içten içe öfkelenmektedir! Ama "mevzuat" müsaitti. Sahipsiz toprakları kim sırtı sıra on yıl sürer, eker, işlerse topraklar onun olabilirdi. Bu işler için de, hak ileri süren, gerekli başvuruyu yapabilirdi. Yani kısacası, Muzaffer Bey'in sahipsiz topraklara devlet kayıtlarıyla sahip çıkma arifesinde oluşu, köylüyü harekete getirmiş, bir gece şehirden dönerken pusu kurup canına kıymışlardı. Böylelikle topraklar eskiden olduğunca gene sahipsiz kalacak, köylü de bundan faydala-

nacak. Muzaffer Bey'i ölüme götüren neden buydu ama cinayeti kim işlemişti?

Bu bilinemiyordu. O zaman da şimdi olduğunca, yığınla insan tutuklanmış, işkence girla gitmişti ama cinayeti işleyenin kimliği meydana çıkmamış, sonunda delil yetersizliği yüzünden bütün tutuklular serbest bırakılmışlardı.

Çiftliğin basılıp yakılmasına gelince...

Artık bu işlerde en başta kimin parmağı olduğu besbelliydi. Çünkü Muzaffer Bey'in gencecik dul karısını boğmaya savaşan, sonra da neden, niçin boğmaktan vazgeçip, şaşkınlık içinde başını alıp kaçanın kim olduğu biliniyordu. Zaten suçluyu başka yanlarda aramaya da gerek yoktu. Babası hariç, iki ağası her şeyi bülbül gibi söylemişler, en küçük kardeşlerini ele vermişlerdi. Kovuşturmayı yönetenlerin kuşkusu kalmamıştı Muzaffer Bey'i kimin öldürdüğünde. Bu, zaten gözü kanlı, lafı ağzında yumruğu sıkı biri olarak bilinen Habip'in işiydi. Demek oluyordu ki Habip'in önce Muzaffer'i "tasmim tasavvur"la, yani "taammüden" öldürmüş, sonra da Muzaffer Bey soyunun köküne kibrit suyu dökmek için köylüyü kışkırtarak Muzaffer Bey'in dul hanımının çiftliğini yaktırmıştı.

Peki, üç gündür neredeydi bu azılı katil?

Çiftliğin yakılıp, suçlunun patlayan tüfekler önünden kıvrılıp bükülerek yılanca bir ustalıkla kaçışından sonra evine baskın yapılmış, ele geçen ufacık bir fotoğrafi çoğaltılıp sağa sola yollandıktan başka, telgraf telefonla da boyu, bosu, kalıbı kıyafeti üzerine acele bilgi verilerek, ölü ya da diri yakalanması için hareke-te geçilmişti.

Bu fotoğraflardan biri karakol komutanı Gedikli çavuşun masası üzerinde duruyordu. Gedikli çavuş kısa boylu, geniş omuzlu, kalın kara kaşlı bir adam, elindeki fotoğrafa günlerdir, zaman zaman bakıyordu.

Yazı makinesi başındaki ere, "Şaşılacak şey," dedi. "Bugün de yakalanmamış..."

Fotoğrafı masasının üzerine bırakıp kalktı.

Er, "Uçmadı ya çavuşum," dedi.

Gedikli çavuş elleri arkasında, karakol odasının içinde köşeden köşeye gitti, geldi, gitti, geldi:

"Uçamaz," dedi. "Kuş olsa uçamaz ama ya bizim buralara gelmedi ya da hiç akla gelmeyecek bir yere saklandı. Sen o tamimlerin teksir işini bugün bitir. Ben kahveye çıkıyorum. Telefon falan gelirse hemen haber ver!"

Yazı makinesi başındaki erin, "Başüstüne çavuşum," sözünü beklemeden, odadan çıktı.

Çukurova'nın bu iyice zengin kasabasında yığınla kahve vardı. Bu kahveler hemen hemen bıçakla kesilmişçesine ikiye ayrılmışlardı. İrili ufaklı kahvelerden birçoğu DP'lilerin, geriye kalanlarsa CHP'lilerindi. Kıyıda köşede MP'lilerin de varsa da, DP ve CHP'lilerinkine benzemiyordu. Ama kasabanın en büyük kahvesi DP'lilikte herkesten ileri giden Gafur'un kahvesiydi ki, düne kadar Gafur'un hendek kıyılarında ırgatlarla barbut attığını, geceleri evlere girip Allah ne verdiyse, yükte hafif pahada ağır öte berilere "kalk gidelim" dediğini, bu yüzden CHP devrinde hapis yattığını herkes bilirdi. Hatta aklı başında DP'liler zaman zaman bu adamı İl Başkanı'nın böylesine tutmasına da içerlemiyor değillerdi. Bunlar gerçekten partilerini seven partililerdi ama sözleri pek dinlenmiyor, Başbakan'ın "dinamizm"ine uyan herkes baş tacı ediliyor, cömertçe dağıtılan banka kredilerinin geniş imkânlarıyla "dinamik DP"liler birdenbire göz kamaştıran mal mülk, iş güç sahibi oluveriyorlardı.

Kahveci Gafur'un parlamasına sebep, 950 seçimleri sırasında Adana'nın çeşitli meydanlarında tertiplenen açık hava gösterilerinde kafayı çekip çekip, vara yoğa, "Yaşaaa! Var ooooll! Aslanların aslanı babamuuz!!" gibi öteki partilileri çileden çıkaran sözleri herkesten daha gür bir sesle bağırması, böyle coşkunluk anlarında çıkan kavgada iki CHP'linin ağzını burnunu dağıtıp içeri düşmesi nedeniyle olmuştu. Çünkü o içerdeyken, DP 950

seçimini kazanmış, Gafur da aftan pek çokları gibi bir kahraman halinde çıkmıştı. O günlerin tozu dumanı, neşe çığlıkları arasında Gafur, kasabaya bayraklarla donatılmış bir kamyon içinde getirilmişti. Yersiz yurtsuzdu, işsiz güçsüz. Bütün bunlar nedendi? Gafur'un DP'li oluşu yüzünden, CHP'lilerin gadrine uğramasından. Şu halde ne yapılmalıydı? Gayet basit: Mağdur DP'li her yurttaş gibi, gerekli krediler sağlanmalı, Gafur da insan sırasına konulmalıydı!

Bundan sonrası kolay olmuştu: Çeşitli bankalardan uzun vadeli krediler... Önce kasabanın ortasındaki küçük kahvelerden birinin ucuza satın alınması. Yıktırılıp yerine temiz, güzel, gösterişli, ocağı, takımları pırıl pırıl bir kahvenin yapılması. O, milli bir kahramandı. Partisine, partisinin şerefine hatta il, ilçedeki ocak, bucak başkanlarıyla bunların güvendikleri herkese sadık bir insan!

Kahveden sonra iki katlı beton, şirin bir ev de kurulunca Gafur başladı kilo almaya. İstidadı varmış, kocaman bir göbek bağladı. Evlendi, çoluğa çocuğa karıştı. CHP'lilerin uzaktan anlamlı anlamlı bakışlarını gördükçe basıyordu kalayı. Hatta yanılıp şaşıp karşılık vermeye kalkanlar oldu mu, Gafur'a hacet kalmıyor, adamları gerekeni yerine fazlasıyla getiriveriyorlardı.

Karakol komutanı Gedikli Çavuş, elinde kaçak Habip'in fotoğrafiyla kahveye geldiği sıra Gafur, Topal Duran'ın amcası Haşim Ağa gibi, dişleri baştan başa altın, koca göbekli ağalarla oturuyor, dün gece Adana barlarından birinde yeni tanıdığı Jale adlı bir kadınla nasıl sabahladığını anlatıyordu.

Başçefendi gelince, "Vaay," dedi, "aslan marka. Buyur!"

Ağalar yerlerinde şöyle bir kımıldadılar. Başçavuş, DP'nin bu kasabadaki en ileri gelen ağalarının yanında alabildiğine ufalarak, "Rahatsız olmayın," dedi. "Allah aşkına rahatsız olmayın!"

Aslında rahatsız olan filan yoktu. İngiliz laciverdinden şalvarlarının cep ağızları sırmayla işli bu yeni ağalar da Gafur gibi, DP iktidarından sonra "Ağa"laşmışlardı. Haşim Ağa, Veli Ağa,

Calbar Ağa, Kuddusi Ağa... Kasabanın başa gitmeyen en zengin ağalarıydı bunlar.

Altlarında pırıl pırıl arabalar, karıları, kızları, gelinlerinin kol ları dirseklerine dek altın burma dolu, derme çatma evlerinin yerlerinde yükselmiş zarif köşklerinin salonları pikaplı radyolu, mutfakları düdüklü tencereli, çamaşır makineli ağalar.

Başçavuşun gelişi hiç mi hiç etki yapmamıştı.

Haşim Ağa, abandığı masanın karşısında bacak bacak üstüne atmış oturmakta olan Gafur'a, "Sonra?" dedi.

Gafur yarıda kestiği sözlerinin ardını getirmeden önce, ocağa doğru seslendi:

"Bektaaş!"

Pırıl pırıl çay bardakları, kahve fincanları, Vim ya da Kaol'le gıcır gıcır ovulmuş takım tezgâhın arasından afyonla mahmurlaşmış kupkuru yüzünde baygın ufacık gözleriyle Bektaş, baktı:

"Buyur ağa!"

"Başefendinin az şekerlisini..."

Afyonkeş Bektaş'ın, dilinden hemen hemen hiç düşürmediği, daha çok da mastorken* boyuna tekrarladığı "Medet ey dertli Senem, derdime derman ola mı?" nefesini tekrarlayarak az şekerliye cezve indirdiği sıra kahve sahibi Gafur, bıraktığı yerden sözlerinin ardını getirmişti:

"Lakin avrat da haza avrat hani hısım! Mal, mülk yerinde. Dedim, yavrum bu hayatı bırakıp bennen yaşar mısın? Şöyle bir baktı yüzüme, dedi amca, zehirden şifa, bizden vefa. Bir sefer bu yola düşmüşüm. Tövbekâr olup senin yanına çekilsem bile, namuslu kalabileceğime söz veremem!"

Haşim Ağa'nın omuzu gerisinde dikkatle dinlemekte olan yeğeni Topal Duran birden coştu:

"Allah Allaaaah... Gördün mü harbi avradı?"

Oradakiler de kanıyı paylaştılar:

---

* Mastor olmak: Esrarın keyfi içinde bulunmak.

"O ...u, monospu... helal olsun!"

"Canım bakma o...uluğuna, demek sağlam terbiyeyle yetiş miş!"

"Belki de din kuvveti, öyle değil mi Haşim Ağa?"

Gafur, sözü heyecanla aldı:

"Onu anlatacaktım. Avratla bizim İl Başkanı'nın oteline gel dik. Bar avratları orda yatarlar malum ya? Kâtip beni tanır, polis dersen, İl Başkanı'nın oteli. Kim dan dun edebilir? Neyse girdik odaya. Oda da oda hani. Her taraf tekmil ipek. Mesele o değil, bir baktım, komodinin üstünde doksan dokuzluk tespih. Necef taşından mı? Sedef mi? Kız bu ne dedim. Güldü. Tespih, dedi. Kimin? Benim. Ne yapıyorsun bununla? Günahlarımı affettir mek için geceleri, işten sonra Cenabı Allah'a ibadet ediyorum!"

Çevreden bir, "Allah Allaaaah!" yükseldi.

"Tabii arkadaş," dedi biri. "Kırk gün günahkâr, bir gün töv bekâr!"

"CHP zamanında böyle miydi?"

"Bırak yahu şunları..."

"Bırak ki bırak!"

"İbadethaneleri depo yaptıydılar tekmil..."

"Bir de Meclis'te dan dun ediyorlar..."

"Etsinler yahu. Bu milletin gözü açıldı artık. Bu millet bir daha onları işbaşına getirmez!"

"Millet aklını peynir ekmekle yemedi..."

"..."

"..."

Haşim Ağa'nın maksadı başkaydı. Malı mülkü yerinde kadı na ne yapmıştı şu kahveci Gafur?

Gafur:

"Haşim Ağa," dedi. "Bak yeğenine!"

Baktı:

"Ne olmuş?"

"El hayâ mineliyman be ağam..."

Haşim Ağa "Hayâ"sına da, "İman"ına da söydü:

"Yeğenimin işlemediği bir halt mı? Yeğenimden niye hayâ edecekmişim? O, benden hayâ etsin. Öyle değil mi lan Duran?"

Kapkara bıyığı cam isiyle karartılmış Duran, "Aynen," dedi.

Haşim Ağa asıldı:

"Lafın kısası, avradın muamelesi nasıl?"

Tam bu sırada birden Hacer ilişti Topal Duran'ın gözüne. Yıkanmış çamaşırların bohçasıyla ağır ağır geliyordu.

İçinde gene her zamanki, tuhaf bir ürperti. Ne Gafur'un anlattıklarını duyuyordu, ne de Haşim Ağa'nın zaman zaman coşup, "... Deme bee!"lerini. Dünya silinmişti gene birden. On beşindeki kıza değişmezdi Hacer'i. Değişmiyordu da. Yoksa bu kasaba, yakın, uzak, çok uzak köylerde kentlerde, kendinin olmasa bile amcasının hatırı için on dört, on beş yaşındaki kızlarını seve seve verecekler vardı. Lakin Hacer başkaydı. Olgun kadındı her şeyden önce. Yedi yıldır erkek yüzü görmemiş, hırslı, huylu...

Hacer geçip giderken, içki hovardalık arkadaşlarından biri yanından fısıldadı:

"Seninki geliyor!"

İç geçirdi:

"Geliyor, heye..."

"Yuduğu çamaşırları götürüyor otele..."

"Götürüyor."

"Ardından gitmeyecen mi?"

"Açılsın hele biraz."

"... "

"... "

Hacer kahvenin önünden ne zaman geçmek zorunda kalsa, yüreği kötü kötü çarpmaya başlardı. Gene öyle, gözucuyla bakmış, Topal Duran alçağını görmemişti. Belki de bugün kahveye gelmemişti. Gelmemişse, rahattı. Onun aklı fikri evdeki yaralı yabancıdaydı. Ya genc akşamki gibi öksürürse?

Ama en çok da geceki düşleri düşünüyordu. Kocası gelmiş, adamı görünce huylanıp geri gitmişti. Bunun gerçek olmasını öyle isterdi ki. Gerçekten de kocası çıkagelse, yaralı yabancıyı evde görse, hiç sesini çıkarmadan dönüp gitseydi geldiği yere. Ama kabil miydi? Kıyametleri koparır, kasabayı başına toplardı.

Topal Duran'ı filan unutmuştu. Kızdı.

Kocası kızarsa kızsındı. Yedi koca yıldı bu ayrılık laf değil. Para puldan geçtim, insan evini iki satırla olsun aramaz mıydı? Aramamıştı. Hangi kadın bekleyebilirdi bunca yıl? Daha evliliklerinin yarısına varmadan, kocalarının nikâhları altında oynayan kadınlar biliyordu. Yedi yıldı bu, koca yedi yıl! Genç, güzel bir kadın, yedi yıl erkeksizliğe dayanabilir miydi?

Bu sabahı hatırladı. Erkenden uyanmış, çağırılmasını bekliyordu ki, oğlu, Hüseyin, seslenmişti:

"... Babaa!"

İçini çekti. "... Babası, oğlumun babası!"

Ah nerde o günler? Oluverse, oğlumun babası oluverse de buralardan üçü birlikte gitseler. Nereye gidecekse onu da, oğlunu da birlikte götürse. Ona öyle bir karılık ederdi ki!

Uzak, çok uzaak bir köye gitseler herkes karı koca olmadıklarını nereden bilecek? Aralarında nikâh yokmuş. Olmasın. Herkes açıp da kimlik cüzdanlarındaki evlilik kayıtlarına mı bakacak? Karı koca sanırlardı bal gibi.

Tek gözlü bir ev kiralarlar. Hacer gene kıyasıya çalışır, artık tahta mı olur, çamaşır mı? Adam da çalışır. Sırt sırta verdiler mi dağları bile devirirlerdi be!

Hatta büyük şehirlerden birine bile giderlerdi.

Bu, daha çok yatıyordu aklına...

Büyük şehir daha iyiydi. Büyük şehirde hiç kimse bilemezdi karı koca olmadıklarını. Büyük şehirlerde kim kime? Büyük şehirlerde herkesin işi başından aşkındı. Aralarında nikâh olup olmadığını sormak akıllarının kıyıcığından bile geçmezdi.

Sonra, kocasının kimliği sandığında duruyordu. Yabancı, kimlikteki fotoğrafı çıkarır, kendi resmini yapıştırırdı. Hüseyin de asıl babasını tanımadığına göre, mesele kalmazdı.

Az önce evden çıkarkeni hatırladı... "... Baba baba" diye çevresinden ayrılmamıştı. Babaya hasret, babaya susamıştı yavrucuk. Onları öyle gerçekten baba oğul gibi sarmaş dolaş görünce, gözleri yaşarmıştı.

Babayla oğulun konuşmalarını tamı tamına hatırlıyordu:

"Baba!"

"Babam?"

"Bizi bırakıp bir daha hiç gitmeyeceksin değil mi?"

Adam Hacer'e şöyle bir bakmış, yanıtlamıştı oğlunu:

"Annen git demezse gitmem..."

İşte bu, adamın heybetli erkek bakışlarıyla bakıp, gülümseyerek, "Annen git demezse gitmem!" deyişi, umutlarını birden çoğaltmış, gece merdiveni kaç kez yarıya dek çıkıp, sonra yüreksizlikten geri dönüşüne hayıflanmıştı.

İç geçirdi.

"Annen git demezse gitmem!"

Aklından çıkmıyor, silinmiyordu. Demezdi. Ne diye diyecek? Kocası, hayırsız, vefasız kocası bundan iyi değildi ki. Bunun kesip attığı tırnak olamazdı o be. Yedi yıl, yedi koca yıl, demek namusunu bunun için, bu yabancı için taşımıştı?

Tam bir sokağın köşesini dönüyordu ki, önüne Topal Duran çıkıverdi.

"Nereye gene böyle sabah sabah canını yediğim?"

Hacer'in adeta yüreği ağzına geldi:

"Sana ne?"

Duran, topal bacağıyla sokuldu:

"Bana mı ne? Bu dünyada senden başka avrat yok ki benim için!"

Nefretle, "Duran," dedi, "başlama gene. Vallaha billaha Başefendi'ye derim. Yeter artık senin yaptığın!"

Güldü:

"Başefendi kim lan, deftersiz?"

"Kim mi?"

"Kim? Öyle ya, kim?"

"Bilmiyor musun kim olduğunu?"

"Belle ki bilmiyorum. Söyle de belleyek!"

"Devlet, hükümet!"

Başını ciddi ciddi salladı:

"Onun bıçağı bizi kesmez evvel Allah!"

"Doğru. Haşim Ağa, amcanın canı sağ olsun. Demin kahvede oturuyordu. Ona şikâyet ederim!"

"Tamam. Yağmurdan kaç, doluya tutul. O benden zampara be!"

"Terbiyesiz..."

"Öyleyim, var mı diyeceğin?"

Nerdeyse öfkeden bunalacaktı:

"Duran düş yakamdan!"

"Düşemiyorum ki..."

"Şer misin, bela mısın yani?"

"Ne sayarsan say!"

"Sonu iyi getirmez ama bunun!"

"N'olur?"

"Bilmem."

Topal Duran kesti attı:

"Zorla da, şerle de, güzellikle de bana 'He' diyecen Hacer. Şu bıyıklar var ya şu bıyıklar? Anamın orasında bitsin ki seni elde edeceğim. Bunu aklının defterine yaz!"

Hacer adımlarını hınçla açtı. Zaten varmıştı gideceği yere. Kasabanın büyük, hayli temiz otellerinden biriydi, kapıdan içeri hızla girdi. Merdiveni sinirli sinirli çıktı. Ağlıyordu. Otelin genç kâtibi merakla koştu:

"Ne o Hacer Abla? Hayrola?"

Hacer konuşacak halde değildi. İçini çeke çeke ağlıyor, elinde olmayarak ağlıyordu. Otel sahibi de ordaymış o sıra, o da merakla geldi.

"Hayrola Hacer? Ne var?"

Karşılık veremiyordu ki.

Genç kâtibine usullacık sordu otelci:

"Yoksa gene Topal Duran mı bir halt karıştırmış?"

Hacer yaşlı gözleriyle doğruldu sonunda:

"Bıktım usandım," dedi. "İnsanlarda hiç mi Allah korkusu kalmamış? Eri bırakıp yıllardır savuşmuş, yarı dul bir kadınım. Hepiniz biliyorsunuz. Babalı yetimimle geçinebilmek için sabahlara kadar çamaşır yıkıyorum. Kimseye bir zararım yok. Başkalarının bana ne diye zararı dokunur bilmem ki?"

Otelci de, genç kâtibi de, başkaları da anlamışlardı, gene Topal Duran itinin sataştığını. Hemen her gün olağanlaşmıştı artık bu.

Müşteriler arasında bir CHP'li, "O bok herifin kırdığı ceviz kırkı geçti," dedi. "Amcası olacak kıranta da yularını azıcık çekmiyor ki!"

Bir DP'li:

"Amcasının yularını kim çekecek?"

Otelci de DP'liydi ama kendi partisinden olan bu şımarık Topal'ı hiç tutmazdı:

"Bana bak Hacer," dedi. "Geçende de söyledim sana. Dinle beni, git Başçavuş'a şikâyet et!"

Bir başkası başını iki yana salladı:

"O ne candarmadan korkar, ne de Allah'tan!"

"Doğru, korkmaz."

"Böyleleri parti içinde vallaha mikrop!"

"Mikrop ki verem mikrobundan beter..."

"En iyisi. Ankara'ya kadar gidip şikâyet etmek!"

"?.."

"..."

Hacer bütün bunları duymuyordu. Ağlaması da hızını yitirmişti zaten. Çamaşırları kâtibe teslim edip kalktı. Kâtip hesabını bir tamam vermişti. Eski siyah mantosunun iç cebine yerleştirip, yolu kahırlı kahırlı tuttu.

Sokakta rasgele yürüyordu. Ne olursa olsun, artık bıkmış usanmıştı. Karakol komutanına şikâyet edecek, terbiyesini veremese bile, hiç olmazsa kendine gelmesini sağlayacaktı.

Birden ardında genç ayak sesleri.

Döndü: Tamam, Topal Duran. Geliyordu!

Adımlarını hınçla açtı. Karakol hiç de uzak değildi.

Gedikli çavuş, elinde kaçak Habip'in çoğaltılmış fotoğrafları, masası başına henüz geçmişti. Telefonu çalmaya başladı. Hacer odaya girdiği sırada Başçavuş telefonla konuşuyordu:

"Aloo. Efendim? Haa, evet kaçak bu yanlara doğru mu kaçmış? Tuhaf. Vallaha bizim buralarda hiçbir fevkaladelik yok. Akşamdan beri evet..."

Hacer, Topal Duran'ı unutarak kulak kesilmişti.

"... Şayet bu yanlarda görülse, bizim kasabayı biliyorsunuz, hiç kimse saklamaz. Mamafih, gerekirse evleri ararız. Bence hiç lüzum yok. Boşuna zahmet olacak. Öyle. Biliyorum, bize de sıkı emirler geliyor ama... tamam!"

Kulaklığı yerine koydu.

Hacer, "evleri aramak" sözüyle heyecanlanmıştı. Korku içinde, sordu:

"N'olmuş başefendi?"

Başçavuş elindeki fotoğrafi masaya bırakıp kalktı:

"Köylüyü kışkırtıp çiftlik yaktırmış biri, güya dün gece bizim bu yanlara doğru kaçasıymış..."

Hacer masaya yaklaştı, başçavuşun az önce attığı fotoğrafi aldı, baktı, bakmasıyla da yüreği ağzına geldi. Kendi evindeki yabancıydı bu!

Başçavuş, yazı makinesi başındaki ere, "Herifin adı Habip'miş," dedi. "Üç kardeşmişler. Bir de köpoğlu babaları var-

mış. Birazdan Gafur'un filan kahvesine git, kulak misafiri ol. Hatta Gafur'u mafuru bırak da CHP'lilerle MP'lilerin kahvesinde dolaş. DP'liler kaçağı saklamazlar. Saklasa saklasa muhalif partililer saklarlar. Anladın mı?"

Er saygıyla:

"Anladım komutanım."

Tam bu sırada içeriye Topal Duran girdi:

"Merhaba başefendi!"

Başçavuş birden yumuşayıp değişiverdi:

"Vay, Duran Ağa. Gel bakalım... Birader, telefon telefon üstüne!"

Topal Duran: "Niye?"

"Niye olacak? Şu..."

"Kaçak dalgası mı?"

"Herif güya bizim bu yanlara doğru kaçasıymış."

Topal Duran altına bir iskemle çekti:

"Bizim buralarda yadırgı kuş bile uçmaz. Ne belliyorlar kasabamızı? Burada karakol komutanı kim?"

Başçavuş gururla güldü, duymamış davrandı. Topal Duran üsteledi:

"Ha başefendi? Kim burada karakol komutanı?"

Başçavuş gene güldü:

"Sağ ol!"

Hacer'e döndü:

"Senin bir diyeceğin mi yardı?"

Hacer, Topal Duran'ın başçavuş yanındaki forsunu görünce şaşırmış, geldiğine pişman olmuştu. Duran'a çekinerek baktı.

Duran, "Söyle söyle," dedi.

"Beni şikâyete geldiğini söyle!"

Başçavuş şaştı:

"Seni şikâyete mi?"

Duran alayla:

"Sor!"

Ok yaydan çıkmıştı. Hacer ağlayarak, "Bu adamdan bıktım usandım başefendi," dedi. "İstemiyorum, ardıma düştüyor. Sen bunun terbiyesini ver!"

Topal Duran kapkara bıyığını bükerek attı kahkahasını. Başçavuş kısa kesti:

"Peki peki, git, şimdi. Ben onun terbiyesini veririm!"

Hacer çıktıktan sonra sordu:

"Nedir mesele?"

Topal Duran önemsizce, "Hiiç," dedi. "Yedi yıldır ersiz yaşıyor. Olur mu? Kitap gibi avrat. Var bana Allah'ın emriyle diyorum yanaşmıyor. Ya varır, ya da..."

"Ya da?"

Topal Duran iskemlesinden kalktı, elleri arkasında, başçavuşun masasına yaklaştı:

"Ya da metazori!"

Başçavuş her ne kadar DP'lilere karşı saygılıysa da, gene de askerdi. Kaşları hafifçe çatıldı:

"İşte bu olmadı!"

Topal Duran, Çavuş'un huyunu biliyordu. İstediğince öfkeli olsun, sakalına göre tarak vuruldu mu hoşlanırdı.

"Niye?"

"Metazori olmaz!"

Güldü:

"Çavuşum sayesinde olmayacak ne var?"

Çavuş gerçekten de yumuşayıvermişti:

"Kanun çerçevesi dahilinde evet. Kanuna karşı gelindi mi, bende hoşafın yağı kesilir!"

"Bilmiyor muyum?"

"Biliyorsun da neden metazori dedin?"

"Eskiden şeriatın, şimdi de kanunun kestiği parmak acımaz da ondan. Güzellikle var diyorum bana, varmıyor. Ben de yapanım bir metazori, adımız çıkar. Bana mecburi varır o zaman!"

Kaba kaba öksürdü:

"Öte yandan da sen, evimize gelirsin kahve içeriz, kafamız kızdı mı rakı içeriz..."

Başçavuş güldü:

"Şimdi oldu işte. Oldu ya, ne diye varmak istemiyor sana?"

Topal Duran omuz silkti:

"Ne bileyim ben?"

"Biriyle alakası olmasın?"

"Zannetmem."

"Madem istemiyor, düşme üstüne, vazgeç. Dünya bundan ibaret değil ya!"

Topal Duran cebinden beyaz tespihini çıkardı.

"Gönül kimi sevdi güzel o çavuşum..."

"Doğru, doğru ama..."

"Aması maması yok. Seviyorum arkadaş. İşin harbisi bu. Ortada henüz bir şey yok. Olursa kanun adamısın, icabını icra edersin. Haydi bana eyvallah..."

Başçavuş ardından uzun uzun baktıktan sonra, masası üzerindeki kaçak Habip'in fotoğrafını aldı. Demek bu yanlara kaçmıştı adam? Ya bu yanlara derken, yolunu değiştirdiyse? Ya başka yanlara basıp gittiyse? Ya ormanın içinde saklıysa? Kasabanın evlerini teker teker aramakta fayda olacağına aklı yatsa, bir-iki demez arardı ama fayda görmüyordu.

Fotoğrafı bıraktı. Masasından kalktı, dikildi bir süre, sonra düşünceli düşünceli pencereye gitti. Topal Duran, içki ve hovardalık arkadaşlarından Telli ile yan yana gidiyordu. Ne konuştuklarını, ne konuşabileceklerini düşündü. Gayet basitti konuştukları. Hacer üzerine konuşacaklardı elbette!

Gerçekten de, Topal Duran, "Başçavuş beni sanki bilmem neyimden tutup tavana asacak!" dedi. "Ulan çavuştan, onbaşıdan siz korkarsınız. Senin çavuşun, onbaşın, savcın mavcın benim umurumda mı?"

"Hiç canım," dedi kupkuru Telli.

"Ben mektep çocuğu muyum?"

Telli'nin aklı başka yerdeydi:
"Demek herif bizim bu yanlara kaçmış?"
"Öyle telefon gelmiş çavuşa."
"Bizim buralarda saklanabilir mi?"
"Belli olmaz."
"..."
"..."
Topal Duran ne kadar başka şeyler konuşsa, gene de aklında Hacer'di. Madem şikâyet etmişti, alacağı olsundu. Bir şey değil, çavuşa da kızmamış değildi. Kanun dışı gelindi mi hoşafın yağı kesilirmiş. Kesilir de ne olurdu yani?

Sesli sesli, "Bok herif," dedi.

Telli şaşkınlıkla durdu:

"Bana mı lan?"

Duran güldü:

"Yok yahu, şu çavuşa içerliyorum!"

"Niye? Avrada boş vermiş ya?"

"Verdi amma, avrat gittikten sonra da bana dönmüş, kanun dışına düşüldü mü bende hoşafın yağı kesilir diyor!"

"Niye?"

"Gerekirse metazori hop edecem dedim ya? Kesilir de ne olur lan diyecektim, hadi gene dalgasına taş atmayım dedim."

Telli elinin tersiyle burnunu siliverdi:

"Hiç canım."

"Bir şey değil, kendini fasulye gibi nimetten sayıyor. Senin bıçağın keser mi bizi? Ateş olsan düştüğün yeri bile yakaman. Öyle değil mi amma?"

"Emmine bir fis geçtin mi..."

"Ona bile lüzum yok."

"Doğru. İl Başkanı'na... hı?"

"O kadar yahu!"

"Haşim Ağa ne demek bu memlekette?"

"Şerefsizim Başbakan bile hatırını dirhem dirhem sayıyor!"

"İki satır bir mektup?"

"Üçüncü gün atarlar Doğu'nun bilmem hangi kuş uçmaz, kervan geçmez köyüne!"

Telli yerden bir taş alıp uzaklara fırlattı:

"O kadar."

Hacer'in evinin önünden geçiyorlardı. Topal Duran durdu. Çocukların koşmaca oynayışlarını seyretti bir süre. Aralarında Hacer'in oğlu Hüseyin'i göremeyince, "Bizim oğulluk yok," dedi.

"Yok."

"Anasıyman beraber değildi."

"Evdedir öyleyse..."

"Belki. Lakin bırak, karıyı ben soğuttum kendimden... İlk zamanlar bize gelir, çamaşır yurdu..."

"Niye?"

"Çamaşır makinemiz yoktu. Oğlu da bizim yeğenle üç tekerliye bin ha bin ederdi. Bir gün çamaşır yurken kıstırdım bunu. Leğenin başında. Tam o sıra emmimin avradı gelmesin mi?"

"Yok bee?"

"Şerefsizim ki ha."

"Ne dedi gayri?"

"Bir şey demedi, görmezlikten geldi amma avrat..."

"Bozuldu mu?"

"Bozuldu da söz mü? Tebdili şaştı!"

"El mel attıydın da boş mu verdiydi?"

"El mel atma faslı olmadıydı canım. Dereden tepeden yokluyordum. Erin gitti, seni mektupnan bile aramıyor filan fıstık."

"Ne diyordu?"

"Gözü çıksın diyordu."

"Yani razıydı?"

"Değildi. Değildi amma ederdim. Şerefsizim balık gibi. Bir ten var, insan onu koynuna alsa ömrü uzar be!"

"Sonra?"

"Sonra, bir daha çamaşıra istemedi bizimkiler!"

"Hu..."

"Huylandı inek oğlu inekler. Ulan engin dallardan da murt yemezler ha!"

"Sizinkiler mi?"

"Gidin isteyin dedim bir iki, aboo dediler, dul avrat mı alacan? Size ne? Olmaz. Niye? El âlem ne der?"

"Ulan bizimkilerde de var bu el âlem dalgası ha..."

Arka sokaktan bir sinema reklamcısı geçiyordu:

"Bu akşam, Şark Sineması'nda: TARZANIN İNTİKAMI! Otuz altı kısım birden. İlaveten: KOMİK KIZ! Evet baylar bayanlar, iki film birden, tamamı, bu akşam Şark Sineması'nda. Gelmeli, görmeliiiiii..."

Duran:

"Gördüm," dedi.

"Ben de."

Yerden bir taş aldı. Duran elinden kaptı taşı. Koşmaca oynamakta olan çocuklar bir an sinema reklamcısının geçmekte olduğu sokağa koştular.

Duran, taşı Hacer'in avlu çinkolarına fırlattı. Çocuklar, gittikleri gibi koşarak geri dönmüş, oyunlarına yeniden başlamışlardı.

Topal Duran yeni bir taş alarak gene fırlattı çinkolara. Ancak bunun üzerine çocuklar Duran Ağa'larını görerek oyunu bırakıp yanına geldiler.

"Duran Ağa!"

"Zeynel nerde Duran Ağa?"

"Üç tekerlisine bizi ne zaman bindirecen?"

"?.."

"..."

Topal Duran bu çocukların "Duran Ağa"sıydı. Onları çokluk yeğeni Zeynel'in üç tekerleklisine bindirir, gönüllerini hoş

ederdi. Çevresini almış cıvıldayıp duran çocukların arasında, gülüyordu:

"Bir gün Zeynel'i buraya getiririm. Bisikletini de getirir, bindiririm..."

Hacer'in karşı komşusunun oğlu Ali'ye sordu:

"Hüseyin nerde?"

Karşı komşu Şerife, Hacer'in baş düşmanıydı.

Oğlu:

"İçerde," dedi.

"Sokağa niye çıkmadı?"

Çocuk göğsünü yumrukladı:

"Çıkamaz ki!"

"Niye?"

"Çıksın da görsün."

"İyi ama niye çıkamaz yani?"

"Niyesi var mı be Duran Ağa? Çıksın da bak. Allahını şaşırtırım onun!"

Telli güldü.

Çocuk Duran Ağası'nın arkadaşı Telli Emmi'sini de tanıyordu:

"İnanmadın mı?"

Telli mahsustan, "Hüseyin seni değil, feriştahını bile döver," dedi.

Çocuk deliye dönerek, "Kiiim? O mu, onun gibi iki dene, üç dene olsa fos be!" dedi.

Yerden bir taş aldı, Duran Ağa'sının gözüne girmek için, tıpkı Duran Ağası gibi, Hacer'in çinkolarına fırlattı.

***

Bundan önceki taşlar gibi çinkoda "Taak!" eden sesi de Hüseyin korkuyla duydu, başını kaldırdı, ilk taş atılınca tavana kaçan "Baba"sına baktı.

Yaralı Habip, deliğin alacakaranlığındaydı. Eliyle, "Suss!" yaptı.

Çocuk kıpkırmızı, sesini çıkarmadı ama öfkesinden de kahroluyordu. Yeni bir taş, ardından daha yenileri. Avlunun oluklu çinkolarına sanki taş yağmuru başlamıştı.

Habip sürünerek tavanın sokağa bakan ucuna gitti, dışarıya göz attı. Topal Duran'la arkadaşını gördü. İkisini de tanımıyordu. Çocukların boyuna "Duran Ağa, Duran Ağa" deyişlerinden anlamıştı Topal Duran'ın bu olduğunu.

Çocukları boyuna kışkırtıyordu eşek kadar adam!

Bir ara, "Sövün," dedi.

Başta komşu Şerife'nin oğlu, çocuklar kaba kaba sövmeye başladılar. Gene karşılık alamayınca, bu kez en zayıf yanına dokundular:

"Piç Hüseyiin, babasız Hüseyin, piç Hüseyiiin!"

Sürmesi, rastığıyla tıpkı tıpkısına bir kötü kadına benzeyen Şerife, dolgun gerdanını titrete titrete güldükten sonra, "Nefesinizi tüketmeyin," dedi. "Onlar her bir rezilliğe alışkın. Boşuna nefesinizi tüketiyorsunuz..."

Çocukların duyduğu yoktu, coşmuşlardı.

Topal Duran, topal bacağını çeke çeke Şerife'nin yanına geldi:

"Beni başçavuşa şikâyet etti," dedi.

Şerife güya şaştı. Şaştı, sanki şikâyet çok ayıp bir şeymiş gibi.

"Demek utanmadan şikâyet etti?"

"Etti ya."

"Niye?"

"Takılıyormuşum, rahatsız ediyormuşum..."

"Vay yay vay..."

"Amma alacağı olsun!"

Şerife göz kırptı:

"Desene ki çavuşla arası o biçim?"

Topal Duran bunu düşünmemişti:

"Sahi ha," dedi. "Vay bacı aklınla bin yaşa. Neden dersen, çavuş bayağı arka çıktı!"

Arkadaşına seslendi:

"Telli, gel hele!"

Belli bir işi olmayan dul Fatma'nın oğlu Telli Cumali'nin geçimi hemen hemen Topal Duran'ın boynundaydı. Birlikte yer içer, Adana'ya sık sık Haşim Ağa'nın cipiyle eğlenmeye giderlerdi. Topal Duran elbise yaptıysa Telli Cumali'yi de unutmazdı.

Arkadaşının yanına geldi:

"Ne var?"

"Şerife Bacı ne diyor bak..."

"Ne diyor?"

"Hacer beni karakola şikâyet etti ya?"

"Etti."

"Çavuşla aralarında bir şeyler olmasın diyor!"

Telli'nin gözlerinin içine bakıyordu.

Ekledi:

"Ben bu avrada bunca zamandır takılır dururum. Ne diye şikâyet etmezdi de..."

Telli başını salladı:

"Essahtan da ha. Şimdi niye etti?"

"Niye edecek? Çavuşla arayı yeni uydurdu da ondan!"

"Doğru şerefsizim. Bak bu aklımıza gelmediydi..."

En yakın arkadaşının da bu işe aklı yatan Duran, "Tamam anam avradım olsun," dedi. "Eh çavuş iyi belle bunu. Kıyak be. Herif demek... Amcama bir fis geçtim mi... hı Telli?"

"Aynen şerefsizim."

Şerife kaç vakittir Topal Duran'a göz koymuştu. Hacer'e içerlemesinin nedeni de buydu. Topal Duran Hacer'i bırakıp ona yüz vermeye başlasa mesele kalmaz, Hacer'le hatta canciğer oluverirdi.

Kırıtarak, "Amaaan Duran Efendi," dedi. "Seninki de akıl işte. Kocca kasabada o pisten başka avrat, kız yok sanki. Öyle değil mi amma Telli kardaş?"

Komşu kadınlar da birer ikişer başlarına toplanıyorlardı.

Topal Duran, "Doğru," dedi. "Haklısın. Haklısın amma inat da bir murat değil mi? Madem o beni başçavuşa şikâyet etti, ben de Haşim Ağa'nın yeğeni Duran'sam oyun komayıp çıkaracağım ona. Haydi gidelim Telli!"

Kadınları baş başa bırakıp, birer şişe Marmara şarabı içmek üzere Bakkal Himmet'in yolunu tuttular.

Bakkal Himmet de DP'nin 950 seçimlerinden sonra işbaşına gelmesiyle tüylenenlerdendi. CHP zamanında boyalı, bayat halka şekerleri, öküzbaşı çivit boya, iğne iplik, leblebi şekeri, en bayağısından zarf kâğıt, kurumuş kara zeytin, bandrolleri sinek pislikleri içinde rakı, Tekel şarabı satan, işsizlikten bütün gün tezgâh ardında uyuklayan biriydi. Daha çok da Haşim Ağa sayesinde DP'lilerden banka kredisi alıp, eski dükkânını da yıktırıp, yerine pırıl pırıl camekân vitrinlerle göz alıcı bu dükkânı yaptırmış, CHP devrindeki halka şekerlerle ötekilerin yerine rakı, bira, şarapların çeşidiyle yeniyetme kız, etekleri havalı genç kadınların kapıştıkları zarif emprimeler, poplinlere varana dek bakkaliyeden tuhafiyeye her şey bulundurmaya başlamıştı.

Dükkânın arkasına da bir başka dükkân, daha doğrusu yüksek bacaklı Amerikan tipi iskemleleriyle zarif bir meyhane yaptırmıştı.

Topal Duran'la Telli Cumali, Bakkal Himmet'in meyhanesinden içeri girdiler. Bembeyaz duvarlar üzerine acı kırmızı, acı yeşillerle Şahmeran'lar, uçan melekler, güneşlerin battığı kim bilir nere denizlerinin yarısı balık, yarısı denizkızları, hurma ağaçları, hiç ilintisi yokken yedi başlı devler, devlere karşı yalın kılıç saldıran agelli kefiyeli yiğitler...

Bütün bunlar, daha daha niceleri meyhane duvarlarını büyük bir zevksizlikle dolduruyordu. Bunların dışındaki her şey yerli yerinde, düzenliydi. Denilebilir ki, Adana'nın herhangi birinci sınıf bir Amerikan meyhanesi kaldırılıp getirilmişti.

Vakit henüz çok erken olduğundan, kimse yoktu. İki çırak, bir masa başına geçmiş, akşama mezelik patates ayıklıyorlardı.

İçeri girenleri görünce davrandılar:

"Buyur Duran Ağa!"

Topal Duran buranın gediklisiydi. İşçilere aldırış etmeden bir köşeye geçti, Telli Cumali'yle birlikte, uzun bacaklı iskemlelerden birer tane çekip oturdular.

Topal Duran sordu:

"Şarap içiyoruz değil mi?"

Telli Cumali yolda fikrini değiştirmişti.

"Boş ver."

"Ya?"

"Rakı içek!"

Topal Duran güldü:

"Şarap hammallık desene..."

Patates soymakta olan çocuklara seslendi:

"Bize bir küçük Kulüp getirin!"

Garsonlar işlerini bırakıp koştular:

"Meze Duran Ağa?"

"Meze ne emrediyorsunuz?"

Duran:

"Ne var?"

"Soğuk mezeler, ne emrederseniz..."

"Demek sıcak mezeniz yok?"

"Yok ağa."

"Deyyus ustanız nerde?"

"Evden gelmedi daha."

"Vay kerhaneci vay. Desenize keyif çatıyor?"

Çocuklar güldüler.

"Ne varsa uydurun işte. Salata malata..."

İki garson çocuk şipşak, küçük tabaklarda akşamdan kalma beyazpeynir, cips, küçük kâselerde cacık, domates salatası getirdiler.

"Ciğer yok mu ciğer?"

"Var ama soğuk!"

"Olsun. Getir..."

Küçük garsonun Kulüp rakısını tirbuşonla açmasına bırakmadı. Şişeyi elinden aldı. Zaten sinirliydi, kıçına yumrukla vura vura tıpayı çıkardı. Kadehlere böldü:

"Haydi şerefe!"

"Şerefin vaar olsun."

"Yani zit olsun..."

"Aynen. Sevdiğimiz çift olsun!"

Diktiler, mezelerden çatallarının uçlarıyla aldılar.

Topal Duran:

"Aklıma iyice yattı arkadaş," dedi. "Bu çavuşun avratla alakası var! Olmasa... Öyle değil mi amma?"

Telli Cumali başını salladı:

"Aynen."

"Olmasa arka çıkmazdı!"

Rakılarını yarım saat içinde yuvarladılar. Hiç farkına varmadan, hafifçe de olsa kafaları bulmuşlardı. Yani çakırkeyiftiler. Ardını akşam tamamlayacaklardı.

"Hesabı getir oğlum!"

İlkin üçünden ayrılmış genç irisi garson çocuk, bozuk yazısıyla düzenlediği hesap pusulasına yüzde onu koymayı unutmamıştı.

Topal Duran hesabı ödedi, bahşiş bıraktı.

Telli'ye, "Haydi," dedi.

Çıktılar.

Dışarda terleten, serçe solutan bir sıcak kaplamıştı kasabayı. Bu sıcakta içilen rakı baş ağrısı verdiği için, Topal Duran bir ara durdu:

"Başım ağrıyo. Senin?"

"Benim de."

"Gündüz rakı hiç iyi değil..."

"Şarap içsek daha kötüydü."

"En iyisi şu boku gündüz içmiyek diyorum, gene de..."

"İt bok yemeyi terkler mi?"
"Doğru. Gidip ne yapak?"
"Yatak bence. Sence?"
"Kaldır ayağını üstüne bastın!"
"Akşama nerdeyik?"
"Himmet'te."
"Tamam."
Telli bir sigara yaktı:
"Haaydi bana uğurlar olsun!"
"Olsun yiğeniiim!"
Ayrıldılar.

Topal Duran'ın başı gerçekten de kötü ağrımaya başlamıştı. Gidip yatmalı, yatmadan önce de bir-iki tane Aspirin almalıydı. Bu baş ağrısı, biliyordu, yarım şişe içmekten bir, bir de Yeni Rakı yerine Kulüp rakısı içmektendi. Yoksa, acaba, rakı mı bozuktu? Bazen böyle çıkıyordu bu Tekel rakıları. Belki de rakılar vitrinde, güneşe karşı uzun süre kaldıklarından bozulmuş olacaklardı. İnsan içince gırtlağı jiletleniyor gibi oluyordu.

Ev, basbayağı bir çiftlikti. Çeşit çeşit, boy boy, renk renk tarım araçları. 950'den sonra Türkiye'ye Amerika'dan akın akın gelmişlerdi ki, bunların sayesinde Türkiye'de dinamik ziraat başlayacaktı.

Avlunun tam ortasında amcası Haşim Ağa'yla karşılaştı.

Haşim Ağa yeğenini görünce durdu:
"Ne haber?"
"İyilik be emmi..."
"Hakkında gene şikâyetçi var!"
Topal Duran başını sertçe kaldırdı:
"Kimden? Başçavuştan mı?"
Haşim Ağa güldü:
"Ne biliyorsun?"
"Avucumu kokladım."
"Sahi ne biliyorsun?"

"Hacer o...tusunun ardında dolanıyorum ya?"

"Malum."

"Kendi koskoca başçavuşluğuyla avradı biçimliyor, ben delikanlılığımla ardına düştüm mü kanun, nizam!"

Haşim Ağa uzun uzun düşündü. Oldubitti Hacer onun da hoşuna giderdi.

"Demek biçimliyor avradı?"

"Allahı bir bildiğim gibi biliyorum!"

Göz kırptı:

"Nerden?"

"Git kapı komşusu Şerife'ye sor, bizim Telli'ye sor... Bilmeyen var mı?"

"Vay deyyus vay!"

Taşı gediğine koyuverdi:

"Bana da cart curt etti avradın yanında!"

Haşim Ağa'nın kaşları çatılıverdi:

"Ne gibi yani?"

"Kanun manun karıştırdı..."

Haşim Ağa öfkeden kıpkırmızı kesildi:

"Yaaa?"

"Şerefsizim ki."

"Ağzının kayarını veremedin mi eşşek?"

Topal Duran taşı bir kez daha gediğine koydu:

"Emmime bak. Vermem mi? Beni bilmiyon mu? Ben dedim, bugüne bugün koskoca çiftçi ve de fabrikatör Haşim Ağa'nın yiğeniyim Bize de mi lolo?"

"Ne dedi?"

"Tındığı yok kerhanecinin..."

"Yani nasıl?"

"Bana kanundan başka herkes vız gelir dedi!"

Haşim Ağa fitili iyice almıştı:

"Ya elimi öpmeler, oturuyorsa ayağa kalkmalar, ağa hazretleri, ağa paşa demeler?"

"Yüzüne karşı öyle. Avradın yanında bizi bir güzel harcadı!"

"?.."

"..."

Konuşarak avluya geçtiler. 950'den sonra özene bezene yaptırılan beton evin geniş merdivenini yukarı yan yana, ağır ağır çıktılar. Dışarının serçe solutan sıcağına karşın, içerisi tatlı bir serinlik içindeydi. Böyle olduğu halde, dışarının sıcağından gelenlerin zırıl zırıl terlemelerine gene de engel olamıyordu bu rutubetli, serin hava.

Haşim Ağa gürledi:

"Dürdane kız!"

On dört, on beş yaşlarında, saçları şehirli kızlar gibi kesilip kıvrılmış esmer, tombul bir genç kız, kırmızı damalı hafif beyaz poplin entarisinin göğsünü sıkı sıkı gererek odalardan birinden fırladı:

"Buyur baba!"

"Getir şu şezlongu!"

950 seçimlerinin değiştirdiği her şeye karşın bir türlü değişmeyen, başı mavi tülbentle sıkı sıkı bağlı, uzun paçalı donlu yaşlıca bir kadın, Haşim Ağa'nın otuz yıllık nikâhlısı Haççatın ağır ağır geldi kocasının yanına.

"O Zeynel oğlan gene ortalarda yok," dedi.

Haşim Ağa eve gelirken sokakta görmüştü:

"Altında üç tekerlekli, vırt orya, vırt orya," dedi.

Kalçaları, beli, göğsüyle fıçıyı hatırlatan esmer kadın homurdandı:

"O sarı sıcaklarda zehirli sıtmaya yakalanmazsa iyi. Anası ana değil ki. Aladağdan serin soyka!"

Geldiğince, ağır bir gölge gibi bu yandaki odalardan birine girip kayboldu.

Dürdane babasının şezlongunu getirip, buzdolabının yanına yerleştirmişti. Haşim Ağa, aklında başçavuş, lacivert şalvarını, yün çoraplarını, -evet yün çoraplarını- çıkarıp, bilekten düğmeli uzun beyaz donuyla kalmıştı. Hani ayıp daha doğrusu kızı, ye-

şem yanında günah olmasa, olmayacağını bilse, üstündekini tekmil soyunup çırılçıplak kalır, ferahlardı ama olmazdı. Kendini şezlonga sırtüstü bıraktı:

"Bir gazoz aç şurdan!"

Genç kız buzdolabının kapağını açtı. Dışarıya bir kutup soğuğu dalga halinde yayıldı.

Haşim Ağa'nın da Topal Duran'ın da gözleri açılan kapakla meydana çıkan zarif raflardaki sıra sıra, irili ufaklı, beyazlı, kahverengi, sarılı, kırmızılı şişelere takıldı. Şişeler soğuktan terlemişlerdi:

Genç kız iki gazoz şişesi alırken:

"Gene boğaz olmayasınız?"

Haşim Ağa:

"Atın ölümü arpadan olsun," dedi.

Topal Duran'ın da işine geliyordu:

"O kadar..."

Şişelerden birini anahtarla açan genç kız, dumanı soğuk soğuk tüteni ilkin babasına uzattı. Sonra ötekini Duran Ağa'sına:

"Dinlene dinlene iç bari!"

Topal Duran inadına, buz gibi gazozu gırtlağına boşaltıp, boşu geri verdi.

"Oooooh!"

İçerden derin derin tokmak sesi geliyordu. Haşim Ağa kulak verdi:

"Ne o? Öğlende çiğköfte mi yiyeciik?"

"Evet," dedi genç kız. "Çiğköfte, köfteli yahni..."

Sonra deminden beri aklını kemiren şeyi sordu:

"Baba!"

Haşim Ağa bakmadan:

"Hı?"

"Bir kaçak mı saklanmış buralara?"

Haşim Ağa şezlongunda mest, yumulu gözlerini açtı:

"Öyle diyorlar."

Topal Duran:

"Diyorlar heye amma nereye saklanabilir? Bizim kasaba gibi birbirine tutkun kasaba mı var? Saklansa bile kokusu çabuk çıkar. Lakin şu çavuş... hı emmi?"

"Kulak asma. Keskin sirkenin zararı küpünedir derler!"

"Hiç canım."

Genç kız:

"Ne olmuş?"

"Ne olacak? Şu çamaşırcı Hacer var ya?"

"E?"

"Başçavuşla arası iyiymiş de..."

Bu sırada, dirseklere dek sıvalı kalın, tombul kollarıyla gelen genç kızın annesi, "... arası iyiymiş de..."yi işitmişti:

"Ne olmuş?"

Dürdane:

"Çamaşırcı Hacer Abla vardı ya?"

Kadının kaşları çatıldı:

"Ee?"

"Jandarma çavuşuyla böyle böyleymiş!"

Beş vakit namazını, üç ayları kaçırmayan kadın, önce kocasının yeğeni Topal Duran'a anlamlı anlamlı baktı, sonra, "Tövbe estağfurullaaaah," dedi. "Kimden duydunuz?"

Topal Duran attı:

"Herkesin dilinde!"

Kadın başını anlamlı anlamlı salladı, Duran'a yeniden baktı. Bu bakışta, "Bir zamanlar, leğen başını hatırlarsın ya?" demek isteyen bir anlam vardı.

Üzerinde durmaz davranarak:

"Ya," dedi, "bir kaçak gelesiymiş buralara... doğru mu?"

Duran önemsizce:

"Öyle diyorlar!"

"Kanlı katil miymiş?"

Haşim Ağa gene gözlerini açtı:

"Bizim Muzaffer Bey'i öldürdülerdi ya?"

"Fee?"

"Çiftlik de fabrika amelesi avradına kaldıydı..."

"Kaldıydı?"

"Sahipsiz topraklar yüzünden köylü elbirliği etmiş, Hanımın Çiftliği'ni yakmıştı."

Kadının ilgisi büsbütün arttı:

"Yakmıştı?"

"Yaktıran elebaşı işte şimdi bizim buralara kaçıp gelen!"

Kadın dehşete kapılmıştı:

"Allah sen gösterme yarabbi..."

"Jandarma belki de kasabanın tekmil evlerini arayacak!"

Anayla kız korkuyla bakıştılar.

Kadın, "Bu da ne biçim iş böyle?" dedi.

Mutfağın yolunu tuttu. Tuttu ya, kafasındaki "kanlı katil kaçak"a hemen bir biçim vermişti elinde olmayarak: Saçlı, sakallı, iriyarı, canavar yapılı, hançerinden kan damlayan, delibozuk biri. Ya gecenin ileri bir saatinde aklına eser de onların evine de gelirse? Gelmeyle de kalmayıp, gecenin bir saatinde Haşim Ağa'nın tepesine dikilir, onu da büyük çiftçi Muzaffer Bey gibi çeker vurursa? Para sızdırmak isterse?

Çiğ eti tokmakla dövme işini yarıda bırakıp dışarı çıkmıştı. Alçak iskemlesine oturup, tokmağı yeniden aldı eline. Dövmeye başlamadan önce aklına kızı geldi: Ya adam hem Haşim Ağa'yı öldürür, hem de körpe kızları Dürdane'yi... "Allah sen gösterme yarabbi!" diye geçirdi. Öyle ya, kızı zorla soyar, koynuna alır, bıçak, tabanca zoruyla...

Seslendi:

"Dürdaneee!"

Genç kız koşarak geldi:

"Efendim anne?"

"Söyle o Kel'e, itleri salıversin. N'olur n'olmaz. Herif kanlı katilmiş ve de zenginlerin çiftliğini yakıyormuş madem..."

Genç kız da iyice kuşku içindeydi:

"Hanımın Çiftliği'ni bu mu yakmış anne?"

"Bak, öyle diyor baban..."

"Muzaffer Bey'i de bu öldürmüş ha?"

"Bu. Gözü çıksın!"

"Ya bizim çiftliğe de geliverirse?"

Kadın da bunu düşündüğü halde, genç de:

"Sus," dedi. "Ağzını hayra aç. Bizim çiftlik Hanımın Çiftliği değil!"

Ama genç kız için doyurucu olmadı. Neden Hanımın Çiftliği değildi onlarınki? Ne farkı vardı? O da çiftlik, bu da çiftlikti. Adam madem zenginlerin çiftliklerini yakmaya karar vermiş, zenginlerin canına kıyıyordu, gecenin bir saatinde usullacık gelir, yanında birlikte getirdiği gazyağı şişesinden çiftliğin saz damlarına döker, çalardı kibriti. Kim ne bilecekti?

Soracaktı, çekindi annesinden.

"Anne?"

"Hı?"

"İtler yadırgı kokusunu hemen alır değil mi?"

"Tabii alır. Alır ya, şu Hacer o....usuna ne dedin?"

"Yaa..."

"Gözü çıkasıcayı tam zamanında kişelemişiz. Leğen başında bizim Duran'la çeneyi çeneye vermişti o....u..."

Genç kızın aklı "Kaçak"taydı.

Ya gecenin ileri bir saatinde geliverirse? Ya onun odasına girer de tabancasını çekip soyarsa? Öperse? Sever, okşarsa? Öpüp, sevmesi, okşaması, hatta daha ileri gitmesi umurunda değildi. Yeter ki sonunda canına kıymasın. Her şeyi yaparsa bile suç Dürdane'nin olmazdı ki!

"Ne yapim, herif tabancasını çekti, alnıma dayadı. Korkumdan..."

Kızlığı gitse bile babası çok zengindi. "Kaçak"ın geliverme-sini içten içe istemiyor bile değildi. Herhalde uzun boylu, geniş omuzlu, yakışıklı biriydi!

Omuz silkip, mutfaktan çıktı.

7

Bütün bunlardan habersiz "Kaçak" Habip, yere bağdaş kurmuş, elinde kocaman bir bıçak, bamya ayıklıyordu. Sakalı iyice uzamış yüzünden zırıl zırıl akan terlere aldırış etmiyor, küçük bir çakıyla ona yardıma çalışan "Oğlu" Hüseyin'le konuşuyordu.

Hüseyin bir ara, "Baba!" dedi.

Bu "Baba" sözüne bayılan Habip, çocuğa gülümseyerek baktı:

"Babam?"

"Bu gece de tavanda mı yatacaksın?"

Hacer'in bembeyaz, sımsıkı etinin sıcaklığı geçti içinden. Elinde olsa, aşağıda, aynı yatakta koyun koyuna yatmak isterdi hiç kuşkusuz.

Çocuk karşılık alamayınca, "Biznen yat," dedi.

"Bakalım."

"Niye yatmıyorsun?"

"Aniden biri geliverir, beni görür..."

"Görsün!"

"Sonra beni yakalarlar ya?"

"Mapise mi atarlar?"

"Atarlar tabii."

"Atsınlar. Gene delip kaçarsın!"

"Kaçamam gayri. Beni taş duvarların arasına atarlar..."

Çocuk birtakım taş duvarları düşündü uzun uzun. Birinde bir filmde görmüştü. Saçı sakalına karışmış kızın âşığını böyle taştan duvarların arasına atmışlardı da, genç adam kapıyı açıp yemek getiren gardiyana bir yumruk, sonra açık kapıdan fırlamış, önüne gelenleri birer yumrukta devirip kaçmıştı.

"Baba!"

"Babam?"

"Sen herkesi dövebilirsin değil mi?"

Hiç düşünmeden, "Dövebilirim," dedi.
Çocuğun gözleri bir an çevrede hasretle dolandı.
Sonra, "Ah be," dedi, "ah be baba!"
"Ne var?"
"Ne diye girdin şu mapise de duvarı delip kaçtın?"
"N'olurdu?"
"Girmesen, duvarı delip kaçmasan ne iyiydi!"
"İyiydi ama oldu."
"Keşke olmasaydı."
"Olmasaydı?"
"Şu demin çinkolarımızı taşladılar ya?"
"Ee?"
"Bir çıkardın, ben de ardında. Lan derdin hangi i..e attı o taşları? Topal Duran ben attım mı dedi? Bir giderdin, yakasını bir destelerdin, bir tokat!"
"?.."
"Ha?"
Habip anlamıştı, güldü:
"Sahi kim bu Topal Duran?"
Çocuk üzerinde durmak istemedi:
"Hiç canım, kopuğun biri."
"Sizden ne istiyor?"
"Annemi rahat bırakmıyor."
"Niye?"
"Ne bileyim? Annem hep ağlıyor onun yüzünden. Ben büyüyüversem, ah bir büyüyüversem..."
"Farzet büyüyüverdin?"
"O zaman o yaşlanır... Cebimde bıçağım, bir çekerim. Lan derim sen benim annemi çok ağlattıydın, al al, iki bıçak. Bir de tekme..."
Habip çocuğun çenesini okşadı.
Çocuk sordu:
"Anneme yazık değil mi?"

Habip karşılık vermemeyi uygun bulduysa da, çocuk üsteledi:
"Ha baba?"
"..."
"Babaa!"
"..."
Dürttü:
"Baba bee!"
"Babam?"
"Anneme yazık mı değil mi?"
Çaresiz:
"Yazık," dedi.
"Sonra Ali, şu Şerife'nin oğlu. Benden iki yaş büyük diye kabarıyor. Ben de büyüyeceğim. O zaman sorarım ona. Bir o Ali, bir de Topal Duran. İkisine de hiç acımıyorum. Geberseler gene acımam!"
"Baba"sına baktı: O, habire bamya ayıklıyordu. "Geberseler gene acımam," dediği halde aldırış etmemişti. Niye? Yoksa acırmıydı o?
"Baba!"
"Babam?"
"Acır mısın acımaz mısın?"
Adam unutmuştu:
"Neye?"
"Ali'yle Topal Duran'a?"
"Acımam."
Kalktı, odanın ayakucunda, hafifçe kısılı gazocağının üzerindeki tencerede cızırdayıp duran bamyanın kuşbaşı etlerini tahta kaşıkla karıştırmaya başladı.
Çocuk hemen yanına gelivermişti:
"Baba!"
"Babam?"
"O etlerden bi dene versene!"

Ufacık burnu etin iştah açıcı kokusuyla kımıldanıyor, yutkunuyordu.

"Hı baba?"

"Ne?"

"O etlerden diyorum, bi dene ver!"

Adam çatalı aldı. Bol domates içinde iştah açarak kızarmakta olan kuşbaşı etlerden birine sapladı, uzattı:

"Al ama ağzını yakma. Soğusun..."

Tencerenin yerde ters çevrili kapağına çatalı bıraktı. Çocuk ufacık burnu, boyuna yutkunuşuyla kapağın önünde diz çöktü. Dünya silinmişti. Şimdi artık ne Şerife'nin oğlu Ali, ne de Topal Duran vardı. Çatalı alıyor, üflüyor, kokluyor, yeniden üflüyor, dilinin ucunu değdirip çekiyordu. Sonra dişleriyle yokladı eti. Sıcaktı hâlâ. Yeniden üfledi üfledi, dilini değdirdi. Değdirince de iştahı büsbütün açılarak vahşi hayvan açlığıyla gözleri parlamaya başladı. Artık ne olursa olsun, onu, tuz, domates salçası bulaşığı içindeki eti dişleri arasına alacak, çiğneyecek çiğneyecekti. Çok severdi bu tür etleri. Yemekte sevmiyordu da, böyle kızarırken bayılıyordu. Ne diye eti böyle yedirmezdi büyükler sanki? O büyüse, adam olsa, babası kadar olsa, çok çok da parası, her gün böyle et alır, doğrar, domates içinde kızartır, bol bol yerdi.

Çatalın ucundaki eti dişlerinin arasına aldı. Sıcaktı daha, ağzı da yanmıştı ama ne çıkardı? Çocuk muydu? Çocuk olsa ağlardı. Çocuk değildi. Altı yaşında. Şerife'nin oğlu Ali iki yaş büyük, sekizindeydi. İki yıl sonra o da sekize girecek, okulun ikinci sınıfına geçecekti!

Kuşbaşı eti hazla çiğniyor, gözleri yumuluyordu hafifçe.

İki yıl sonra sekiz, on yıl sonra on sekiz. On sekiz yaş!

Babasına on sekiz yaşın az mı, çok mu olduğunu, hatta babasının yaşını soracaktı, vazgeçti. Dişleri arasındaki etti önemli olan. Bir gün, belki de ilk, Zeynel'lerde yemişti böyle bir kuşbaşı eti. Zeynel'in nenesi ikisine de vermişti. Çok seviyordu Zey-

nel'i. En çok da üç tekerlekli bisikletine bindirdiği için. Şerife'nin oğlu Ali'ninkine binmemişti. Bindirmezdi ki o!

"Baba?"

"Babam?"

"Senin çok paran olamaz mı?"

"Ne kadar mesela?"

"Haşim Ağalar kadar."

Haşim Ağaları tanımıyordu ama akşamdan beri işitip duruyordu Topal Duran vesilesiyle. Büyük, zengin bir çiftçiydi.

"Ha baba? Olamaz mı?"

"Olamaz."

"Niye?"

"Onların büyük toprakları var. Bankada kredileri..."

"Kredi mi? Ne o?"

"İtibar."

Çocuk gene hiçbir şey anlamadı:

"İtibar," diye tekrarladı. "İtibar ne?"

"Yani, banka, banka var ya?"

Çocuğun aklından çarşı içindeki bankalardan birinin camekânı, camekânındaki bir afiş geçti: Bir leylek, havada, gagasındaki bir çıkını da birlikte uçuruyordu.

"Gagasında çıkınla uçuyor hani?"

Adam anlamıştı. Bankalardan birinin reklam afişiydi. Sözde o bankaya para yatıranlara talih kuşu leylek, çıkınında para desteleri götürürdü. Banka ikramiyeleri...

"Tamam, o!"

"Çıkınında paralar var..."

"Var. Kredi demek, bankanın vereceği paralara layık olmak demek. Banka herkese rasgele para vermez çünkü."

"Niye?"

"Parayı alan işini gördükten sonra bankaya borcunu ödemeli!"

Hüseyin düşündü, uzun uzun düşündü. Düşünürken de gözleri hep tenceresinin içinde cızırdayıp duran kuşbaşı etlerdeydi. Et-

lerin kokusu bankayı, krediyi falan unutturuverdi. Babası hazır dalmıştı genc bamyalarına. Çatalı usulcacık aldı, babasının görmez yanından tencereye daldırıp, alıcı kuş çevikliğiyle çatalını bir ete batıruverdi. Bu parça ilkinden de daha iri, üstelik daha da iyi kızarmıştı. Babası ne iyiydi! Annesi olsa hem kızarmış et vermez, hem de çalmasına bırakmazdı: "Defol tencerenin başından!"

Babasını yan gözle kollayarak etini üfledi çabuk çabuk.

"Baba?"

"Babam?"

"Haşim Ağalar kadar paramız olsa..."

"Olmaz ki..."

"Olsa diyelim."

"Oldu farzet."

"O zaman?"

"Ne olur o zaman?"

"Dolu et alırdık!"

Adam anlamıştı. Gene anlamıştı ki çocuk yeni bir et aşırmıştı tencereden, yüzlemedi.

"Dolu et almak için Haşim Ağalar kadar zengin olmaya hacet yok."

"Yok mu?"

"Yok tabii."

"Yani biz şimdi dolu et alabilir miyiz?"

"Niye almayalım?"

"Ne düşünüyorum biliyor musun baba?"

"Ne?"

"Diyorum ki, dolu et alıp tencereye doğrarsak!"

"Doğrarız."

"Üstüne soğan da, domates de."

"Soğan da, domates de."

"Cızır cızrr kızarmaya başlayıncaaa..."

"Başlayınca?"

"İçine ne bamya, ne de fasulye koymadan..."

"Kovmadan?"

"Dolu dolu yemeliyiz!"

Etini ağzına attı, hazla çiğnemeye başladı. Kendinden geçiyordu çiğnerken. Adam bütün bunları gördü, güldü. Sonra ayıklanmış bamya kabını cızır cızır kızarmakta olan tenceresine boca etmeden, çatalın ucuyla iki parça et daha alıp, tencerenin üzerde ters çevrili duran kapağına koydu.

Çocuk ağzındaki eti hazla çiğnerken, yeni etleri görünce babasını daha çok sevdi. Babası gibi yoktu. Ne iyi etmişti de gelmişti. Hiç ama hiç kimsenin böyle babası olamazdı. Yaşasın babası, ona her zaman böyle kızarmış et verecekti demek? Ali'nin babası verir miydi? Vermez gibi geldi. Ali'nin babası evde kalıp yemek pişirmezdi ki hiç. Ama onun babası... Onun babası pişiriyordu işte. Kaçaktı da ondan. Mapisi delip kaçmasa belki onun babası da evde kalmaz, sabahları erkenden çıkıp gider, akşamları da öteki çocukların babaları gibi, koltuğunda iki, bazen üç somun ya da elinde bir sepet, herhangi bir paketle yorgun, suratı asık gelir, oğluyla evine girerdi.

Ağzındakini yutup, çatalı aldı. Dumanları tüten etlerden birine batırırken, babası, "Dikkat et, ağzını yakma!" dedi.

Ayıklayıp bitirdiği taze bamyaları tencereye boca etti.

Çocuk bütün bunları, yani bamyaların tencereye boca edilmesini, karıştırılmasını görüyor, anlamıyordu. Aklı babasındaydı. Ne iyiydi babası. Bu gece ne yapıp yapacak, onlarla birlikte yatmasını sağlayacaktı. Annesi istemez miydi? Belki. Ama yalvaracaktı.

Birden:

"Hiç kimse gelmez be!" dedi.

Babası çinko güğümden su döküyordu bamya tenceresine:

"Ne hiç kimsesi?"

"Bize akşamları hiç kimse gelmez ki..."

Bomboş gözlerle baktı çocuğa: Ne diyordu? Çocuk çatalındaki eti üfledikten sonra:

"Bizimle yatsan kimin haberi olur?"

Anlamıştı:

"Olmaz mı?"

"Olmaz ya."

Olur, olmaz, yatar, yatmaz... İçinde genc dehşetli bir sigara isteği. Ayıklanmış bamyaların çerini çöpünü, bulaşık kapları filan kapı yanına kaldırırken, "Hüseyin," dedi.

Çocuk çatalındaki eti ağzına atmış güçlü dişleri arasına almıştı bile:

"Hı?"

"Bana bakraçla su getir."

"N'olacak?"

"Kapları yıkayalım."

"Boş ver!"

"Niye?"

"Annem gelince yıkar!"

"Annen yorgun gelecek, yazık değil mi?"

Çocuk babasına kızdı bayağı:

"Kimsenin babası yıkamıyor ama?"

Adam anlamıştı.

Çocuk göz kırparak, "Erkek adam yıkar mı?" dedi.

"Yıkamaz mı?"

"Yıkamaz tabii. Herkesin babası kap yıkamaz, ortalığı süpürmez, sökük dikmez..."

"Herkesin annesi senin annen gibi yabancıların çamaşırını yıkıyor mu? Ormandan odun taşıyor mu?"

Çocuk düşündü, uzun uzun düşündü. Yakından tanıdığı Şerife annesi gibi ne otellerde çamaşır yıkar, ne de ormandan odun taşırdı. Odunu Ali'nin babası taşırdı. Taşırdı ama evine parayı da o kazanırdı. Kendi annesiyse hem odun taşır, hem de evinin parasını kazanırdı.

Üzerinde durmadı gene de:

"Bulaşıklar için soğuk su olmaz ki!"

"Doğru."

"Sıcak su lazım."

Adam hak verdi çocuğa. Alt eve girip elini uzun uzun sabunladıktan sonra kuruladı, yukarı çıktı, sigara paketini aldı, koklayarak kendini sedire bıraktı. Ah şu sigaralardan birini, akşamki gibi, gene ateşleyip, dumanlarını ciğerlerine çekebilseydi!

Çocuk etlerini yiyip ağzını yaş bir bezle sildikten sonra sedire babasının yanına geldi. Kucağına çıktı, başını adamın sert adaleli göğsüne dayadı:

"Baba?"

"Babam?"

"Niye sakallarını tıraş etmiyorsun?"

Birden ne karşılık vereceğini bilemedi:

"Neyle, nasıl tıraş ederim?"

Çocuk heyecanla doğrulup babasının sakallı yüzüne baktı:

"Tıraş makinenle!"

Adam bozmadı:

"Iyi ama nerde şimdi?"

"Annemin sandığında!"

Hep aynı, dumanı üstünde heyecanla yere atladı:

"Getireyim de bak!"

Habip gülümseyerek baktı ardından.

Çocuk anasının bir kıyıda duran tahta sandığına koşmuş, kapağı açmış, birtakım çamaşırları altüst ederek jilet takımını bulmuştu. Sandığın kapağını kapamayı olsun akıl edemeyerek, hep o dumanı üstünde aşırı heyecanla döndü babasının yanına, uzattı:

"Al!"

Adam, çocuğun asıl babasının olduğu anlaşılan jilet takımını aldı. Kapağını açtı. Demirleri bir hayli paslanmıştı. Belli etmemeye çalışarak, "Evet," dedi. "Unuttum gitti. Demek annen onca yıl sakladı bunu?"

"Çıkar da bak!"

"Neyine bakim?"

"Makinenin altında mavi ciletler var!"

Adam demiri hayli paslanmış jilet makinesini yerinden çıkardı. Gerçekten de, altta iki tane yepyeni, mavi kaplı jilet vardı.

Çocuk, "Bu annemi de hem çok seviyorum hem de hiç sevmiyorum," dedi.

"Niye sevmiyorsun?"

"Bu makineyi sandıktan ne zaman alsam hemen bağırır!"

"Niye?"

"Baban bir gün gelecek, cilet lazım olursa kullanır. Oynama diye. Sanki oynayan varmış. Cilet takımıyla oynanır mı?"

"?.."

"Baba?"

"Babam?"

"Sen hiç gelmesen, ben de büyüseydim. Sakallarım çıksaydı?"

"Çıkardı."

"Bu makine bana kalırdı değil mi?"

"Tabii."

Elini yüzünden geçirdi:

"Benim sakallarım ne zaman çıkacak?"

"Ne zaman baba olursan!"

Çocuk uzun uzun düşündü. Bıkmıştı şu çocukluktan. Evde bir şeye uzansa annesi kızar, sokakta çocuklar sataşır. Büyüse, ah bir büyüse, sakalı babasınınki gibi çıksa, başka babalar gibi yalnız başına berbere gidip saçlarını kestirse, sakalını kazıtsa... Sonra kolları. Kolları çok güçlense en iyisi!

Babasının kolunu yakaladı, pazısını sıktı:

"Ehehey!"

"Ne o?"

"Kol dediğin böyle olmalı!"

Adam çocuğun kolunu tuttu:

"Seninki de fena değil!"

Çocuğun gözleri parladı:
"Sahi mi?"
"Sahi tabii."
"Çocukken senin kolların da benimki gibi miydi?"
"Nasıl?"
"İnce, zayıf yani..."
"Herkesin kolu çocukken ince, zayıf olur!"
"Senin kadar olunca?"
"O zaman başka."

Demek büyüyünce onun kolları da babasınınki gibi güçlenip kalınlaşacaktı? O zaman sokakta herkesi dövebilirdi.

"Baba?"
"Hı?"
"Demek büyüyünce ben de senin gibi olacam ha?"
"Benim gibi olacan."
"Ne biliyorsun?"
"Madem benim oğlumsun... Çocuklar büyüyünce babalarına benzerler!"
"Sen de babana mı benzemişsin?"

Aklından köydeki babası geçti. Hiç de benzemediği halde, bozmadı.

"Tıpkısıymışım."

Adamın sakallı yüzünü okşadı:

"Benim de böyle sakallarım olacak, yaşasın!"
"Olacak tabii."
"Mapise atsalar duvarı delip kaçabilir miyim?"
"Kaçarsın."
"Sinemadaki adam beş kişiyi yumruklarıyla devirdiydi!"
"Sırasında insan canavar gibi olur..."
"Nasıl?"
"Can kaygısı."
"Sen de can kaygısından mı kaçtın?"
"Tabii."

"Kaç kişiyi yumruklayıp?"
Kendini çocuğun isteklerine kaptırmış koyuvermişti:
"Aklımda kalmadı ama..."
"Beş mi?"
"Saymadım."
"On?"
"Belki de daha çok!"
Çocuk heyecanlandı:
"Yaşasın babam... On kişiyi ha! Hepsi birden mi üstüne atıldı?"
"Teker, teker, ikişer ikişer, üçer üçer..."
Kafasında o günkü film canlanmıştı. Daldı bir süre, sonra:
"Gardiyan yemek mi getirmişti?"
"Yemek getirmişti."
"Kapıyı açıp içeri girdi, yemek tepsisini bir kenara bıraktı..."
"Bıraktı."
"Doğrulurkeeen?"
"Patlattım yumruğu!"
Çocuk için bu haksızlıktı. Sinemada gördüğü sıra da aynı şeyi düşünmüştü: Yemek getiren, yani iyilik yapan, suçsuz bir insanı yumruklamak doğru muydu?
Üzerinde durmaktan sakındı. Babasının yaptığı her şey en iyi en doğru, en güzel olanıydı.
"Baba?"
"Babam?"
"Madem senin oğlunum sana benzerim büyüyünce değil mi?"
"Tabii."
"O zaman bana kimse dın diyemez değil mi?"
"Diyemez."
"Şerife'nin oğlu Ali?"
"Ali de."
"O da benim kadar büyümez mi?"

"Onun babası da senin baban gibiyse, belki..."

Çocuk Ali'nin babasını düşündü, sevindi: Ali'nin babası hiç de kendi babası gibi uzun boylu, iriyarı değildi. Tam tersi, kısa boylu kuru...

"Hiç kimsenin babası benim babam gibi olamaz!"

"Öyleyse sen de herkesin oğlundan güçlü olursun."

"Topal Duran da dın diyemez değil mi?"

"Diyemez."

"Çok mu param olur?"

"Çok."

"Karım?"

"Karın da."

"Anam gibi mi olur?"

"Belli olmaz orası."

"Oğlum?"

"Oğlun da."

Durdu, düşündü. Komşular, arka sokaklar, çarşı, sinema, banka, bankalar daha sonra da Haşim Ağa'nın torunuyla üç tekerleklisi hızla geçerken üç tekerlekli bisiklet üzerinde durdu:

"Çok param olunca..."

"Olunca?"

"Oğluma..."

"Oğluna?"

"Üç tekerlekli bisiklet alırım!"

Habip işi anlamıştı. Cebinde ona üç tekerlekli bir bisiklet alacak kadar para vardı ama şu kıstırılmış halinde çarşıya nasıl iner, bisikleti nasıl alır, nasıl getirirdi? Annesini gönderip aldırtsa bile, komşu çocuklar arasında kıskançlıktan kıyametler kopabilirdi.

Gene de, "İstersem ben de sana alabilirim," dedi.

Çocuğun babasına çevrilen gözlerinde, umudun yangını:

"Sahi mi? Alabilir misin? Sahi alabilir misin babacığım?"

"Alabilirim," dedi.

"Ne zaman?"

"Burdan kurtulalım hayırlısıyla da..."

Çocuk bir an aklını yitirircesine el çırparak, oynamaya, zıplamaya başladı:

"Yaşasın babam? Bana üç tekerlekli alacak, heeeeyt..."

Sordu:

"Zeynel'inki gibi değil mi?" "Zeynel'inki gibi."

"Zili de olacak mı?"

"Olacak."

"Ne zaman kurtulacağız buradan baba?"

Çocuğun cıvıl cıvıl neşesi ona keder vermişti. Ne bilecekti ne zaman, nasıl kurtulacaklarını? "Kurtulacaklarını" evet. Çünkü kendisiyle birlikte kadınla oğlunu da tehlikeye sokmuştu. Zaten tedirgin bir kadın, tedirgin bir çocuk. Bir aksilik olsa da ele geçse ya da ele geçmese, kaçsa... Ne olacaklardı? Evinde "kaçak" sakladığı için kanun kadının yakasına yapışacak, içeri atacaktı. İçeri atıldıktan sonra da Topal Duran'la arkadaşlarının, daha doğrusu kadını sevmeyen bütün ağzı karaların atıp tutmaları, bire bin katmaları yüzünden büsbütün dile düşecek, artık buralarda barınamaz olacaktı. "Zavallı!" diye geçirdi. "Benim yüzümden başın belaya girecek. Ya Hüseyin? Beni öz babası sanıyor. Bir gün öğrenirse aldatıldığını kim bilir nasıl ağlar!"

"Baba?"

"Babam?"

"Buradan ne zaman kurtulacağız?"

Attı:

"Allah ne zaman isterse."

Allah tavandaymış gibi, çocuk başını kaldırıp tavana baktı. Sonra gene sordu:

"Allah nerde baba?"

"Her yerde."

"Ne zaman ister kurtulmamızı?"

"Vakti saati dolunca."

"Ne zaman dolacak?"
"Allah bilir."
Çocuk sıkıntıyla içini çekti:
"Ben," dedi, "Allah olsam."
Habip irkildi:
"Hişşş..."
Çocuk şaştı:
"Ne var?"
"Tövbe, de!"
"Niye?"
"Çok günah."
"Günah ne?"

Karşılık alamayınca sormaktan vazgeçti. Annesinden bir şeyler işitmişti günah üzerine. Kaynar kazanlar, cehennem, zebaniler... Ufacık kafasında, gene kaynar kazanlar, cehennem alevleri, zebaniler adına vahşi hayvanları hatırlatan kıllı, kocaman elli kollu yaratıklar canlandı. Bu korkunç yaratıklar kollarından tutup cehennemin alevlerine fırlatacaklarmışçasına, irkildi. Sedire, babasının yanına çıktı. Göğsüne yaslandı. Adamın kıllı yüzünü okşarken, yeniden hatırladı:

"Baba!"
"Babam?"
"Niye tıraş olmuyorsun?"
"Sıcak su yok."
Sedirden gene heyecanla atladı:
"Isıtiim mi?"

Adamın ne diyeceğini beklemeden, sarı hamam tasına su koydu, gazocağının yanına gitti. Bezle bamya tenceresini indirdi. Sarı tasla suyu yerine koydu tencerenin.

Adam sadece bakıyordu. Bir gün gerçek babası olmadığını öğrenince kim bilir nasıl ağlayacaktı? Çocuk gazocağının başından çekildi:

"Baba!"

"Babam?"
"Annem gelince seni sakalsız bulsun."
"Ne olur?"
"Sevinir."
"Niye?"
"Kimsenin kocası senin gibi sakallı değil ki!"
Gazocağının hışıltılı, hırslı alevi sarı hamam tasındaki suyu canavar gibi ısıtıyordu. Çok geçmeden suyun dibinde tomurcuklanmaya başlayan hava kabarcıkları. Kabarcıklar birer ikişer, sonraları üçer dörder, beşer onar, küçük küçük balonlar gibi yükselmeye başladı suyun içinde. Ve su kaynadı.

Çocuk koştu, bir bezle aldı ateşin üstünden kaynamış suyu:

"Yer aç baba geliyoooor!"

Adam tıraş makinesiyle duvardaki aynanın önüne gitti. Çocuk kaynamış su tasını tahta iskemlenin üzerine bırakıp, iskemleyi babasının yanına çekti.

"Sabun? Fırça?"

Çocuk, kapağı hâlâ açık, darmadağın sandıkta sabunla eski fırçayı bulup getirdi:

"Başka?"

"Canının sağlığı," dedi adam.

Çocuk babasının ayakucuna ama onu en iyi görebileceği bir yere yüzükoyun uzandı, dirseklerini yere dayayıp, yüzünü avuçları arasına aldı. Ufacık burnu, zekâ fışkıran gözleriyle babasına öyle dikkatle bakıyordu ki!

Tek davranışını kaçırmıyordu: Adamın, jilet makinesini açışı, mavi kâğıdından yeni jileti çıkarıp, makineye takışı, makinenin tarağını jiletin üstüne koyuşu, sapını yerine takıp sıkıştırışı, hazırlanmış jilet makinesinin tahta iskemle üzerine bırakılışı, fırça sabunla sert sakalların köpürtülüşü sanki olağanüstü bir şeydi çocuk için.

Adam farkındaydı her şeyin. Çocuğun doya doya görebilmesi için davranışlarını mahsustan uzatıyordu. Sıcak suyla ıslattığı fır-

yan tıraş sabununa sürerek köpüklü fırçayla sakallarını uzun uzun fırçaladı. Sakalları, gittikçe büyüyen sabun köpükleri altında yitmişti. Neden sonra jilet makinesini aldı. Çocuğun işitemediği ama babasının bir şey ya da bir şeyler mırıldandığını sezmişti.

"Baba!"

"Babam?"

"Ne dedin?"

Adam farkında bile değildi.

"Ne zaman?"

"Cilet makinesini aldıktan sonra?"

Hatırlamıştı:

"Ya Allah ya satır, dedim."

"Ne demek o?"

"Bismillah demek gibi bir şey."

"Niye bismillah demedin de..."

Makineyi sakal başına yerleştirip, aşağıya bir boy indirdi sabunlu sakalların arasında, kalınca bir yol açılmıştı.

"Ya Allah ya satır dedim ya?"

"Niye dedin?"

"Ne bileyim ben? Alışkanlık!"

"Allah kızmaz mı?"

Döndü, ayakları dibine yüzükoyun uzanmış, minnacık avuçları içinden cin gibi bakmakta olan oğluna göz attı:

"Kızar mı?"

Çocuk güldü:

"Ne bileyim ben?"

"Neden bilmiyorsun?"

"Baba değilim ki!"

"Babalar her şeyi bilebilir mi?"

"Bilemez mi?"

"Bilemez ya. Bak, ben bilmiyorum işte!"

"Sen kaça kadar okudun baba?"

Tıraş hızla ilerliyordu.

"Ben mi?" dedi adam. "Beşe kadar..."
"Beşe kadar mı?"
"Beşe kadar."
"Bitirmedin mi?"
"Bitirmedim."
"Niye?"

Adamın aynadaki yüzünde jilet makinesi, öbür yanağın sakal başına konmuştu. Önceki gibi, makine genç sabunlu sakalları bir boy alıp, hafifçe esmer ama sağlıklı bir yol açtı yanakta.

Çocuk "Niye?"sinin karşılığını alamamıştı. Ardını bırakmadı:
"Ha baba?"
"Ne?"
"Niye beşi bitirmedin?"
Adamın da bildiği yoktu.
"Valla haylazlık galiba," dedi.
"Çok mu yaramazdın?"
"Uykuyu çok severdim. Sabahleyin erkenden kalkıp okula gitmek canımı alırdı..."

Çocuk ellerini yüzünden çekip, dirsekleri üzerinden kalktı:
"Ben hiç uykucu olmayacağım okula başlayınca!"
"Aferin!"
"Beşten sonra Orta'yı, sonra... Baba!"
Adam ikinci yanağını da kazımıştı. Çeneyle gerdanı alıyordu:
"Babam?"
"Burada daha büyük okullar yok!"
"Yok mu?"
Çocuk şaştı:
"Niye? Bilmiyor musun?"
Adam falsosunu anlayarak,
"Evet, evet," dedi. "Yok, doğru."

Sakallar kazınmış, genç, büsbütün yakışıklı, pırıl pırıl bir yüz çıkmıştı ortaya, Çocuk birden okulu, daha yüksek okulları filan unutarak ellerini çırptı:

"Yaşasın babaaaam!"

Adamın aklı gitti:

"Hiii

lundaki fotoğrafını görmese, "Kaçak başkasıdır!" diye düşünebilirdi ama fotoğrafı gözleriyle görmüştü.

Adam bir şeyler sezerek, sordu:

"Hayrola?"

Kadın gözlerini kaçırarak sırtındaki hafif mantosunu çıkardı, sonra siyah başörtüsünü. "Hayır," dedi iç geçirerek.

Adam az yaklaştı:

"Sahi neye sıkkın canın?"

Yalan atmıştı falan ama çok da yakışıklıydı:

"Hiç. Şu patavatsız oğlana!"

Adam, sedirin orada suçlu suçlu dikilmekte olan çocuğa baktı, sonra:

"Niye?"

"Yaşasın babam dediğini dışardan duydum!"

"Yok bee? Demek..."

"Biraz yüksek sesle konuşsak tamam!"

Adam, kocaman bir çocuk uysallığıyla, tıraş olduğu aynanın önüne gitti, elindeki sabunlu makineyi açtı, sarı tastaki sıcak suda ağır ağır yıkayıp, sabunlu kıllardan temizledi.

Kadın büyülenmişçesine sadece bakıyordu. Kaşları yıkıktı. Ne olursa olsun, soğuyuvermişti adamdan. Kocası gibi tıraş olduktan sonra makineyi tıpkı böyle yıkaması neye yarardı? Ne diye yalan atmıştı? Gerçeği dosdoğru söylese de, yalana dolana sapmasa hemen koşup onu ele mi vereceğini sanmıştı?

Karmakarışık sandığı şöyle bir düzeltip, kapağını kaparken, oğluna ters ters baktı. Baktı ama çocuk annesini anlayamıyordu bugün? Sesini dışardan duymasına kızsa bile, sandığın karışıklığıyla, kapağının açıklığına ne diye içerlemişti? Babası, tıraş makinesi, sabun, fırça onun değil miydi? Her zaman, "Bir gün baban gelince bu makineyle tıraş olacak, oynama. Bozarsın!" demez miydi? Oynamamıştı, babasının geleceği günü beklemişti. Gelmişti işte babası. Ne diye kızıyordu?

Kadın hâlâ fısıltıyla yanmakta olan gazocağına gitti, kapağını açıp tencerenin bir bezle. Odaya iştah açıcı domatesli, etli bamya kokusu yayılmıştı.

Kadın öyle açtı ki.

"Bakalım beğenecek misin?"

Kadın anladığı halde:

"Neyi?"

"Pişirdiğim bamyayı..."

Elindeki kapağı tencereye kapatıp, gazocağını üst üste pompaladı. Beğense ne çıkardı, beğenmese ne? Yalancıydı. Demek Hanımın Çiftliği'ni yakıp kaçmıştı? Daha önce de bu çiftliğin sahibi Muzaffer Bey'i öldürmüş, cezasını bile çekmemiş kanlı katilin biriydi?

Habip'se, kadının akşamki kadın olmadığını anlıyordu. Bu apaçık değişimin nedeni neydi acaba? Ne olursa olsun, isterse yarasını sarmış, altına döşek sermiş, evinde onu barındırmış, bütün bunlara karşın o, ölümden kaçabilmek için öldürmekten çekinmeyecek haldeydi. Nasıl olsa sonu yoktu. Yaralanır, ele geçerse mahkeme, muhakeme, sonu darağacıydı. Gayet iyi biliyordu bunu. Her yaşayanı ölüm bir kez yokluyordu: Ha rahat döşeğinde, ha darağacında, ha da elinde tabanca, öldüre öldüre. Gerekirse öldüre öldüre ölecekti.

Tıraş takımını kurulayıp kadına uzattı:

"Oğlunun marifeti!"

Canı sıkkın kadın isteksizlikle sordu:

"Ne?"

"Oğlunun marifeti diyorum. Ille tıraş ol diye..."

Çocuk sedirin yanından koşup geldi, anasına sarıldı:

"Babam doğru söylüyor. Ben zorladım!"

Adamın da canı iyice sıkılmıştı. Gerekirse basar giderdi gecenin ileri bir saatinde. Kim bilir, belki de işin gerçeğini öğrenmişti de surat ediyor, açık açık, "Hemen evimi terk et!" diyemediği için, suratını asıyordu.

Merdiveni yukarı çıktı. Emekleyerek tavan arasını sona dek geçti. Tahtaları yokladı: Tahtalar iyiydi. Başı sıkışırsa rahatça tüyebilirdi burdan. Başı sıkışmasa da tüymesi gerekiyordu galiba. Ne suratti o öyle be!

Etli kocaman ayaklar, etli kocaman eller... İyi ama yalan söylemişti ona. Ne diye? Elc verir diye mi?

Kadın, adamın ardından uzun uzun bakınca gene yenilmişti. Geceki istek yeniden canlanmıştı içinde. Tıraşlı yüzüyle daha bir çekici olmuş, kadınlığına, daha doğrusu erkeksizlikten gelen hasretine dokunmuştu. Besili bir kurt çevikliğiyle nasıl da çıkıvermişti merdiveni!

"Anne!"

"Ne var?"

"Babam bana Zeynel'inki gibi üç tekerlekli bisiklet alacak!"

"Ne zaman?"

"Burdan gidince!"

"Nereye gidince?"

"Başka şehre."

"Ne başka şehri ulan?"

"Babama sor da bak. Burdan bir başka şehre gideceğiz. Sen, ben, babam. Babamın çok parası olacak. Bana Zeynel'inki gibi bisiklet alacak!"

"?.."

"İnanmazsan sor!"

Kadın bisikleti değil, buradan hep birlikte çekip gitmeyi düşünmemiş değildi ama nasıl? Bütün kasaba "Kaçak"tan söz ediyordu. Her yan sarılmıştı... Bugün değilse, yarın, yarın değilse öbür gün kasabanın evleri de teker teker aranacaktı. O zaman? Ne olacaktı o zaman?

Merdivenin basamağına vurdu:

"Bana baak!"

Adam tavanın öbür ucunda, gerekirse kaçacağı yerleri izliyordu. Emekleyerek deliğin yanına geldi. Aşağıya baktı: Yeni tıraşlı yüzü, dolgun kara bıyığı...

"Ne var?"

Öfke vardı bu, "Ne var?"da; minnet etmeyen, sonu neye varırsa varsın anlamına gelecek bir şeyler. Kadın da bir şeyler sezmişti kafa kaldırmaya dair:

"Bütün köy seni konuşuyor!"

Adamın birden hırçınlaşan sesi:

"Neyimi konuşuyor?"

"Kaçaklığını!"

Adam şimdi birden o besili kurt olmaktan da çıkmış, yırtıcı bir kaplan kişiliğine bürünmüştü. Kadının hayran olup durduğu kocaman ayaklarla eller sincap çevikliğiyle işledi, adam tabancasını çekip, bir solukta iniverdi merdiveni:

"Yani beni ele mi verdin?"

Kadının yüzü kireç kesiliverdi:

"Ben mi?"

"Hayır ben!"

"Vallaha, billaha hiçbir şey söylemedim!"

Çocuk korkmuştu:

"Baba!"

Adam duymadı. Tabancasını kadına doğrultmuştu, namlu sinirli sinirli titriyordu:

"Doğru söyle diyorum. Benim buraya girdiğimi hiç kimse görmediydi. Şayet haber verdin de baskın maskın olursa..."

Kadının da her yanı titriyordu. Adamın tabanca tutan elini okşamaya başladı:

"Ben kahpe karı kasığında yatmadım. Ben seni ne diye ele verecekmişim?"

"Çek elini tabancadan!"

Çekti:

"Şayet beni ele verdiysen kendini yok bil!"

"Hüseyinimi elimle teneşirde yıkayım ki hayır..."

"Peki ne biliyorlar benim bu kasabada olduğumu?"

Kekeledi:

"Jandarmaya telefon geldi!"

Adamın kuşkusu büsbütün arttı:

"Telefon mu geldi?"

"Telefon geldi."

"Senin yanında mı geldi telefon?"

"Ben de ordaydım."

"Nerde? Jandarma karakolunda ha? Ne işin vardı?"

"Şey, şu Topal Duran... burdan giderken ardıma düştüydü... Başçavuşa şikâyete vardıydım onu. O sıra işte telefon geldi, hem de fotoğrafın elindeydi. Baktım, sen!"

"Tabii o zaman ay may diye heyecanlandın. Başçavuş sebebini sordu, sen de..."

"Yok vallaha!"

"Ne?"

"Ne heyecanlandım, ne bağırdım, ne de başçavuş bir şey sordu."

"Kız bana bak, bu işin şakası yok. Beni ele verdiysen söyle, basıp gideyim. Gecenin bir saatinde, uyurken beni yakalatmaya kalkma!"

"Allah iki gözümü kör etsin ki seni ele vermedim. Ne diye inanmıyorsun? Ele vermiş olsam hemen baskına gelmezler miydi?"

Öyle ya, gelirlerdi.

"Hem seni ele verince ben de yanarım şap gibi. Mapise neye atacaklarını bırak, kasabaya dilli düdük olurum gayri. Ele verilir mi?"

Adam kesti attı:

"Bu tabancayı görüyor musun? Beni ele verdin de yakalamaya geldiler mi, kurşunların biri sana, biri oğluna, biri de kendime. Haberin olsun!"

Gladyatörler parçalayıp karnını doyurmuş hırslı bir aslan gibi merdiveni ağır ağır çıkıp, delikten içeri girdi.

Kadın ardından korkuyla baktı; nefretle değil. Kocası olmalıydı bu. Bu öfkeyle kollarının arasına almalı, kemiklerini çatırdatarak sıkmalı sıkmalıydı!

Elinde olmayarak merdivene yöneldi, hatta birkaç basamak çıktı, durdu. Adam yatağına oturmuştu. Çatıdan vuran incecik bir ışık çizgisi elindeki tabancanın demirini ışıldatıyordu. Kadın, tavan arasının alacakaranlığında bir öfke gibi mosmor oturan adama ağır ağır yaklaştı, sondan bir önceki basamakta durdu. Huylu adam sertçe bakıyordu. Kadının bakışları öfkeli değildi artık. Bir süre bakıştılar. İlkin birbirlerinin bakışlarını göremiyorlardı, sonra gözleri alıştı, gördüler.

Adamın bakışları artık ürkütücü değildi. Kısık bir sesle, "Gel buraya," dedi.

Kadın aşağı baktı, sedirin orada dikilmekte olan oğlunu gördü:

"Olmaz!"

"Niye?"

"Oğlan var!"

Adam seslendi:

"Hüseyin!"

Çocuk, kıyılarında yaşlar kurumuş gözleriyle yukarı baktı:

"Efendim baba?"

"Gel buraya oğlum!"

Çocuk bir sincap çevikliğiyle merdiveni tırmanıverdi.

Annesinin yanında bekledi. Adamın kalın, güçlü eli çocuğu kolundan tutup yukarı çekti, kucağına aldı.

Kadın memnun, bir basamak daha çıktı. Deliğin tahta kıyısına oturdu. Büsbütün yaklaşmamışlardı. Çocuksa iyice sarılmıştı babasına.

"Baba?"

"Babam?"

"Şehre ne zaman göçeceğiz burdan?"

Üstüne basa basa, "Annen ne zaman isterse," dedi.

Kadının canına minnetti ama şu anda erkeğin kalın, güçlü, kemiklerini çatırdatacak kadar güçlü kollarının arasında olmayı düşünüyordu.

Çocuk annesine sevinçle döndü:

"Duydun mu?"

Karşılık alamayınca üsteledi:

"Ha? Duydun mu? Duydun mu bee?"

Annesini sarstı. Kadın ancak bundan sonra, "Ne var, n'oluyorsun?" dedi.

"Babam diyor ki, annen ne zaman isterse diyor!"

Adama döndü:

"Öyle değil mi baba?"

"Öyle. Basar gideriz buradan. Üçümüz. Uzaak, çok uzak bir şehre. Üçümüze yepyeni bir dünya. Kim ne bilecek bizi?"

"Nikâh diye fısıldadı kadın."

"Kolay."

"Nasıl?

"Bende ölü bir ırgatın nüfus kâğıdı var..."

Kadın irkildi:

"Ölü ırgat mı?"

"Ne var?"

"Yoksa onu da?"

Adam huylandı. Yüzü gene vahşi, vurucu kırıcı bir yüz oldu ama kadın görmedi.

"Onu da, yani daha önce başkalarını mı öldürdüğümü sanıyorsun?"

"Çavuş öyle diyor!"

Gene birden vahşileşti.

"Ne diyor?"

"Muzaffer Bey'i de sen öldürmüşsün!"

"Muzaffer Bey'i mi?"

Başını salladı. İnkâra gerek yoktu artık. İşte şimdi bir sigara tellendirmenin sırasıydı. Ah tellendirebilseydi! İç geçirdi.

Anlıyordu, bu kadınla çocuk kaderlerini onunla birleştirmişlerdi galiba. Üç kişinin ölmemesi, yaşaması, yaşamları için çalışmalıydı. Onun ölümü hiç ama hiçbir şeyi değiştirmeyecekti. Ar-

dında bırakacağı kadınla çocuğu öyle bir lekeleyecekti ki, artık onları hiçbir sabun temizleyemeyecekti.

Kadına aniden baktı:

"Bana bak!"

Kadın korkuyla baktı. Bu, yeni, yepyeni bir korkuydu:

"Buyur."

"İşittiklerinin hepsi doğru. Muzaffer Bey'i ben öldürdüm. Çünkü bir değil, bin sefer hak etmişti ölümü."

"Sahipsiz topraklar yüzünden değil mi?"

"Evet, sahipsiz topraklar ve gaddarlığı yüzünden."

"Çiftliği de sen yaktın?"

Düzeltti:

"Yaktırdım."

"Peki niye doğruyu söylemedin bana?"

Güldü:

"Bugün burda, yarın kim bilir nerelerde biriydim. Doğruyu hemen işitebileceğini kestirememiştim. İstedim ki, lafı uzatıp zaman kaybetmeyeyim. Bir de, seni o anda, çabucak inandırıp kendime acındırayım. Mesele bu!"

"Sana gene de acırdım."

"Düşünemedim."

Şakadan:

"Yalancı!"

"Belki."

"Belki değil, yalancısın tabii!"

"Madem öyle istiyorsun..."

"Peki, n'olacak şimdi?"

"Bilmiyorum."

"Jandarma evleri arayacakmış!"

Adam omuz silkti:

"İstersen hemen bu gece..."

Kadının aklı gitti:

"Gidecek misin?"

"İstemiyor musun?"

"Bilmem..."

"Yakalanır, burada saklandığımı söylerim diye korkuyorsan korkma. Öldürüm, seni gene de ele vermem!"

Kadın, elinde olmayarak hıçkırdı. Çocuk da anasına uymuştu. O da hıçkırıyor, adamın gitmesini istemiyordu. Adam kadının elini ilk defa tuttu:

"Niye ağlıyorsun?"

"..."

"Gidecem diye mi?"

"..."

"Ne çıkar? Alt tarafı yalancı bir katil, bir caniden başka neyim?"

Kadın elini adamın elinden sertçe çekerek, gözlerinin içine yaş yaş baktı.

Adam güldü:

"Ne o?"

"Zıkkım!"

"Çekip giderim, size hiçbir zararım dokunmaz!"

Kadın adamın elini yakaladı, sarstı:

"Seni vururlar!"

"Vursunlar."

"Hayır!"

"Ya?"

Kadının hıçkırığı arttı. Elinde olmayarak başını adaleli göğsüne yasladı. Karısı, öz karısıymışçasına hıçkırıyordu. Adamın boştaki eli, kadının saçlarını okşayarak sordu:

"Vururlarsa ne olur? Dünya yalancı bir katilden kurtulur. Sen de kurtulursun, başkaları da. Ben zaten ölmüşüm. Size zararım dokunmayacağına göre..."

Kadın başını adamın göğsünden sertçe kaldırdı:

"Kapat artık bu lafları, yeter!"

"Niye?"

"Ben öyle istiyorum!"
"Yani?"
"?..."
"Defolup gitmemi istemiyor musun?"
"İstemiyorum!"
"Ya evi ararlarsa?"
"Arasınlar!"
"Beni burda yakalarlarsa?"
"Yakalasınlar!"
"Kaçağı sakladın diye seni hapse atarlarsa?"
"Atsınlar!"

Başını, adamın göğsüne yeniden yasladı. Ağlamıyordu artık. Elini adamın nasırlı, kocaman avucuna bırakmıştı. Bu kocaman, nasırlı el sımsıcacıktı.

Bir süre, hiç konuşmadan böylece durdular. Çocuğun başı da adamın göğsüne yaslıydı anasınınki gibi. Ama kadın, ne oğlunu düşünüyordu, ne de yabancının, yakalanırsa hapse atılacağını. Hatta kendi hapisliği bile umurunda değildi.

Gözlerini yumdu.

Neden sonra, "Bundan böyle," dedi, "anca beraber, kanca beraber. Seni bizim önümüze Allah çıkardı. Sen garip, biz garip. Senin sahibin Allah, bizim sahibimiz Allah..."

Adam kadının elini, tıraşlı yüzüne sürdü:

"Doğru."

"Ya devlet başa derdi annem, ya da kuzgun leşe. Burdan kurtulmak nasipse, çeker gideriz başka, uzak büyük şehre!"

Hüseyin heyecanla yekindi:

"Orda babam bana üç tekerlekli alacak!"

Kadın duydu, anlamadı:

"Orda kim ne bilecek senin kaçak olduğunu? Ben de çalışırım, sen de çalışırsın..."

"Tamam."

"Bir oda bir mutfak küçük bir evimiz olur..."

"Oğlumuzum," dedi adam, "üç tekerleklisi de tabii!"

Çocuk coştu:

"Yaşa babaa!"

Adam da coşmuştu:

"Sen de yaşa oğlum. Karım, çocuğum yanımda olunca benden hiç kimse kuşkulanamaz. Yalnız olsam, belki. Şimdi bütün mesele buradan, hiç kimseye gözükmeden çıkıp, dağları tutmakta. Ben bu dağlarda uzun uzun gezdim. Dağları tuttuk mu, gerisine karışmayın. Dağlar gibi yok. Dağlar düze benzemez. Dağ adamları erkek olur, mert olur. Dağlara padişahın bile fermanı geçmezmiş. Dağlar bizi ele vermez..."

Kadının kadınca ağırlığını artık iyiden iyiye duyuyordu. Hoşuna gidiyordu. Kadını daha sıkı sardı. Kadın yadırgamadı. Sağ kolu oğlunu sarıyordu babaca, sol kolu da kadını, kocasıymışçasına!

Yıllar yılı erkeksiz ev, yabancının varlığıyla şenlenivermişti. Erkeksiz bir kadın erkeğe, babasız bir çocuk babaya kavuşmuştu. Adamın kadını saran eli, kadının etini sıktı. Yedi koca yıldır hiçbir erkek elinin sıkmadığı et, hoşlanmıştı bundan. İçindeki kadınca duygular ayaklanmıştı alabildiğince. Daha, çok daha erkekçe bir şeyler bekliyordu. Gözleri hazla yumuldu, başını adamın güçlü erkek omuzuna düşürdü. Erkeğin eli memnun, koltuk altına kaydı, koltukaltının hafifçe nemliliğinden göğüse.

Göğüs şişmişti, sımsıkı!

Kadın, hazdan çıldırdığı halde gene de, "Çocuk," dedi.

Adam elini az çekti ama büsbütün değil.

Çocuksa hep birlikte çekip gidecekleri uzaak, çok uzaklardaki büyük şehirdeydi. Annesinin, "Çocuk," demesini işitmemişti. O büyük, kocaman şehrin sokaklarından birinde, altında üç tekerlekli bisiklet. Bisiklet Zeynel'inki gibi kırmızıydı. Ne Şerife'nin oğlu Ali, ne de Topal Duran... Zeynel'in bisikletine bindiği zamanki gibi, kendi bisikletinin pedallarına sıkı sıkı dayanıyor, bisiklet dar sokakta boydan boya hızla gidip dönüyordu.

Adamın eli artık "Çocuk" falan dinleyecek halde değildi. Terden gittikçe nemi artan koltukaltını sımsıkı tutmuş, kadını göğsünün içine sokacakmışçasına kendine bastırmıştı.

"Habip!"

"Canım?"

"Beni nikâhlayacaksın değil mi?"

"Şehre gider gitmez, hemen!"

Çocuk uzaklardaki büyük şehrin dar sokaklarından birinde bisikletiyle boydan boya gidip gelirken, bisikletinin zilini de habire çalıyordu. İşten yorgun terli, dalgın dönen işçiler çıkıyordu önüne çokluk... Onları çiğnememesi gerekirdi. Çünkü onlar, babasıyla annesi gibi saatlerdir çalışmaktan dönüyorlardı evlerine!

"Habip!"

"Hı?"

"Canım, de bana!"

"Canım?"

"Canımın içi..."

"Canımın içi!"

"Bir tanem.."

"Akşamı bekleyelim!"

Kulağına fısıldadı çocuğa duyurmadan:

"Bekleyemeyeceğim!"

Elinin tersiyle adamın ağzına hafifçe vurdu:

"Deli!"

"Ne dersen de."

"Peki, n'olacâk?"

"Bilmiyorum."

Azıp kudurmuş el, koltukaltının nemliliğini, sol göğsün sert şişkinliğini falan geçip, aşağılara inmişti ki, kadının da artık dayanamayacak biçimde şahlanan kadınlığı, kendine en uygun teselliyi buldu:

"Bunca yıl beni iki satırla olsun aramayan bir kocayı..."

Adam anlamıştı, sözünü kesti:
"Boş ver!"
"Benim yerimde başka kadın olsa?"
"Boş ver!"
"Söyle söyle, ne olurdu?"
"Bilmiyorum."
"O....u olurdu!"
"Boş veeeer!"
"Yedi yıl, yedi kocca yıl! Yazık değil mi bana? Ben de gencim, benim de canım var. Allah günah yazmasın içimi biliyorsa. Bunca yıl, en dişlileri bile kapımın eşiğinden adımını atamadı!"
Adamın eli öyle sabırsızdı ki.
"... bir sen. Sende şeytan tüyü mü var nedir..."
"Sende de var!"
"Niye?"
"Benim kanım da sana kaynadı seni ilk gördüğümde!"
"Dün gece niye gelmedin?"
"Korktum."
"Kimden?"
"Senden!"
"Niye?"
"Bağırırsın diye."
"Deli."
"Niye deli oluyormuşum?"
"Bağırırmışım..."
"Sonra, bana iyilik ettin, yaramı sardın, altıma döşek serdin..."
"Senin gibi erkeğin yarasını her zaman sararım, altına döşeği her zaman sererim. Senin gibi bir erkeğin yarası sarılmaz mı?"
"Ne bileyim ben?"
"?.."
"..."
Çocuk duymuyordu artık. Tavan arasının alacakaranlığı uykusunu getirmiş, gözlerindeki kurşuncuklar ağırlaşmıştı. Göz-

kapaklarını zorla açarken, bırakıverdi açmak için kendini zorlamayı. Kapaklar açılmamacasına kapandılar. Kapanan kapakların ardında çok uzaklardaki kocaman şehrin düşü başladı: Dar sokak, altında kırmızı üç tekerleklisi. Koltuklarında somunlarıyla işten dönen, yorgun, terli kadınlar, erkekler. Derken babası!

"Çocuk uyudu!"

Kadın, şahlanan isteklerini frenleyip duran büyük, çok büyük bir engelden kurtulmanın sevinciyle fırladı:

"Sahi mi?"

"Bak!"

"Götürüp aşağıya yatırayım!"

"İn. Yukardan vereyim."

"İyi ya."

Kadın merdiveni geri geri indi birkaç basamak. Adam çocuğu hiç sarsmadan uzattıysa da, yumuk gözlerinin ardında üç tekerlekli kırmızı bisiklet, işten yorgun, terli dönen kadınlar, erkekler, habire çalan zil. Kadın onu adamdan alırken, çocuğun düşü hafifçe sarsılıp yamulduysa da, sedire yatırılınca düş, yeniden düzeldi.

Hava sıcaktı. Üstüne bir şey örtmeyi düşünmedi.

Çocuğu filan hemen unutarak yukarıya baktı. Nasıl çıkacaktı yanına? Mümkün değil, dayanamayacağı kadar büyük, kocaman, ulaşılmaz bir mutluluktu bu. Yıllar yılı, gecelerce hep bu mutluluğu düşünmüştü. Günün birinde kocası çıkıp gelseydi bile bunca mutlu olamazdı.

Merdiveni yürek çırpıntıları içinde çıktı.

Adam gömleğini atmıştı sırtından, kalın bedeni terli terli parlıyordu. Sol omuzundaki sargı bezleri kaymış, yer yer çözülmüştü ama bunun ne kadın farkında oldu, ne de adamın umurundaydı.

"Geldim işte!"

"Hoş geldin..."

"Sefa bulduk."

"Şöyle buyurmaz mısınız?"
"Dalga mı geçiyorsun benimle?"
"Kibarlar böyle ağırlamazlar mı birbirlerini?"
"Bana bak!"
"Baktım," dedi adam.
"Beni nikâhlayacaksın değil mi?"
"Şüphe mi ediyorsun hâlâ?"
"Koca olaydı da yedi yıl unutmayaydı değil mi?"
Adamın tek laf edecek vakti yoktu.

8

Kalktıkları zaman geceydi.

Önce kadın sıçrayarak uyandı. Erkeğin karanlıktaki sere serpe yatışını göremedi. Göremedi ama ne diye, ne diye sanki... "Ne diyesi yok. Oh ettim, iyi ettim. Ne olacaktı? Ömrümün sonuna kadar koca yolu mu gözetleyecektim?"

Lambayı yakmak için davrandı. Adam da uyanıktı:

"Nereye?"

"Uyuya kalmışız. Oğlan aşağıda, yalnız!"

Geç kalmışçasına merdiveni indi. Ortalık kapkaranlıktı. El yordamıyla kibriti bulup çaktı, gemici fenerini değil, gaz lambasını yaktı. Sedirde uyuyan Hüseyin, gazı tükendiği için kendi kendine sönmüş gazocağı. Geç kalmışçasına koştu, kapağı açtı: Bamya kaynaya kaynaya dibini almış, suyu çekilmiş, etlerse köpüre kesmişti.

"Tuh," dedi.

Adam yukarda, dört köşe deliğin başındaydı, Aşağıdan vuran gaz lambasının ışığıyla aydınlanan yüzü çok yakışıklıydı. Kadın baktı, gördü:

"Tekmil dibini almış bamyaların," dedi.

"Boş ver."

"Yazık. Onca masraf, emek..."
"Yanın yenisini yaparız, aldırma. Sen şimdi ne yapacaksın?"
"Su ısıtacağım."
"Sonra?"
"Yıkanır, yatağı serer yatarız."
"Oğlan?"
"Bundan böyle sedirde yatar artık!"
Kadın her zamandan daha güçlü, daha çalışkan, işe güce çok daha istekliydi.

Gazı tükenen gazocağına yeniden gazyağı koydu, yaktı. Üzerine yarıdan çok su dolu gazyağı tenekesini oturttu.

Adam da usullacık inmişti. Elinde sigara paketi, kokluyordu. Kadın sordu:

"Ne o?"

"Cigara. Hani bir cigara içebilsem..."

Kadın çevresine bakındı. Sonra hiç gereği yokken pencerenin beyaz perdesini düzeltip bastırdı. Buna hiç gerek yoktu gerçekten de. Pencerenin perdesi zaten sıkı sıkı bastırılmıştı.

Adama baktı:

"İç, diyecem ama bilmem bir aksilik olur mu?"

Adam geldi, sedire ilişti:

"Ben de ondan korkuyorum."

"Dışardan dumanı gören olursa, Hacer'in evinde cigara içen kim, diye düşünebilir. Benim cigara içmediğimi herkes bilir."

Gene çevresine bakındı:

"Nasıl yapsak bilmem ki?"

Adam, paketten çıkardığı bir sigarayı ortadan ikiye kırdı:

"Şu parçayı içsem sabaha kadar yeterdi..."

Kadın adama acıyarak baktı. Canının şu anda nasıl sigara çektiğini, iki duman alabilmek için şu anda nasıl her şeyini verebileceğini vefasız kocasından biliyordu.

İçse ne olurdu sanki?

Adama heyecanla baktı:

"İç be!"

Adam sevindi:

"Sahi mi? Yaşşa be!"

"Sen de yaşa! İç! Yahut dur, aklıma başka şey geldi. Bizim odanın altını hamam gibi kullanıyoruz. İstersen oraya inelim. Hı?"

"Duman dışarı çıkmaz mı?"

"Sanmam."

"Evet evet..."

Kadın bir solukta küçük gemici fenerini yakıp öne düştü. Gerçekten de, hamam gibiydi burası. Yerde genişçe bir tahta, üstünde tahtadan, küçük bir iskemle, yer yer sabun sularıyla ağarmış nemli toprak.

Kadın, gemici fenerinin camını kaldırdı:

"Yak!"

Adam sigarasını fenerin sarı alevinde yaktı. Geniş dumanlar birbirini kovalamaya başlamıştı. İçine çektiği her duman sanki az daha canlanmasını sağlıyor, adamı az daha kendine getiriyordu.

Kadınsa adamın, daha doğrusu erkeğin iştahla sigara içişine bakıyordu hazla. Karnı da aç olmalıydı.

Sordu:

"Aç mısın?"

Kadına şöyle bir baktı, güldü:

"Şu cigara var ya şu cigara? İnsana ne ekmek aratır, ne aş!"

"Öyle şey olur mu? Ekmeğin, aşın yerini ne tutabilir?"

Oracığa çömeldi.

Adam ayaktaydı. Küçük gemici fenerinin sarı ışığı adamın gölgesini duvarda alabildiğine büyütmüştü. Konuşmuyorlardı.

Kadının içinde yıllardır birikmiş erkeksizlikten iz yoktu şimdi ama bir korku, Allah korkusu, basılıvermek korkusu, yakalanıp rezil olmak korkusu, korkuların daha büyüğü de Habip'in yakalanıp götürülmesi, bir daha hiçbir zaman geri dönmemesi

korkusu. Bir korku daha vardı, yedi yılın ardından kocasının çıkıverip gelmesi!

Çevresine gene hiç nedensiz baktı.

Çıkıverip geleceğini pek sanmıyordu ama kör şeytan, belli de olmazdı. Bakarsın çıkıverir, Yabancı'yı görür, sorar. Öğrenince basıp gitmeyeceği tutar, çekip vurabilirdi.

Adama aniden sordu:

"Tabancan nerde?"

Adam huylanmıştı:

"Ne yapacaksın?"

Kadın ürktü:

"Hiiç."

"Neden sordun?"

"Yanında bulundursan daha iyi değil mi?"

Adam iyice kuşkulanmıştı:

"Hayır," dedi. "Neden icap etti birden sormak?"

Kadın kurtuluş olmadığını anlamıştı:

"Hiç canım. Aklıma ne geldi biliyor musun?"

"Ne geldi?"

"Hani kör şeytan işi, benim boynu kopasıca diyorum, yedi yıl iki satırla olsun aramadı da, çıkıverip gelse..."

Adam ferahladı:

"Şu mesele..."

"Gelmez, o gayri gelmezlere karıştı, boyu devrilesice. Bundan böyle gelse de hava. Aklıma geliverdi işte..."

"Haklısın!"

Omuzunun yarasına filan aldırış etmeden, alt evden fırladı. Gaz lambasının daha güçlü aydınlattığı odayı geçerken Hüseyin'e göz attı. Uyuyordu. Merdiveni hızla çıktı. Dört köşe delikten beline dek girdi. El yordamıyla tabancasını buldu, aldı, indi aşağı. Alt eve girmeden önce gaz lambasını az kıstı. Kadın bekliyordu:

"Aldın mı?"

"Aldım."
"İyi ettin."
"?.."
"Aklıma ne geliyor biliyor musun?"
"Ne geliyor?"
"Gideceğimiz uzak şehre girerken diyorum..."
"Girerken?"
"Tabancayı hendeğe atarsın gayri..."

Adam şaştı:

"Deli!"

"Niye?"

"Tabanca erkeğin kanı, canı, namusu be. Namuslu bir erkek karısını kaldırır atar mı?"

Kadının çok hoşuna gitti. Onu yedi yıldır kaldırıp atmış kocasını hatırladı:

"Doğru," dedi.

"Sonraa... belle ki attım tabancayı. Buldular. Başlamazlar mı sahibini aramaya?"

"Ne bilecekler sen olduğunu?"

"Sen hükümeti biliyor musun? Adamı kokusundan sezer bulur!"

"?.."

"Sırasına göre de, önünde mertek gibi dikilirsin, görmez. O da başka."

Kadın gene aniden, pat diye soruverdi:

"Seni yakalarlarsa ne yaparlar?"

Adam düşünmeden:

"Asarlar!"

"Suçun bu kadar büyük demek?"

"Büyük."

"Bir çiftlik beyini öldürmüşsün, adı neydi?"

"Muzaffer."

"Niye öldürdün?"

"Ölümü hak etmişti de..."

"Hükümet bilmedi miydi senin öldürdüğünü?"

"Bilemediydi. Çünkü arkamda köylü. Bütün köylü şikâyetçiydi heriften. Haksız, uğursuz, çalımlı, lanetin biriydi. Bir sefer değil, bin sefer ölmeyi hak etmişti..."

"Niye?"

"Niyesi uzun. Önce, pis bir ırz düşmanıydı. Sonra haksızın da Allahsızı ki, tam tırmaksız. Yıllar yılı sahipsiz tarlalar yatar durur bizim orda. Ağa da sürer, köylü de. Kim önce sürer ekerse ürün onun. Bu tuttu tarlalara sahip çıktı. On yıl sırtı sıra ekti, biçti. Onuncu yıl, mahkemeye başvurdu, sahipsiz tarlaları üstüne kaydettirmeye kalktı. Kalktı ama köyde de homurtular aldı yürüdü. Ben çekip vurmasam bir başkası yapacaktı bu işi!"

"Doğru."

"Sonra, herif tam ırz düşmanı dedim ya? Düşün, dayısın, yeğenin şehirde, fabrikada bir kız sevmiş. Kızı satın alıp çiftliğe getiriyorsun. Maksat ne? Yeğenin. Everecek, ev bark sahibi yapacaksın değil mi?"

"Öyle ya. Dayı demek baba demek."

"Hep öyle biliriz. Sen tut, kızı gözüne kestir, al yeğeninin elinden, nikâhla. Üstelik de yeğenini döv, kafasını kır, kov çiftlikten, rezil et memlekete!"

"Vay sütsüz vay!"

"Dahası var: Öyle kansız herif ki, azgın aygır gibi, işçi demez, zavallı demez, avrat gördü mü saldırır! Nice nice babayiğitlerin avradını ellerinden çekip aldı!"

Kadının kötüsüne gitmişti:

"Topal Duran gibi..."

"Topal Duran kaç para yanında? Avrada doymaz cenabetin biriydi. Erkekliğin şerefi var. Saldırmayacaksın önüne gelene. Amma kadın hoşlanmış senden, sen de ondan hoşlanmışsın... ha?"

Kadın anlamıştı, güldü:

"O zaman?" dedi.
"O zaman samanlık seyran!"
Adamın elini yakaladı, iştahla öptü. Sonra birden sordu:
"Kız güzel miydi?"
Habip anlamadı:
"Hangi kız?"
"Yeğeninin elinden aldığı..."
"Boşnak kızı mı?"
Onu boğmak için kovalayışını hatırlamıştı.
"Güzel de söz mü?"
"Nerden biliyorsun?"
"Az kaldı boğacaktım!" demedi. Gereği yoktu.
"Bilmez olur muyum? Şimdi Hanımın Çiftliği deniyor. Eskiden o çiftliğe "Kansızın Çiftliği" derdi köylü, kendi arasında. Kızı o sıralar gördüm. Lakin tevatür güzeldi!"
Sustu. O ânı yaşıyordu. Odasının kapısını kırıp içeri girdiği sıra, genç kadın, beyaz dekolte geceliği içinde balık gibiydi. Pencereden sarkıp, can havliyle kendini ıslak topraklara atmış, çıplak ayaklarıyla kısacık geceliğini savura savura kaçmaya başlamıştı. Arkada yanmakta olan çiftlik damlarının kızılı, turuncusu... Hiç vakit geçirmeden odaya girmiş, az önce genç kadının atladığı pencereden atlayıp, ardına düşmüştü. Kaçamıyordu kadın. Çıplak ayakları yaş topraklara batıyor, ayağı kayıyordu arada.
"Herkes suçu senin üstüne atmış sonunda!"
Adam gene kuşkuyla sordu:
"Kim söyledi?"
"Başçavuş."
Adam "Başçavuş" sözüne gene bozuldu. Bu kadının çavuşla herhangi bir geldi geçtisi neden olmayacaktı? Topal Duran'a karşı sırtını ona dayadığına göre, çavuşla pekâlâ...
"Demek kadın çok güzeldi?"
Duydu, anlamadı.

Kadın adamının bozulduğunu sezmişti. Elini tuttu. Ayağa kalktı:

"Niye daldın?"

"Daldım mı?"

"Daldın ya..."

"Kim bilir?"

"Kim bilecek, sen!"

Adam elini kadının elinden kurtardı:

"Hacer çok hoşuma gidiyorsun ama..."

Kadının aklı sıçradı:

"Ama?"

"Şayet günün birinde, herhangi bir nasıl deyim..."

"?.."

"Dilim varmıyor, varmıyor ya, o....uluğunu görürsem..."

"Görürsen?"

"Kendini yok bil!"

Kadın boynuna sarıldı adamın. Öptü öptü. Sonra ağlayarak başını göğsüne yasladı. Adam dayanılmaz bir istek içine yuvarlanmış, eriyip akmıştı. Birden pişmanlık duydu. Ne diye kalbini kırmıştı gene?

Kadınsa sertçe başını kaldırmıştı adamın göğsünden:

"Bir o....uluğumu görür, duyarsan çek vur beni Habip. Kanım helal olsun sana!"

Adam gayet soğukkanlı:

"Bir daha başçavuş lafını etme yanımda!"

Her şeyi anlamıştı kadın:

"Peki," dedi. "Peki ama ondan boşuna huylanıyorsun!"

"Boşuna dolusuna."

"Peki, ne diye huylanıyorsun ondan?"

"Nasıl huylanmam? Bunca yıl yaş yaşadım. Sana gelinceye kadar neler de neler gördüm. Topal Duran'dan ona sığındın. O da erkek. Güzel bir kadın karşısında ben kayıtsız kalabildim mi? Ben ki kaçağım, her an vurulup öldürülebilirim. Öldürülmesem

yakalamıp ipe çekilmem işten değil. Çavuş da insan, o da erkek, o da herkes gibi nefis taşıyor... Sonra, ortada bir kaçak var. Tel tel üstüne, telefon telefon üstüne geliyor. Herkesten gizli bir iş. Demek ne kadar samimisiniz ki adam senin yanında paldır küldür konuşmaktan çekinmiyor!"

Kadın bunalacak hâle geldi bir an. Ağlamak, inkâr, yemin, yeminlerin de en korkuncu para etmiyor, kuşkulanmaktan vazgeçmiyordu. Bu adamı neyle nasıl inandıracaktı?

Birden elini adamın elinden sertçe çekti:

"Bana bak!" dedi.

Adam baktı:

"Baktım!"

"Hemen şimdi defol git burdan!"

Vahşileşmişti.

"Beni kovuyor musun?"

"Kovuyorum!"

"Yaa?"

"Evet!"

Adamda bir çözülme oldu. Kolları yanlarına düştü. Anlamıştı kadının tepkisini. Hangi kadın olursa olsun, bu kadar suçlanmaya dayanamazdı. Gerçekten de, bir çavuş tutturmuş, pis bir kuşkuyla kadını yiyip duruyordu.

Bozmadan geri döndü. Alt evden yukarı çıktı. Elinde tabancası, oda kapısına doğru giderken, kadın koştu, boynuna sarıldı arkadan:

"Beni öldür, öyle git!"

Adamın gideceği yoktu, numara yapmıştı. Denemişti kadını. Ama işi sürdürmekten de zevk alıyordu.

Döndü:

"Beni kovmadın mı?"

"Kovmadım, hayır, gitmeyeceksin!"

"Ama ben..."

Odanın kapalı kapısına sırtıyla dayandı:

"Beni çekip vurmadan gidemezsin diyorum!"

Adam güldü:

"Madem kıyamıyorsun, ne diye inanmıyorsun bana? Beni neden anlamak istemiyorsun? Ne kötülük yaptım? Çavuşla alakam varsa sana ne lüzum vardı? Bir gönülde iki sevda mı olur? Görülmüş şey mi? Neden hırpalıyorsun beni?"

İnanmıştı, iyice inanmıştı, kadını anlamıştı. Kadını kollarının arasına aldı, kulakmemesinden öptü. Sonra...

Kadın işi anlayarak, "Sakın ha!" dedi.

Adam bozularak:

"Niye? Ne var?"

"Burda olmaz!"

"Niye olmaz?"

"Olmaz da onun için. Oğlan uyanıverir. Yukarı çıkalım gündüzki gibi..."

Adamın elleriyse sabırsızdılar. Titriyorlardı. Kadının öyle yerlerinde dolaşıyorlardı ki, kadını çıldırtıyor, kafasından tavan arasını siliyorlardı. Kadın çaresiz boyun eğdi. Yalnız bir şey, kafasından bir tek şey silinmiyordu.

"Demek kadın çok güzeldi?"

Adamın titreyen sesi laf olsun diye:

"Çok," dedi.

Kadın iyice yenildiği halde:

"Dert!"

"Niye?"

"Çok güzelmiş."

Adam sonunda anlamıştı:

"Canım, bana göre değildi," dedi. "Bana göre güzel sensin, sen ondan çok çok çok güzelsin!"

Kadın için artık tavan arası, Hüseyin'in yatmakta olduğu oda, tam zamanında uyanıvermesi, jandarma baskını diye bir şey yoktu. Yumuk gözlerinin içinde, tüm damarlarında kanatlanmış

hazlar uçuşuyordu. Sonra salıncaktaymışçasına içi bir tuhaf oldu. Dünya silinmişti.

Hüseyin tam bu sırada bir yandan bir yana döndü.

Dünya silinmişti ya, sedirin gıcırdadığını da duymadılar.

Hüseyin yeni uyanmıştı. Bir şeyler sezerek yattığı yerde ozurdu. Oda kapısının ardındaki babasıyla annesini gördü. Ne oluyordu? Sakın babası annesini boğuyor olmasındı?

Merakla sedirden indi. Çıplak ayaklar usul usul yaklaştı. Yaklaştı ama şimdiye dek hiç böyle şey görmemişti. Gerçekten de, babası boğmasındı annesini? Babası, iyi babası...

Bir gün kırda çobanla kasabanın delisi Zeynep'i seyretmişlerdi Zeynel'le. Sonra yerden taş toplamışlar, kovalamışlardı deli Zeynep'i. O zaman da böyle. Yoksa annesi deli Zeynep mi olmuştu? Olduysa, kasabanın çocukları bundan böyle annesini de çarşı içinde falan tıpkı tıpkısına Zeynep gibi kızdırır, taşa tutarlardı!

Ağlamaya başladı.

Ancak bunun üzerine kendilerine gelerek toparlandılar.

Kadın, biraz geç koştu:

"Oğlum!"

Adam tabancasını eline alıvermiş, öbür eliyle de pantolonunun düğmelerini ilikliyordu. Kadın çocuğu okşayarak sordu:

"Ne zaman uyandın?"

"Demin."

Adam:

"Bizi mi gözetledin?"

Çocuk ağlıyor, annesini deli Zeynep yapmak isteyen babasına dönüp bakmak, sorusunu yanıtlamak gelmiyordu içinden.

Kadın çocuğunu kucaklayıp, sedire götürdü:

"Çok oldu mu uyanalı?"

"?.."

"Bizi mi seyrettin?"

"?.."

"Seyretmedin değil mi? Niye ağlıyorsun? Korktun da ondan mı?"

Adam öfkeli, yanlarına geldi:

"Ne olmuş? Niye ağlıyor?"

Çocuk bakmıyordu adamın yüzüne, kızıyordu. Kadın birden, gazocağı üzerinde kaynamaya başlayan suya dikkat etti. Koştu.

Adam, kadından boşalan yere geldi, çocuğun yanına ilişti. Vaktiyle o da bir gece babasıyla annesini gözetlemişti. Onun için çocuğun neden suratlı, sorulanlara neden karşılık vermediğini anladı.

Çocuğu, biraz da zorla kucağına çekip, saçlarını okşadı.

"Ağlama. Ağlarsan üç tekerlekli almam sonra."

"Üç tekerlekli" sözü her şeyi çocuğun içinden silip attı. Önce ıslak gözleriyle babasına yaş yaş baktı, sonra yağmur bulutlarının arasından çıkıveren güneş gibi, güldü. Kolunun gözlerinden geçmesiyle, gözlerinde ne yaş kaldı ne bir şey. Yalnız, annesinin de deli Zeynep olması!

Kadın gusül suyunu hazırlamıştı, seslendi:

"Hadi!"

Çocuk babasının kucağından annesine ters ters baktı. Suç sadece onunmuş gibi. Onunmuş gibi, çünkü annesinin yüzünde deli Zeynep'in yüzünü görür gibi oluyordu baktıkça: Isırıklar içinde, morarmış, pis bir yüz!

Ağır ağır yanına geldi:

"Bana niye dargın dargın bakıyorsun yavrum?"

Çocuk bakmadan omuz silkti, babasına tutundu.

Kadın suçlanmanın yükü altında, utandı:

"Gel annene!"

Çocuk çekindi:

"Gelmem."

"Niye?"

"Öyle."

"Nasıl?"

Nefretle baktı yan yan:

"Sen artık deli Zeynep oldun!"

Kadın deli Zeynep'i tanıyordu ama oğlunun bir gün Haşim Ağa'nın torunu Zeynel'le gözetlediklerini bilmiyordu.

"Rüya mı gördün? Deli Zeynep'i mi gördün rüyanda?"

Çocuk genç omuz silkti.

"Tamam," dedi kadın. "Rüya görmüş. Beni deli Zeynep gibi görmüş olacak!"

"Kim bu deli Zeynep?"

"Bizim kasabanın delisi."

Adam kucağındaki çocuğa sordu:

"Rüya mı gördün?"

Kadın:

"Rüya gördün değil mi Hüseyin? Tabii canım, rüya gördü. Görmese ağlamaz!"

Adam kuşku içindeydi:

"Ağlamaz mı?"

Kadın saflıkla, "Ağlamaz," dedi.

Adam göz kırptı:

"Yani alışkın mı?"

"Neye?"

"Gözetlemeye..."

"Anlamadım?"

"Yani seni başkasıyla görmeye alışkın mı demek istedim?"

Kadın ateş basmışçasına irkildi:

"Allah canını almaya tuh! Utanmıyorsun değil mi?"

Adam kıs kıs gülüyordu. Kadın bayağı kızmıştı:

"Yedi yıl, yedi kocca yıl bağrıma taş bastım ben. Benim gibi bir kadın..." (Başını hırsla kaldırdı.) "Benim gibi bir kadın için düşünülebilir mi öyle şey?"

Adam kırdığı pottan alabildiğine pişman, çenesini kaldırdı. Kadının gözleri yaş yaştı. Adamın eline vurup çenesini kurtardı:

"Bırak hadi bırak..."

Çeneyi yeniden tuttu:

"Niye?"

Kadın danlmıştı:

"Yani beni başkasıyla görmeye, gözetlemeye alışkın mıymış. Doğru. Terk edilmiş bir kadın, kocası çekip gitmiş. Fırsat bu fırsat, önüne gelenle yatar, her yattığına da bunca yıldır dulum, senden başka erkek tanımadım. İki yemin... ha?"

Adamın aklından, "Niye olmasın?" gibi bir şeyler geçtiyse de, üzerinde durmadı. Kadının bileğini yakaladı:

"Bir şaka yaptık, amma da uzattın be!"

"Tabii uzatırım. Şakası olur mu böyle şeylerin?"

"Olmaz mı?"

"Olmaz tabii. Kocam bırakıp gittiyse, yarı dulsam... benim de kendime göre şerefim var. Şerefi bırak, her önüne çıkanla yatınca deli Zeynep'e döner insan. Sen ne sanıyorsun? En biri Topal Duran... Herifin cebi ellilik, yüzlük, beş yüzlük, binlikle dolu. He desem beni paraya boğar. Allah göstermesin. Sennen yattığıma ne bakıyorsun?"

Adam kadının bayıldığı o erkek öfkesiyle, "Kes artık be," dedi.

Kadın memnun, bu öfkeli, "Kes artık be!" ile gerçekten şaka yaptığını anlamıştı.

Çocuk, "Üç tekerlekli mavi olsun istersen," dedi. Ne adam duydu bunu, ne de kadın.

Çocuk yarı dargın, kalktı. Kadın çocuğunu sedirdeki yerine yatırdı.

"Yat sen. Ben babanın arkasını sabunlayacağım!"

Çocuk, annesinin deli Zeynep'e benzeyen yüzünü görmemek için, gözlerini yumdu.

"E mi oğlum?"

Yumuk gözleriyle başını salladı yattığı yerde.

Kadın önde, adam arkada, aşağıya indiler. Adam çabucak soyundu. Yarasını saran bezi çözmeye çalıştı. Kadın yardım etti.

Bezin kördüğümünü dişleriyle çözerken, adamın burnunun ucuna yaklaştı. Sıcak solukları birbirine karışıyor, huylanıyorlardı.

Adam fısıldadı:

"Darıldın mı bana?"

Kadın hırsla, aslında cilve, baktı:

"Kime?"

"Bana."

Omuz silkti.

Adam belinden sardı kadını. Kadın çekindi:

"Doğru dur!"

"Niye?"

"Oğlan uyanık!"

"Ne bilecek?"

İyice huylanarak çekindi:

"Deli misin sen be!"

Bezin kördüğümünü çözdü. Yarayı açtı. Zaten fazla bir şey yoktu. Yer yer kanamış, kanlar da kurumuştu.

"Nasıl?"

"Ne?"

"Yaram?"

"İyi. Kanamış ama fazla bir şey yok. Şimdi bol sabunla yıkanırsan bir şey kalmaz. Otur iskemleye..."

Adam oturmadan önce, "Çocuğa bak," dedi.

Kadının da işine geliyordu. Nasıl olsa yıkanacaklardı. Aradan çıkardı.

Ayaklarının uçlarına basarak yukarı çıkılan üç basamaklı merdivene gitti çıktı, baktı: Yatıyordu. Yatırdığı gibi! Biraz da sevinçle adamın yanına döndü:

"Yatırdığım gibi yatıyor."

Sabun kalıbını aldı, başını sabunlamaya başladı. Hem sabunluyor, hem de içi gidiyordu. İstiyordu ki adam onu dinlemesin, şurasına burasına el atsın, direnmesine filan boş verip, çocuk mocuk, fırtına gibi girişsin!

Salım elinden kaydı adamın dirine, tam da bacaklarının ara sına tırmanıştı. Uzanıp alırken adam dayanamadı, bembeyaz bi leğini tutu kadının. Kadın yalancıktan çekti. Adam bırakmadı. Çekti, direndi, direndi çekti.

"Dur!"

"Feneri kıs, gel!"

"Olmaz."

"Kıs diyorum!"

"Olmaz işte, olmaz. Deli misin? Oğlan uyanık daha..."

"?.."

"?.."

Adamın dayanısı kalmamıştı. Çırılçıplak kalktı, kadının kısık kısık direnişlerine aldırmadan, gitti küçük gemici fenerini kıstı, geri döndü.

Kadın:

"Uyanık, vallahi oğlan uyanık, billahi oğlan uyanık. Kocca çocuk, her şeyi biliyor. Beni rezil edeceksin. Amma da azgınmışsın bee..."

Tam zamanında yukardan oğlanın sesi:

"Anneee!"

İkisi de bozuldularsa da, kadın gene de:

"Annem?"

"Korkuyorum!"

Adam delinmiş balon gibi sönmüştü. Öfke içindeydi. Lanet olsundu, lanet! Kime? Bilmiyordu. Bilmiyordu ama evet, lanet olsundu, yerin dibine geçsindi!

Kadın çocuğuyla bir konuşmadır tuttırmuştu:

"Ne var korkacak?"

"?.."

"Burdayız babanla, başını sabunluyorum. Şimdi biter. Uyuma da gelip sofrayı hazırlayayım, karnımızı doyuralım e mi?"

Adam yavaşça söydü. Kadın omuzunu dürttü:

"Duyacak!"

"Uyumaymış. Peki, sorarım sana."

"Deliye bak, bir çocuğa uyuma dersen uyur, uyu dersen uyumaz!"

Çocuğa:

"Uyumuyorsun değil mi?"

"Uykum var," dedi çocuk.

"Karnın aç değil mi?"

"Bilmem. Uykum var!"

Aklına tencereyle bamya gelmişti. Elinde olmayan bir merakla sedirden atlayıp, çıplak ayaklarıyla bamya tenceresinin yanına koştu.

Kapağı kaldırdı:

"Aaa... bamyalar tekmil yanmış!"

Adamın sırnaşık kocaman elleri arasında kıvranan kadın gene de yanıtladı:

"Yanmış yavrum. Ateşte unutulursa..."

"Anne!"

"Ne var?"

"Etleri yiyim mi?"

"Ye," dedi titreyen sesiyle.

"Ye amma sofra bezini ser!"

Çocuk yanık, çıtır çıtır etlerin sevdasında, annesinin titreyen sesini duydu, titrediğini fark etmedi bile. Bir koşu sofra bezini buldu, sedirin önüne yaydı. Bir parça ekmekle yanık etlere girişti. Etler yanmıştı ama çıtır çıtırdılar. Bayılırdı böyle etlere. Uzak, çok uzaklardaki şehre gidince, üç tekerleklisi de olunca, babasına et aldıracak, hep böyle yaptırıp çıtır çıtır yiyecekti. Bir çocuk çok et yiyince çabuk büyürdü. Çabuk büyüyünce kocaman adam olur, kocaman adam olunca kimseden korkmazdı. Kimseden korkmayınca herkesi dövebilir, herkesi dövebilince dolu parası olur, dolu parası olunca...

Düşüncelerindeki coşkun sel, babasıyla annesinin aşağıdan ıslak saçlarıyla çıkmalarına dek sürdü. Babası da annesi de çok yorgun görünüyorlardı. Adam kendini sedire bıraktı:

"Hoh!"
Kadın, aklı giderek erkeğe sertçe baktı. Adam görmedi.
Çocuk karnını iyice doyurmuştu:
"Anne!"
Yorgun kadın:
"Hı?"
"Beni yıkama olmaz mı?"
Zaten böyle bir niyeti yoktu ama kuşkulanmaması için ge-
nede:
"Olmaaaz," dedi. "Yıkama olur mu yavrum? Kir içindesin!"
"Değilim."
Ne kötü. Bu kadın annesi miydi, deli Zeynep mi?
"Kaç gün oldu daha yıkanalı? Dün değil, evvelki gün..."
Kadın ucunu bıraktı.
Çocuksa:
"Yıkamayacaksın değil mi? Ha anne? Yıkamayacak mısın?"
"Madem istemiyorsun, elini ağzını sil, yat!"
Çocuğu uyku iyice bastırmıştı. Elini ağzını silip sedirin üzerine kıvrıldı.
Kadın sofra bezini çırpıp getirdi, yeniden yaydı. Ekmek, su, bardak, çatal kaşık...
Karşılıklı bağdaş kurdular sofra bezi çevresine, adam, "Bamyayı çok severim," dedi.
Kadın ıslak saçlarını eliyle yokladı:
"Beni?"
"Hiç sevmiyorum."
"Beni ha?"
"Seni tabii."
"Ben de küserim!"
"Küüs."
Sertçe baktı ciddi ciddi:
"Küüs mü?"
"Küsersen küs," dedi adam inadına ama mahsustan.

Kadın hiç yoktan alınıp, sofradan çekilme numarası yaptı.
Adam uzanıp bileğini tuttu:
"Deli!"
"Niye?"
"Sevip sevmediğimi anlamıyor musun?"
"Anlamak yetmiyor!"
"Ya?"
"Seviyorum de, çok seviyorum de, şimdiye kadar hiçbir kadını senin kadar sevmedim, de!"
"Diyemem ki."
"Neden? Sevsen dersin. Seven erkek bülbül kesilir. Sen beni sevmiyor, hoşlanıyorsun sadece..."
"Sen beni?"
Omuz silkti:
"Bilmiyorum."
"Gördün mü? Senin de bülbül kesilmen lazım değil mi?"
Gözlerini sedirdeki çocuğa kaydırdı:
"Uyudu!"
Kadın irkildi:
"N'olacak?"
"Hiiç, yani..."
"Demin yıkandık. Ye hadi ye!"
"Yiyorum ama..."
"Ama?"
"Yanık diye mi? Dikkat edip yakmayaydınız. Suç benim mi?"
"Boş ver suça muça. Seni yemek istiyor canım!"
Kadın gözucuyla adamın ellerine baktı. Bir zamanlar bu kocaman eller kim bilir hangi kadınları da onu tuttuğu, kemiklerini çatırdattığı gibi tutmuş, kemiklerini çatırdatmıştı!
Kadınsal bir kıskançlık başladı içinde. Başka kadınlar önemli değildi, karısı?
Sordu:
"Karın güzel miydi?"

Adam şöyle bir baktı:

"Senin kocan?"

"Kocamı karıştırma!"

"Sen de benim karımı karıştırma..."

Bir süre konuşulmadan geçti.

Çocuk sedirdeki yerinde, onlara arkasını dönmüş, kocaman bir virgül gibi, bacaklarını karnına çekmişti. Uzaklardaki çok büyük şehrin henüz tanımadığı dar bir sokağında, mavi üç tekerlekli bisikletinin üstündeydi. Bol bol çalacaktı zilini. Orda ne Şerife'nin oğlu Ali, ne de zaman zaman babasızlığını yüzüne vuracak, evlerini taşlarken sövüp sayacak çocuklar olacaktı. Orda o da üç tekerlekli bir çocuk olacaktı üç tekerlekli bisikletiyle herhangi bir çocuk gibi.

Derken uykuya dalıverdi.

Kadın neden sonra, oğlunun yanına gitti. Mışıl mışıl uyumakta olduğunu görünce, sevinçle döndü adama:

"Gel gel," dedi. "Gel şu uyuyuşa bak Alanını seversen!"

Adam kadının yanına isteksizlikle gitti. Elini kadının beline doladı.

Kadın huylanarak:

"Doğru dur!"

"Ne oldu?"

"Çek elini!"

Karşılık vermedi, çocuğa da bakmadı. Bir kıyıdaki leğende elini ağzını sabunladı. Sonra mendiliyle ellerini ağzını kurulayarak akıllı uslu, merdiveni çıktı, yatağına kendini sırtüstü bıraktı.

Kadın adamı oğlunun yanından izlemişti. Darılmış mıydı yoksa? Neden? "Çek elini!" dedi diye mi? Ne vardı darılacak bunda? Aralarında nikâh filan yokken, henüz resmen kocası değilken, kocasıymış gibi davranmamış mıydı?

Huzuru kaçmıştı.

Amma da kanlı, canlı, istekliydi! Evet, gençti, sağlamdı, hoşlanmıştı da ama her şeyin bir kararı vardı. Oğlunun yanına ilişti.

Darıltmış olmanın üzüntüsü başlamıştı içinde. Hoşlanmasa el atmazdı adam. Hoşlandığına göre, sonra, ne çıkardı? Bir, iki üç eksik ziyade ne fark ederdi?

Oğluna yeniden baktı.

Sonra, merdivene gitti, bir solukta çıkıverdi.

9

Habip'in yarası kurudu, kabuk bağladı, kaşırken de kabuk düştü. Düşen kabuğun yeri pespembeydi.

Kadın bu pespembe yeri kim bilir kaçıncı kez öptükten sonra, "Ya sahiden evleri aramaya kalkarlarsa?" diye sordu.

Adam bunun konuşulmasını bile istemiyordu. Biliyordu ki evler aranırsa sıra Hacer'in evine gelecek, gelince de meydana çıkacaktı. Çıkınca da, bileklerine kelepçe vurulacak, belki de iki jandarmanın arasında bir cipe atılıp Adana'ya götürülecekti. Sonra?

Sonra mahkeme, muhakeme, daha sonra da bir gün sabaha karşı darağacı!

Kadının sorusunu yanıtladı:

"Aramaya kalkarlarsa beni bulur, alıp götürürler."

Kadın gayet iyi bildiği halde:

"Nereye?"

"Hapishane, mahkeme muhakeme, ardından da..."

Adamın ağzını eliyle kapadı:

"Sus sus, ağzını hayra aç!"

"Ardından da darağacı" olduğunu biliyor, düşünmek istemiyordu. Hıçkırıklar içinde boynuna sarıldı adamın. Adam, boynuna sımsıkı sarılan kadını kucakladı, göğsü üstünde hırsla sıktı. Kemikleri çatırdayan kadın memnun, hatta mestti. Seviyordu bu adamı, hiçbir erkeği, hatta kocasını sevmediğince seviyordu.

Adam da aynı duygular içinde, "Seviyorum!" diye geçirdi. Günün birinde ondan ayrılmaktansa, zaman zaman konuştuklarına, bir gün gece yarısı, oğluyla onu da alıp, dağların öbür başına hep birlikte gitselerdi!

Kadını dolu dolu öptü.

"Canım," dedi kadın.

Erkeğin sakalları gene hayli uzamıştı ama kadın yüzünü bu sert sakallara sürtmekten hoşlanıyor, onu daha yakınında duyuyordu.

Adam:

"Bir gün beni kaybedersen..."

"Ölürüm."

"Marifet ölmemek, yaşamakta!"

"Biliyorum ama bana ölürüm gibi geliyor!"

"Gelmesin, ölmek kolay, yaşamak zor. İnsanoğlu zora sarılmalı. Yılmamalı kolay kolay. Ben Muzaffer'i niye öldürdüm? Bana göre hava hoştu. Ben onu zulüm gören köylüm için, köylümün çıkarı için öldürdüm. Çiftliğin yakılmasına da onun için önayak oldum'"

"Ne güzel konuşuyorsun..."

"Ama şimdi anlıyorum ki, yakmak yıkmak, adam öldürmekle olmayacak. Bu işler başka, bambaşka işler. Anlıyorum. Bizim köyde bir Muhsin Usta vardı, traktör şoförü ama aslında elinden her iş gelir. Şöyle baktığın zaman hiç piyasaya almazsın, lakin kitap gibi konuşurdu. O öyle demişti..."

"Ne demişti?"

"Vurmak, öldürmek, yakıp yıkmakla hiçbir şey hallolmaz, vazgeç bu sevdadan demişti de dinlememiştim. Adam haklıymış!"

"!.."

"?.."

Geç vakte kadar konuştular. Kadının adamı anlayışı hoşuna gitmişti. Kafası işliyordu. Bundan böyle sırt sırta verseler, Gâvur

Dağları'nın ötesindeki herhangi bir Arabistan'da yıllarca kalsalar, Arapça öğrenseler, neden sonra af çıksa, dönüp gelseler!

Köyde bırakıp kaçtığı karısıyla kundaktaki oğlunu düşündü. Evet onlar. Onlar vardı ardında ama şu sıra hiçbirini düşünmüyordu. Düşünmek, sadece düşünmek neye yarardı?

İç geçirdi.

Başı göğsü üzerindeki kadın sordu:

"Ne o?"

"Hiç."

"İçini niye çektin?"

"Öyle."

"Benden gizli mi?"

Hiç ummadıkları bir anda ev aranır, ele geçerse ne yapabilirdi? Herhalde kapıyı çalarlardı ilkin. Kapı çalınınca tavan arasına fırlar, tavanın arka sokağa bakan ucuna gider, çivilerini söküp hazırladığı tahtaları kaldırır, sokağa sarkar, çevrenin dikkatini çekmeden kasabadan ağır ağır uzaklaşırdı. Kadın dürttü:

"Hı?"

"Ne?"

"Benden gizli mi?"

"Yok canım."

Ama işin kötüye sarması da vardı işin içinde. Hem de yüzde bin! Jandarmalar önce evi sarmış olabilirlerdi, ki hemen hemen kesindi bu. O zaman? Ne yapardı? Jandarmalara ateş etmek akıl işi değildi, suçsuz, günahsız yurt çocuklarının ne diye kanını akıtacaktı? Teslim olmak ama sonunda ipe gitmek. Ormana dalar gibi jandarmalarla kasaba halkının arasına dalıp, sağa sola ateş ederek kendine yol açmaksa, gene de havaydı. Deriyi tuzlamaktan başka ne işe yarayacaktı? Fena kısılmıştı.

İçini yeniden çekti ama kadın sormadı. Anlıyordu çok sıkıldığını.

Gerçekten de boğucu bir sıkıntı içindeydi. Yakalanmak, ipe çekilmek ya da kaçarken jandarma kurşunuyla deriyi tuzlatmak

da önemli olmayabilirdi. Önemli olan, hiç hesapta yokken tutulması, tutulmasından da geçti, kadının tutkunluğu, çocuğun gerçek babası sanarak vardığı rahatlık, kurduğu düşler. Ölmek bütün bunları çözümlemiyordu ki!

Şuraya sığındı sığınak, daha çok da kadın çamaşır götürdüğü ya da çarşıdan bir şeyler almaya gittiği sıralar kara kara düşünüyor, tek kurtuluş yolu bulamıyordu. O, işlediği suçlardan ötürü nasıl olsa ölmüş bir insandı. Tek başına Gâvur Dağları'ndan vurup sının yabancı memlekete geçmek hayalleri güneş görmüş kar gibi eriyivermişti. Gidemezdi, giderse bile yüreğinin burada kalacağını biliyordu. Her ne varsa vardı bu kadında. Onu tutmuş, kendine çekmiş bırakmıyordu. Artık ne Gâvur Dağları'nın ötesi, ne de köylüyü kışkırtıp yaktırdığı çiftlik yüzünden dağılan yuvası!

Hacer de tıpkı onun gibi bağlanmıştı ona. Biliyordu nasıl sevildiğini. O da seviyordu. Birkaç gün önce, "Ya kocam çıkıverip gelirse?" diye düşündüğü, korktuğu halde, şimdi umursamıyordu. "Sevmiyorum seni. Geldiğin yere geri dön. Yedi yıl kimlerle haşır neşir oldunsa, gene onlarla haşır neşir ol!" diyebilecek gücü buluyordu kendinde.

Bu adam ele geçmemeli, alınıp götürülmemeli, hele hele ipe çekilmemeliydi. Şayet böyle bir şey olursa, oda yaşamak istemeyecek, gidip öte dünyada bulacaktı onu!

Kasabalı, Topal Duran, şu bu vızgeliyordu. Öyle güçlüydü ki şimdi, hele eskiden olduğunca çalı çırpı toplarken tenhalarda önüne çıksındı!

Kocasından kalma parlak demirli sustalıyı yanına alıyor, ormana falan bıçakla gidiyordu. Bu bıçağı gereğince gerçekten kullanacak mıydı? Sanmıyordu ama belli de olmazdı. Neden kullanmayacak? Bundan böyle namusunu taşıdığı bir erkek, bunca yaşamında ilk, deli gibi sevdiği gerçekten sevdiği sevilmeye layık bir erkek vardı. Onundu o. Mal, mülk, para... Dünya bir yana, Habip bir yanaydı!

O gün de her günkü gibi evden, yıkanmış ütülenmiş çamaşırlarla çıkmıştı. Kasabanın tozlu sokaklarını hızla geçti. Aklında ne Topal Duran, ne de hatta oğlu Hüseyin. Habip, yalnız Habip!

Akşamı, akşamın, güçlü erkek kollarında geçen mutlu anlarını düşünüyor, bir an önce işini bitirip eve dönmeye can atıyordu.

Karakolun önünden geçerken durdu birden: Birtakım subaylar, yeni yeni jandarma erleri...

Aklı gitti. Yoksa bu yeni jandarmalar kasabayı saracak, evleri mi arayacaklardı?

Kalabalığa sokuldu. İçlerinden birçoğu tanış kasabalılar:

"Ne bu candarmalar?"

Kara, kuru bir tanıdık, sır verircesine, "Kasabayı arayacaklar," dedi. "Biri kaçıp bizim buralara doğru gelmiş. Burda saklanasıymış güya..."

Hacer her şeyi anlamıştı. Habip adına korkudan soluğu kesilerek, adımlarını açtı. Çamaşırları çabucak yerlerine teslim edip ormana gidecek, yarın yıkayacağı çamaşır için çalı çırpı toplayacaktı.

Çamaşırları teslim ederken konuşulanlara dikkat etti, hep bu laf: Evlerin teker teker aranacağı!

Birbirine dolaşan ayaklarıyla köy yollarından geçip ormana daldı, işini bir an önce bitirip, çarşıdan da alacaklarını aldıktan sonra eve, sevdiği adama koşacak, durumu olanca çıplaklığıyla anlatacaktı. Biliyordu adamın bu konuyu sevmediğini ama ne yapacaktı? Sevmemek, yaklaşan tehlikeyi ortadan kaldırmazdı ki! Ormana daldı.

Nerelere gizlenip öttükleri yerler belirsiz çeşitli kuşlarla çıtırdayan böceklerin ses kalabalığı koca ormanı doldurmuştu. Ulu ağaçlar öyle sık, öyle yüksektiler ki, güneş, kızgın güneş bile yitip kaybolmuştu adeta.

Çamaşırları teslim ettikten sonra çarşı içindeki Gafur'un kahvesi ardındaki manavdan satın aldığı patlıcanla domates, dolma-

Yeşil biberlerin filesini bir kıyıya bırakıp, her günkü gibi çalı çırpı toplamaya başladı. Kurumuş ağaç dalları o kadar çoktu ki. Kırdı, bir kıyıya yığdı. Büyücek bir küme olmuştu. İnce sicimiyle tam bağlarken:

"Yardım edeyim mi Hacer?"

Sertçe döndü, gördü: Topal Duran'dı bu. Nefretle:

"Hayır!"

"Hayır" ama Duran'dı o, Topal Duran. Yakasını öyle kolay kolay bırakacaklardan mı?

Sokuldu:

"Niye?"

Hacer dikildi:

"Duran defol git, fena olur sonra!"

Küstah adam daha yaklaştı. Elleri arkasında yanına geldi. Kadından az kısaydı. Bedeniyse bir hayli iri.

"Demek fena olur?"

"Duran!"

"Canım?"

"Canın çıksın, Allah belanı versin!"

İtin belki de saldıracağını, altına almaya çalışacağını biliyordu. Tetikteydi. Sicimi kuru ağaç dallar kümesinin altından geçirdi. Çekti, sıktı, bağladı. Tam sırtlayacaktı, Duran'ın eli çekti çalı kümesini, Hacer kümeyle birlikte sırtüstü devrildi.

Topal Duran saldırdı:

"Allahsız oğlu Allahsız. Sennen mi uğraşacam?"

Bir boğuşmadır başladı.

Hacer çılgın gibi, ayağa kalkmaya çalışıyor, hınçla söyleniyordu:

"Ölürüm, gene de sana teslim olmam!"

Topal Duran'sa kararlıydı:

"Olacaksın!"

"Olmayacağım!"

"Olacaksın diyorum Hacer?"

"Olmayacağım, olmayacağım, olmayacağım!"

"..."

"..."

Kadının üstü başı parçalanmıştı ama hınçla, kinle, olanca gücüyle boğuşuyor, Topal'ın güçlü pençelerinden kurtulmaya savaşıyordu. Gözlerinin akları kızarmış, boynu boğazı tırmık tırmık olmuştu. Ne olursa olsun, teslim olmayacak, ölecek ama Habip'in üstüne hiçbir erkeğe vermeyecekti kendini.

"Hacer aksiliği bırak. Bak, burda yapayalnızız. Bizden başka kimse yok. Doğru dur, hiç kimseye demem. İstediğin kadar para!"

"Paran başında parçalansın, it, itoğlu it!"

"Ben? Bana? Bana haa!"

"Tabii sana. İtsin, itoğlu itsin!"

"?.."

"..."

Boğuşma yeniden kızışmıştı. Kadının tokat, tekme, yumrukları güneşte iyice kararmış Duran'ın kara suratında patlıyordu. Zevkleniyordu hatta. Bu, aylar, yıllar hasretini çektiği kadının değil tokadı, yumruğu, bıçağı, tabancası bile vız gelirdi!

Birden kadının her zamandan daha sert tekmesi. Topal Duran, çenesine yediği tekmeyle sırtüstü yuvarlanmıştı ki, Hacer yanında taşıdığı parlak demirli sustalıyı çekti, üstüne deli camız gibi gelen adama rasgele birkaç kez savurdu. Bıçak yerini bulmuş, Topal Duran'ın karnına, kasığına saplanmıştı ki Duran adeta böğürerek devrildi. Hacer, ayakkabılarını eline alarak, parçalanmış üst başıyla kaçmaya başladı.

Eve geldi. Mahalleli, başta Şerife, herkes hayretler içindeydiler.

Hiçbir şeyin farkında olmayan Hacer'se avlu kapısından girmiş, kapıyı sıkı sıkı kapamış, ardına tahta sürgüyü çekmişti.

Koşarak odaya girdi, birden Habip ve oğluyla karşılaştı.

Habip odanın ortasına oturmuş, Hüseyin'e iplik makaralarından tekerlekli bir araba yapıyordu. Ayağa fırladı:

"O ne?"

Hacer nerdeyse bayılacaktı:

"Çabuk yukarı çık, saklan!"

"Allah yokluğunu vermesin!"

"Ne var? Ne oldu?"

"Ormanda Topal Duran iti saldırdı, bıçakladım. Nerdeyse beni almaya gelirler. Aman tavan arasına çık, saklan hemen!"

Habip tokat yemişçesine sarsıldı bir an. Gözleri kararmaya başladı. İşte şimdi tamamdı. Az sonra gelip kadını tutuklayacaklar...

"Sonra?"

Sonrasını düşünmeye vakti yoktu. Komşular filan toplanmış, evin çevresinde büyük bir uğultu halinde Hacer'i konuşuyorlardı:

"Neydi o karının hâli kız?"

"Vallaha hiç bilemedim..."

"Üstü başı paramparçaydı."

"Eli yüzü de tırmık tırmık..."

"Ormanda önüne kurt mu çıktı acep?"

"Nasıl kurtmuş bu?"

"O biçim kurt işte!"

"..."

"..."

Başta Şerife, komşuların yansıyıp duran seslerini işittiği halde karşılık vermeyi düşünmüyordu.

Habip, "Yukarı gel," dedi.

Hacer sedire kapanmış, yanı başında yaşlı gözleriyle annesine bakmakta olan oğlunu görmüyordu. Adamın çağıran sesini duyunca yerinden kalktı, gitti, merdiveni çıktı:

"Buyur?"

Adam çok endişeliydi:

"Seni almaya gelirlerse n'olacak?"
"Bilmiyorum."
"Anlat ne oldu?"
"Topal Duran ormanda önüme çıktı, saldırdı, ben de..."
"Sen de çektin vurdun?"
"Başka ne yapabilirdim? Yatsa mıydım herifin altına?"
"Onu demek istemedim."
"Yapılacak başka şey yoktu. Bak şu boynumun boğazımın tırmıklarına!"

"İfadende bunları hep söyle."

"Söylerim."

Merdiveni indi. Sonra da indiği merdiveni alt eve kaldırdı. Adam da tavan arasına çıkılan dört köşe deliğin kapağını yukardan kapatmıştı. Şimdi ne yapacaktı? Kadını, çok değil, yarım saat sonra gelip alırlar, belki de şehre, hapishaneye götürürlerdi.

Büyük bir sıkıntıyla sigara paketini çıkardı. Az kalsın bir sigara yakacaktı ki, kendine geldi. Şu anda sigaraya her zamandan çok ihtiyacı vardı. Ama olmazdı. Evin çevresinde ağzı kara komşular...

Paketi koklamakla yetindi.

Allah kahretsindi. Ne diye ellerini çabuk tutup gitmemişlerdi şurdan? Kim ne bilecekti? Bir gece usullacık evden çıkar, dağ yollarına düşerlerdi. Ordan da bir kolayını bulup...

Sigarasını yeniden kokladı.

Dışarıya kulağını verdi: Komşuların ses kalabalığı artmıştı.

Sürünerek, tavan arasının sokağa bakan ucuna gitti. Bir budak deliğinden aşağıya baktı. Kadınlı, erkekli, çoluk çocuklu komşular, hep de bu meseleyi indirip kaldırıyor, Hacer'in şimdiye dek hiç görmedikleri bu yırtık pırtık, bu perişan halinin nedenini kestirmeye çalışıyorlardı.

Hiç kimse asıl nedeni bilmiyordu henüz.

Asıl neden, gerçekten de bilinecek gibi değildi. Şayet yirmi dakika sonra yaralı Duran kendine gelip de karakolun yolunu

tutmasa, durumu karakol komutanına anlatmasaydı, genç de asıl neden bilinmeyecekti.

Ormandan karakola kanlar içinde giderken, yolda rastladığı bildik, gördük, tanıdıklar koştular amcasına haber verdiler. Haşim Ağa gümüş saplı Çerkes kamçısı elinde karakola öfkeyle geldiği sıra, Duran'ın ifadesi alınıyordu.

Sertçe sordu:

"Ne bu vaziyet lan?"

Topal Duran karşılık veremedi. Nasıl verebilirdi ki, saldırdığı bir kadınla başa çıkamadıktan başka, ondan bıçak da yemişti!

Başçavuş:

"Cahillik," dedi. "Ah cahillik!"

Haşim Ağa masaya yaklaştı:

"Söyle çavuş, kim vurmuş yeğenimi? Kim vurduysa söyle de dünyayı zindan edeyim, söyle!"

Başçavuş bir sır verircesine:

"Öylesi değil ağa," dedi. "Sus. Yeğenin bir çuval inciri berbat etti!"

"Ne oldu?"

"Ne olacak, ormanda Hacer'e rastlamış senin anlayacağın. Ondan sonrasını tahmin edersin..."

Duran elini yaralı karnından çekti. Bir kandır boşandı.

Haşim Ağa hayretler içindeydi:

"Yani bıçağı avrattan mı yedin?"

Yaralı Duran başını önüne eğdi.

"Tuuu... bir de bıyık büyütüp erkeğim diye geziniyorsun ha?" Elinde kamçısı, karakol kapısına dek gitti, durdu, döndü:

"Avrattan bıçak yiyip karakola şikâyet eden yeğenim yok benim! Varsın ne hâli varsa görsün. Dünya âlem güler insana be!"

Çıktı gitti.

Topal Duran kahrolarak baktı amcasının ardından. Sonra ayağa kalktı:

"Çavuşum," dedi "ben kimseden davacı değilim. İcap ederse intikamımı sonra kendim alırım. Zabıttan mabıttan vazgeç!"

Başçavuş kızdı:

"Yaz boz tahtası değil bu. Ortada kamu davası var. Sen vazgeçsen bile kanun vazgeçmez!"

"Geçmezse, aha ben gidiyorum..."

"Olmaaz..."

" Niye?"

"Yaralısın, bıçaklanmışsın. İfaden alınıp, ilk tedavin yapılacak. Ben sorumlu düşerim sonra!"

"?.."

"..."

Tabii gereken işlem ve kovuşturma gerektiği biçimde yapıldı.

O sıra içeri giren teğmenlerle jandarmalar durumu öğrenince basmışlardı kahkahalarını.

"Demek hasmın kadındı?"

Topal Duran öfke içindeydi:

"Kadın ama ne bilirdim elinde sustalı olduğunu?"

"Canım kadın nerden baksan..."

"Kadın ama o biçim işte!"

"Ne biçim olursa olsun. Nerden baksan kadın yahu."

Yalnız karakolda değil, Topal Duran yarım saat içinde kasabaya da rezil olmuştu.

Hacer'i tutuklamaya gelen jandarmaların ardında bir alay kasabalı, gülüyor, kadını övüyorlardı:

"Aşk olsun avrada!"

"Aşk olsun ki aşk olsun."

"Doğrusu tam yiğit avratmış..."

"Kahraman Kara Fatma desenize!"

"Böylelerine tam Osmanlı derler."

"..."

"..."

Jandarmalarla kasabalıların yaklaşan ayak sesleri, konuşmalarını falan işiten Habip, gizlendiği tavan arasında yeniden sürünerek uca geldi, aşağıya baktı: Bir anda evin önü alabildiğine doluvermişti!

Kapıyı avuçlarıyla vurdular:

"Hacer Hanım!"

Hacer zaten bekliyordu. Yaşlı gözleri, eteklerine tutunmuş oğluyla sedirden kalktı, dışarı çıktı, avlu kapısını açtı:

"Efendim?"

Karakol komutanının söylediklerini sözde dinledi. Hiçbir şey anlamamıştı. Yalnız, karakola davet edildiğini, ifadesinin alınacağını, sonra da tutuklanarak şehre, "Suçüstü" mahkemesine gönderileceğini, belki de hapse atılacağını kestirmişti.

Tek direniş göstermedi, hiçbir şey sormadı da. Önce oda kapısını, sonra avlununkini çekip yaşlı gözlerle kilitledi. Daha sonra da kalabalığın önüne düştü oğluyla. Ardında gittikçe büyüyen başıbozuk kalabalığını duymuyordu bile. Habip'i düşünüyordu sadece. Tavan arasında ne yapacaktı? Aşağıya nasıl inecek, inse bile karnını neyle doyuracaktı? Gerçi un vardı, bulgur vardı çömleğin dibinde biraz yağ vardı, hatta ekmek bile vardı ama erkek başıyla iki ucunu nasıl bir araya getirecek, sonu ne olacaktı?

Bunun için ağlıyordu işte! Çavuş'sa, "Hanım, olan olmuş," diyordu. "Ağlamanın hiç faydası yok. Merak etme. Duran Efendi ifadesinde sana kendisinin saldırdığını itiraf etti. Zapta öylece geçtik. Hatta davasından bile vazgeçti ya, kanun geçmez tabii... Çok bir ceza yemezsin!"

Habip, Habip'i tavan arasında kısılı olmasa ceza yemiş, yememiş umurunda değildi. Duran'ı çekip vurduğundan da pişman değildi. Hatta onu o sıra öldürebilirdi de. Ama Habip ne olacaktı?

Oğlu Hüseyin de ağlıyordu. Onun ağlamasının nedeni, burdan kurtulup, uzaklardaki şehire gidememeleri ihtimaliydi.

Bundan sonra da artık her şey bitmişti galiba. Ne uzaklardaki şehir, ne tavan arasındaki babası, ne de üç tekerlekli bisiklet:

Artlarındaki kalabalık habire konuşuyordu:

"Kadın haklıymış..."

"Tabii haklı..."

"Canavar gibi saldırmaya ne hakkı var?"

"Lakin aşk olsun karıya. Demek uçkuruna sağlammış?"

"Eee... Gönül sevmezse zorla güzellik olur mu?"

"Olur mu? Akıl var, yakın var!"

"..."

"..."

"..."

Karakola gelindi. Duran da oradaydı. Jandarmalar meraklıları içeri sokmadılar. Kapı kapandı, Hacer'in ifadesi alınmaya başlandı.

Bütün bunlar olurken Topal Duran bir kıyıdan ters ters bakıyordu. Oysa biliyordu suçlunun kendisi olduğunu. Kadının üstüne canavar gibi saldırmış, zorla sataşmaya yeltenmişti. Suçluydu suçlu olmasına ya, gene de, kırılmış erkeklik onuruyla dehşetli bir hınç duyuyordu. Jandarma, mahkeme, hapishane yoluyla değil, bileğinin gücüyle almaktan yanaydı. Onun için kaçınılmaz bir şeydi bu. Aksi halde kasabanın dilinde destan olacak, amcasının şerefiniyse iki paralık ettiği yetmezmiş gibi, yerlere düşürdüğü bu şerefi yerden kaldıramayacaktı.

Neye mal olursa olsun, kaça patlarsa patlasın, alacaktı öcünü!

Bütün bu düşünceler, hatta daha, çok daha korkunçları, şehre götürülürken cipin içinde de kafasından seller gibi aktı durdu. Ne aldığı yara, ne de yitirdiği onca kan umurundaydı. Amcasının karakolda söylediklerinden kahroluyor, öfkesi arttıkça artıyordu.

Bir ara başını kaldırdı, çocuğunu kucağında sımsıkı sarmış Hacer'e baktı. Göz göze geldiler.

Topal Duran homurdandı:

"Alacağın olsun, unutma bunu!"
Hacer zerrece korkmuyordu.
"Olsun ulan," dedi. "Beni tehdit mi ediyorsun?"
"Bilmem, tehdit mi, başka şey mi..."
"Elinden geleni geri korsan senden alçağı yok!"
Çılgına döndü:
"Kız, cinlerimi başıma toplama ha!"
Yekindi:
"Toplansın ulan, toplansın bakalım, n'olacakmış?"

Tüfekli jandarmalar araya girip yatıştırdılar. Lakin Hacer fena kızmıştı. Herif az daha ileri gitse, kucağındaki çocuğunu itip saldıracaktı.

İç geçirdi.

Ne diye, ah ne diye şu deyyusu gebertmemişti? Demek insan bu ya da bunun gibi çılgına döndüğü anlarda cinayet işliyordu? Boşuna, "Öfke baldan tatlıdır..." dememişler!

Aklından Habip geçti.

O da demek baldan tatlı bir öfke yüzünden büyük çiftçi Muzaffer Bey'i çekip vurmuş, sonra da çiftliğini köylünün yakmasına önayak olmuştu? Evet evet, anlıyordu gayet iyi anlıyordu: Ölen değil, öldüren haklıydı!

Peki ama şimdi üst üste kilitli kapılar ardında, daracık tavan arasının tozu, toprağı içinde, aç susuz sigarasız ne yapacaktı? Sigarayı değil de susuzluğunu düşünüyordu ama hayır, susuz da değildi. Testide, bakraçta su vardı!

Oğlu bir ara korkuyla:
"Annecc," dedi usullacık.
"Annem?"
Çocuğun gözü birden Topal Duran'a ilişince, "Hiç," dedi.
Kadın çocuğunun bir derdi olduğunu anlamıştı:
"Nasıl hiç?"
"?.."
"Söylesene!"

Gözleri Topal Duran'da:

"Ondan korkuyorum!"

Kadın sertçe baktı, bakıştılar. "Nesinden korkuyorsun?" Ama çocuğun asıl söylemek istediği bu değildi. Ağzını annesinin kulağına yaklaştırdı:

"Babam!"

"Ne olmuş babana?"

"Ya bu gece gene giderse?"

"Nereye?"

"Geldiği yere!"

İç geçirdi.

Bunu o da düşünmüyor değildi. Asıl kocası gibi, bu da savuşur gider, bir daha da hiç dönmezse? Ya da ele geçip, hapse atılır, sonra da darağacına...

Gözleri doldu. Neden böyleydi bu dünya? Niçin insanın istediğince yaşamasına engel olunuyordu? Üç kişiye pırıl pırıl bir dünya yaratmışlardı. Başlarını alıp uzaaak, çok uzaklardaki büyük şehre gidecekler, herkesten uzak, dilediklerince yaşayacaklardı!

* * *

Habip de tavan arasında hemen hemen aynı şeyleri düşünüyordu: Neden, niçin bırakılmıyordu insanlar dilediklerince yaşamaya!

Elindeki sigara paketini hırsla kokladı.

Haydi diyelim ki onun bundan böyle rahat yüzü görmeye hakkı yok; adam öldürmüş, çiftlik yaktırmış... "İyi ama bütün bunlar sebepsiz mi? Muzaffer'i öldürdüysem, bin sefer hak etmedi miydi? Sırtını yıllar yılı iktidardaki partinin hükümetine daya, Allah'ın belki de fakir fukara için halk ettiği sahipsiz toprakları pençene geçirdiğin yetmezmiş gibi, milletin tapulu topraklarına da sark, ırza namusa el at, belindeki tabanca, altındaki arabaya güvenip o kadar insanın içinde adam tokatla, vur, kır, yak, yık kimseye hesap verme... Eee? Nesin yani? Allah mısın,

tövbe estağfurullah? Değilsin. Sen de benim gibi bir kul. Balın nerede?"

Sigarasını yeniden kokladı.

"Ölümü bin değil belki de on bin sefer hak ettindi ya, Muhsin Usta gene de haklı, anlıyorum. Adam öldürmek, çiftlik yakmakla iş bitmez Habip, dediydi. Her haklı hakkını haksızdan almak için öldürmeye kalkışsa, dünyada adam kalmaz!"

İçini sıkıntıyla çekti.

Anlıyordu. Muhsin Usta haklıydı. Adam öldürmek, çiftlik yakmakla önüne geçilemeyecekti bu işlerin. Ne haksızlık tükenecek, ne de malın, mülkün sahipleri. Birini çekip vursan, ardından beşi, onu çıkıyordu. Şu halde?

"Şu halde, bu işlerin düzene girmesi için başka yollar olmalı!"

Sigara paketini yeniden kokladı.

O, bu değil de bundan böyle ne türlü davranacaktı? Hacer'siz günler geçirecek, aşağıya inmeyecek, sigara içemeyecek, Hüseyin'le oynayamayacaktı.

Ne kötüydü be!

Tabancasını çekip ortaya atılsa, gerekirse vuruşa vuruşa deriyi tuzlatsa daha mı iyiydi? Bundan böyle köyü, evi, asıl karısı, kundaktaki oğlu, bütün bir dünya haramdı. O haram dünyadan kaçmak, kafasına uygun yeni evler, yeni sokaklar, yeni işyerleri, yepyeni insanlarıyla yarattığı yeni dünyasında yaşamak umudu da silinmişti? Madem böyle, dilediğince değil de, birtakım yasak ve haramlar dünyasında yaşamak zorunda olan bedeninin yaşamına kendi eliyle son verse nasıl olurdu?

Yatağının yanında duran tabancasını aldı. Çatıdan vuran bir ışık çizgisi tabancasının çıplak demirinde çımkılanmıştı. Bir anlık bir çılgınlık: Bumm. Sonra artık ne yaşama hırsı, ne vicdan azabı ne de çeşitli korkular.

Tabancayı şakağına yaklaştırdı. Parmağı kendiliğinden gitmişti tetiğe. Bir an, küçük küçücük bir an, sonra her şey dümdüz.

Birden aklına Hacer'le geçirdiği gecelerin tadı geldi. Hacer iliklerine dek kadındı doğrusu. Bunca yıl, karısı da dahil, Adana barlarında tanıdığı kadınlar arasında böylesine rastladığını hatırlamıyordu. Bütün kadınlar bir bakıma birbirlerine benzerlerdi belki ama bu başkaydı. Ona öyle bile gelse, madem bambaşka bir tat alıyordu, o halde öteki kadınlardan elbette başkaydı! Tabancayı aldığı yere bıraktı.

Sonraa, ne demek oluyordu ölmek? İşin kolayıydı be? Ne derdi Muhsin Usta? "Ölmek kolay, yaşamak zor oğlum, insan zor olanın üstesinden gelmeli. Ölmek, evet sırasında ama yaşamak için... Yoksa ölmek, çileden nefsi nefisini kurtarmak için ölmek, düpedüz bencillik, hatta alçaklık, alçaklığın da dik âlâsıdır!"

İyi ama bundan böyle Hacer içeri atılır, yıllar değilse bile aylarca geri dönmezse? Onu burada aylarca, istese bile, bekleyemezdi. O zaman, bir gece, çivilerini çıkardığı tahtaları kaldırıp, kendini evin arkasındaki sokağa usullacık bırakıp, dağları tutmalıydı. Zaten bunun için sığınmamış mıydı buraya? Hacer'i içinde tatlı, unutamayacağı kadar tatlı bir anı olarak saklamalı, geçmeliydi öbür tarafa. Öbür tarafta belki de yaşamını sürdürecek bir kolaylık bulur, yıllar sonra çıkacak bir aftan faydalanarak da dönerdi memleketine.

Yaşamak üzerine yepyeni bir umut kıvılcımlandı içinde.

Belki kadını tutuklamazlardı. Avlu kapısı önündeki konuşmalardan işitmişti, alelade bir yaralamaydı, yaralanan da şikâyetini geri almış, davasından vazgeçmişti. Böyle olunca, hâkim belki de tutuklamazdı gerçekten de. O zaman birkaç gün içinde çıkıp gelebilirdi Hacer'le oğlu.

Evet evet, ne kendine kıymalı, ne de bir gece arka taraftan atlayıp dağ yollarını tutmalıydı. Acelenin hiç gereği yoktu!

Sigara paketini kim bilir kaçıncı kez kokladı.

Mahkemede hâkim de, savcı da insandılar nihayet. Kadını dinleyecekler, durumu inceleyip ellerini de vicdanlarına koyup

düşüneceklerdi. Bu durumdaki bir kadın vurmaktan başka ne yapabilirdi? Bunun yerinde benim karım, kızım ya da herhangi bir yakınım olsa da tıpkı bunun gibi davransa ben kime hak verirdim? "Hayır, olmaz. Vurmamalıydın. Tepene çöküp her türlü kötülüğü yaptıktan sonra gidip şikâyet etmen gerekirdi!" mi derdi? Sanmıyordu. Hele hâkim, hâkim değil de böyle bir suç işlemiş yakınının avukatı olsa, yakınını nasıl savunurdu?

Başını salladı.

Savcı da hâkim gibi düşünürdü elbette. O da kadının çekip vurmaktan başka çaresi olmadığına varacak, olayda elbette "kuvvetli tahrik", "nefis müdafaası" bulacaktı.

Belki de beraat ederdi be!

İçindeki umut çoğaldı, gelişti. Bu geceyi sabaha ulaştırmak için gerekirse iple çekmeliydi. Hacer'in beraat edeceğine dair güçlü bir duygu çoğalıyordu içinde. O zaman, o zaman birlikte tutarlardı yolu. Gâvur Dağları'nı hep birlikte aşarlar, uzak, çok uzaklardaki bir Arabistan şehrine birlikte giderlerdi.

Yatağına sırtüstü uzanıp tatlı tatlı gerindi.

Kişi, içinde bulunduğu mutluluğu, ancak onu yitirdikten sonra anlayabiliyordu. Şu anda Hacer olsaydı yanında!

İçinden, Hacer'le geçirdikleri gecelerden biri geçti. Güçlü erkek isteğinin aleviyle yandı. Sonra yüzükoyun döndü. Etini bir türlü unutamadığı kadının şurasını burasını hatırlayarak, kıvrandı.

Ve birden bir susuzluk başladı içinde!

Sırtüstü uzandığı yerde doğrulup oturdu. Sonra kendi eliyle kapağını kapattığı dört köşe deliğe emekledi. Kapağı kaldırdı. Aşağıya, Hacer ve Hüseyin'siz odaya kuş bakışı baktı.

"Hacer!" dedi sesli sesli.

Bildiği halde gene de adını anmak geçmişti içinden. Yoktu, yoktu. Allah belasını versin. Kim bilir ne kadar uzaklardaydı şimdi? Bu gece, bundan sonraki geceler onsuz nasıl geçecekti?

En iyisi düşünmemek! Aşağıya atlayıp kana kana su içmeli, bulabilirse bir şeyler atıştırmalı, sonra da tavanına çıkıp, yatağına gene sırtüstü uzanıp "Hacer"ini düşünmeliydi.

Dört köşe deliğin kıyı tahtalarına tutunarak aşağı sarkıttı kendini. Aşağısı fazla derin olmadığından, ellerini bırakıp odaya atladı, çıplak ayaklarıyla. Gitti suyu buldu. Bakır maşrapayı doldurup kana kana içti. Testide de, bakraçta da dolu su vardı. Vardı ya, yalnız suyla iş bitmezdi ki!

Önce dolabı açtı. Birtakım bardaklar, çay bardakları, kahve fincanlarıyla irili ufaklı kaşıklar. Tıraş olduğu takım. Kapağı kapadı. Sağa, sola bakındı. Gözüne sofra bezinin çıkını ilişti. Aldı, açtı: Ekmek! Hem dev kocaman bir somun. Bugün, gerekirse yarın açlığını öldürebilirdi bununla. Biraz koparıp güçlü dişlerinin arasına attı.

Sonra az önce odaya atladığı dört köşe deliğin altına geldi. Ellerini yukarı kaldırdı. Sıçradı. Deliğin tahta kıyılarını tuttu, kendini yukarı çekip, kapağı yeniden kapadı.

Hacer'in dönüp geleceği güne dek beklemeye çalışacaktı.

10

Topal Duran'ın amcası Haşim Ağa'nın yüzünden düşen bin parça oluyordu. Son yaşında bu da mı gelecekti başına? Sen tut, amcanın şerefini hiçe sayarak, beş paralık bir çamaşırcı karının ardında dolan, yüz bulama sonra da işi yokuşa vur, kadını zorla yola getirmeye çalış, getireme, üstelik bıçak yeyip "Şipşak"a* düş!

Karısıyla kızı yanına geldiler. Köşkün balkonuna attığı şehir biçimi yatarkoltuğuna uzanmış, kara kara düşünüyordu.

Eşi, "Canım ağa," dedi. "Amma da büyüttün şunu be!"

---

* Şipşak mahkemesi: Suçüstü mahkemesi.

Kızı araya girdi:

"Yeğenin demek sen demek değil ya baba! Haysiyetsizlik maysiyetsizlik. Erkek değil mi amcam? Haysiyetsizlikse kendine. Sen niye canını sıkıyorsun? Her koyun kendi bacağından asılır demez miydin?"

Haşim Ağa derin bir iç geçirdikten sonra:

"Kazın ayağı öyle değil yavrum," dedi. "Madem adını kirletecekti, vurup öldüreydi de bakaydı onu nasıl kurtarıyordum ipten. Amma öyle değil. Koskoca bir Haşim Ağa, avrattan bıçak yiyen yeğenini kurtarmaya savaşamaz. Değil savaşmak, arından el yüzüne çıkamaz!"

Güneş karşı dağın ardına ağır ağır batıyordu. Yolda boynuzlaşarak yaylımdan dönen sığır sürüsü, havaya alabildiğine toz bulutları kaldırıyordu. Dışardan kalın bir ses:

"Haşim Ağaa!"

Yatarkoltuğunda doğruldu, sonra kalktı, gitti aşağıya baktı:

"Kim ooo?"

Jandarma Başçavuşu, Muhtar, üyeler, kasaba halkından birkaç kişi...

Başçavuş, "Biraz aşağı gel ağa," dedi.

Tuhafına gitti:

"Ne var?"

"Bi zahmet..."

İndi. Merak içindeydi. Yeğeni için şefaatte bulunması istenecek, şehre inmesi rica olunacaksa imkân yoktu buna. İnmezdi. Yedi düvele koskoca amcasını rezil etmiş bir yeğene şefaatte bulunamazdı. Karıdan dayak ve de bıçak yemiş bir yeğen için tırnağını bile feda etmezdi! Ama bambaşka bir şey için gelmişlerdi.

Başçavuş:

"Günlerden beri kasabanın hemen hemen bütün evlerini aradık," dedi. "Sıra şu Hacer'in evine geldi. Bana kalırsa orayı aramaya lüzum yok. Kadın, suçüstüne gitti. Evi kilitli. Teğmen

aranmasında ısrar ediyor. Sen de bulun da kilidi kırıp usulüyle arayalım!"

Haşim Ağa Başçavuşu kıramazdı.

"İyi ya," dedi.

Kapıda merakla bekleşen karısıyla kızına, "Ben," dedi, "birazdan gelirim!"

"Yemeği hazırlayalım mı?"

"Hazırlayın..."

Az önce böğüre boynuzlaşa geçen sığırların kaldırdığı tozlar şimdi kasabaya sis gibi yayılıyordu. Hemen hemen kocaman bir köydü burası, kasabalılar da yarı köylü. Toz, toprak, fışkı, hayvan mayısı...

Alışkın oldukları şeylerdi.

Yolda, aramayı yapacak jandarmalarla teğmen de katıldı. Hep birlikte Hacer'in evinin yolunu tuttular. Haşim Ağa da Başçavuş'la Muhtar gibi düşünüyordu. Gerek yoktu Hacer'in evinin aranmasına. Adam öldürmüş, çiftlik yaktırmış bir ölüm hükümlüsü, koca kasabada saklanacak başka yer bulamamış da Hacer'in evine mi gizlenmişti?

Genç teğmen, "Efendim," dedi, "hiç belli olmaz!"

Kara yağız muhtar dayattı:

"Belli bir şey!"

Genç teğmen de en az onun kadar inattı:

"Neden belli Muhtar Ağa?"

Muhtar durakladı:

"Şundan belli ki, kadın Duran'ı neden bıçakladı? Namusuna dokunuyor diye. Bunca yıldır kocası terk edip gitti. Biz bir kötülüğünü ne duyduk, ne de işittik. Böyle bir kadın hiç tanımadığı, yabancı bir kaçağı evinde saklar mı? Zorla girse bile, ne diye gelip de ele vermesin?"

Teğmen, "İlk bakışta doğru gibi ama " dedi, "bir de madalyonun tersi olabilir."

Haşim Ağa:

"Ne gibi yani?"

"Çok görülmüştür, bir kaçak, hele suçu öltimse, tabancasını çekip herhangi bir yere dalabilir can havliyle. Tabanca tehdidiyle de evin artık çocuğu mu, kadını kızı mı, yoksa babası, dedesi mi? Evin bir can noktasını eline geçirip tutar, rehin diye alıkoyar. Ev halkı, polisle, jandarmayla karşılaşsa bile, kaçağın elinde rehin tuttuğu kişi için, ağzını açıp da tek laf edemez!"

"..."

"..."

"..."

Hacer'in evi önüne gelmişlerdi. Daracık sokaklardan geçerken boyuna artlarına takılan kadın, erkek, çoluk çocukla alabildiğine kalabalıklaşan kafileye Hacer'in ağzı kara komşularının da katılmasıyla ortalık daha da kalabalıklaşmıştı.

Her halinden fahişelik değilse bile oynaklık akan Şerife, kıvrılarak ortaya atıldı:

"Hacer'in evini mi arayacaksınız?"

Genç teğmen:

"Evet!"

Şerife memnun:

"Arayın arayın," dedi. "Bütün evler arandı, onunki ne diye aranmayacakmış?"

Teğmen güldü:

"Onunki aranmayacak diye bir şey söyledik mi?"

Kadın hafifçe bozuldu:

"Yok ama yani..."

Bütün bunları gizlendiği yerin çatısından gözetlemekte olan Habip, elinde tabanca, dehşetle çarpan yüreğiyle tetikte bekliyordu. Artık sonunun geldiğine kuşkusu yoktu. Kapıların kilitleri kırılacak, içerisi inceden inceye aranacak, sıra gizlendiği tavan arasına gelecek, orada kıstırılacaktı. "Ne yapacağım?" diye düşünmüyordu. Çorbasında ne varsa kaşığına o çıkacaktı. Çün-

kü hiç hesapta olmayan şeyler olmuştu. Gerekirse vuruşa, çarpışa ölecekti işte!

İçi kabardı birden. Demek ölümle arasında beş, bilemedin on dakikalık bir zaman kalmıştı? Oysa her zamandan çok, yaşamak istiyordu. Hiçbir zaman yaşamayı böylesine istememiş, ölümden böylesine nefret etmemişti. Bu nefreti, namusunu bıçağıyla koruyan bir kadının namusunu iki paralık ederek öleceğindendi. Demek ölümün de namuslusu, namussuzu vardı? Şayet fırlayıp kaçamaz, jandarma kurşunuyla deriyi tuzlatırsa bu, ölümün namussuzu, hatta alçakçası olurdu kadın adına. Çünkü o zaman Hacer, köylü gözünde "yabancı birini tavan arasında saklayan bir kahpe" durumuna düşerdi ki, buna hakkı yoktu.

Sıkıntılı bir iç geçirdi.

Ne yapabilirdi?

Birden kafasında bir kıvılcım: "Kadının benden haberi yok. Ondan habersiz girip buraya saklandım!" diyemez miydi? Ya da "Hırsızlık için. Ben bu kadını tanımıyorum..."

Gecelerini geçirdiği döşeği hatırladı. Yatak serili durdukça, buraya gelenlere bunu nasıl izah edebilirdi? Öyle ya, madem hırsızdı ya da kadından habersiz girip saklanmıştı, bu yatak neyin nesiydi? Üstelik yatak da, altında serili çulu, beyaz çarşafı, yastığıyla buraya özenle getirilip adamın altına serilmişliğini bas bas bağırıyordu.

Aşağıda avlu kapısının kilidini keserle kırmaya çalışıyorlardı. Sonunda halkalar kırıldı, kapıyı iten Muhtar, "Buyrun," dedi.

Habip, çılgın gibi sürünerek yatağının yanına geldi. Onu altındaki çuluyla filan toplayıp... dört köşe delikten aşağı atacaktı ki, vazgeçti. Çünkü az sonra içeriye girecek olanlar yatağı yerde görünce yukarda birinin saklı olacağına kuşkuları kalmayabilirdi.

Vazgeçti.

Yatağı çuluyla toplayıp, tavan arasının taa öbür ucuna, en karanlık yere itti. Burası gerçekten de zifiri karanlıktaydı. Tavan

çatlaklarından içerinin şimdi büsbütün kararmış alacakaranlığına öğün ışıklar vursa bile buraya uğramıyor, dikkatle ama alabildiğine dikkatle bakılmazsa, yatağın karaltısı bile seçilmiyordu.

Teğmen, Başçavuş, Haşim Ağa, Muhtar, tanıklarla bir kısım komşular girdiler. Şerife de girenler arasındaydı, çok memnundu. Düşmanının evine giriyordu. Ama neye yarar? Kaçağın buraya gizlenmediği apaçıktı. Hani gizlenmiş olsaydı, ah olsaydı!

Biraz da buna kızıyordu işte. Yedi yıldır bırakıp giden, iki sarla aramayan bir adamın nikâhlısı olduğu halde hiç kimseye bakmıyor, eteğinin ucunu bile kirletmiyordu da, kocaları gene de Hacer diyorlar, başka bir şey demiyorlardı!

Madem başka bir şey demiyorlardı, meheldi, aransındı.

Sokak kapısından sonra oda kapısının da kilitli oluşu Şerife'nin umutlarını büsbütün kırdı. Zaten teğmenin de neşesi kaçmışa. İki kilit altındaki bir yere "Kaçak" nasıl girerdi?

Muhtar:

"Bu kilidi de kıralım mı?" dedi. "Hacet var mı?"

Teğmene göre de hacet yoktu ama bir kez taa baştan ayak diremiş. Nuh demiş, peygamber dememişti.

"Kıralım," dedi.

Haşim Ağa araya girdi:

"Gene sen bilirsin teğmenim ama bence boşa zahmet!"

Teğmenin iradesi çelik gibiydi:

"Olsun," dedi.

Muhtar:

"Kaçağın burada saklı olduğuna gerçekten ihtimal veriyor musunuz?"

"Neden olmasın?"

"Nasıl olur?"

Biraz da hırslı:

"Buraya gelmeden de önce belirtmiştim, kaçak tabancasıyla eve dalar, ev halkından birini rehin alır. Farz edelim buraya böyle girdi. Kadının çocuğunu rehin aldı..."

Başçavuş, "Çocuğu annesiyle birlikte şehre sevk ettik komutanım," dedi.

Teğmen bakmadı bile Başçavuş'a.

Öfkeyle, "Rehin aldı," diye tekrarladı. "Sonra da mercimeği firına verdiler ve aralarında aşk başladı diyelim..."

Bu kez de Şerife:

"Başlar başlar. Yedi yıldır kocasız yaşayan bir kadın..."

"Kadın birini çekti vurdu. Şehre sevk olunurken çocuğunu da yanına almış olması gereğine gelince âşığı, yani kaçak, çocuğunu verebilir. Çünkü şimdi en büyük rehin, kadının kalbini çalmış olması. Kaçağın evlerde aranması hiç hesapta olmayan bir şey. Adam, yani kaçak, sevdiği kadının evinde yakalanmayı kadın adına istemez. Kadının çok namuslu olduğuna hepiniz tanık değil misiniz?

Birtakım sesler mırıldandı:

"Eşhedübillaaah..."

"İki elimi yanına getirecekler, öyle!

"Bir fenalığını gördük diyemeyiz..."

"..."

"..."

Teğmen:

"Bitti. Kaçak, kadının evinde yakalanmayı bir çeşit namussuzluk sayar. Yakalanmaktan şiddetle kaçınır. Hatta bu yüzden, tabancası bile varsa ki, verilen bilgiye göre var, kullanmak istemez kolay kolay. Bütün mesele kadının namusunu lekelememek. Tamam mı?"

Herkes için tamamdı. Akan sular dururdu bu mantık karşısında ama gene de binde bir ihtimal olmaktan ileri gidemezdi.

Teğmen durumun kısaca özetini yaptı yeni baştan:

"Yakalanınca ölüm cezası yemesi çok mümkün genç iriyarı bir cani bu kasabaya doğru, elinde tabanca, kaçıyor. Verilen bilgi bu merkezde. Kaçış yönü orman üzerinden. Demek ki, bu kasabayı yarıp geçmiş ya da bu kasabada takılıp kalmış olacak.

Sınırlardan kuş uçmamış, dikkat edin. Kasabada takılıp kalmış olması en güçlü ihtimal. Bütün evleri aradık, yok. Yalnız bu ev kaldı. Efendim?"

Muhtar isteksizlikle mırıldandı:

"Âlem-i mümkinat, olur olur."

"Madem âlem-i mümkinat, madem olur, kaçak, kadının avlu kapısına kadar neden sokulmuş olmasın? İçerisini uzun uzun gözetleyip, gecenin çok ileri bir saatinde tek başına çamaşır yıkamakta olduğunu öğrenerek, tabancasını çeker, onu bal gibi de teslim alabilir. O zaman kadın, korkudan adamı saklayabilir. Demin de uzun uzun izah ettim..."

Hiç kimse gene yüzde yüz inanmıyordu kaçağın şu anda içerde olabileceğine. Teğmen de sezmişti bunu:

"Tahminlerimi çürütecek karşı bir iddia ileri sürülemiyor," dedi. "Ne dersiniz?"

Muhtar başını salladı:

"Orası öyle."

"Öyleyse kilidi kırın efendim!"

Jandarma eri kilidin halkalarına keseri var gücüyle vurmaya başlamıştı bile. Her keser darbesi, inen akşamın içinde yankı yapıyor, tavan arasındaki adamın da beyninde ötüyordu.

Oda kapısının kilidine keser darbeleri inmeye başlayınca, artık hiçbir kurtuluş umudunun kalmadığını anlayarak, ölümü, daha çok da ölümün alçakçasını genzinde duydu.

Namussuzca ölecekti!

Son bir darbe, kilit kırıldı. Kapı kanadı ardına dek açıldı.

Muhtar yol verdi:

"Buyrun!"

Teğmen hemen girdi. Loş odayı ilkin şöyle bir gözden geçirdi. Belki de girmeyecek, "Yanılmışım" diye vazgeçecekti ki, Şerife:

"Bu odanın altı da var, tavan arası da!"

Teğmen döndü, baktı:

Topal Duran'ın amcası başını salladı:

"Eşhedübillah öyle!"

Genç teğmen sırf formalite yerine gelsin diye genç de emrini verdi:

"Evin altını, tavan arasını usulüyle genç de şöyle bir arayın!"

O da, aradıkları kaçağın ne tavana, ne de evin altına saklanmadığı kanısına çoktan varmıştı ama bu kadar olduğuna göre, ne çıkardı şöyle bir aranmasından?

Aramayı yapacak jandarma erleri, komutanlarından aldıkları buyruk üzerine odaya girmişlerdi ama onların da hiç umutları yoktu kaçağın bu odada olabileceğine. Yalnız, teğmenlerinin Muhtar'a filan kızdığını anlamışlardı.

Erlerden biri alt eve girerken, öteki de odayı araştırdı. Yoktu, kimseler yoktu.

"Yok teğmenim!"

"Çık tavana da bak!"

Er, tavana nerden, nasıl çıkılacağını bilmiyordu.

Şerife:

"Merdiven olacaktı," dedi.

Az önce aşağıyı arayan jandarma, "Merdiven aşağıda," dedi. "Duvara dayalı..."

"Tamam," dedi Şerife. "Tavanın merdiveni..."

Teğmen emretti:

"Getirin!"

İki er koştu. Az sonra merdiveni tutup odaya çıkardılar.

"Dayayın!"

Dışarda batan güneşle oda iyice loşlaşmıştı. Teğmen çakmağını çaktı:

"Bakın, deliğin iki yanında çengeller var. Takın merdiveni oraya!"

Merdiven usulünce takıldı.

"Biriniz çıkın, kapağı açın!"

İriyarı er önden, ağır ağır çıktı, kapağı kaldırdı. İçeriye şöyle bir baktı, her yer hemen hemen zifir karanlığındaydı. Çatı çat laklarından vuran, ölgün ışıklarsa koyu karanlığı aydınlatamıyorlardı. Çatı arasına her şeyi saklayan bir karanlık çökmüştü.

"Kimse yok komutanım!"

Teğmen gene de:

"Çakmağın yok mu?"

"Var komutanım."

"Çak!"

İriyarı er, çakmağını çıkarıp yaktı. Çaktı ya çakmağın titrek sarı ışığı koyu karanlıkları silip süpüremiyor, karanlığın duvarında sanki korkuyla titreşiyordu. Şayet büyük bir lamba olsa da çatı arasına tutulsa, her şeyden önce taa dipteki yatakla, ardına gizlenmiş "Kaçak" gözükecekti. Çakmak söndü:

"Kimse yok komutanım!"

"Peki, in aşağı..."

Muhtar'la Başçavuş'un alacakaranlıktaki hafif gülümsemelerini görmemişti.

Aynı gülümseyiş Habip'in de dudaklarında titremiş, yaşama bundan böyle alabildiğine yaşama umudu birdenbire artmıştı.

Odanın tahta döşemesine atlayan jandarma erinin postal kabaralarından çıkan ses, Habip'i içten içe ferahlatmış, sırtından dağlar devrilmişti. Bu ferahlık, evi aramaya gelenlerin önce odadan, sonra da evden çıkıp, oda ve avlu kapılarına birlikte getirdikleri kilitleri takıp, mühürleyip, tuttukları tutanağı, aramayı görenlere imzalattıkları âna dek sürdü. El ayak çekilip, akşam olanca derinliğiyle dünyayı kaplayınca, Habip'in alabildiğine gerilen sinirleri gevşedi, bir uykudur bastırdı. Çulla yatağı yeniden getirip yaydı, yüzükoyun uzandı. Hemen de derin bir uykuya geçti.

Uykunun karanlık, derin sularında apaydınlık, ışıl ışıl bir düş başladı hemen. Üç kişinin kurduğu yepyeni dünyaydı bu. Bu dünyada Habip vardı, Hacer vardı, üç tekerlekli bisikletiyle Hüseyin vardı!

Uzaaaak, çok uzaklardaki büyük şehirlerdeydiler. Çalışıyorlar. İşten yorgun argın ama mutlu dönüyorlardı iki odalı evlerine.

Mahallenin daracık sokağındaysa, üç tekerlekli mavi bisikletiyle onları Hüseyin karşılıyordu.

Bir ara Hacer yanında peydahlanıverdi:

"Geldim!"

Habip düşünde şaştı:

"Nasıl geldin kız?"

"Geldim işte!"

"Seni şehre, şipşak mahkemesine götürmediler miydi?"

"Götürdülerdi."

"Peki nasıl geldin?"

"Bırak şimdi bunu, sar beni!"

Habip kadını düşünde, gerçekteki gibi sarmıştı ki, birden, köyünde bıraktığı karısı:

"Seni utanmaz arlanmaz seniii. Kim bu avrat? Sen burada ne geziyorsun?"

Habip şaştı:

"İyi ama sen benden Allah'tan çok korkardın. Buraya nasıl geldin?"

Kadın hırsla karşılık verdi:

"Geldim işte. Seni rezil etmeye, hem de ele vermeye geldim!"

Karısını tam tokatlayacaktı, uyandı. Ter içindeydi. Alnında bir el!

Bileği tuttu:

"Hacer!"

Karşılık aldı:

"Canım!"

Yatakta fırladı:

"Sen ha?"

"Evet, ben."

"Sahiden sen misin? Rüya görmüyorum değil mi?"

"Ne rüyası? Benim!"

"Peki nasıl kurtuldun böyle çabucak?"

Güldü:

"Ben de şaştım. Şehre gittik. Sorgu filan, sonunda beni suçsuz buldular. Zaten Duran da suçun kendinde olduğunu açık açık kabul etmişti..."

"Sonra?"

"Sonra, götürdükleri ciple geri getirdiler. Burayı mı aramışlar?"

"Kimden duydun?"

"Başçavuş'tan."

"Gene mi Başçavuş?"

"Amaan sen de. Değil Başçavuş, dünya vız gelir!"

"Aradılar."

"Nasıl bulamadılar?"

Anlattı.

Hacer dinlerken öyle heyecanlanmıştı ki, adamın elini tuttu.

"Korkmadın mı?"

"Korkmamak mı? Üç buçuk attım be?"

"Peki, nasıl oldu da bulamadılar?"

"Ben de anlayamadım ama güneş batmıştı. Çok loşlaşmıştı burası Allah'tan..."

"Lamba filan yakmak gelmedi mi akıllarına?"

"Jandarma eri çakmağını çaktı ama hava..."

"Peki, ele geçseydin ya?"

Yatağının yanında duran tabancayı alıp, namlusunu şakağına dayadı:

"Bumm!"

Kadın irkildi:

"Ayy... sahi mi?"

"Başka çare yoktu."

"Ben ne yapardım o zaman?"

"Sen de kendince gerekeni yaparsın. Çünkü ele geçtin mi, tamam işte. Bırak işi, seni rezil etmiş olurdum dünyaya. Sen ki bu alanda gerçekten namuslu tanınmış bir kadınsın!"

Haber kuşkuyla:

"Demek buna gerçekten inandın?"

"İnandım."

"Nasıl inandın?"

"Komşum, düşmanım Şerife bile namusuna toz kondurama-dı!"

Kadın sevinçten hıçkırmaya başlamıştı. Erkeğin güçlü göğsüne kapandı, hıçkırdı. Sonra başını kaldırdı:

"Habip, Habipçiğim!"

"Canım!"

"Ne yapacağız biliyor musun?"

"Ne yapacağız?"

"Bu evi tez elden satacağım!"

"Niye?"

"Uzaklara, çok uzaklardaki şehre göçelim!"

Habip heyecanlandı:

"Benim de istediğim o. Ben nereye gidersem benimle birlikte gelir misin?"

Kadın düşünmeden: "Gelirim," dedi.

"Ölüme?"

"Ölüme de!"

"Kocanın nüfus kâğıdını verirsin bana..."

"Veririm."

"Sen, ben, Hüseyin... Hüseyin nerde?"

"Sedirdeki yerine yatırdım. Yolda uyudu da."

"Birbirimiz için yaşayalım..."

"Yaşayalım."

"Yalnız..."

"Ne?"

"Ne türlü hareket edeceğimizi kararlaştıralım..."

"Kararlaştıralım şekerim. Sen nasıl uygun görüyorsan tabii!"
"Yarından tezi yok. Evi hemen satılığa çıkar!"
"Çıkarırım."
"Ne verirlerse dayan gitsin."
"Gitsin."
"Sonra basıp gidelim."
"Gidelim!"
"..."
"..."

Habip için gene de o kadar kolay olmayacaktı bu. Evi satıverip, yolu tutmak kolay gibi görünüyorsa da, Habip buradan nasıl çıkar? Çıksa bile onu hâlâ sağda solda şiddetle arayanların elinden nasıl kurtulurdu?

Hacer ne düşündüğünü sordu.

Habip her şeyi uzun uzun anlattı.

Hacer her şeyi inceden inceye düşünmüştü:

"Evi satarım. Filan gün boşaltacağım derim. Filan gün gelinceye kadar seni bir gece yarısından sonra dağ yoluna çıkarırım. Bizi uygun bir yerde beklersin. Hatta bir zaman bizden ayrı, sine sine ilerlersin, bir dağ istasyonundan trene biner..."

Habip'in gözleri umutla parladı:

"Hacer," dedi. "Sevgilim!"

"Canım."

"Sen gerçekten de..."

"Bırak beni övmeyi!"

"Övmüyorum, gerçeği söylüyorum..."

"Sar beni!"

"..."

"..."

Genç adam belki de her zamandan çok daha büyük bir istekle genç kadının boynuna sarıldı, sonra yatağa yuvarlandılar.

***

Uyandıkları sıra sabahtı.

Hacer sıçrayıp kalktı, aşağıya baktı: Hüseyin de uyanmış, sedirde, "Babası"nın ona yaptığı iplik makaralarından tekerlekli arabasıyla oynuyordu.

Çocuk dalmıştı.

Hacer hiç sesini çıkarmadan bir süre seyretti.

Oğlan arabasını sanki dağ yollarından geçiriyor, bir yandan da kendi kendine konuşuyordu:

"... hooop, burdan. Sağ yaap sağ yap. Ben annem, babam. Babam beni kucağına alır. Annem yanımızda... Dağ yolları inişli yokuşlu. Kamyonumuz sağlam. Hava sıcak, hava güneşli. Bana ne bu kasabadan? Biz uzaklardaki şehre gidiyoruz. Şehir çok uzaklarda. Topal Duran gelemez. Gelse bile bizi bulamaz. Bulsa bile orası şehir. Jandarmanın cipi var. Ben jandarmanın cipine bindim. Topal Duran da bindi, annem de. Şerife'nin oğlu Ali binemedi. Şerife'nin oğlu bizim şehrimize gelemez. Babam bana şehirde üç tekerlekli mavi bisiklet alacak. Ben babamı da, annemi de çok seviyorum! Ali'nin bisikleti var ama Zeynel'inki ondan daha güzel. Benim bisikletim de Zeynel'inki gibi olacak. Onunki kırmızı, benimki mavi..."

Bir ara başını kaldırdı, dört köşe delikte annesini gördü, güldü beyaz dişleriyle. Kadın da güldü. Aşağı indi:

"Babanın üstü açılmış mı diye çıkıp baktım."

Çocuk gözlerini arabasına indirerek sordu:

"Ne vakit?"

"Demin, az önce."

Çocuk utanç içindeydi. Gözlerini arabasından kaldırmaksızın, "Yalancı?" dedi.

Kadın başka şeyler sezerek telaşlandı:

"Niye?"

"Gece beraber yattın, beni mi kandırıyorsun? Ama yat, babam değil mi? Herkesin annesi babasıyla nasıl yatıyor?"

Kadın çocuğunu kolundan çekti, göğsü üzerine bastırdı:

"Hüseyin!"
"Hı?"
"Evimizi satıp şehre göçeceğiz biliyor musun?"
"Biliyorum."
"Nereden biliyorsun?"
"Gece yukarda babamla konuşuyordun, duydum!"
Kadın anlamıştı çocuğun bütün gece onları dinlediğini. Gene de, "Sana da üç tekerlekli alacağız," dedi.
Çocuk her şeyi unutarak sevindi:
"Zeynel'inki gibi mi?"
"Zeynel'inki gibi."
"Ali'ninkinden istemem..."
"Ben de istemem."
"Mavi olmalı ama?"
"Sen nasıl istersen!"
"Başka çocuklar benim üç tekerleklime imrenirler mi?"
"Tabii imrenirler!"
"Ya şehirde babamı bulurlarsa?"
"Bulamazlar."
"Ne biliyorsun?"
"Şehir büyük."
"Kocaman mı?"
"Kocaman."
"Kimse kimseyi tanımaz mı?"
"Tanımaz."
"Ne zaman gideceğiz?"
"Evimizi satınca."
"Kime satacağız?"
"Kim alırsa."
"Yarın hemen satalım!"
Kadın güldü:
"Ha deyince satılmaz ki..."
"Ne zaman satılır ya?"

"Allah ne zaman kısmet etmişse."

Yukardan Habip'in sesi:

"Kolay gelsin!"

Hüseyin sevinçle baktı babasına.

Hacer, "Gelsene," dedi.

Habip ağır ağır indi, yatağa, kadının yatağına bağdaş kurdu. Elinde sigara paketi, sık sık koklayarak, "Gece," dedi, "rüyamda, hayırdır inşallah..."

Hacer de, Hüseyin de, "Hayırdır inşallah " dediler.

"Şehre göçmüşüz!"

Hüseyin annesine heyecanla döndü:

"Anneee!"

"Yavrum?"

"Rüyalar essah mı?"

"Essah çıkar çoğu."

Ellerini sevinçle çırptı:

"Yaşasıın... gideceğiz! Şu ev bir satılıverse..."

Habip oğlunu kucağına aldı:

"Satılacak, ev satılacak. Bir gün de trene binip düüüüüüüüt!"

Çocuk tren görmemişti ama çok işitmişti. Gene de sordu:

"Tren ne baba?"

Habip ciddi ciddi anlattı:

"Tren, şöyle iki demir yolun üstünde giden, birbirine ekli uç uca arabalar. Upuzun..."

"Nasıl gider?"

"Pah çı, pah çı, pah çı..."

"Düdüğünü öttürmez mi?"

"Öttürür."

"Nasıl?"

Habip tren gibi öttü hafiften:

"Düüüüüüüüüüüt düt düt düt!"

"Kara yılan gibi mi akar?"

"Kara yılan gibi akar."

"Ardından kimse yetişemez mi?"
"Yetişemez."
"Kamyon?"
"Kamyon da."
"Cip?"
"Cip de."
"Taksi?"
"Taksi de."
"Uçak?"
"Uçak da. Ama dur, uçak yetişir, geçer bile isterse..."
"Kurşun?"
"Kurşun da yetişir."
"Baba?"
"Babam?"
"Şehre gelince tren durur mu?"
"Durur."
"Tren canlı mı da durur?"
"Canlı değil. Kendiliğinden durmaz, durdururlar..."
"Kim durdurur?"
"Treni çeken lokomotifin makinisti."
"..."
"..."

Hacer onları bırakıp kalktı. Gazocağını yaktı, çaydanlığı oturttu. Yatağın önüne sofra bezini yaydı, üzerine, masa gibi kullandıkları hamur tahtasını koydu, ekmeği dilimledi:

"Dün ne güzel patlıcan, biber, domates, kıyma aldıydım. Size dolma yapacaktım. Ormanda boğuşurken ziyan oldu."

Habip, "Bugün alırsın," dedi.

"Allah izin verirse. Hem dolmalık öteberi, hem de şu evin satılma işini görüşeceğim Muhtar'la. Öyle soğudum ki buralardan!"

Hüseyin, "Ben de," dedi.

Hacer'le Habip güldüler.

Bir saat içinde çaylarını içip, Hacer, babayla oğulu gene evde yalnız bırakıp, yolu tuttu. Bir gün içinde kasabada kahraman oluvermişti. Yolda rastladığı bildik, gördük, tanıdık, hatta tanımadıklar, "Geçmiş olsun," diyor, iki yanlarını kolladıktan sonra da ekliyorlardı: "Ellerine sağlık, ne iyi ettin Hacer Hanım. Anlasın her kuşun eti yenmediğini!"

Kim ne derse desin, ne türlü davranırlarsa davransınlar, Hacer'in hiç hevesi kalmamıştı buralarda. Evini ucuz pahalı demeyip satacak, paraları cebe, çocuğu ve sevdiği adamla uzaklara gidecekti. Uzaklarda şehir vardı. Şehirde kalabalık. Tanış olmayan, ardından atıp tutmayan, kendi işinde gücünde bir kalabalık. Şehrin kıyı mahallelerinden birinde bir de ev kiraladılar mı, ooooh!

Muhtar onu uzun uzun dinledikten sonra, "Şehirde," dedi, "kimin kimsen var mı?"

Hacer attı:

"Var Muhtar Emmi, teyzem var, teyzemin kızları... Sen de biliyorsun, burada yıllar yılı şunun bunun laf atmasından, tacizliğinden tedirgin oldum. Çocuğumu alır, büyük şehre giderim, kafamı dinlerim hiç olmazsa."

"Ya kocan çıkar gelirse bir gün?"

Gene attı:

"Gidince size adresimi bildiririm. Ama hiç sanmıyorum dönüp geleceğini. Bunca yıl iki satırla aramayan bir adam. Meğer ki ölmüş olsun!"

"La gaybu illallah.* Ne deyim? Allah yolunu açık etsin kızım. Benden bu kadar..."

Muhtar da DP'li olduğu halde, kendi partisinin adamı Topal Duran'ı hiç sevmezdi. En kızdığı yanı da, şu ırza namusa dolanması.

Bir sır verircesine:

---

* La gaybu illallah: Gaibi, yitiği Allah bilir.

"Burada kalsan, bu Topal it sana zaten rahatlık vermez... Onun için, gitmen daha doğru. Şehir, büyük. Çamaşırcılık üstüne burdan çok iş olur..."

Üç gün içinde Hacer'in evine bir değil birkaç istekli birden çıktı. Muhtarın da yardımıyla, isteklilerden en çok para verene ev satıldı, gerekli işlem yapıldı, paraları alan Hacer, getirdi bir tanam Habip'e teslim etmek istedi.

Habip odanın ortasına bağdaş kurmuş, bacaklarını yanlarına açmıştı. Hacer'in uzattığı para tomarına şöyle bir baktı:

"Ne bu?"

"Evi sattık ya? Paralar..."

"Niye bana veriyorsun?"

"Sende dursun!"

Habip para tomarını elinin tersiyle itti:

"Bizde kadın parasına el atmak âdet değildir!"

Pantolon cebinden çıkardığı ellilik, yüzlük bir miktar parayı kadına uzattı. Kadın hayretle baktı:

"Hayrola?"

"Benim paralar!"

"N'olacak?"

"Sende dursun, bunlar da dursun sende!"

Kadın anlamıştı adamı. O da tıpkı onun gibi, elinin tersiyle itti:

"Bizde de nikâhı altında olmadığımız adamın parasını almak yoktur. Seninki sende kalsın şimdilik, benimki bende. Oldu mu?"

"Tamaaaam!"

11

"Karı bıçağıyla karnından, kasığından yaralanan" Topal Duran'ın hâli hâl değildi. En başta amcası konuşmuyor, amcasının karısı, kızı, komşular, arkadaşları, hatta en yakın arkadaşı Telli Cumali bile bir tuhaf bakıyordu.

Gerçi sorguda erkekçe davranmış, suçun kendinde olduğunu mertçe ileri sürmüştü ama gene de yetmiyordu kimseye bu. Karı bıçağıyla, bir karı tarafından vurulmuştu. Erkekliğe, mertliğe, yiğitliğe sığmazdı!

Vakit akşamüstüydü. İçki için henüz erkendi ama zarar yok, tek başına demlenir, hem de şu yüz kızartıcı meseleyi rahat rahat düşünürdü. Kulağına çalındığına göre Hacer, evini satmış, bugünlerde buralardan çekip gidecekti. Öcünü almadan çeker giderse, bu alçak durumdan hiçbir zaman kurtulamaz, kasabalısının önünde başı yerde gezerdi. Onun için, bu alçak durumdan ne yapıp yapıp kurtulması gerekirdi. Ona öyle bir iş yapmalıydı ki, kasaba bile beğenmeliydi.

Bir köşeyi tam dönmüştü. Hacer'in düşman komşusu Şerife'yle karşılaştı. Kara, kuru lakin gene de kahrı çekilir cinsten oynak kadın, kıvrıtarak durdu:

"Geçmiş olsun Duran Ağa! Kahpe karı seni ne hale getirdi... Duyunca öyle acındım, öyle acındım ki, deme gitsin. Kahpeyi boğmak geçti içimden!"

Topal Duran üzerinde durmaz göründü:

"Olur, ufak işler bunlar, boş ver..."

"Ufak iş olur mu Duran Ağa?"

"Niye olmasın?"

"Tekmil kasabalının dilindesin. Alt tarafı bir kancık. Dağ gibi bir babayiğidi bıçaklasın..."

Topal Duran öfkesini belli etmemeye çalışarak, "Sen şimdi bırak bunu," dedi. "Bilirim, Hacer'i günahın kadar bile sevmezsin. Tamam mı?"

Şerife kulaklarını dikti:

"Doğru, sevmem."

"Doğruysa dinle beni: Fakirsin, kocanın kazancı az, geçim zorluğu çekiyorsunuz..."

"Çekiyoruz. Müslüman dini aşikâre..."

Kara şalvarının cebinden çıkardığı bir tomar para arasından bir ellilik, birkaç on liralık ayırıp uzattı:

"Al sana para. Daha da vereceğim."

Paraları adeta kaptı:

"Sağ ol!"

"Sen de sağ ol. Biliyorsun, bu avrat evini satmış, şehre kaçacak. Belki şehre, belki başka yere... Allah bilir, şununla, çok eskiden olduğunca gene dostluk kurabilir misin giderayak?"

"Yani ne gibi?"

"Ne gibi olacak, evini sattı, gidiyor ya? Aradan soğukluk kalksın isteyebilirsin. Sözde onun ardından atıp tutmaya pişman olmuşsun da, yüreğine batmış gibilerden... Sonra da sakalının altına girsen, ne zaman, nereye gideceğini bellesen, bana tez elden haber uçursan... Oldu mu?"

Şerife şöyle bir düşündü: Olacak şey değildi. Hacer anasının gözüydü. Tava gelir miydi hiç?

"Olmaz," dedi.

"Niye?"

"Benim dostluğuma inanmaz!"

"Peki, dediklerimi nasıl öğreneceğiz?"

"Aklıma başka bir şey geliyor. Madem maksadın bunları öğrenmek, Hacer'e hiç lüzum yok!"

"Yok mu? Yaşa be, nasıl?"

"Senin yeğenin Zeynel'in üç tekerlekli kırmızı bisikleti var ya?"

"Var."

"Birkaç günlüğüne benim oğlana verebilir misin?"

"Verebilirim ama senin oğlanın bisikleti olacaktı..."

"Boş ver, külüstür o. Zeynel'inki lazım!"

"Hemen şimdi gidelim, al!"

"Tamam. Gerisine karışma..."

"İyi ya."

Hemen o akşam Topal Duran yeğeni Zeynel'in kırmızı üç tekerlekli bisikletini Şerife'ye verdi. Şerife bisikletle eve gelirken, semtin hemen hemen bütün fakir çocukları Şerife'nin ardına takılmış, gittikçe büyüyen bir çocuk kalabalığının yaygarası halinde mahalleye girmişlerdi. Zaten onun istediği de buydu. Hacer'in oğlunun dikkatini çekmek!

Çocuğun böylesine kocaman bir üç tekerlekliye nasıl düşkün olduğunu, bu yüzden kendi oğlu Ali ile kavga bile ettiğini bildiğinden, bisikleti gören Hüseyin'in ne yapıp yapıp Ali ile dostluk kuracağını, dostluk kurunca da oğlanın ağzından ustalıkla laf almanın kolay olacağını kestiriyordu.

Sokaktaki yaygara hemen o gün etkisini göstermiş, Hacer'in oğlu küçük Hüseyin'i avlu kapısına çıkarmıştı: Az sonra annesi yorgun argın gelip oğlunu içeri almasaydı, çocuk belki de bisiklete binebilmek için Şerife'nin oğluyla yeniden ahbap oluverecekti.

Hacer çocuğu kolundan sertçe içeri çekmiş, kapıyı kapamıştı.

Çocuğunsa gözleri arkada, istemeye istemeye eve girmişti ama aklı da bisiklette kalmıştı. Bu bisiklet Zeynel'in bisikleti değil miydi? Ne diye onlara verilmişti? Temelli mi? Yoksa yeni mi almışlardı? Şerifeler fakir insanlardı, Zeynel'inki kadar kocaman, zincirli, lambalı, zillisini nasıl alabilirlerdi? Onun babası da alacaktı ona ama uzaaak çok uzaklardaki şehre gittikleri zaman! Ali hiç kabarmasındı. Ona da babası tıpkı bunun mavisini alacaktı. Mavi daha güzeldi kırmızıdan. Tabii güzeldi. İnanmazsa sorsundu annesine!

O gece geç vakte dek babasıyla annesi kasabadan çıkma işini konuşurken, o, hiç ilgilenmedi. Onun derdi zoru, Şerife'nin Ali'ye getirdiği bisikletti. Bisiklet Zeynel'inki miydi? Zeynel'inkiyse neden onlara gelmişti? Değilse, nerden, nasıl almışlardı? "Babası"nın burdan nasıl kaçıp, onları nerde, nasıl bekleyeceği üzerine indirilip kaldırılanları duydu, anlamadı. Önemli olan bisikletti, Zeynel'in kırmızı bisikleti. Ne diye gelmişti onlara?

Oysa boyuna konuşuyordu annesiyle babası.

"Gece yarısından sonra, yani kasaba uykuya geçince, tabii sinemalar filan da paydos olur o zaman, çatının tahtalarını kaldırır..."

Hacer adama heyecanla baktı:

"Çatının tahtaları mı?"

Habip güldü:

"Tabii."

"Ne zaman söktün?"

"Aslında ben sökmedim, yenmiş, çürümüştü tahtalar. Ben sadece çivilerini çıkardım..."

"Niye?"

"Niyesi var mı? Herhangi bir baskın filan olursa tüymek için!"

"Peki bana niye açmadın hiç?"

Habip elindeki sigara paketini gururla kokladıktan sonra:

"Fazla gevezelik doğru değildir hasım sahipleri için de."

"Yani benden çekindin? Itimat edemedin değil mi?"

"Öyle olsa şimdi de açmazdım..."

"Peki, sonra?"

"Çatının tahtalarını kaldırır, sokağa gölge gibi... anlıyorsun ya?"

"Anladım."

"Sizi, dağ yolu üzerinde büyük bir çalılık var, hatırladın mı?"

"Hatırlıyorum. Dört yol ağzına varmadan..."

"Tamam. Sizi orda beklerim. Kimin ne haberi olacak benden?"

Hacer, "Zaten," dedi, "o mesele kapanmış. Yukarıya bildirmişler evlerin arandığını, kaçağın bulunamadığını... Başçavuş'un dediğine göre, arama ekipleri şimdi daha aşağı köylere yayılmışlar, oralarda arayacaklarmış!"

"Arasınlar bakalım. Fakat..."

Kadın kuşkuyla baktı:

"Ne?"

"Hiç."
Asıldı:
"Sahi ne?"
"Canımı sıkıyorsun!"
"Niye bee?"
"Başçavuş başçavuş..."
Kadın anlamıştı. Sevmese Başçavuş'u kıskanmazdı. Gene de, "Dünya bir yana, sen bir yana!" dedi. "Kafana sok şunu: Bu dünyada senden başka erkek yok gayri benim için. Anladın mı?"

Habip gene de yarı şaka, "Valaha mı?" dedi.

"Vallaha!"

"Billaha mı?"

"Billaha, tillaha, sillaha. İnandın mı? Müslüman değil misin sen bee?"

"İnandım, Müslümanım, Müslümanım ya..." "Ee?"

"..."

"..."

Hüseyin bunları duyuyor, anlamıyordu. Anlıyordu aslında: Babası bu ya da yarın gece avlu kapısından değil, çatının ucundaki tahtaları kaldırıp, çatının ucundan yavaşça atlayacaktı arka sokağa. Dağların uzak bir yerindeki çalılığın ardında gözleyecekti onları. Sonra taksi mi olur, araba mı, binip gideceklerdi uzaklardaki şehre. Uzaklardaki şehirde alınacak mavi bisiklet bile önemini yitirmişti şimdi. Önemli olan; Şerifelere gelen Zeynel'in kırmızı üç tekerleklisi!

Neden gelmişti? Topal Duran mı vermişti? Niye vermişti? Temelli mi vermişti? Geri almayacak mıydı?

Ali'nin ondan önce bir üç tekerlekliye sahip olmasını hazmedemiyordu:

"Benim de olacak, hem de mavisi. Tabii mavi. Mavi kırmızıdan daha iyi. Topal Duran Emmi verdiyse eski. Babam bana yepyenisini alacak!.."

Kafasının içinde Şerife'nin Ali'si, sanki yanıtladı:
"Vaaay alacakmış!"
"Tabii alacak, niye almasın?"
"Senin baban yok ki!"
"Sen öyle bil!"
"Var mı?"
"Var!"
"Yalancı..."
"Sensin!"
"Madem var, hani? Niye herkesin babası gibi sokağa çıkmıyor?"
Annesi o sıra dikkat edip omuzundan sarsmasaydı belki de o öfkeyle babasının yerini falan karıştıracaktı kafasında.
"Ne düşünüyorsun?"
Suçlu suçlu, "Hiiç," dedi.
"Nasıl hiç?"
"Hiç işte..."
Söylese, biliyordu annesinin kırmızı üç tekerlekliye içerleyerek, yarın belki de, sokağa çıkar mıkar diye, alıp birlikte götürürdü. Oysa yarın evde kalmalı, Şerifelerin o bisikleti nerden, nasıl, ne için, temelli mi, yoksa birkaç günlüğüne mi aldıklarını öğrenmeliydi. Öğrenmeliydi, çünkü bilmeliydiler ki, yakında, hem de çok yakında onun da bunun tıpkısı ama mavi bir üç tekerleklisi olacak! Olacaktı evet, o Ali bilmeliydi bunu. Bilmeli, kabarmamalıydı. Sonra babası, çekip gideceklerdi yarın ya da öbür gün buralardan uzaklara. Bir daha da belki hiç gelmeyeceklerdi. Madem gelmeyecekler, Ali öğrenmeliydi onun da bir babası olduğunu. Öğrenmezse, yıllar bile geçse aradan, ne zaman Hüseyin'i düşünse, "Onun hiçbir zaman babası olmadı!" diye aklından geçirebilirdi. Vardı, yedi yıl sonra mapisi delip gelmişti. Hem de bu kasabada herkesin babasından daha uzun boylu, bilekleri daha güçlüydü. Bu kasabada herkesin babasını

dövebilirdi. Mapiste beş kişi saldırmıştı üstüne de genç de yiğ gelmiş, her birini birer yumrukta...

Gece yarısına doğru babasıyla annesi yolculuk, sonra da uzaklardaki şehir, şehirde nasıl yaşayacakları üzerine tatlı tatlı konuşurken, o, hep Şerife'nin oğluna gelen üç tekerlekliyi düşündü. Gecenin çok geç bir saatinde oracıkta uykuya nasıl geçti? Annesi sedirdeki yerine ne zaman, nasıl kaldırdı anlayamadı bile.

Sabahleyin uyandığı zaman ilk işi çevresine bakmak oldu. Babasıyla annesi, başka çocukların babalarıyla anneleri gibi bir yatakta, birbirlerine sarılmış, uyuyorlardı. Üzerinde durmadı. Sedirden yavaşça kalktı, ayaklarının uçlarına basarak oda kapısına gitti, kapıyı yavaşça açtı, sertçe çekip kapamadan avluya çıktı. Ali'nin annesi bu saatte inek sağardı!

Avluyu usul usul geçti. Kapının çivi deliklerinden dışarıya baktı. Henüz vakit çok erken olduğundan, dışarda kimseler yoktu. Yalnız Şerifelerin avlu kapısı açıktı. Açık kapıdan Şerifelerin avlusu, avluda da üç tekerlekli kırmızı bisiklet görülüyordu. Kırmızı bisiklet kafasından her şeyi silerek olanca kocamanlığıyla içine boylu boyunca yerleşti. Topal Duran Ağa mı vermişti? Temelli mi? Niye? Zeynel'e yenisi mi alınacaktı? Alınacaksa bile ne diye Ali pisine verilmişti sanki? Babası ona da alacaktı. İnanmıyorlar mıydı? İnanmasınlar. Babası bu kasabada herkesten güçlüydü, herkesi dövebilirdi... Beş kişiyi birer yumrukta yere serip kaçmıştı mapisten be!

Küçük bir çekimserlikten sonra kapıyı açtı, dışarı çıktı.

Babasıyla annesi bu saatte uyanmazlardı.

Kırmızı bisiklet Zeynel'inki miydi acaba, yoksa yeni mi almışlardı?

Göğsü inip inip kalkıyordu.

Bir koşu, gidiverir, bakıp gelirdi. Zeynel'inkine çok benziyordu ama olmayabilirdi de. Değilse, parayı nerden bulmuşlardı da satın almışlardı?

Ayaklarının uçlarına basa basa Şerife'nin avlu kapısına gitti, durdu. Kırmızı üç tekerlekliye az daha yakından baktı: Zeynel'inkiydi canım. Bilmiyor mu? Kalın lastikleri, zili, gidonundaki pasa varıncaya dek Zeynel'inki. Belki de Topal Duran, Hacer annesinin inadına, Ali'ye vermişti üç tekerlekliyi. Verirse versin, babası ona daha güzelini alacaktı. Mavi, mavi daha güzeldi kırmızıdan. Kırmızı da ne? Ciğer, kan rengi. İnsanın içi bulanırdı kan renginden. Ne zaman bayramlarda, kurban bayramlarında boğazlanan koyunları görse, içi bulanır, kusası gelirdi.

"Ooo... Hüseyin. Hoş geldin!"

Aklı başına gelerek, baktı: Şerife'ydi. Elinde süt bakracı, ahırdan çıkmış, yanına gelmiş, haberi bile olmamıştı. Damdan düşercesine sordu:

"Kimin bu?"

"Ali'nin!"

"Kim verdi?"

"Hiiç. Babası satın aldı."

"Ne zaman?"

"Dün."

İçeri girdi, bisiklete hasetle yaklaşıp zilini şöyle bir çaldı ama onu mu kandırıyordu? Bu bisiklet Zeynel'in bisikletiydi işte!

Gene de:

"Kaça almış?"

Attı:

"Valla bilmem. Yüz elli mi, iki yüz mü?"

Sıcak bir kan yanaklarını kızartmıştı:

"Benim de olacak!"

Kadın ucunu bırakmadı:

"Paranız var mı?"

"Var," diyecekti az kalsın, tuttu kendini.

"Annem alacak!"

"Ne zaman?"

"Uzaklardaki şehre gidelim, o zaman. Mavisini alacak bana. Benim babam..."

Ok yaydan fırlamıştı. Çocuk korkuyla sustu. Kadın anlamamış davranarak:

"Ne zaman gidiyorsunuz?"

"Yarın değil öbür gün. Babam bizi yolda..."

"E?"

"Hiç hiç. Benim babam mapisi delip kaçmadı ki!"

"Demek yarın değil, öbür gün gideceksiniz?"

Bisiklete bindi.

Şerife bir şeyler sezmişti:

"Niye sizinle gitmiyor da yolda bekleyecek?"

"Babam kaçak yahu, tabii!"

Bisikleti bir boy sürüp döndü geri geldi:

"Ben herkesten iyi binerim buna! Yalnız Zeynel, Zeynel'den de iyi binerim ama... Peki, Ali'nin eski üç tekerleklisini ne yapacaksınız?"

"Babası götürdü sattı. Üstüne para koyup bunu aldı. Demek uzaklardaki şehre gidince baban sana da alacak?"

Kırmızı bisikletin üstünde dünya silinmişti:

"Alacak tabii, mavisini hem de!"

"Mavi kırmızıdan daha iyidir. Ben maviyi çok severim. Sen?"

Çocuk coştu:

"Annem kırmızı alalım dedi, babam mavi. Tabii yahu. Annem mi iyi bilir, babam mı? Babalar daha iyi bilir değil mi?"

"Demek baban mapisi delip kaçtı?"

Birden kendine gelerek bisikletten korkuyla atladı. Alabildiğine telaşlı:

"Yoook," dedi. "Benim babam ne mapis deldi, ne de kaçıp geldi. Babam bizi çalılıkta da beklemeyecek. Kandırdım seni. Benim babam..."

Hep şaşkın, oradan hızla uzaklaştı? Şerife hiç ummadığı do lu şey öğrenmişti. Çocuğun geveledikleri̇nde gerçek payı ola maz mıydı?

Elindeki süt çanağını merdivenin basamağına bırakıp avlu kapısına çıktı: Hacerlerin avlu kapısı ardına dek açıktı. Hacer hiç böyle açık bırakmazdı bu kapıyı. Pek pek aralık kalırdı, o kadar

Ayaklarının uçlarına basarak Hacerlerin açık avlu kapısına gitti. Durdu. Çevreyi iyice kolladıktan sonra içeri daldı. Odala rının kapısı kapalıydı. Çarpan yüreğiyle iyice sokuldu, kulak verdi: Hacer oğlunu sert sert azarlıyordu. Bir ara kulağına kalın bir erkek sesi ilişti. İçerde biri vardı. Demek oğlan ağzından kaçırmıştı. Sakın "Kaçak" Hacer'in yedi yıldır geri dönmeyen eri olmasın?

Birden gözleri parladı. Kalbi de daha hızlı çarpmaya başlamıştı: Şayet öyle de, haber verir, yakalatırsa sonunda ikramiye bile vardı bu işin!

Her şeyi unutarak karakolun yolunu tuttu.

Çocuğun aklına açık bıraktığı avlu kapısı gelmişti. Çıkıp kapatsa?

Korktu.

Ama kapının kapanması da gerekti. Sedire zıplayıp, beyaz perdeyi araladı, sözde dışarı bakıp avlu kapısının açıklığını gördü:

"A... avlu kapısı açık anne!"

Hacer oğlunun yanına telaşla gitti. Baktı, gördü, heyecanlandı.

"Ulan yoksa sen mi dışarı çıkıp açık bıraktın?"

"Yook."

"Yok da neden açık?"

Söylenerek gitti, kapıyı gürültüyle kapatıp, geri döndü.

"Doğru söyle ulan, sen mi açık bıraktın?"

Adam da yanlarına gelmişti:

"Doğru söyle, sonra beni yakalayıp yeniden hapse atarlar!"

Çocuk iyice sıkılmıştı ama laf olsun diye, "Gene kaçarsın," dedi.

"Kaçamam bir daha!"

"Kaçamazsan ne olur?"

"İpe çekerler beni, öldürürler!"

Çocuğun kötüsüne giderek dudağını ısırdı. Yarın değil öbür gün çekip gideceklər, kurtulacaklardı. Babası ona Şerifelerin avlusundaki üç tekerleklinin mavisini alacaktı. Şerife yalan söylemişti. Çocuk muydu? İnanır mıydı? Bilmiyor muydu Zeynel'in eski bisikleti olduğunu?

Çocuğun bir sır saklarcasına susuşu Hacer'in kötüsüne gidiyordu. Habip de aynı şeyleri duyuyor, ne yapması gerektiğini düşünüyordu. Sanki ikisinde de antenler vardı da aynı biçimde çalışıyor, aynı şeyleri duyuyorlardı.

Bir ara çocuk babasına büyük büyük açılmış iri gözlerle baktı. Bu gözlerde korku doluydu. Birden annesiyle göz göze gelerek, "Anne!" dedi.

Kadın merakla:

"Annem?"

"Hiç hiç..."

"Niye anne dedin oğlum?"

"Ne zaman gideceğiz?"

"Yarından sonra. Niye sordun?"

"Hiç, öyle."

Gözlerini boyuna, annesiyle babasından kaçırıyordu. Bir ara babasının ipe çekilmiş mosmor yüzünü hayalleyerek, babasına dehşetle baktı. İpe çekilmiş birinin mosmor yüzünü hatırlamıştı. Bir zamanlar annesiyle gittikleri şehrin pazar meydanında asmışlardı bir adamı. Babası gibi uzun boyluydu o da. Birden babasının boynuna atıldı, kucakladı onu, ağlamaya başladı. Ne kadın, ne adam tek şey sorabildiler. Birden kabaralı postalların koşuşması duyuldu derinlerde. Adam bu ayak seslerini gayet iyi ta-

mıydı. Çocuğu bırakıp, hızla merdiveni çıktı, dört köşe delikten içeri girerken, "Jandarmalar!" dedi.

Dört köşe deliğin kapağını içeriden kapattı! Hacer ne yapacağını şaşırmıştı ama genç de iradesi her şeye hâkim olmalıydı. Olacaktı da!

"Habip!"

"Hop?"

"Yatağını çuluyla falan topla at aşağı!"

Adam anlamıştı. Kadının dediğini yapıp, aşağı attı,

"Deliği kapat!"

"Kapatmadan önce..."

"Beni düşünme," dedi. "Sizi öbür gün çalılığın orda beklerim. Konuştuğumuz, kararlaştırdığımız gibi, unutma!"

Kadın ağlamıyor, telaşlanmıyordu da:

"Kaçıp kurtulmana bak. Bizi düşünme Habip. Ölmemen lazım. Bizi hiç düşünme. Allah yolunu açık etsin!"

Adam yukardan deliği kapadı.

Kadın yatağı çuluyla tam kaldırmıştı, avlu kapısı hızlı hızlı vurulmaya başladı.

Hacer sertçe, "Kim oo?" dedi pencereden.

Başçavuş'un sesi:

"Aç, çabuk aç kapıyı!"

Birden bir dişi kaplan kesilerek gitti, avlu kapısını öfkeyle açtı:

"Gene ne var? Gene ne istiyorsunuz?"

Başçavuş'un dinleyecek vakti yoktu. Ardında tüfekli jandarmalar, odaya koştu. Sağa, sola baktı. Gözlerini tavana kaldırdı. Hani, neredeydi Şerife'nin söylediği kaçak?

Birden gözüne sedir üzerindeki Habip'in sigara paketi ilişerek gitti, aldı. Hacer sigara içmediğine göre, kimindi?

Döndü. Hacer kapıda dikilmekteydi.

Sordu:

"Kimin bu paket?"

"Benim," dedi.

"Sen cigara içmezdin ki..."

Öfkeyle bağırmaya başladı:

"Allah belasını versin böyle kasabanın da dünyanın da. Burada az daha kalırsam adımı o...uya çıkaracaksınız. Ne bu? Baskın, saldırı, şu bu..."

Başçavuş, "Patırtıyı bırak," dedi. "Burada bir erkek varmış!"

Şaştı:

"Erkek mi? Ne erkeği?"

"Yadırgı bir erkek!"

"Kim görmüş?"

Az önce Habip'in atlayıp kaçtığını anlamıştı. Göğsünü gere gere, "Allah ağzı karaların da belasını versin," dedi. "Buyrun, arayın. Belki alt eve, yahut tavana saklamışımdır..."

Jandarma erleri bir solukta aşağıya inip baktılar. Kimseler yoktu. Merdiveni çabucak getirip deliğe dayadılar. İkisi arka arkaya çıktı, tavanın her yanını inceden inceye aradılarsa da yoktu kimseler.

Başçavuş iyice sinirlenmişti. O Şerife'ye soracaktı birazdan. Güya yeminle söylemişti. Hacer'in evinde bir erkek sesi duyduğunu.

Öfkeyle, "Bu cigara," dedi. "Hacer bu cigara paketi kimin? Doğru söyle!"

Hacer de kızmıştı:

"Ver şunu be," diye elinden çekip aldı. "Kiminmiş. Benim diyorum. Hemi de benim. Kederimden içmeye başladım. Alt tarafı bir paket cigara be!"

Paketten aldığı sigarayı ağzına, dudak kıyısına yerleştirdi. Gitti lambayı yaktığı kibriti yerinden alıp çaktı, sigarasını ateşledi, tüttürmeye başladı.

Yapılacak bir şey yoktu.

Başçavuş, jandarma erleri çıkıp gittiler.

Hüseyin'se beyaz perdesi kaldırılmış pencereden gökyüzüne bakıyordu. Gökyüzünde geniş kanatlarıyla bir alıcı kuş, sanki uçmuyor, akıyormuşçasına mavi gökten geçiyordu.

Basınköy 15/Mart/1970

ORHAN KEMAL

Kaçak

Hanımın Çiftliği 3

Edebiyatımızın en sevilen yazarlarından biri olan Orhan Kemal'in televizyon dizisi olarak da büyük ilgi gören üçlemesi Hanımın Çiftliği'nin üçüncü ve son kitabı olan Kaçak, topraksız kalan insanların intikam duygularını ele alıyor.

Yaşamın ve değişen düzenin allak bullak ettiği dünyaların umarsız kalmış insanlarının yaşadığı derin acı ve çıkışsızlığı dile getiren Kaçak, her şeye karşın insana ve umuda inancını yitirmeyen usta bir edebiyatçının elinden çıkmış bir kitap.

Orhan Kemal bir kez daha insanın derin acısını dile getirirken insana olan inancını ve iyimserliğini koruyor.

§